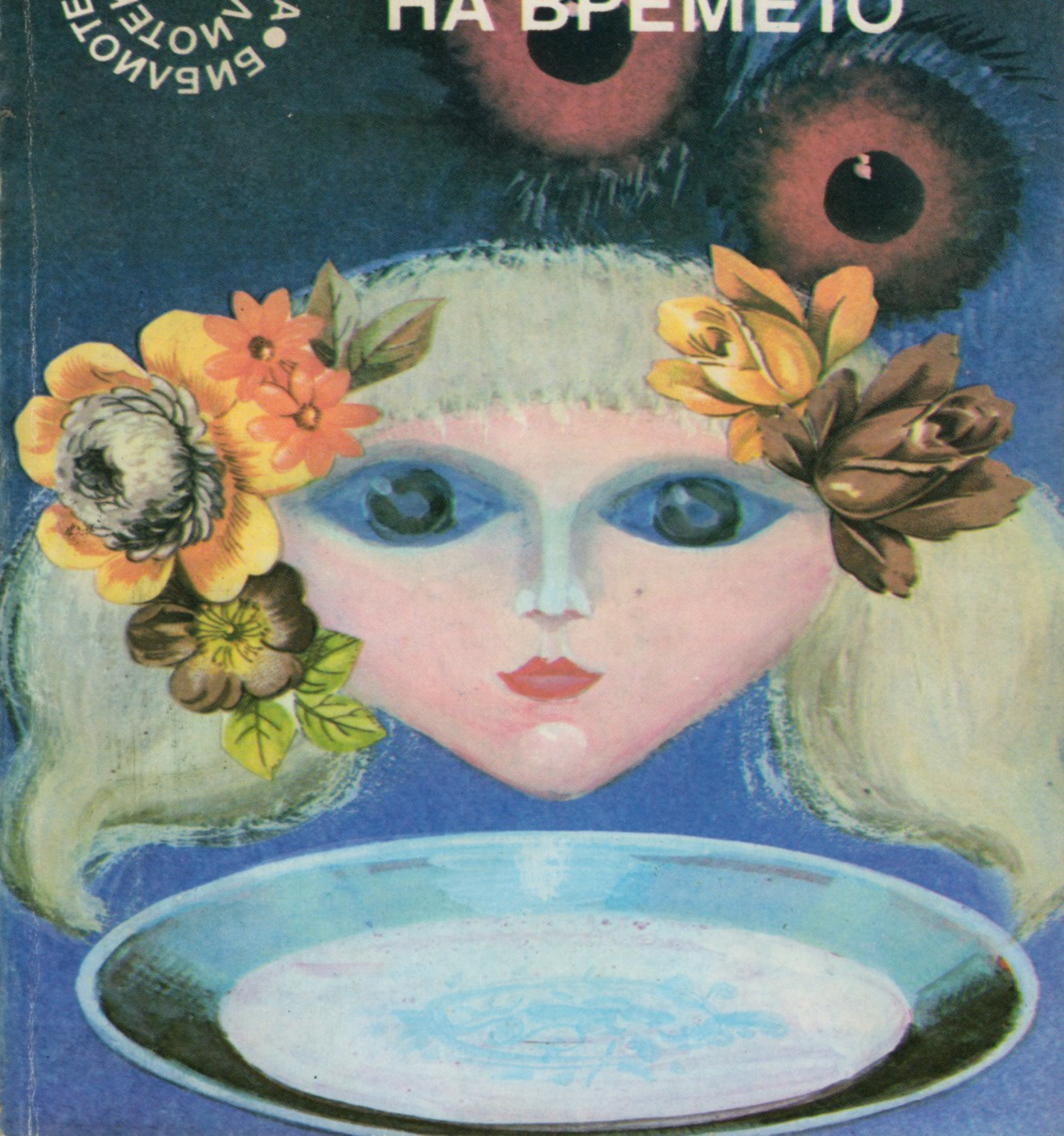

Галактика • Галактика •
Библиотека • Библиотека

ХЪРБЪРТ УЕЛС

МАШИНАТА НА ВРЕМЕТО

ХЪРБЪРТ УЕЛС

МАШИНАТА НА ВРЕМЕТО

Превод: Юлия Бучкова-Малеева, Анелия Ерменкова

chitanka.info

Хърбърт Уелс (1866–1946) е един от основоположниците на научнофантастичната литература. За разлика от Жул Верн, той я превръща в „приключение на мисълта“, първи я насища със социално съдържание, нравствени анализи и прогнози. Същевременно проявява афинитет към големите естественонаучни и физически открития на своето време, като свързва с тях и най-необузданите свои хрумвания. „Машината на времето“ е първият роман на Уелс (1895), който веднага налага името на своя създател. В предлаганата от нас книга е включен и още един ранен роман на писателя „Островът на д-р Моро“.

МИГЛЕНА НИКОЛЧИНА

РИСКОВЕТЕ НА ЧОВЕЧНОСТТА

Един сфинкс, обезобразен, като че ли разяден от проказа, е пространственият център на събитията в „Машината на времето“ и през неговите невиждащи очи ни гледа Уелсовата представа за вечността. Тази представа е въплътена не в самия сфинкс, прастария човешки символ за битие, надмогнало времето, така както загадъчният каменен идол се възвисява над пясъците на пустинята — вечността за Уелс е тъкмо проказата, разяждаща неговия образ, тя е необозримост от безмилостни промени, а не пребъждане и неподвижност, не тази каменна непроницаемост, не спокойният и величав антипод на земната суетня. В един от аспектите си „Машината на времето“ представлява именно приключение на илюзорната човешка представа за вечност, за изход от времевостта на света. Уелс подхвърля тази представа в света такъв, какъвто го разкрива съвременната му наука, превежда я през превратностите на една вселена, подчинена на втория закон на термодинамиката, подлага я на своя експеримент, съчетал теорията и фантазията, докато наивните ѝ очертания се разтопят в перспективата, която хладно обзира раждането и умирането на цивилизации и на галактики.

Този поглед към участието на човека от една нечовешка дистанция разкрива космическото като противостоящо на човека, като чуждо и враждебно на неговите цели. Космосът: — това е равнодушното към човека, нехайното спрямо съдбата му. Този възглед, достатъчно очевиден в мрачните заключителни пейзажи от „Машината на времето“, първия роман на Уелс, излязъл през 1895 г., е потвърден и в следващия — „Островът на д-р Моро“ (1896 г.). Този път обаче не чрез рисковано пътешествие по „четвъртото измерение“, а чрез друг фантастичен опит с времето, чрез времево съгъстяване, чрез метафорично „резюмиране“ на еволюцията в рамките на един научен експеримент. Еволюцията предполага особена наситеност на времето: тя като че ли го осмисля, „очовечава“ го. Еволюцията — това е времето

като насоченост към човека, а в тази насоченост човекът е склонен да вижда нещо разумно, нещо сродно на себе си. В „Островът на д-р Моро“ обаче времето стъпяване разкрива еволюцията като ад, скотобойна, „дом на болката“ и в крясъците на зверовете, които чрез изгаряща болка трябва да бъдат превърнати в хора, добива глас цялата мъка на света. Страданието е нечовешко, а и резултатите му са съмнителни от гледна точка на човечността. Звярът прозира не само през зловещите хибриди на д-р Моро, но и през „истинските“ човеци в романа, а гротескната литания на зверочовеците, в която сечете целият абсурд на една насилствена човечност, нелепите заповеди от рода на „да не се ходи на четири крака“, в последна сметка едва ли се различават особено от вечно нарушаваното библейско „не убивай“. Така, съмнителна и по отношение на средствата си, и по отношение на резултатите си, еволюцията се разкрива като закон за човека отвъд човека, като закон, който го вае, нехаейки за неговите собствени схващания за човечност: тя е още една проява на аморалността на вселената и напълно естествено след всичко, което вижда на острова, Едуард Прендик губи вяра в разумността на мирозданието.

В основата на първите два романа на Уелс, с други думи, стои противопоставянето на космос и етика, природа и разум. Но стъстените краски в тези ранни творби не са несъвместими с утопизма от втория период в творчеството на Уелс. Характерно за неговия утопизъм е, че той се гради върху доверие в човешкия разум и изобщо във възможността чрез знание и наука да се противодействува на враждебните към човека космически сили; той извира от една съзнателно възприета позиция на съпротива, на борба с природното. Този утопизъм има за своя основа убеждението, че прогресът на обществото ще дойде не чрез имитация на космическия процес и още по-малко чрез опит за бягство от него, а в борба, в конфронтация с него. И ако творбите от първия период на Уелс са мрачни, то е защото в тях човекът не успява да заеме тази градивна човешка позиция. И „Машината на времето“, и „Островът на д-р Моро“ са по същество романи за зле употребения разум — така както „Невидимият човек“ или „Вой на световите“ са романи за злоупотребения разум. Фаталната грешка в „Машината на времето“ е в опита за отбягване на реалния космически процес; „Островът на д-р Моро“ — в опита за

имитация на този процес. Това са романи за изгубения път, за проиграната позиция на разумността.

Така „Машината на времето“ показва, че мечтата по „райско“ блаженство, която е всъщност мечта по изход от даденостите на света, е една опасна и празна мечта. „Раят“ е сферата, възвисена над естествените закони, „отбягнала“ космическия процес. Елоите въплъщават тъкмо този идеал за ангелическо съществуване, изящно и безвредно, красиво и „невинно“ — то протича сред „градината“ на една напълно покорена природа. Но това „ограждане“ срещу враждебните на човека сили, това самозатваряне в един херметичен и неизменен Едем се оказва по-скоро отказ да се посрещне реалната проблематика на битието, отказ да се види реалното положение на човека. Естествена проява на този отказ е отмирането на човешкото любопитство, — трайното нежелание — и невъзможност — елоите да се вгледат в застрашаващата ги отвън и отвътре опасност, в очебийния факт, че човекът се е „раздвоил“ и че техният рай се компенсира от ада на морлоките, а „туберкулозната“ им красота на изнежени създания се заплаща със свръхжизненото уродство на „демоничните“ подземни обитатели. Ограденият от суровата борба с природното разум, укритият от космическите Закони разум, потърсил спасение в своя изкуствен рай, се оказва заплашван и разрушаван отвътре: опитът да се избегне борбата, рискът, динамиката, които са единственият начин да се съществува в свят като нашия, се свежда до два вида деградация, до два пътя за загуба на разумността и в последна сметка до един път към самоунищожение.

Доколкото в гротескното израждане на човечеството на елои и морлоки Уелс екстраполира тогавашното състояние на буржоазното общество, призивът към скрито посрещане на проблемите, които вселената представя пред човека, протестът на Уелс срещу удобния навик да се затварят очите пред тревожните истини, е същевременно протест срещу отказа на собствените му съвременници да прозрат нехуманността на своя привичен свят, на своето общество. В космос, така малко загрижен за човека — мрачните пейзажи в края на романа се появяват, за да докажат това — всяко отвръщане от истината, всеки „рай на щрауси“ е гибелен. Да се вижда докрай, да знае — такъв е единствено човешкият път, такава е самата природа на разума. Да знае — но как? На д-р Моро не му липсват нито любознателност, нито

енергия. Но в неговото знание има нещо нечовешко, има всъщност един съзнателен отказ от човечността: изучаването на природата, счита той, прави човека безжалостен като природата. В този втори роман на Уелс фаталната грешка на разума е в опита му да се отъждестви с космическите закони, да се изтръгне отвъд оста на радостта и страданието, които според д-р Моро съществуват за нас само докато пълзим в прахта. Тук безразличието към чисто субективното, ирелевантивното към закона (болката, чувството, а следователно жалостта, състраданието) става начало на безчовечността. За разлика от мнозина свои следовници, които видяха в рационалното начало заплаха за човека, доколкото то е противопоставено на природното начало, Уелс е убеден, че разумът е безчовечен не като противопоставен, а именно като произтичащ от природата, като имитиращ природата с нейния аморализъм и нехайство към човека.

Така че за Уелс човечността е непрестанен риск. Тя изисква постоянна напрегнатост, динамика, отстояване — всяко отпускане, всяко самозабравяне води до отъждествяване с безчовечността на всемира. Всемирът е „неразумен“ — ако човешкият разум забрави това, ако се остави на подтика към саморазтваряне в една съвършена обективност, той парадоксално изменя на собствената си природа. Но и опитът за самозатваряне в своя собствен свят не води доникъде. Знанието като непрестанно движение, като неуморно укрепване на човечността — такава е задачата, благодарение на която някой ден (по думите на самия Уелс в „Откритие на бъдещето“) „съществата, засега потенциално заложили в нашите мисли и слабости, ще се изправят върху тази земя, както човек се изправя на столче, и със смях ще протегнат ръце сред звездите“.

МАШИНАТА НА ВРЕМЕТО

ЕДНО

Пътникът във времето (защото ще бъде по-удобно да го наричаме така) се беше впуснал да ни разказва някаква небивалица. Сивите му очи блестяха и неуморно шареха, а обикновено бледото му лице сега пламтеше оживено. Огънят в камината гореше буйно и меката светлина, заструила от електрическите крушки в сребърните лилии, се отразяваше по мехурчетата, които проблясваха и се стопяваха в чашите ни. Столовете, негов патент, по-скоро ни обгръщаха ласкаво, вместо да се оставят да седим на тях и сега бе настъпила оная превъзходна атмосфера след вечерята, когато мислите се реят, приятно освободени от оковите на точността. Ето как ни представи той нещата — като отбелязваше с тънък показалец отделните пунктове, — докато ние седяхме и лениво се възхищавахме на усърдието му да ни обясни този нов парадокс (както го възприехме) и на изобретателния му ум.

— Трябва да ме изслушате внимателно. Имам намерение да поставя под съмнение една-две идеи, които са почти всеобщо признати. Геометрията например, на която са ви учили в училище, се гради на едно погрешно схващане.

— Не е ли твърде обширна тази тема, за да започваме оттук? — каза Филби, човек несговорчив, с рижа коса.

— Не възнамерявам да искам от вас да приемете нещо без солидни основания за това. След малко сами ще признаете онова, което искам от вас. Вие естествено знаете, че математическа отсечка с дебелина, равна на нула, фактически не съществува. Това сте го учили, нали? Същото се отнася и за математическата равнина. Тези понятия са просто абстрактни.

— Точно така — каза Психологът.

— И куб, който има само дължина, ширина и височина, в действителност не може да съществува.

— Тук възразявам — намеси се Филби. — Едно твърдо тяло естествено може да съществува. Всички действителни неща...

— Повечето хора мислят така. Но почакайте за малко. Може ли да съществува куб за един момент?

— Не ви разбирам — каза Филби.

— Може ли реално да съществува куб, който не съществува във времето?

Филби се замисли.

— Очевидно — продължи Пътникът във времето — всяко действително тяло трябва да има четири измерения: дължина, ширина, височина и... време. Но поради естествената нетрайност на материята, която ще ви изясня след малко, ние сме склонни да не обръщаме внимание на този факт. Четири измерения наистина има: трите, които наричаме трите равнини на Пространството, и едно четвърто — Времето. Съществува обаче тенденция да се прави нереално разграничение между първите три измерения и последното само защото от началото до края на живота ни нашето съзнание непрестанно се движи по него в една посока.

— Това — започна някакъв много млад мъж, който видимо се мъчеше да запали отново пурата си от лампата, — това е... напълно ясно.

— И тъй, изключително интересно е защо на това измерение тъй упорито не се обръща внимание — продължи Пътникът във времето и едва забележимо се развесели. — Именно то е Четвъртото измерение, макар някои хора, които говорят за Четвърто измерение, да не съзнават, че имат предвид тъкмо него. Та това е просто друг начин да се погледне на Времето. Между Времето и всяко от трите измерения на Пространството няма никаква разлика, само дето по времето се движи нашето съзнание. Някои наивни люде обаче възприемат този факт от погрешната му страна. Всички вие сте чували какво казват те за това Четвърто измерение?

— Лично аз не съм чувал — каза Провинциалният кмет.

— Ето какво. Говори се, че Пространството, както си го представят нашите математици, има три измерения, които могат да бъдат назовани Дължина, Ширина и Височина, и винаги се определя от съотношението на тези три равнини, всяка от които е под прав ъгъл спрямо другите две. Някои философи обаче питат защо именно три измерения — защо не друга посока под прав ъгъл спрямо останалите три? — и дори са се опитвали да създадат Четириизмерна геометрия.

Професор Саймън Ньюкоум само преди около месец се спря нашироко върху този въпрос пред Нюйоркското математическо дружество. Известно ви е как можем да представим едно триизмерно твърдо тяло върху плоска повърхнина, която има само две измерения; подобно на това те считат, че посредством триизмерни модели могат да представят един четириизмерен — ако съумеят да постигнат перспективата на тялото. Разбирате ли?

— Струва ми се, да — измърмори Провинциалният кмет и като склучи вежди, се вгълби в себе си, движейки устни като човек, който повтаря някакви тайнствени слова. — Да, мисля, че вече разбирам — каза той след малко, добивайки изведнъж съвсем оживен вид.

— Всъщност няма да скрия от вас, че от известно време работя върху тази Четириизмерна геометрия. Някои мои резултати представляват интерес. Ето например един портрет на мъж на осем години, друг на петнайсет, трети на седемнайсет, четвърти на двайсет и три и прочее. Всички те са очевидно части, както виждате, триизмерни проявления на нещо, което съществува в четири измерения, постоянно и неизменяемо.

— Учените — продължи Пътникът във времето след пауза, нужна, за да бъдат по-добре възприети словата му — знаят отлично, че Времето е един вид Пространство. Ето тук една добре позната научна схема, климатична диаграма. Линията, която проследявам с показалец, показва движението на барометъра. Вчера той се бе вдигнал дотук, снощи спадна, тази сутрин отново се покачи и продължи малко по малко чак дотук. Живакът едва ли е следвал тази линия по волята на някое от всепризнатите измерения на Пространството. Но е сигурно, Не се е движил по такава линия и затова тази линия според нас, се движи по измерението Време.

— Но — намеси се Медикът, вторачен в някакъв въглен в камината — ако Времето е действително Четвъртото измерение на Пространството, защо се счита и винаги е било считано за нещо различно? И защо не можем да се движим във Времето, както се движим в останалите измерения на Пространството?

Пътникът във времето се усмихна.

— Сигурни ли сте, че можем да се движим свободно в Пространството? Наляво и надясно можем да вървим; назад и напред също, съвсем спокойно, и хората винаги са го правили. Признавам, че

в две измерения се движим необезпокоявани. Но какво да кажем за движението нагоре и надолу? Тук земното притегляне ни ограничава.

— Не съвсем — каза Медикът. — Има балони.

— Преди балоните обаче, с изключение на някакви причудливи подскоци в близост до повърхността, човек не е имал свобода по отношение на вертикалното движение.

— И все пак е успявал да се вдига и спуска по малко — каза Медикът.

— По-лесно, далече по-лесно се спуска.

— А във Времето изобщо не можете да се движите, не можете да излезете от настоящия момент.

— Скъпи ми господине, тъкмо тук грешите. Именно тук греша и целият свят. Ние винаги изхождаме от настоящия момент. В нашето мислено съществуване, което е нематериално и няма измерения, ние се движим по измерението Време с равномерна скорост от люлката до гроба. Точно както бихме се спускали, ако започвахме живота си на петдесет мили над повърхността на земята.

— Най-трудното обаче е следното — прекъсна го Психологът. — Вие можете да се движите във всички посоки на Пространството, но не можете да се движите във всички посоки на Времето.

— Точно тук е зародишът на голямото ми откритие. Вие грешите, като казвате, че не можем да се движим във Времето. Ако аз например си припомня съвсем ясно някоя случка, аз се връщам до момента, в който тя е Станала, мислено се пренасям, както бихте казали. За момент правя скок назад. Ние, разбира се, нямаме възможност да се задържим назад във Времето, също както дивакът или животното не могат да се задържат на шест фута над земята. Цивилизованият човек обаче може да превиши средното ниво в това отношение. Той може да надвие земното притегляне с балон; защо тогава да не храни надеждата, че един ден ще бъде способен да спре или да ускори хода си в измерението Време, или дори да се обърне и да тръгне в обратната посока?

— Е, това — поде Филби — е вече само...

— Защо не? — отвърна Пътникът във времето.

— Това е противно на всеки разум — каза Филби.

— Какъв разум? — каза Пътникът във времето.

— В един спор винаги можете да докажете, че бялото е черно — каза Филби, — но никога няма да ме убедите.

— Имате право — каза Пътникът във времето. — Но вече започвате да съзирате предмета на моите изследвания из областта на Четириизмерната геометрия. Преди години ми бе хрумнала идеята за една машина...

— За пътешествия във Времето! — извика Много млад мъж.

— Която да се движи във всяка посока на Пространството и Времето в зависимост от решението на нейния водач.

Филби се задоволи само с бурен смях.

— Но аз вече имам доказателства — заяви Пътникът във времето.

— Такава машина би била много удобна за историка подхвърли Психологът. — Той би могъл да попътува назад, за да провери истинска ли е версията за битката при Хейстинг например!

— Не се ли боите да не привлечете вниманието? — каза Медикът. — Нашите прадеди не са обичали особено анахронизмите.

— Така древногръцкият може да се научи направо с устата на Омир или на Платон — сподели много младият мъж.

— Затова пък сигурно ще ви скъсат на изпитите. Немските учени неимоверно много са усъвършенствали гръцкия език.

— Ами бъдещето — намеси се Много младият мъж. Я помислете! Човек може да вложи всичките си пари, да ги остави да трупат лихви и да избърза напред.

— Това е една от най-екстравагантните теории — започна Психологът.

— Да, така ми се струваше и на мен, затова на никого не бях говорил за нея, докато...

— Не стигнахте до доказателства, изградени на експеримент! — извиках аз. — И имате намерение да проверите тази история?

— Експеримент, казвате! — възкликна Филби, който започваше да се дразни.

— Дайте все пак да видим вашия експеримент — каза психологът, — макар всичко това да са празни приказки.

Пътникът във времето се засмя и ни огледа. После все тъй леко усмихнат, бръкнал дълбоко в джобовете на панталона си, той бавно

излезе от стаята и ние чухме как чехлите му зашляпаха по дългия коридор към лабораторията.

Психологът ни изглежда.

— Интересно до какво се е добрал.

— Сигурно някой сръчен фокус — каза Медикът, а Филби опита да ни разкаже за един фокусник, когото видял в Бърслем; ала преди да завърши предисловието към своя разказ, Пътникът във времето се върна и анекдотът на Филби пропадна.

Предметът, който Пътникът във времето държеше в ръка, представляваше проблясваща метална конструкция, не по-голяма от малък будилник и изцяло изработена. По нея имаше слонова кост и някакви прозрачни кристали. Тук се налага да бъда съвсем точен, защото онова, което ще разкажа оттук нататък — освен ако не бъде прието неговото обяснение, — е нещо абсолютно неадекватно. Той притегли една от осмоъгълните масички, каквито имаше в стаята, и я постави пред камината с четирите ѝ крака стъпили на килимчето. На тази масичка положи механизма. После взе един стол и седна. Единственият друг предмет върху масичката беше малката настолна лампа с абажур, която пръскаше ярка светлина върху модела. Наоколо имаше и около десетина свещи, две в месинговите свещници на полицата над камината и няколко в стъклени чаши, така че стаята бе обляна в светлина. Отпуснах се в ниско кресло близо до камината и го придърпах напред, за да се озова почти между Пътника във времето и огнището. Филби седна до него, надничайки над рамото му. Медикът и Провинциалният кмет го наблюдаваха в профил отдясно, а психологът — отляво. Много младият мъж стоеше прав до Психолога. Всички бяхме нащрек. Сега ми се струва вероятно при тези обстоятелства да ни е бил направен фокус, независимо колко тънко замислен и колко сръчно изигран.

Пътникът във времето ни изглежда, а след това се извърна към механизма.

— Е? — запита Психологът.

— Тази дреболия тук — започна Пътникът във време то, облягайки лакти на масичката и полагайки ръце на апарата, — е само модел. Моят план е да направя маши на, която да пътува във Времето. Ще забележите, че видът ѝ е изключително причудлив и че тази

пръчица ту блещука особено, сякаш е недействителна. — Той посочи с пръст частицата. — Тук има и едно малко лостче, ей тук — още едно.

Медикът стана от стола си и занадзърта отблизо.

— Чудно красива изработка — каза той.

— Нужни ми бяха две години да го направя — отвърна Пътникът във времето. А след това, когато всички последвахме постъпката на Медика, каза: — Сега искам да разберете добре, че когато този лост бъде натиснат, машината ще се понесе плавно в бъдещето. Тази седалка е предназначена за Пътника във времето. След малко аз ще натисна лоста и машината ще потегли. Тя ще изчезне, ще премине в бъдещето и ще се изгуби. Разгледайте добре тази вещ. Вижте и масата и се убедете, че тук няма измама. Не искам да загубя този модел и после да ми кажат, че съм мошеник.

Мина навярно около минута. Психологът понечи да ми каже нещо, но се разколеба. После Пътникът във времето насочи пръст към лоста.

— Не — внезапно каза той. — Подайте ми ръката си. — И като се обърна към Психолога, Пое ръката му в своята и му рече да протегне показалец. И така Психологът се оказа лицето, което пусна в ход модела на Машината на времето към неопределеното ѝ пътешествие. Всички видяхме как лостът се превърта. Бях абсолютно сигурен, че няма измама. Последва лек полъх и пламъкът на лампата трепна. Една от свещите на камината угасна и малката машина изведнъж се завъртя, започна да губи очертания, за секунда заприлича на някаква сянка, на вихър с неясни отблясъци от месинг и слонова кост и в миг я нямаше — изчезна! Като се изключи лампата, масичката остана празна.

За момент всички онемяха. После Филби изруга.

Психологът се съвзе от своя унес и тутакси надникна под масичката. Пътникът във времето весело се засмя на този жест.

— Е, какво? — попита той, имайки предвид Психолога. После, като стана, се упъти към бурканчето с тютюн над камината и започна да пълни лулата си гърбом към нас.

Спогледахме се.

— Слушайте — каза Медикът. — Вие да не се шегувате? Сериозно ли вярвате, че тази машина пътува във времето?

— Разбира се — каза Пътникът във времето и се наведе да запали хартиен фитил от огъня. После се извърна, палейки лулата си, и се взря в лицето на Психолога. (А психологът, за да покаже, че никак не се учудва, си взе пура и се опита да я запали, без да отреже връхчето.) — освен това, отгатък имам една почти готова голяма машина — и той кимна по посока на лабораторията — и когато с нея всичко е наред, възнамерявам да направя едно пътешествие.

— Искате да кажете, че вашата машина пътува във бъдещето? — попита Филби.

— Дали в Бъдещето или в Миналото — не зная със сигурност.

След пауза Психологът се въодушеви.

— Ако е заминала нанякъде, навярно е било в Миналото — каза той.

— Защо? — попита Пътникът във времето.

— Защото според мен тя не се е придвижила в пространството; ако беше отишла в Бъдещето, през цялото време щеше да си остане тук, защото щеше да е пътувала именно през това време.

— Но — намесих се аз — ако се е върнала в Миналото, щяхме да я видим, когато за първи път влязохме в тази стая; също и миналия четвъртък, когато бяхме тук; и по-миналия, и така нататък.

— Сериозни възражения — забеляза Провинциалният кмет, без да взема страна, и се обърна към Пътника във времето.

— Ни най-малко — отговори Пътникът във времето, а на Психолога каза: — Вие мислите! Вие можете да го обясните. Тези разсъждения са лишени от основа, нали, мъгляви.

— Така е — каза Психологът и ни обгърна с очи. — Това е чисто психологически момент. Трябваше да се досетя. Съвсем просто е и чудесно обяснява този парадокс. Ние не можем да видим, нито да усетим тази машина, както не можем да видим спицата наедно въртящо се колело или куршума, който прелита във въздуха. Ако тя пътува през времето петдесет или сто пъти по-бързо от нас, ако за нея минутата е колкото нашата секунда, естествено ще създава впечатление за една петдесета или една стотна от положението, в което се намира, когато не пътува във времето. Съвсем просто.

Той прокара ръка във въздуха, където бе стояла машината. — Ето така — каза той и се засмя.

Седнахме и за момент се вторачихме в празната масичка. После Пътникът във времето ни попита какво мислим за това.

Тази вечер всичко изглежда твърде допустимо — каза Медикът, — но почакайте до утре сутринта, почакайте здравия разум на утрото.

— Искате ли да видите самата Машина на времето? — попита Пътникът във времето. При тези думи той пое лампата в ръка и се упъти по дългия коридор към лабораторията си. Спомням си ясно мъждукащата лампа и силуета на чудноватата му едра глава, танца на сенките и как всички го последвахме, озадачени, ала недоверчиви, и как в лабораторията се озовахме пред един по-голям вариант на малкия механизъм, който бе изчезнал пред очите ни. Някои части бяха от никел, други от слонова кост, а трети очевидно бяха издялани или отломени от скален кристал. В общи линии машината беше довършена, но на скамейката, до няколко чертежа, лежаха недовършени усуканите кристални пръчки и аз поех една от тях, за да я разгледам по-добре. Приличаше на кварцова.

— Вижте какво — каза Медикът. — Вие сериозно ли говорите? Да не би това да е фокус — като оня призрак, който ни показахте миналата Коледа?

— С тази машина — заяви Пътникът във времето, като вдигна високо лампата — възнамерявам да изследвам времето. Ясно ли е? Никога през живота си не съм говорил по-сериозно.

Никой не знаеше как да приеме думите му. Улових погледа на Филби иззад рамото на Медика и той ми намигна многозначително.

ДВЕ

Мисля, че в оня момент никой от нас не повярва напълно в Машината на времето. Истина е, че Пътникът във времето беше от хората, които са прекалено умни, за да им вярват: човек никога нямаше чувството, че вижда всичко около него — винаги подозираше, че зад лъчезарната му искреност се крие някакъв неуловим източник, някоя тайна хитрина. Ако Филби ни беше показал модела и бе обяснил всичко със словата на Пътника във времето, едва ли щяхме да останем тъй скептични спрямо него. Защото щяхме да разберем подбудите му — всеки зарзаватчия би разбрал Филби. Докато у Пътника във времето имаше нещо повече от прищявка, затова и към него проявявахме недоверие. Нещата, които за не тъй умните хора бяха основни, в неговите ръце приличаха на фокус. Погрешно е да се работи с такава лекота. Сериозните хора, които го възприемаха сериозно, никога не можеха да бъдат сигурни в изхода от неговите реакции; те някак съзнаваха, че да се предоверят на преценките си спрямо него е все едно да подредят някоя детска стая със сервизи от китайски порцелан. Затова не мисля, че някой от нас спомена нещо повече относно пътешествието във времето в интервала между този четвъртък и идния, макар странните възможности, които то без съмнение съдържаха, да кръжаха непрестанно в главите ни: правдоподобността на това явление, тоест практическата му невероятност, любопитните предпоставки за анахронизъм и пълно объркване, каквито то предполагаше. Лично мен особено ме занимаваше номерът с модела. За този номер, спомням си, подробно разговарях с Медика, когото срещнах в петъка у Линиън. Той ми съобщи, че бил виждал подобна вещ в Тюбинген и наблегна специално на това, как бе угаснала свещта. Но как бе извършен номерът, така и не можа да обясни.

Следващия четвъртък отидох отново в Ричмънд — Бях, предполагам, от най-редовните посетители на Пътника във времето — и тъй като пристигнах късно, заварих четири-пет души вече събрани в

приемната. Медикът стоеше прав до камината с лист хартия в едната ръка и часовник в другата. Озърнах се за Пътника във времето.

— Вече е седем и половина — каза Медикът. — Не е ли време да похапнем?

— А къде е...? — попитах аз, назовавайки нашия домакин.

— Сега ли идвате? Доста неприятно. Неотложна работа щяла да го забави. С тази малка записка ме умолява да ви призова на вечеря в седем часа, ако дотогава не се върне. Пише още, че ще ни обясни всичко, когато пристигне.

— Жалко ще бъде да ни изстине вечерята — заяви редакторът на известен ежедневник. При тези думи докторът дръпна звънеца.

Психологът бе единственият освен Доктора и мен,

който беше присъствувал на предишната вечеря. Другите бяха Бланк, споменатият вече Редактор, един журналист и някакъв човек — тих, стеснителен и с брада, когото не познавах и който, доколкото успях да го наблюдавам, през цялата вечер не промълви нито дума. На масата запrikaзвахме за отсъствието на Пътника във времето и аз подхвърлих почти на шега, че точно сега може би пътува във времето. Редакторът поиска да му обясним тези думи и Психологът разказа твърде нескоропно за „хитроумния парадокс и номера“, на който преди една седмица бяхме станали свидетели. Тъкмо беше стигнал до средата на своя разказ, когато вратата откъм коридора се отвори бавно и безшумно. Бях с лице към вратата и пръв забелязах това.

— Здравейте! — казах аз. — Най-накрая!

Вратата се разтвори широко и пред нас застана Пътникът във времето. Нададох вик на изумление.

— Господи! Какво се е случило, приятелю? — извика Медикът, който го видя след мен. И тогава всички се извърнаха към вратата.

Видът му беше удивително окаян. Палтото му прашно и мръсно, беше изпоцапано със зелено по ръкавите, косата му — разрошена и както ми се стори, посивяла — или от прах и нечистотии, или защото действително бе загубила цвета си. Лицето му беше призрачно бледо; на брадичката си имаше кафява драскотина — на път да заздравее; изражението му бе на съсипан и изнемощял човек, сякаш сполетян от неизмерима скръб. За момент той спря на прага, като че заслепен от светлината. После пристъпи в стаята. Накуцваше така, както бях

виждал да правят скитници с побити крака. Вперихме безмълвни погледи в него в очакване да заговори.

Той не изрече нито дума, само приближи измъчен към масата и кимна към виното. Редакторът напълни чаша с шампанско и я побутна към него. Той я изпи до дъно и това сякаш го ободри: обходи с очи масата и по лика му пробягна сянка от познатата ми усмивка.

— Какво, за бога, сте направили, човече? — попита Докторът.

Пътникът във времето като че ли не го чу.

— Нека да не ви тревожа сега — каза той с известно затруднение при изричане на думите. — Нищо ми няма. — Спря, подаде чашата за още вино и я гаврътна на един дъх. — Така — каза той. Очите му заблестяха, а по страните му се появи лека руменина. Погледът му се спираше върху всеки от нас с някакво несъзнателно одобрение, после обиколи топлата и уютна стая, Тогава заговори пак, Като че опипвайки почвата за всяка своя дума.

— Отивам да се измия и преоблека и тогава ще слеза да обясня... Оставете ми малко от това овнешко. Умирам от глад. — Той се обърна към Редактора, който беше от редките посетители, и се поинтересува как е със здравето. Редакторът понечи да зададе въпрос.

Ще ви отговоря след минута — каза Пътникът във времето. — Чувствувам се... особено! След малко ще се оправя.

Остави чашата и се упъти към вратата за стълбището. Още веднъж забелязах колко е отпаднал и как меко пришляпват стъпките му, а когато се надигнах, успях да съгледам и краката му точно преди да излезе. Беше обут само с чифт съдрани, изпоцапани с кръв чорапи. Вратата след него се затвори. Хрумна ми да го настигна, но си спомних колко ненавиждаше да се суят край него. За момент мислите ми се отвлякоха. И тогава чух Редактора да казва:

— Забележително поведение на един изтъкнат учен — подреждайки мисли, присъщо на призванието си, в заглавия.

Тези думи върнаха вниманието ми на ярко осветената маса.

— И в какво се състои играта? — попита Журналистът. — Да не би да ни представя „Скитникът-евреин“? Не разбирам.

Срещнах погледа на Психолога и по лицето му прочетох собствените си подозрения. Представих си как Пътникът във времето мъчително куцука нагоре по стълбите. Според мен никой друг не беше забелязал нездравата му походка.

Пръв Медикът се съвзе напълно от изненадата и дръпна звънеца — Пътникът във времето не обичаше да има прислуга на масата за вечеря, — за да донесат едно топло блюдо. Като разбра това, Редакторът пое в ръце вилица и нож, сумтейки, а Мълчаливият продължи да се храни. Всички отново се заеха с вечерята. Известно време разговорът се състоеше от възклицания и мълчаливи паузи на почуда, сетне Редакторът не можеше повече да съдържа любопитството си.

— Да не би нашият приятел да допълва скромните си доходи със самоизтезания? Или може би е навлязъл в своите навохудоносорски фази? — запита той.

— Убеден съм, че всичко това има връзка с Машината на времето — заявих аз и продължих разказа на Психолога за предната ни среща. Новите посетители останаха крайно недоверчиви. Редакторът възрази:

— И какво е това пътуване във времето? Та човек не може да се посипе с прах, като се извъргля в някакъв парадокс, нали? — А сетне, като си представи какво бе казал, разшири карикатурното си описание. — Толкова ли си нямат четки за дрехи в Бъдещето?

Журналистът също не можеше да повярва за нищо на света и се присъедини към Редактора в лековатата задача да сипе подигравки над цялата история. Двамата бяха новоизлюпени вестникари — безкрайно весели и нищо неуважаващи млади люде.

— Разказва нашият Специален кореспондент от другиден — тъкмо заявяваше Журналистът, даже направо викаше, когато Пътникът във времето се върна.

Беше облечен с обикновен вечерен костюм и с изключение на измъчения поглед, нищо не напомняше за промяната у него, която така ме беше поразила.

— Знаете ли — въодушеви се Редакторът, — тези приятели тук твърдят, че сте били на пътешествие в средата на идната седмица!! Ще ни разкажете ли всичко за малката Роузбъри? И какъв хонорар ще поискате?

Пътникът във времето се приближи до стола, отреден за него, без да продума. Усмихна се кротко, както обикновено.

— Къде е овнешкото за мен? — попита той. — Ах, какво удоволствие да бодна отново вилица в месото!

— Разказвайте! — извика Редакторът.

— По дяволите моят разказ! — отвърна Пътникът във времето.
— Искам да хапна нещо. Няма да кажа нито дума, докато не потече малко кръв в жилите ми. Благодаря. И солта.

— Една дума само — казах аз. — Във времето ли пътувахте?

— Да — каза Пътникът във времето с пълна уста и кимна с глава.

— Ще ви заплатя по шилинг на ред за една дословна дописка — предложи Редакторът.

Пътникът във времето побутна чаша към Мълчаливия и чукна с нокът по нея; Мълчаливият, който бе вперил очи в лика му, се стресна и му наля вино. Беше станало вече неудобно да се вечеря. Лично аз не издържах, така напиряха у мен въпросите, а смея да твърдя, че и с останалите беше същото. Журналистът направи опит да разсее напрежението, като заразказва анекдоти за Хети Потър. Пътникът във времето насочи вниманието си изцяло върху вечерята си, демонстрирайки апетит на бездомник. Медикът запуши, наблюдавайки през полупритворените си очи Пътника във времето. Мълчаливият изглеждаше още по-непохвален от обикновено, отпивайки нервно шампанското на чести и решителни глътки. Накрая Пътникът във времето побутна чинията настрана и ни изгледа.

— Налага се да се извиня — каза той. — Направо умирах от глад. Вечерята ми достави страшно удоволствие. — Той протегна ръка за пура и отрязва крайчето. — Но да минем в салона за пушене. Доста дълго ще разказвам, за да седим пред тези мазни чинии.

И като дръпна пътьом звънеца, той поведе групата към съседната стая.

— Вие вече сте разказали на Бланк, на Даш и на Чоуз за машината, нали? — каза ми той и се отпусна в креслото си, назовавайки тримата нови посетители.

— Но това е истински парадокс — заяви Редакторът.

— Тази вечер не ми е до спор. Бих ви разказал преमेждията си, но не мога да споря. Щом желаете, ще ви разправя какво ми се случи — продължи той, — стига да се въздържате и да не ме прекъсвате. Имам желание да ви разкажа всичко. Страшно силно желание. Много неща ще ви прозвучат като измислица. Така да е! Но без друго всичко е истина — всяка думичка. В четири часа бях в лабораторията, а

оттогава... съм живял вече осем дена... дни, каквито нито едно човешко същество досега не е изживяло! Изтощен съм почти докрай, ала няма да мога да заспя, докато не споделя всичко с вас. След това ще си легна. Стига да не ме прекъсвате! Съгласни ли сте?

— Съгласни сме — отговори Редакторът, а ние всички повторихме като ехо: „Съгласни“.

И така Пътникът във времето заразказва това, което предавам тук. Най-напред той се настани в креслото си и заговори като препатил човек. Ала постепенно се оживи. Когато описвам всичко това, чувствавам крайно остро безсилието на перото и мастилото — и преди всичко моето лично безсилие — да предам нещата точно. Вие четете, предполагам, достатъчно внимателно; ала не можете да виждате бялото, откровено лице на разказвача в яркия кръг на малката лампа, нито да чувате интонацията на гласа му. Не можете да разберете как се променя изражението му, когато разказът се насочва в неочаквана посока! Повечето от нас, слушателите, бяха в сянка, защото свещите в салона не бяха запалени и осветени останаха единствено лицето на Журналиста и краката на Мълчаливия от коленете надолу. Отначало се споглеждахме само от време на време. След малко обаче съвсем престанахме да правим това и погледите ни останаха вперени в Пътника във времето.

ТРИ

— Миналия четвъртък споменах пред някои от вас за принципите на Машината на времето и дори ви показах самата машина, още недовършена в работилницата. Тя е там и сега, малко поочукана от пътя, наистина; една от пръчките от слонова кост е пропукувана, а едно от месинговите перила — огънато; но всичко друго е съвсем здраво. Предполагах, че в петък ще я довърша; но в петък, когато почти я бях сглобил, забелязах, че една от никеловите пръчки е точно с един инч по-къса и се наложи да я поправя; ето защо до тази сутрин още не беше готова. Днес в десет часа първата Машина на времето влезе в действие. Огледах я за последен път, изпробвах отново всички винтове, капнах още една капка масло на кристалната ос и се настаних на седалката. Предполагам, че самоубиецът, който насочва пистолет към главата си, се чуди горе-долу по същия начин какво ще последва. Хванах с едната ръка лоста за тръгване, а с другата — за спиране, натиснах първия и почти едновременно — втория. Изглежда се завъртях; усетих кошмарното чувство, че падам; а когато се озърнах, видях, че лабораторията си е същата. Беше ли се случило нещо? За миг се усъмних, че с ума ми нещо става. После забелязах часовника. Преди малко като че ли беше около десет, а сега беше вече близо три и половина!

Поех си дъх, стиснах зъби, хванах с две ръце лоста за тръгване и шеметно излетях. Лабораторията се замъгли и настъпи мрак. Госпожа Уочет влезе и се упъти, очевидно без да ме забележи, към вратата за градината. Предполагам, че за това е нужна около минута, но на мен се стори, че тя прекоси стаята като същинска ракета. Натиснах лоста до крайното му положение. Нощта падна така бързо, все едно че бях загасил лампата, а след миг настъпи утрото. Лабораторията стана прозрачна и изсветля, а след малко стана съвсем неясна. Утрешната нощ настъпи черна, после дойде ден, пак нощ, ден, все по-бързо и по-бързо. Ушите ми се изпълниха с някакъв приливен шепот, а умът ми бе обзет от непонятно, вцепеняващо объркване.

Боя се, че няма да мога да предам особеното усещане на пътешествието във времето. То е безкрайно неприятно. Човек се чувства точно като на панаирджийска железница — едно безнадеждно, стремглаво спускане надолу! Изпитах усещането тъкмо за такова страхотно спускане, предчувствайки неизбежния трясък. Набирайки скорост, нощта започна да следва деня като приплясване на черно крило. След малко смътният спомен за лабораторията като че ли ме напусна и аз видях как слънцето прибягва бързо през небосвода, прескачайки го всяка минута, и как с всяка минута отброява новия ден. Мислех си, че лабораторията вече е разрушена и аз се намирам на открито. Имах смътното впечатление за някакво скеле, но вече се носех толкова бързо, че не възприемах нищо подвижно наоколо. И най-бавният охлюв, който едва пълзи, би се стрелвал шеметно покрай мене. Мигащата смяна на тъмнината и светлината беше изключително болезнена за очите. После в тъмните промеждутъци забелязах как луната се върти бързо през периодите си от новолуние до пълнолуние и смогнах да доловя неясното блещукане на кръжащите звезди. Малко след това, докато се носех все тъй, набирайки скорост, пулсиращата последователност на деня и нощта се сля в някаква непрекъсната сивота; небе то придоби чудна, бездънна синева, разкошен сияен цвят подобен на ранния здрач; подскачащото слънце заприлича на огнена диря, бляскава дъга в пространството; луната се превърна в по-неясна, пулсираща лента; и вече не успях да виждам звездите, освен от време на време някой малко по-ярък кръг, трептящ по тази синева.

Гледката наоколо се замъгли и започна да изчезва. Намирах се още на хълма, където сега е този дом, и край мен се въздигаше билото, сиво и неясно. Виждах как дърветата израстват и се менят като облачета пара — ту кафяви, ту зелени; израстваха, разлистяха се, потръпваха и замираха. Виждах как се вдигат огромни здания, леки и красиви, и как отминават като сън. Цялата повърхност на земята като че ли се променяше — стопяваше се и потичаше пред моя взор. Миниатюрните стрелки по уредите, които отчитаха скоростта ми, се гонеха все по-бързо и по-бързо. Изведнъж забелязах, че слънчевият пояс се мота от едното слънцестояние до следващото за по-малко от минута, и след това скоростта ми нарасна на повече от година в минута; миг след миг белият сняг проблясваше по света и изчезваше, последван от ярката, кратка зеленина на пролетта.

Неприятното усещане при тръгването сега вече не беше тъй болезнено. Накрая всичко се сля в някаква истерична възбуда. Забелязах, наистина, че машината някак неестествено се клатушка, но бях неспособен да разбера от какво. Пък и мислите ми бяха твърде объркани, за да ги насоча натам, затова, подобно на някаква лудост, която все повече и повече растеше в мен, аз се впуснах далече в Бъдещето. Отначало не ми минаваше и през ум да спра и рядко се замислях за нещо друго, освен за новите си усещания. Но след известно време в главата ми нахлу нова поредица от впечатления, изникна някакво любопитство, а с него и известна уплаха — докато най-накрая бях изцяло обладан от тях. Какъв ли неவிждан напредък на човечеството, какви ли чудни преобразования на закостенялата ни цивилизация, мислех си аз, ще видя, когато се вгледам отблизо в неясния, изплъзващ се свят, препускащ и пулсиращ пред очите ми! Около мен се издигаха огромни, превъзходни творения на архитектурата, по-масивни от което и да е здание на моето време, и все пак, както ми се стори, построени от далечни светлинки и мъгла. Виждах как склонът се покрива с по-пищна зеленина, която остава там и през зимата. Дори през булото на обзелия ме хаос земята изглеждаше много хубава. И така мислите ми малко по малко се завъртяха около задачата да спра.

Съществуваше един специфичен риск — да попадна на някаква материя в пространството, където всъщност се намирах и аз, и машината. Докато пътувах с висока скорост във времето, това нямаше значение; бях, така да се каже, разреден — провирах се като пара през пролуките на препречилите се видове материя. Ала спирането щеше да ме разлепи, молекула по молекула, по всичко, което би се изпречило на пътя ми; щеше да доведе атомите ми в такъв тесен контакт с тези на срещнатата преграда, че от това би настъпила огромна химическа реакция — а може би и неочакван взрив, който да разбие и мен, и моя апарат на невероятно малки частици и да ме разпръсне в Небитието. Докато правех машината, такава вероятност ми бе хрумвала няколко пъти; но сетне я бях приел развеселен като един неизбежен риск — риск, който човек задължително трябва да поеме! Сега, когато рискът нямаше да ми се размине, не гледах на него така весело. Факт е, че, без да усетя, абсолютната неизвестност на всяко нещо, мъчителното тръскане и клатушкане на машината и на всичко отгоре чувството на

продължително пропадане бяха изострили нервите ми докрай.. Казах си, че никога няма да спра, и в някакъв пристъп на детинско раздражение тутакси взех решение да спра. Като нетърпелив глупак дръпнах лоста, машината се затъркаля безспир, а аз шеметно полетях във въздуха.

В ушите ми затътна. За момент изпаднах навярно в несвяст. Около мен безжалостно съскаше градушка и аз се озовах седнал на мека трева пред прекатурената машина. Всичко изглеждаше още сиво, но след малко забелязах, че хаотичното бучене в ушите ми изчезна. Огледах се. Вероятно се намирах на някаква поляна в градина, заобиколена от рододендронови храсти, и чак сега забелязах, че лилавите им и пурпурни цветове капят на купища под ударите на градушката. Подскачащите, танцуващи ледени парчета се спускаха като облак над машината и се носеха по земята като дим. В миг бях мокър до кости.

— Чудесно гостоприемство — казах аз — към човек, пропътувал безброй години, за да ви види.

Веднага си помислих колко глупаво е да се оставям да ме вали. Станах и се озърнах. През мътния порой успях да различа сред рододендроните фигура, издялана от бял камък. Ала нищо друго не се виждаше.

Трудно могат да се опишат емоциите ми. Когато завесата от град изтъня, видях вече по-ясно бялата фигура. Беше много голяма, сребриста бреза докосваше рамото ѝ. Направена беше от бял мрамор, подобна по „ферма“ на крилат сфинкс, но вместо да бъдат спуснати вертикално от двете страни, крилата бяха вдигнати така, сякаш тя се готвеше да кацне. Пиедесталът, както ми се стори, беше от бронз и силно зелениясал. Оказа се, че ликът е обърнат към мен; безжизнените очи сякаш ме наблюдаваха; по устните витаеше едва доловима усмивка. Фигурата беше крайно пострадала от времето и това налагаше неприятното усещане за някаква болест. За момент се загледах в нея — половин минута навярно или половин час. Тя като че ли ту приближаваше, ту се отдалечаваше, докато градушката пред нея ту се сгъстяваше, ту изтъняваше. Накрая откъснах поглед и видях как завесата от град съвсем изтъня и небето започна да светлее с обещание за слънце.

Вдигнах очи към надвесената бяла фигура и изведнъж ме обзе мисълта за пълното безразсъдство на моето пътешествие. Какво ли щеше да се окаже, когато тази мъглява завеса се отдръпне напълно? Какво ли се е случило с хората? Ами ако жестокостта се е превърнала във всеобща страст? Ако в този отрязък от време расата е загубила своята мъжественост и се е изродила в нещо нечовешко, лишено от състрадание, при това непреодолимо силно? Сигурно щях да им се сторя някой див звяр от стария свят, само че поради приликата още по-страховит и отвратителен — мръсно създание, което незабавно трябва да бъде убито.

Забелязах вече и други необхватни форми, грамадни здания с преплетени парапети и високи колони, а зад тях залесен хълмист склон, който някак особено се спускаше към мен през затихващата буря. Обзе ме панически страх. Извърнах се неистово към Машината на времето и се заех да я изправам. Докато се мъчех така, слънчевите лъчи пробиха гръмотевичната буря. Сивият порой бе пометен нататък и след малко се оттегли като провлачената мантия на някой призрак. Над мен, в наситената синева на лятното небе, няколко малки кафеникави облачни късове се завъртяха и стопиха. Наоколо се открииха ясно огромните сгради, блеснали след градоносната буря и оградени с бяло от нападалите и още нестопени ледени парченца град. Имах чувството, че съм гол сред един непознат свят. Навярно така се чувства птица в открито небе, уверена, че над нея кръжи ястреб, който след малко ще я нападне. Страхът ми прерасна в някаква истерия. Поех си въздух, стиснах зъби и отново се вкопчих яростно, с китки и колене в машината. Тя ме чукна силно по брадичката. С едната ръка на седалката, а другата — на лоста, стоях и тежко пъшках, готов отново да се кача.

Ала заедно с твърдото решение незабавно да отстъпя у мен отново се появи смелостта. Сега вече погледнах този свят на далечното бъдеще с по-голямо любопитство и не така боязливо. В кръглото отворстие високо на стената на една по-близка къща съзрях няколко фигури, облечени с пищни меки одежди. Бяха ме видели и обърнаха лица към мен.

После дочух наблизко гласове. През храстите покрай белия сфинкс се показаха главите и раменете на тичащи хора. Един от тях излезе на пътеката, водеща право към неголямата морава, където стоях

до машината си. Беше дребно създание — високо около четири фута, — облечено с пурпурна туника, захваната в кръста с кожен колан. Беше обуто със сандали или мокасини — не успях ясно да ги различа; до коленете краката му бяха боси, а на главата си нямаше нищо. Обръщайки внимание на това, едва сега забелязах колко топло е тук.

Бях удивен от красотата и грацията на това създание, но и от неописуемата му накърнимост. Поруменялото му лице ми напомни за болните от охтика с онази болезнена хубост, за която навремето толкова често чувахме. Когато го видях, смелостта ми изведнъж се възвърна. Свалих ръце от машината.

ЧЕТИРИ

След миг стояхме един срещу друг с този слабават представител на бъдещето. Той се запъти право към мен и се усмихна. Изведнъж ме удиви отсъствието на какъвто и да е страх в поведението му. После той се извърна към двамината, които вървяха след него, и им заговори на някакъв непонятен, много нежен и плавен език.

Заприиждаха и другите и не след дълго около мен се насъбра малка група от десетина подобни изящни същества. Едно от тях ми каза нещо. Колкото и чудно да ви се стори, хрумна ми, че моят глас е прекалено груб и плътен за тях. Затова тръснах глава и, сочейки ушите си, отново я тръснах. Той направи още една крачка и нерешително докосна ръката ми. Усетих и други меки пипалца по гърба и раменете си. Очевидно искаха да се уверят, че съм истински. В това нямаше нищо обезпокояващо. Нещо у тези симпатични човечета действително будеше доверие — някаква изискана деликатност, детинска непосредственост. При това те изглеждаха тъй крехки, че си представях как бих разхвърлял дузина от тях като най-обикновени кегли. Все пак направих внезапно движение, за да ги предупредя, когато видях как малките им розови ръце заопипваха Машината на времето и, докато още не беше късно, се досетих за опасността, която до този момент бях забравил: присегнах се над предпазните перила, отвинтих ръчките за привеждане в действие и ги пъхнах в джоба си. После се обърнах пак, за да измисля какво да сторя, та горе-долу да се разбера с тях.

Като се вгледах обаче по-отблизо в чертите им, забелязах някои особености в тези симпатични, подобни на дрезденски порцелан същества. Косите им, неизменно къдрави, завършваха на прави, заострени снопчета както на врата, така и край скулите им; по лицата им нямаше и следа от косми, а ушите им бяха свършено миниатюрни. Устните им бяха малки, възтънки и яркочервени, а брадичките им заострени и в края заоблени като малко топче. Гледаха ме с големи и добродушни очи и — това навярно ще ви прозвучи малко самолюбиво

от моя страна — стори ми се дори, че не проявяват кой знае какъв интерес към мен, поне не както очаквах.

И тъй като те не направиха никакво усилие да установят контакт с мен, а просто стояха наоколо, усмихваха се и разговаряха кротко и напевно помежду си, заприказвах ги аз. Посочих Машината на времето и себе си. После, като се позамислих за момент как да изразя понятието време, протегнах пръст към слънцето. Някаква чудата симпатична фигурка с карирани пурпурно-бели дрехи проследи жеста ми и удивително наподобя гръмотевица.

Останах зашеметен, макар намерението на тази постъпка да беше предено ясно. Тозчас в ума ми се появи въпросът: глупави ли са тези същества? Трудно бихте си обяснили как ме озадачи това. Разбирате ли, винаги съм очаквал, че хората от осемстотин и две хиляди и не знам коя година ще са ни изпреварили неимоверно много по знания, в изкуството, във всичко. И точно тогава един от тях ненадейно ми задава въпрос, който го поставя на интелектуалното ниво на някое днешно петгодишно дете — да ме пита, представете си, дали не съм паднал от слънцето с някоя мълния! Това оправдаваше напълно мнението ми, което си бях създам още като видях дрехите им, нежните им леки крайници и крехките им черти. Умът ми бе обладан от силна вълна на разочарование. За момент изпитах чувството, че напразно съм построил Машината на времето.

Кимнах, посочих слънцето и им демонстрирах тъй изразително гръмотевичния трясък, че направо ги стъписах. Всички отстъпиха крачка назад и се поклониха. После до мен приближи усмихнат мъж, понесъл гирлянд от съвсем непознати красиви цветя и ми го окачи на врата. Идеята му бе посрещната с мелодични ръкопляскания; а след това всички хукнаха да берат цветя и усмихнати да ги мятат по мен, докато накрая едва не ме затрупаха. Вие, които никога не сте виждали такива цветя, трудно можете да си представите колко нежни и прелестни са ги направили безбройните години на култивиране. В този миг някой предложи играчката им да бъде поставена на показ в най-близката сграда и така аз бях поведен покрай беломраморния сфинкс, който като че през цялото време беше наблюдавал с усмивка моето удивление, към едно необятно сиво здание от дялан камък. Докато крачех с тях, дойде ми наум споменът за лековерните ми очаквания за

изключително сериозно и интелектуално потомство и това безпределно ме развесели.

Сградата имаше просторно преддверие, а размерите ѝ бяха колосални. Аз, естествено, бях зает да наблюдавам растящата тълпа от дребосъци и широко зейналия пред мен портал, здрачен и загадъчен. Първото ми впечатление от света, който съгледах над главите им, беше безкрайна плетеница от живописни храсти и цветя в отдавна изоставена градина, но без бурени. Пред очите ми се простираха множество високи тънки стебла с чудновати бели цветове, чиито восъчни листенца бяха с дължина около един фут. Растяха в безпорядък наоколо, сякаш диви сред пъстрите храсти, но, както казах, в този момент не успях да ги разгледам подробно. Машината на времето беше изоставена на тревата между рододендроните.

Арката над главния вход беше богато украсена с резба, но аз, разбира се, не сполучих да разгледам отблизо резбата, макар като минавах под нея да ми се стори, че напомня стари финикийски орнаменти, и ме изненада колко зле изпочупени и разнебитени бяха те. На входа ме посрещнаха неколцина още по-ярко облечени хора и ние пристъпихме вътре, аз — с изпоцапани одежди от деветнадесетия век, някаква съвсем неуместна гротеска с венец от цветя обкръжен от нарастваща тълпа с пъстроцветни пастелни туники и ослепително бели ръце и крака, сред звънък смях и радостна реч.

Големият портал водеше към обширен салон с кафяви тапети. Таванът тънеше в сянка, а прозорците, донякъде с цветни стъкла, а нагоре изпочупени, пропускаха мека и приятна светлина. Подът представляваше огромни блокове от някакъв много твърд бял метал, но не плочи, нито мозайка, просто блокове, при това тъй изтъркани, навярно от постоянното движение на отминалите поколения, че по най-често използваните места бяха силно вдълбани. Напреко по дължината на салона бяха наредени многобройни маси от плосък полиран камък, на около фут от земята, а върху тях се виждаха купчини плодове. Различих неестествено едри ягоди и портокали, но останалите виждах за първи път.

Между масите бяха пръснати множество възглавници. Моите домакини се настаниха по тях, припаяйки ми да сторя същото. Без да се церемонят повече, те се заеха да ядат плодовете направо с ръце и да хвърлят корите, дръжките и прочее остатъци в заоблените отвори по

краищата на масите. Не се посвених да последвам примера им, защото усещах жажда и глад. Докато правех това, заразглеждах вече спокойно салона.

Най-силно ме порази, струва ми се, порутеният му вид. Стъклописите по прозорците, които представляваха само геометрични форми, бяха целите изпочупени, а завесите, които се спускаха в долната им половина, бяха покрити с плътен слой прах. С крайчеца на окото долових, че тъгълът на мраморната маса до мен беше пропукал. И все пак общото впечатление беше, че наоколо цари изключителен разкош и красота. В салона се хранеха може би няколко стотици люде и повечето от тях, седнали колкото е възможно по-близо до мен, ме наблюдаваха с интерес, а очичките им бляскаха над плодовете, които ръфаха. Всички бяха облечени с едни и същи меки, макар и очевидно здрави, копринени дрехи. И така, изглежда, плодовете съставляваха единственото им ядене. Тези люде от далечното бъдеще бяха заклет вегетарианци и докато им гостувах, макар и да ме обземаха някои нечисти копнения, се налагаше и аз да стана плодоядец. Наистина впоследствие разбрах, че конете, добитъкът, овцете и кучетата са изчезнали също като ихтиозаврите. Но плодовете се оказаха много вкусни; един особено, който вероятно зрееше през цялото време, докато пребивавах там, някакъв хлебен сорт в тристенна черупка — беше много апетитен и винаги го предпочитах пред другите. Отначало се озадачавах пред всички тези неизвестни плодове и още по-неизвестни цветя, ала след това започнах да осъзнавам тяхното значение.

Досега ви разказвах за плодския си обяд в далечното бъдеще. Но веднага щом утолих малко апетита си, реших да положа усилия да понауча езика на новите си приятели. Очевидно това трябваше да бъде следващата крачка. Плодовете бяха удобна тема като начало и поемайки в ръка един, заиздавах ред въпросителни звуци и знаци. Сериозно се затрудних да изразя мислите си. Отначало мъчителните ми действия предизвикаха изненадани погледи или неукротим смях, но малко след това някакво светлокосо дребно създание навярно се досети за намерението ми и повтори една дума. Наложих се да се разбърбят и да си обяснят надълго и нашироко помежду си за какво става дума, а първите ми опити да произнеса изисканите тънички звуци на техния език събудиха невероятно веселие. Аз обаче се

чувствувах като учител сред деца и проявих усърдие, затова не след дълго вече имах на разположение поне дузина съществителни имена; после преминах на показателните местоимения и дори на глагола „ям“. Но всичко това ставаше бавно и дребосъците скоро се умориха и поискаха да се измъкнат от въпросите ми, затова реших, по-скоро по необходимост, да им предоставя възможността те да ми предават кратки уроци, щом желаят така. Не след дълго открих, че уроците действително бяха съвсем кратки, защото никога не бях срещал полениви и по-неенергични хора.

Скоро забелязах и нещо много чудновато у домакините ми — липса на интерес. Те идваха при мен с нетърпеливи викове на удивление, като деца, но също като децата много скоро се отказваха да ме разглеждат и хукваха след някоя друга играчка. Едва когато вечерята и усилията ми да разговарям приключиха, видях, че почти всички, които в началото ме бяха наобиколили, си бяха отишли. Чудно колко скоро и аз престанах да уважавам тези дребосъци. Затова още щом задоволих глада си, излязох пред портала отново сред огрения от слънцето свят. Продължих да срещам още такива люде от бъдещето, които тръгваха след мен да си побъбрят и да ми се посмеят и като ми се усмихваха, приятелски махваха с ръка и отново ме изоставяха на собствените ми грижи.

Когато се озовах извън просторния салон, над света се беше спуснал вечерният покой и пейзажът се къпеше в топлите отблясъци на залязващото слънце. Отначало много се обърках. Всичко бе тъй различно от света, който познавах — дори цветята. Голямото здание, от което бях излязъл, се намираше на полегатия склон на обширна речна долина, ала Темза се беше изместила навярно на миля от сегашното си положение. Реших да се изкатеря на върха на едно възвишение, на около миля и половина по-нататък, откъдето щях по-добре да разгледам нашата планета от осемстотин и две хиляди седемстотин и първата година. Защото, нека обясня, тъкмо тази дата отмерваха малките уреди на моята машина.

Вървях и внимателно запомнях всяко свое впечатление, което щеше вероятно да ми помогне да обясня това състояние на прелестна разруха, в която бях заварил света — защото това наистина си беше разруха. Поемайки нагоре, например, съгледах огромна купчина гранит, споен от масивни количества алуминий, един необятен

лабиринт от стръмни стени и порутени купища, сред които се виждаха плътни групи много красиви, подобни на пагоди растения — навярно коприва, — но великолепно оцветени в кафяво по листенцата и неспособни да жулят. Това очевидно бяха разрушените останки от някоя огромна постройка, чието предназначение така и не можах да отгатна. И тъкмо тук, малко по-късно, бях осъден да претърпя най-неочаквано премеждие — първите признаци за едно още по-неочаквано откритие, — но за това ще говоря, когато му дойде редът. Изведнъж ми хрумна нещо и аз се огледах, спрял да отдъхна за малко на някаква площадка: наоколо не се виждаха никакви къщурки. Сигурно вече не се правеха отделни къщи, нямаше навярно и отделни домакинства. Тук-там сред зеленината надничаха сгради като палати, а къщите и вилите, тъй характерни за английския пейзаж, бяха изчезнали.

Краят на тази мисъл събуди нова. Погледнах шепата дребосъци, които вървяха след мен. И тогава изведнъж осъзнах, че всички носят еднакви костюми, имат еднакви меки и безкосмени лица и еднаква девическа заобленост на крайниците си. Може би ще ви се стори чудно, че до този момент не бях забелязал това. Ала всичко беше съвършено непознато. Сега този факт ми стана пределно ясен. По своите костюми и по всички белези във физиката и поведението, които сега у нас разграничават половете един от друг, тези хора на бъдещето бяха еднакви. А децата приличаха на миниатюрни копия на своите родители. Така установих, че в това далечно бъдеще децата са безкрайно недоразвити, поне физически, а по-късно открих и изобилие от доказателства в подкрепа на моето мнение.

Виждайки спокойствието и сигурността, в които живееха тези хора, разбрах, че силната разлика между половете можеше все пак да се очаква; защото силата на мъжа и мекотата на жената, семейната институция и разграничението в професиите са извоювана необходимост в една епоха на физическо насилие. Но там, където населението е уравновесено и обилно, повишената раждаемост се превръща в зло, а не в благо за държавата; там, където насилието се проявява по изключение и потомството е осигурено, има по-малка нужда — всъщност няма никаква нужда — от плодовити семейства и специализирането на половете по отношение на нуждата от деца изчезва. Ние виждаме известни такива зачатъци дори в наше време, а в

бъдещето това беше доведено докрай. Ето така, напомням ви, размишлявах аз. По-късно обаче щях да осъзная колко далече съм бил от действителността.

Докато мислех за тези неща, вниманието ми бе привлечено от приятна малка постройка, подобна на кладенец, под някакъв купол. Между другото ми се стори странно, че още съществуват кладенци, но продължих нишката на размишленията си. Нагоре по хълма нямаше ни една по-голяма сграда и тъй като пешеходните ми възможности очевидно бяха станали удивителни, след малко за първи път бях оставен сам. Обзет от странно чувство на свобода и приключения, напрегнах сили да стигна билото.

Там намерих една скамейка от някакъв жълт метал какъвто не бях виждал, на места покрита с възрозова ръжда и почти обвита в мек мъх, а страничните облегалки, отлети и оформени като глави на грифони. Приседнах и заразглеждах необятната шир на стария ни свят под залеза на този дълъг ден. Никога не бях съзирал тъй скъпа и прелестна гледка. Слънцето се бе спуснало вече над хоризонта и западът пламтеше в позлата, прорязан от хоризонтални пурпурни и алени ивици. Долу се разливаше долината на Темза, където реката блестеше като гладка стоманена лента. Вече говорих за огромните дворци, пръснати сред разнообразната зеленина, някои в развалини, други — все още обитавани. Тук-там в тази безлюдна градина от земята се издигаше някоя бяла или сребриста фигура, другаде отведнъж изникваше с отвесните си линии някой купол или обелиск. Огради нямаше, нито какъвто и да е знак за собственост, нито признаци на земеделие; цялата земя се беше превърнала в градина.

Както си разглеждах наоколо, захванах по своему да тълкувам нещата, които бях видял, и същата вечер вече имах що-годе сносно обяснение. По-късно се оказа, че съм стигнал само половината на истината — или само бях зърнал едната страна на многоликата истина.

Струваше ми се, че съм попаднал сред човечеството в неговия упадък. Аленеещият залез ме наведе на мисълта за залеза на човека. За първи път започнах да осъзнавам една странна последица от усилията на обществото, в които всички ние сега вземаме участие. И все пак, ако се замислим, това е свършено логично. Силата иде в резултат на нуждата; сигурността насърчава слабостта. Работата по усъвършенстване на житейските условия — истинският

цивилизоващ процес, който все повече и повече обезпечава живота — бе вървяла неотклонно към своя връх. Една след друга се бяха трупали победите на съюзеното човечество над Природата. Нещата, които сега са само мечти, се бяха превърнали в проекти, съзнателно осъществени и прокарани напред. И това пред мен беше жътвата!

В края на краищата канализацията и селското стопанство днес са все още в първобитен стадий. Днешната наука атакува една малка част от човешките болести, но дори и така тя разпространява постоянно и настойчиво своите постижения. Нашето земеделие и овощарство унищожават плевелите само на някои места и култивират най-много десетина от всичките растения, като оставят огромния брой да се пребори както намери за добре. Ние облагородяваме любимите си растения и животни — но колко малко са те — постепенно, чрез селективно отглеждане; ту някоя нова, по-вкусна праскова, ту грозде без семе, ту по-уханен и по-едър цвят, ту по-удобна порода добитък. Облагородяваме ги постепенно, защото идеалите ни са смътни и пробни, а познанията ни твърде ограничени; защото и Природата се стеснява и бави в непохватните ни ръце. Един ден всичко това ще бъде организирано все по-добре. Такава е посоката на течението независимо от приливите и отливите. Целият свят ще бъде интелигентен, образован и всички ще си помагат; нещата ще тръгнат все по-бързо към пълното покоряване на Природата. Накрая ще поправим мъдро и внимателно равновесието в животинския и растителния свят, за да го нагодим към човешките си нужди.

Тази поправка, според мен, навярно вече беше направена и то добре; направена за Времето въобще, през цялото време, изминато от моята машина. Във въздуха нямаше никакви мушици, по земята — никакви плевели и плесен; навсякъде растяха плодове и възхитителни, уханни цветя; наоколо хвърчаха лъчисти пеперуди. Беше постигнат идеалът на превантивната медицина. Болестите бяха заклеймени и унищожени. През целия си престой не бях видял ни едно доказателство за съществуването на заразни болести. И трябва да споделя с вас, че тези промени бяха нанесли силно отражение дори на процесите на гниене и развала.

Влияние имаше и върху постиженията на обществото. Видях човечеството настанено в приказни домове, превъзходно облечено и въпреки това никой не се занимаваше с тежък труд. Нямаше признаци

на борба, нито социална, нито икономическа. Магазинът, рекламата, транспортът, цялата търговия, която изгражда корпуса на нашия свят, бяха изчезнали. Съвсем естествено тогава в тази златиста привечер беше да се спра на идеята за социалния рай. Обществото, според мен се бе справило с трудностите по увеличаване на населението и то бе престанало да расте.

Ала с тази промяна на условията неизбежно идва приспособяването към промяната. Ако приемем, че биологията не е купчина от грешки, коя е тогава причината за човешкия интелект и дръзновение? Несгодите и свободата: условия, при които оцеляват активните, силните и мислещи хора, а по-слабите биват изправяни до стената; условия, които поощряват честното сътрудничество между способните, поощряват сдържаността, търпението, решителността. А семейната институция, емоциите, породени от нея, свирепата ревност, нежността към новороденото, родителското себеотрицание, всичко това намира оправдание и подкрепа в грозящите ни беди от младите. Добре тогава, а къде са тези грозящи беди?

Налице е вече едно чувство и то ще се разраства противно на съпругеската ревност, противно на свирепото майчинство, противно на страстта от всякакъв вид; неща, които сега не са ни нужни, и неща, които ни карат да се чувствуваме неловко, като някакви оцелели диваци, отрепки в един пречистен и приятен живот.

Замислих се за физическата слабост на хората, за липсата на интелигентност у тях и за тези огромни руини и изведнъж вярата ми в съвършената победа над Природата се затвърди. Защото след победата настъпва покоят. Човечеството е било силно, енергично и интелигентно и е използвало цялата си жизненост, за да промени условията, в които е живяло. И ето сега се проявява реакцията на тези променени условия.

При новите условия на съвършено охолство и сигурност тази неспокойна енергия, която за нас е сила, ще се превърне в слабост. Дори в наше време известни тенденции и желания, навремето необходими, за да се оцелее, са вече постоянен източник на неуспех. Физическото безстрашие и любовта към битките например не помагат кой знае колко — може дори да представляват пречка за един цивилизован човек. А в състоянието на физическо равновесие и осигуреност няма въобще да е нужна власт — нито интелектуална,

нито физическа. Безброй години, мислех аз, не е съществувала опасност от война или индивидуално насилие, опасност от зверове, опустошителни болести, за които да е необходима сила, за да се оздравее, не е бил нужен непосилен труд. За такъв живот са еднакво годни както слабите, така и силните, затова слабите вече съвсем не са слаби. Дори са по приспособени за него, защото силните биха се разяждали вътрешно от енергията, за която вече няма да има излаз. Без съмнение изящната красота на сградите, които виждах, бе постигната вследствие последната вълна на вече безсмислената енергия на човечеството, преди то да се установи в тази съвършена хармония, при която живее — тържеството, с което бе започнал този последен велик покой. Такава е била винаги съдбата на съхранената енергия — тя се захваща с изкуство и с еротика, а след това настъпват леността и развалата.

Накрая дори и този творчески импулс ще отмре — и почти беше отмрял във времето, на което станах свидетел. Да се украсяват с цветя, да танцуват, да пеят на слънцето: това беше останало от творческия дух, нищо друго. Накрая и това щеше да се стопи и да се превърне в доволно бездействие. Нас ни поддържа бодри воденичният камък на мъката и несгодата и, струва ми се, тъкмо тук видях най-накрая разбит този омразен воденичен камък!

Стоях в сгъстяващия се здрач и си мислех, че с това простичко обяснение съм разгадал тайната на света — разгадал цялата мистерия на тези хорица. Навярно контролните мерки, които бяха измислили, за да не расте населението, бяха прекалено сполучливи и броят им беше намалял, вместо да се задържи. Може би на това се дължаха изоставените руини. Обяснението ми беше много просто и естествено уязвимо — както са повечето погрешни теории!

ПЕТ

Седях и размишлявах върху този безусловен триумф на човека, когато пълната луна, жълта и издута, се показва иззад преливащото сребристо сияние на североизток. Ярките фигури там долу престанаха да се движат, безшумно прелетя бухал, а аз потръпнах от хладината на нощта. Реших да се спусна по пътя и да потърся къде да спя.

Опитах да намеря позната сграда. Погледът ми попадна на фигурата на белия сфинкс върху бронзовия пиедестал, която сега, когато изгряващата луна бе станала по-ярка, напълно се открие. Пред него видях и сребърната бреза. Там бяха и преплетените рододендрони, черни на бледата светлина, там беше и малката поляна. Погледнах пак поляната. Самодоволството ми се смрази от страшно съмнение. „Не — казах си уверено, — това не е същата поляна.“

Беше обаче същата поляна. Защото бялото, прокажено лице на сфинкса бе обърнато към нея. Можете ли да си представите какво изпитах, когато се убедих напълно в това? Не можете. Машината на времето я нямаше!

По лицето като камшик ме шибна изведнъж вероятността да загубя собствената си епоха, да бъда оставен безпомощен в този непознат нов свят. Само мисълта за това представляваше физическо изживяване. Чувствувах как ме стиска за гърлото и как спира дъха ми. След още миг ме обзе влудяващ страх и аз хукнах с нечовешки подскоци надолу по склона. На едно място паднах с главата напред и ожулих лицето си; нямах време да изтрия кръвта и продължих да скачам и бягам, а по страната и брадичката ми потече топла вадичка. Докато бяха, не преставах да си повтарям: „Сигурно са я преместили малко, бутнали са я зад храстите да не пречи.“ Въпреки това тичах с всички сили. И през цялото време бях уверен, както става понякога, когато човек е смъртно застрашен, че всичко това е глупост някаква, инстинктивно сигурен, че машината е скрита от мен. Дишането ми зачести. Стори ми се, че изминах цялото разстояние от върха на хълма до поляната, близо две мили, само за десет минути. А аз не съм млад.

Докато тичах, ругаех на глас глупашката си доверчивост да оставя машината, като по този начин още повече губех дъх. Извиках силно, ала никой не отговори. В този осветен от луната свят сякаш не помръдваше ни едно живо същество.

Когато стигнах на поляната, най-лошите ми страхове излязоха верни. От машината нямаше и следа. Загледан в празното пространство сред тъмната плетеница от храсти, усетих, че припадам и се вледенявам. Затичах наоколо освирепял, сякаш машината можеше да бъде скрита в някой ъгъл, после изведнъж спрях, скубейки коси. Над мен се въздигаше сфинксът на бронзовия пиедестал, бял, лъскав, като че болен от проказа, на светлината на изгряващата луна. Стори ми се, че се усмихва подигравателно на моя ужас.

Сигурно бих се успокоил, ако можех да си представя, че малките жители са скрили моя механизъм под някой навес, стига да не бях тъй уверен в тяхната физическа и интелектуална немощ. Това именно ме смайваше: чувството за някаква неподозирана от мен до този момент сила, с чиято намеса бе изчезнало моето изобретение. В едно обаче бях сигурен: машината не можеше да се движи във времето, освен ако някоя друга епоха не произведеше точното ѝ копие. Прикачването на лостовете — след малко ще ви покажа как става това — пречеше на всеки, който би се опитал да тръгне с нея, когато лостовете са извадени. Беше придвижвана и скрита само в пространството. Но къде тогава можеше да бъде?

Вероятно съм изпаднал в някаква истерия. Спомням си, че тичах като смахнат напосоки сред осветените от луната храсти около сфинкса, разбуждайки някакво бяло животно, което на неясната светлина бях взел за малък елен. Помня също, късно през нощта, как удрях със свити юмруци храстите, докато от прекършените клони кокалчетата на ръцете ми се изпонарязаха и закървиха. После, хлипащ и съсипан от мъка, се спуснах към огромното каменно здание. Големият салон беше тъмен, утихнал и пуст. Подхлъзнах се по неравния под и паднах върху една от малахитовите маси, като едва не си счупих глезена. Запалих кибритена клечка и запристъпвах покрай прашните завеси, за които вече ви разказах.

Открих втори огромен салон, отрупан с възглавници, по които спяха десетина дребосъци. Без съмнение те много се озадачиха от второто ми появяване, идвайки съвсем ненадейно от тишината на

нощта с необясним тропот и мъждиво пламъче на кибритената клечка. Защото те бяха забравили вече кибрита.

— Къде е моята Машина на времето? — заревах аз с пълен глас като някое сърдито дете, спуснах се върху им и ги разтърсих. Сигурно съм ги стъписал. Някои се разсмяха, но повечето наистина се изплашиха. Като ги видях да ме наобикалят, ми хрумна, че при тези обстоятелства постъпвам крайно глупаво, като се опитвам да събудя чувството им за страх. Защото, съдейки по поведението им денем, бях решил, че сигурно са забравили да се плашат.

Рязко захвърлих клечката и поваляйки някакъв човек пред себе си, тръгнах отново напосоки през просторната трапезария и излязох на лунната светлина. Дочух ужасени викове и малките им крака затупуркаха и се запрепъваха наоколо. Не си спомням точно какво правих, докато луната пълзеше нагоре по небето. Мисля, че ме влудяваше тъкмо неочакваният характер на моята загуба. Чувствувах се безнадеждно откъснат от своя род — едно неизвестно животно в един непознат свят. Трябва да съм се щурал като обезумял напред-назад, с крясъци и викове, отправени към бога и съдбата. В паметта ми е останала някаква страхотна отпадналост, която продължи през цялата тази дълга нощ на безкрайно отчаяние; помня, че надничах от едно невероятно място в друго, опипвах осветените от луната руини и докосвах странни същества в черните сенки; накрая легнах на земята до сфинкса и заридях, абсолютно изнемощял. Не ми беше останало нищо освен безкрайната мъка. А след това заспах, и когато отново се събудих, беше ден и няколко врабчета подскачаха по тревата толкова близо до мен, че можех да ги улова с ръка.

Седнах, обгърнат от свежото утро, и се опитах да си припомня как съм попаднал тук и защо дълбоко в себе си усещам, че съм изоставен и нещастен. И тогава нещата ясно се подредиха в главата ми. На обикновената, разумна дневна светлина вече бях способен да огледам съвсем добре обстоятелствата. Сетих се за необузданото безсмислие на моята лудост от предната нощ и едва сега се оказах в състояние да размисля. „Ами ако стане най-лошото? — си казах аз. — Ако машината е безвъзвратно загубена или, да речем, унищожена? Ще се наложи да запазя спокойствие и да остана търпелив, да изуча навиците на тия хора, да си изясня характера на моята загуба и да разбера как да си набавя материали и инструменти; така че в края на

краищата евентуално да си направя нова машина.“ Това би била единствената ми надежда, но все пак беше по-добре от отчаянието. При това този свят беше красив и интересен.

Може пък машината само да е преместена някъде. Въпреки това трябва да остана спокоен и търпелив, да намеря скривалището ѝ и да си я възвърна силом или с хитрина. Мислейки така, криво-ляво се изправих на крака и се огледах, зачуден, къде бих могъл да се окъпя. Чувствувах се изтощен, вдървен и мръсен. Свежото утро предизвика у мен желание и аз да се освежа. Бях съсипан от емоции, И наистина, когато се заех с работа, аз се изумих от несъстоятелното си безпокойство предната нощ. Внимателно разгледах тревата по полянката. Известно време разпитвах, доколкото можех, който ми попадне от дребосъците, но без успех. Всички те все не смогваха да разберат жестовите ми; някои направо се втрещяваха, други взимаха знаците ми за шега и се смееха. Едва въздържах ръцете си по-далеч от симпатичните им усмихнати личица. Желанието ми беше доста нелепо, ала дяволът, роден от страха и слепия гняв, трудно се обуздаваше и все гореше от нетърпение да се възползва от объркването ми. Меката земя под мен ми даде по-добър съвет. Намерих дълбока бразда, издълбана точно между пиедестала на сфинкса и белезите, оставени от собствените ми крака, когато при пристигането ми се бях мъчил да преобърна машината. Наоколо имаше и други следи от стъпки, чудновати тънки стъпала като, да речем, на ленивец. Това насочи вниманието ми към пиедестала. Беше изработен, както вече споменах, от бронз. Само че не беше обикновен блок, а украсен от четирите страни с дълбоко очертани плочи. Приближих и почуках по тях. Пиедесталът беше кух. Разгледах най-внимателно страничните плочи и открих, че не са отлети заедно с рамката. Дръжки или панти нямаше, но очевидно страничните плочи, ако представляваха врати, както предположих, се отваряха отвътре. Едно нещо обаче ми стана ясно. Не беше нужно кой знае какво умствено усилие, за да проумея, че Машината на времето се намира в този пиедестал. Как беше попаднала там, беше вече друг въпрос.

В този миг видях да идват към мен откъм храстите и под обсипаните с цветове ябълкови дръвчета двамина мъже с оранжеви одежди. Усмигнах им се и кимнах да приближат. Когато дойдоха, аз посочих бронзовия пиедестал и направих опит да им внуша да го

отворят. Но още при първия ми жест да сторя това, те реагираха много странно. Не знаей как да ви предам изражението им. Представете си, че трябва да направите нещо крайно неприлично пред една изискана дама — тя би погледнала точно така. Те се оттеглиха, като че ги бях обидил най-жестоко. Опитах и с едно на вид добродушно човече в бяло с абсолютно същия резултат. Поведението им ме караше някак да се почувствувам засрамен. Но, както вече знаете, аз си исках обратно Машината на времето и повторих жеста си пред човечето. Когато и то ми обърна гръб, нервите ми не издържаха. Настигнах го с три скока, хванах го за робата около врата и го задърпах към сфинкса. Тогава съзрях ужас и отвращение по лицето му и тутакси го пуснах.

Все пак не се предадох. Заудрях с юмрук по бронзовите плочи и ми се стори, че дочух нещо отвътре, по-точно някой като че ли се кикотеше, но можеше и да греша. Взех един голям камък от реката и зачуках с него, докато сплесках една извивка от декорацията, а зеленилката захвана да се рони на прашни парчета. Навярно притеснените човечета ме бяха чули как блъскам на чести пристъпи, но нищо не предприеха. Видях по склона малка група да ме наблюдава крадешком. Накрая, разгорещен и отмалял, седнах и огледах мястото. Бях обаче твърде неспокоен, за да разглеждам дълго; прекалено цивилизован съм да съзерцавам без край. Мога да работя с години върху някоя задача, но никак не ми е в характера да стоя и чакам в бездействие двайсет и четири часа.

След известно време станах и се заразхождах безцелно между храсталаците и към хълма. "Търпение — казах си аз. — Щом искаш да си възвърнеш машината, остави сфинкса на мира. Ако те имат намерение да ти вземат машината, едва ли ще спечелиш нещо, като счупиш този пиедестал, ако ли не, ще си я вземеш обратно, веднага щом успееш да си я поискаш. Да седиш така сред всички тези неизвестни неща и да си блъскаш главата с една единствена загадка, е безнадеждно. Това се нарича мономания. Погледни този свят. Изучи го, разгледай го добре, пази се от прибирзани оценки за неговия смисъл.

Накрая ще намериш ключа към всичките му тайни. И изведнъж в ума ми нахлу смешната ситуация, в която се намирах: мисълта за годините, прекарани в учение и нечовешки усилия да се придвижва в бъдещето, а сега — страстното ми желание да избягам от него. Бях си измайсторил най-сложния и безнадежден капан, който човек би могъл

да измисли. И макар да постъпвах против себе си, не можах да се сдържа. Разсмях се от душа.

Крачейки през огромния дворец, ми се стори, че малките човечета ме избягват. Може би си внушавах, а може би се дължеше на блъскането ми по бронзовите врати. Въпреки това доста осезателно чувствавах изолацията. Внимавах обаче да не издавам тревогата си и се въздържах да ги гоня и само след ден-два нещата се върнаха на обичайните си места. Доколкото можех се оправях с езика, а освен това задълбочих проучванията си. Или бях пропуснал някои тънкости, или езикът им беше безкрайно опростен — почти без изключение съставен от конкретни съществителни и глаголи. Абстрактните термини бяха, изглежда, малко, а в преносен смисъл не се говореше. Изреченията им обикновено бяха прости, с по две думи и аз не успявах нито да изразя, нито да разбера каквото и да било, освен само най-обикновените предлози. Реших да потуля в някое кътче на паметта си мисълта за Машината на времето и тайната на бронзовите врати под сфинкса, докато растящите ми познания не ме върнат при тях по естествен път. И все пак, както сами разбирате, някакво чувство ме теглеше към оня кръг с радиус от няколко мили около точката на пристигането ми.

Доколкото виждах, целият свят се простираше наоколо със същото щедро великолепие както долината на Темза. От всеки хълм, който изкачвах, съзирах едно и също изобилие от прелестни сгради, безкрайно разнообразни по отношение на материали и стилове, едни и същи кичести горички от вечнозелени растения, едни и същи отрупани с цвят дръвчета и бухнали храсти. Тук-там проблясваше като сребро вода, а по-нататък земята се гънеше в синкави вълнообразни възвишения и се губеше в лазура на небето. Малко особени ми се сториха и сега привлякоха вниманието ми някакви кръгли кладенци, няколко на брой и, както забелязах, много дълбоки. Един от тях се намираше край пътя към хълма, който бях изкачил по време на първата си разходка. Също като останалите беше обточен с бронз, украсен с чудновати орнаменти и покрит с малък купол, който го предпазваше от дъжда. Седнал отстрани на тези кладенци и взрян в тъмните им дълбини, не виждах да блещука вода, нито различавах отражението на запалена клечка кибрит. Но във всички чувах да кънти все едно: туп-туп-туп, като тътена на някаква голяма машина; по трептенето на

пламъка на кибритената клечка открих, че по оста на тези кладенци се движи плътен въздушен поток. Хвърлих парче хартия в гърлото на един от тях и вместо да се спусне бавно надолу, то бе всмукано тутакси навътре.

След време започнах да свързвам тия кладенци с високите кули, пръснати наоколо по склоновете; защото на моменти над тях въздухът се раздвижваше така, както се вижда в горещи дни над огрения от слънчев зной морски бряг. Съпоставяйки тези неща, стигнах до категоричното заключение, че това е широка система от подземна вентилация, чието истинско предназначение трудно може да се обясни. Отначало бях склонен да я свържа със здравния апарат на тези хора. Това на пръв поглед бе най-правдоподобното обяснение, но затова пък абсолютно неправилно.

Тук трябва да призная, че докато се намирах в това истинско бъдеще, научих много малко за канализацията, звънците, способите на пренасяне и подобните устройства. В някои от представите за Утопията и идните времена, които съм чел, се дават огромни количества сведения за строителството, социалните придобивки и тем подобни. Но докато тези подробности могат много лесно да се измислят, когато цял един свят се съдържа във въображението на един човек, те са напълно непостижими за истинския пътешественик сред действителността, каквато аз заварих там. Представете си какво ще разказва за Лондон на своето племе един негър, току що пристигнал от Централна Африка? Какво би могъл да знае той за железопътните компании, за социалните движения, за телефонните и телеграфни проводници, за пощенските служби и за останалите неща? Ние все пак бихме имали желание да му ги обясним! Но колкото и да научи, каква част от това би могъл да предаде на своя непътувал приятел? Помислете само колко малка е пропастта между един негър и един бял от наше време и колко огромна е тя между мен и ония от Златната ера! Съзнавах колко много остава невидимо за мен, без да забравям удобствата, за които то допринасяше; но с изключение на общото ми впечатление за автоматизацията, боя се, че бих могъл да ви разкажа само нищожна част от различията.

По отношение на погребенията например не виждах никакви признаци за кремиране, нито нещо подобно на гробници. Но ми хрумна, че някъде все пак е възможно да има гробници (или

крематориуми), които да остават извън обсега на моите наблюдения. Това беше също въпрос, който съзнателно си поставих, но по тази точка отначало любопитството ми претърпя силно поражение. Всичко това много ме озадачаваше, а се наложи да отбележа и още нещо, което ме озадачи докрай: сред тези хора нямаше нито възрастни, нито недъгави. Трябва да призная, че удовлетворението от първите ми теории за автоматизирана цивилизация и декадентстващо човечество не трая дълго. Въпреки това не можех да измисля нищо друго. Ще ми позволите да изложа затрудненията си. Няколкото големи дворци, които подробно бях разгледал, представляваха обикновени жилища с просторни трапезарии и спални помещения. В тях не можеха да се открият никакви машини, нито никакви уреди. И все пак тези люде бяха облечени в приятни тъкани, които на моменти сигурно се нуждаеха от подменяне, а сандалите им, макар и неукрасени, бяха доста сложни образци на металната индустрия. Без съмнение те се произвеждаха по някакъв начин. А дребните хорица не проявяваха и капчица творчески усет. Наоколо нямаше магазини и работилници, нито никакви признаци за внос. През цялото време те си играеха кротко, къпеха се в реката, любеха се някак игриво, ядяха плодове и спяха. Не можех да разбера откъде идва прогресът.

А сега да се върнем към Машината на времето: нещо, не зная какво, я бе пренесло в кухия пиедестал на белия сфинкс. Защо? Да бяха ме убили, пак нямаше да се сетя. И тези безводни кладенци и блещукащите стълбове. Усещах, че ми липсва, нещо, за което да се заломя.

Усещах... как да ви кажа? Представете си, че откривате някакъв надпис с изречения тук и там на отличен и ясен английски, примесени с други изречения, съставени от свършено неизвестни вам думи, дори букви. И така ето как ми се представи светът на осемстотин и две хиляди седемстотин и първата година на третия ден от моето пребиваване в него!

В този ден си намерих и приятелка — така да се каже. Докато наблюдавах как неколцина дребосъци се къпят в една плитчина, един от тях се вцепени и се понесе надолу. Течението по средата на реката беше доста бързо, ала не чак толкова буйно за един що-годе добър плувец. И за да ви дам някаква идея за необикновените недостатъци на тези същества, ще ви кажа, че ни едно от тях дори не понечи да се

притече на помощ на слабоватите викове на дребната женица, която се давеше пред очите им. Когато осъзнах това, свалих набързо дрехите си и като нагазих малко по-навътре, подхванах нещастницата и я изкарах на сушата. Малка разтривка на крайниците я доведе в съзнание и доволен от постъпката си, аз си тръгнах. Бях вече тъй разочарован от тях, та не очаквах никаква благодарност. Тук обаче бях сгрешил.

Това се беше случило сутринта. Следобеда отново срещнах дребната женица, както я възприемах, тъкмо когато се връщах от поредната обиколка и тя ме посрещна с викове на радост и ми подари голям венец от цветя — очевидно изплетен специално за мен. Това направо ме смути. Възможно е да съм бил подтиснат. Все пак се постарях да покажа колко съм благодарен за този дар. Скоро седяхме в неголяма каменна ниша, увлечени в разговор, който се състоеше предимно от усмивки. Приятелското поведение на това създание ме трогваше точно както би ме трогнало някое дете. Подавахме си един другиму цветя, а тя ми целуваше ръцете. Същото правех и аз. Сетне се опитах да заговоря и разбрах, че името ѝ е Уийна, което, макар и да не разбирах, някак съвсем ѝ прилягаше. Така започна чудноватото ни приятелство, което продължи седмица и завърши както сега ще чуете!

Тя беше същинско дете. Непрекъснато искаше да е с мен. Опитваше да ме следва навсякъде и когато излязох на нова обиколка, ми се прииска да ме остави и затова избързах напред, а тя се измори и завика жално след мен. Но нали все пак ми се налагаше да се заема с проблемите на този свят. Казах си, че не съм дошъл в бъдещето, за да се занимавам с някакъв маловажен флирт. Независимо от това покрусата ѝ, когато тръгвах без нея, беше тъй голяма, излиянията ѝ при раздяла на моменти стигаха до безумие и според мен в последна сметка нейната преданост бе за мен колкото успокоение, толкова и мъка. Не зная защо, но тя за мен беше все пак голяма утеха. Мислех си, че нейната привързаност се дължи на детинска обич. Твърде късно разбрах обаче колко съм я наранил, като я напуснах. И твърде късно осъзнах напълно какво представляваше тя за мен. Защото, като проявяваше така обичта си и показваше по своему деликатно и незабележимо колко държи на мен, малкото, прилично на кукла създание, придаваше на завръщането ми в района на белия сфинкс усещането, че едва ли не се завръщам у дома; а превалях ли хълма, трескаво търсех с очи мъничката ѝ фигурка в бяло и златисто.

От нея научих също, че светът още не се е отърсил от страха. Денем тя беше достатъчно смела и странно защо много ми вярваше; защото веднъж, в един много особен момент, аз я погледнах заплашително и тя само ми се засмя. Но се боеше от тъмното, боеше се от сенките, от черните неща. За нея тъмнината беше най-страховитото нещо. Като че извикваше у нея единствено по рода си безразсъдно усещане, което ме наведе на някои мисли и наблюдения. Така открих, наред с другите неща, че след здрач тези дребни хорица се събират в големите къщи и спят на многобройни групи. Влизането при тях без светлина ги хвърляше в силен смут. Никога не бях виждал вечер някой навън или сам у дома си. И въпреки това само от глупост не си взех поука от този страх и без да обръщам внимание на безпокойството на Уийна, настоях да спя далеч от тези дремещи тълпи.

Това я разтревожи неимоверно, ала накрая надделя необяснимата ѝ привързаност към мен и в продължение на пет нощи след нашето запознанство, включително и последната, тя спа, положила глава на моята ръка. Разказът ми обаче се отклонява от моите приключения, като говоря сега за нея. Доколкото си спомням, това се случи през нощта преди нейното спасение. Събудих се призори. Бях неспокоен, сънувал бях крайно неприятни сънища — как съм се удавил и как по лицето ме опипват морски анемонии с меки пипала. Стреснах се от съня с особеното усещане, че току-що от стаята е побягнало някакво сивкаво животно. Опитах отново да заспя, но бях напрегнат и нервен. Беше настъпил оня неясен сив час, когато из тъмнината запълзват всякакви неща, когато всичко е лишено от цвят и очертание и все пак е действително. Станах и слязох в голямата зала, а оттам на плочника пред двореца. Помислих дали не мога да се възползвам от безсънието си, за да погледам изгрева.

Луната залязваше, гаснещият ѝ блясък и първите бледи признаци на зората се смесваха в някакъв призрачен светлик. Храстите бяха мастиленочерни, земята — мрачносива, небето — безцветно и навъсено. На моменти ми се струваше, че нагоре по хълма съзирам духове. На няколко пъти, докато обхождах с поглед склона, ми се мярнаха бели фигури. Двата пъти ми се стори, че някакво самотно бяло маймуноподобно същество тича, устремено нагоре по хълма, а сетне близо до развалините видях цяла група, понесла тъмно тяло. Вървяха бързо. Не успях да забележа какво стана с тях. Сякаш

изчезнаха сред гъсталака. Имайте предвид все пак, че зората още не бе настъпила. Изпитвах познатото и вам вероятно вледеняващо, несигурно чувство на ранното утро. И не вярвах на очите си.

Когато източното небе просветля и денят настъпи с пълна сила, а яркоцветните му багри отново се върнаха на света, аз огледах зорко наоколо. Ала не видях никакви следи от белите си привидения. Навярно бяха само създания на полусенките. „Сигурно са били призраци, — допуснах аз. — Кой знае от коя година са?“ Защото се сетих неизвестно откъде за Грант Алън^[1] и ми стана забавно. Ако всяко поколение измре и остави призраци, твърдеше той, накрая светът ще се препълни с призраци. Според тази теория те сигурно вече бяха нараснали неизброимо за тези осемстотин хиляди години и никак не беше чудно, че срещнах четири наведнъж. Но шегата не ме успокои и цялата сутрин си мислих за тези фигури, докато не ги избих от главата си, когато се наложи да спася Уийна. Необяснимо защо ги свързвах с бялото животно, което бях срещнал при първото си трескаво дирене на Машината на времето. Уийна ги бе пропъдила съвсем навреме. Въпреки това скоро те щяха да обладаят много по-страшно мислите ми.

Вече споменах, струва ми се, колко по-топло беше времето в този Златен век. Не зная на какво се дължеше. Може би слънцето беше по-горещо или земята беше по-близо до него. Нормално би било да предполагаме, че в бъдеще слънцето ще продължи равномерно да изстива. Хората обаче, незапознати с разсъждения, подобни на тези на младия Дарвин, забравят, че накрая планетите една по една ще се завърнат отново в тялото на майката. Когато започнат да настъпват тези катастрофи, слънцето ще заблести с нова сила; такава съдба може да претърпи и някоя вътрешна планета. Независимо от причината налице беше фактът, че слънцето беше много по-горещо, отколкото го познаваме сега.

И така през една много гореща утрин — мисля, четвърта за мен, — докато търсех къде да се скрия от жегата и яркия пек в колосалните развалини край големия дом, където спях и се хранех, се случи нещо странно: препъвах се из купищата мазилка, когато ненадейно открих тесен коридор, чийто край и странични прозорци бяха затрупани от нападали камъни. В контраст с блясъка навън отначало тук ми се стори непрогледно тъмно. Влязох пипнешком, защото промяната от светлото

към мрака предизвика черни петна в очите ми. Внезапно спрях онемял. От тъмното ме гледаха две очи, отразяващи като фосфор светлината отвън.

Вкамени ме старият инстинктивен страх от диви зверове. Стиснах ръце и погледнах от упор в разтворените очни ябълки. Боях се да се обърна. Тогава ми дойде наум мисълта за абсолютната сигурност, в която на пръв поглед живееше това човечество. Спомних си за непонятния ужас от тъмното. Преодолявайки донякъде страховете си, пристъпих крачка напред и заговорих.

Признавам, че гласът ми бе дрезгав и разтреперан.

Протегнах ръка и докоснах нещо меко. В миг очите се метнаха встрани и покрай мен притича нещо бяло.

Обърнах се с разтуптяно сърце и съгледах чудновата маймуноподобна фигура с особено наведена напред глава да тича през огряното от слънце пространство зад мен. Тя се блъсна в една гранитна скала, залитна и след миг се скри в черната сянка в подножието на друг куп разрушена зидария.

Впечатлението ми от това същество е, разбира се, непълно; но съм сигурен, че беше мръснобяло и имаше странни, големи, сивочервени очи; беше с лененоруса коса, която се спускаше по гърба. Но както казах, мина много бързо покрай мен, за да го разгледам подробно. Не мога дори да кажа дали тичаше на четири крака, или предните му крайници висяха ниско. След миг колебание го последвах сред втория куп развалини. Отначало не успях да го открия; но като посвикнах с непрогледния мрак, се озовах пред един от ония овални, подобни на кладенци отвори, за които ви бях разказвал, наполовина закрит от една паднала колона. Изведнъж ми хрумна нещо. Да не би това създание да е изчезнало в шахтата? Запалих клечка кибрит и като погледнах надолу, видях малко, бяло, подвижно същество с големи ярки очи, което вървеше заднишком и неотклонно се взираше в мен. Потръпнах. Приличаше страшно на човек-паяк!

То се спускаше надолу по стената и в този миг забелязах за пръв път множество метални стъпала и дръжки, които образуваха нещо като стълба надолу по шахтата. Клечката догоря, опарвайки пръстите ми, падна и угасна, а когато запалих нова, малкото чудовище беше изчезнало.

Не знаей колко време съм стоял, загледал в кладенеца, докато успея да си наложам мисълта, че съществото, което бях видял, е човек. Постепенно пред мен изплува истината: човекът не беше останал Само в един вид, а се бе разграничил в две отличаващи се живи същества; прелестните деца на Горния свят не бяха единствените потомци на нашето поколение; наследници на всички епохи бяха и тези избелели, мръсни, нощни същества, едно от които се бе стрелнало край мен.

Замислих се за тези белеещи в мрака колони и за моята теория за подземната вентилация. Започвах да се досещам какво е истинското им предназначение. А какво ли място заема, чудех се аз, този лемур в моята схема на съвършено балансирана организация? Каква е връзката му с ленивата ведрина на красивите жители на Горния свят? И какво се крие там, на дъното на тази шахта? Седях на ръба на кладенеца и си казвах, че сигурно няма от какво да се боя и че е наложително да се спусна долу, за да намеря ключа към решението на моите затруднения. Въпреки това изпитвах определен страх. Докато се колебаех дали да тръгна, съгледах две същества от Горния свят да се отправят с любимата си спортна крачка от светлината към сянката. Мъжът преследваше жената и както тичаше, я замеряше с цветя.

Те сякаш се разтревожиха, че ме виждат там, опрян с ръка на съборената колона и взрян в кладенеца. Очевидно смятаха за невъзпитано да се наднича в тези отвори; защото когато им го посочих и се опитах да скалъпя някакъв въпрос на техния език, те видимо се разтревожиха още повече и извърнаха лица. Но проявих интерес към кибритата ми и аз запалих няколко клечки, за да им доставя радост. Направих нов опит да ги заговоря за кладенеца и отново не успях. Затова ги изоставих с намерение да се върна при Уийна и да видя какво мога да откопча от нея. Но мислите ми вече работеха лудо; моите догадки и впечатления се пренареждаха и наместваха в нова хипотеза. Сега вече предполагах какво е предназначението на тези кладенци, на вентилационните кули, на загадъчните призраци; да не говорим, че подразбирах и какво е значението на бронзовите порти и каква е съдбата на Машината на времето! Съвсем смътно започвах да проумявам и как беше решен икономическият проблем, който така ме озадачаваше.

А ето и новата хипотеза. Чисто и просто този втори вид човек живееше под земята. Съществуваха три основни обстоятелства, които

ме караха да мисля, че рядката им поява над земята се дължи на намаленото зрение вследствие продължителния живот под земята: това е характерно за много животни, които живеят предимно в мрак — например бялата риба на кентъкските пещери. После тези големи очи и качеството им да отразяват светлината са присъщи на нощните същества — доказателство са бухалът и котката. И последно, това очевидно объркване на светло, този припрян, макар и непохватен бяг към тъмните сенки и особеният наклон на главата денем — всички тези неща подкрепят теорията за изключителна чувствителност на ретината.

Значи под краката ми земята сигурно е чудовищно богата на тунели и тези тунели представляват убежището на новата раса. Наличието на вентилационни шахти и кладенци по високите склонове — всъщност навсякъде освен по поречието — показваха колко универсални са техните укрепления. Съвсем естествено е тогава да приемем, че тъкмо в този изкуствен подземен свят бе създадена мрежа, необходима за спокойствието на расата на светлината. Идеята беше тъй очевидна, че аз тутакси я възприех и продължих да се занимавам с мисълта, по какъв начин се е разкъсала така човешката раса. Сигурно вече очаквате моята теория в цялостен вид; макар лично аз много скоро след това да установих колко далече е тя от истината.

Изхождайки от проблемите на нашата епоха, отначало ми се струваше ясно като бял ден, че ключът към цялото това положение е постепенното увеличаване на сегашната социална разлика между Капиталиста и Работника. Това без съмнение ще ви се види прекалено гротескно — и неизмеримо невероятно! — макар още отсега да съществуват обстоятелства, които сочат натам. Има такава тенденция да се използват подземните пространства за не тъй декоративни цели на цивилизацията. Градската железница на Лондон например, новите електрически железници, метрата, подземните работилници и ресторанти, всички те се увеличават и множат. Очевидно, мисля си аз, тази тенденция е растяла, докато промишлеността постепенно е загубила правото си да съществува на открито. Имам предвид, че тя все повече е потъвала във все по-дълбоки и по-големи подземни фабрики, изисквайки по този начин все повече време, докато най-накрая...! Нима сега един работник от източните квартали на Лондон не живее при такива изкуствено създадени условия, които практически

го откъсват от естествената повърхност на земята? И отново склонността към разкош на по-богатите хора — която се дължи несъмнено на растящото усъвършенствуване на тяхното образование и разширяващата се пропаст между тях и грубата сила на бедните вече води до затваряне съобразно интересите им на значителни площи от повърхността на земята. Около Лондон например близо половината от по-добрите земи са забранени за външни лица. И същата тази увеличаваща се пропаст — която се дължи на продължителността и разходите на процеса на висшето образование и увеличените улеснения и изкушения за по-изискан начин на живот от страна на богатите — ще направят все по-рядка размяната между класите, насърчаването на смесените бракове, което в момента забавя разцепването на нашия вид по линията на социалните пластове. И така накрая над земята ще останат Имащите, които ще се интересуват от удоволствията, удобствата и красотата, а под земята — Нямащите, работниците, които ще продължат да се приспособяват към условията на своя труд. Попаднали там, те несъмнено ще трябва да плащат данък, и то немалък, за вентилирането на своите пещери, а ако откажат, ще умрат от глад или ще се задушат от неизплатени дългове. Тези от тях, които не са способни да се приспособят и се разбунтуват, ще умрат, накрая, тъй като равновесието ще трябва да се поддържа, оцелелите ще съумеят да се нагодят към условията на подземния живот, ще станат щастливи по своему, също като хората от Горния свят. И разбира се, съвсем естествено ще настъпят изисканата красота и линеещата бледина.

Голямото тържество на човечеството, за което бях мечтал, прие нов вид в мислите ми. Това не беше тържеството на нравственото възпитание и всеобщото сътрудничество, каквото си бях представял. Вместо това виждах истинската аристокрация, въоръжена с усъвършенствувана наука и извеждаща до логически край днешната индустриална система. Нейното тържество не беше просто тържество над природата, а тържество над природата и над нашия брат. Такава, искам да ви предупредя, беше моята теория в оня момент. Нямах убедителен екскурзовод според модела на утопичните книги. Моето обяснение може би е абсолютно погрешно. Но още си мисля, че е всъщност най-правдоподобното. Дори и при такова предположение уравновесената цивилизация навярно отдавна беше превалила своя

зенит и сега вече гниеше. Прекалено съвършената сигурност на обитателите на Горния свят ги бе довела до бавна деградация, до всеобщо смаляване на ръста, на силата и интелекта. Това личеше съвсем ясно. Още не подозирах какво се бе случило с обитателите на Подземния свят; но от онова, което бях видял от Морлоките — така между другото се наричаха тези същества, — можех да си дам сметка за още по-безмерната модификация на човешкия тип от Елоите, красивата раса, която вече познавах.

И тогава заприиха тревожните съмнения. Защо Морлоките ми бяха откраднали Машината на времето? Защото бях сигурен, че именно те я бяха взели. Защо, след като Елоите са господари, не могат да ми възвърнат машината? И защо се страхувах толкова от тъмнината? Продължих, както ви казах, да разпитвам Уийна за Подземния свят и пак останах разочарован. Отначало тя не искаше да разбере въпросите ми, а сега направо отказа да отговаря. Трепереше, като че ли темата беше непоносима. А когато настоях, навярно малко по-грубо, тя се разрида. Това бяха единствените сълзи освен моите, на които станах свидетел в тази Златна епоха. Когато ги видях, незабавно престанах да я тормозя за Морлоките и се заех да прогоня тези признаци на човешкото наследство от очите на Уийна. Много скоро тя се усмихна и запляска с ръце, докато аз тържествено палех клечка кибрит.

[1] Грант Алън (1848–1899) — канадски писател, получил образованието си в Оксфордския университет в Англия и приятел на Ч. Дарвин; освен множеството романи, есета, стихове и критични произведения е написал биографията на Дарвин. Б. пр. ↑

ШЕСТ

Може да ви се струва чудно, но едва след два дена успях що-годе безпогрешно да тръгна по новооткритите следи. Тези бледи тела ме отблъскваха някак особено. Бях полуизбелели също като червеите и мекотелите, консервирани в спирт в някой зоологически музей. При докосване до тях човек изпитваше усещането за нещо нечисто и студено. Моето отвращение очевидно се дължеше главно на симпатиите ми към Елоите, чиято ненавист спрямо Морлоките сега вече започвах да оправдавам.

Следващата нощ не спях добре. Навярно здравето ми не беше съвсем в ред. Бях потиснат, объркан и разяждан от съмнения. Един-два пъти изпитах дълбок страх, за който не можах да открия определена причина. Спомням си как допълзях безшумно в големия салон, където малките хора спяха на лунната светлина — тази нощ Уийна беше сред тях, — и се почувствувах окуражен от тяхното присъствие. Дори ми дойде наум, че само след няколко дни луната ще излезе от последната си четвърт, нощите ще станат тъмни и тогава навярно от низините ще се появят още по-многобройни групи от тези неприятни същества, тези побелели Лемури, тази нова сган, която бе заменила старата. През следващите два дни усещах неспокойствието на човек, който се дърпа пред неизбежно задължение. Бях уверен, че ако проникна смело в тази подземна загадка, ще намеря Машината на времето. И все пак не можех да се изправя пред загадката. Да имах поне един другар, щеше да е по-различно. Но бях тъй ужасяващо сам, че дори спускането надолу в мрака на кладенеца ме разтърсваше от отвращение. Не знаех дали можете да разберете това мое чувство, ала хич не бях сигурен какво се спотайва зад гърба ми.

Именно това безпокойство, тази несигурност може би ме водеха все по-надалеч в моите изследователски експедиции. Когато един път тръгнах на югозапад, към хълмистата местност, която ние сега наричаме Коум ууд, забелязах в далечината, по посока на Банстед от деветнайсети век огромна зелена сграда, на вид различна от всичко,

което бях виждал до този момент. Беше по-голяма от най-големите дворци или развалини, които бях срещал там, а фасадата имаше ориенталски декорации: предната стена беше лакирана в резедав оттенък, нещо между синьо и зелено, подобно на китайски порцелан. Тази новост във външния вид предполагаше новост и във функцията и аз реших да разбера каква е тя. Ала денят напредваше, а тази сграда се изпречи пред погледа ми след дълго и уморително скитане, затова реших да оставя приключението за следващия ден и да се върна при уютата и ласките на малката Уийна. На сутринта забелязах съвсем ясно, че любопитството ми към Двореца от зелен порцелан е един вид самозалъгване, което ми дава възможност да отложам с още един ден задължението, от което се боях. Реших да се заема със спускането, без да губя повече време, и рано-рано тръгнах към един кладенец край развалините от гранит и алуминий.

Малката Уийна затича с мен. По пътя към кладенеца тя танцуваше, но като видях как се навеждам над отвора и поглеждам вътре, странно се разтревожи.

— Довиждане, малка моя Уийна — казах аз и я целунах, после се обърнах и захванах да опипвам парапета, за да открия стъпалните куки. Сторих го доста припряно, признавам, защото се боях да не се изпари смелостта ми! Отначало тя ме гледаше изумена. После нададе жален вик и като затича към мен, ме задържа с малките си ръце. Мисля, че тъкмо упорството ѝ ме накара да продължа действията си. Отскубнах се от нея, навярно малко по-грубо от нормалното, и след миг се озовах в отвора на кладенеца. Видях разкривеното и лице над парапета и се усмихнах, за да я окуража. После отместих поглед надолу към тънките куки, в които се бях вкопчил. Наложих се да слизам по шахта, дълбока близо двеста ярда. Спускането извършвах, като се опирах на металните пръчки, които се подаваха от стената на кладенеца, и тъй като бяха пригодени за същества, много по-малки и леки от мен, съвсем скоро се изтосих. И не само това! Една от пръчките се огъна надолу към черната бездна. За момент увиснах на една ръка, а след този случай повече не посмях да се отпускам. Ръцете и гърбът ми се сковаха, но аз продължих колкото може по-бързо да стъпвам по отвесната стена. Обърнах очи нагоре и видях отвора, малък син диск, в който грееше една звезда, докато главицата на малката Уийна стърчеше като обла черна издантина. Някаква машина под мен

боботеше все помощно и тягостно. Всичко освен този малък диск горе беше абсолютно тъмно, а когато отново вдигнах очи, Уийна беше изчезнала.

Изпаднах в мъчително безпокойство. Мина ми през ум да опитам отново да се изкача по шахтата и да захвърля този Подземен свят. Но докато мислех така, продължих да се спускам. Накрая с върховно облекчение видях да се откроява неясно в тъмното, на един фут от мен, неширока дупка в стената. Извих се нататък и открих, че това е отвор на тесен хоризонтален тунел, където можех да си полегна и почина. Но все не стигах до него. Ръцете ме боляха, гърбът ми беше схванат, а аз треперех от непрекъснат страх да не падна. А и непрогледната тъмнина дразнеше неимоверно очите ми. Въздухът се тресеше от тътена и бръмченето на някакви машини, които навярно поддържаха течението в шахтата.

Не знаех колко дълго съм лежал. Събудих се от допира на мека ръка по лицето ми. Сепнах се в мрака и припряно извадих клечка кибрит: когато я запалих, съгледах три прегърбени бели създания, подобни на онова, което бях срещнал горе сред развалините и което бързо бе побягнало от светлината. Тъй като живеяха в тази според мен непроницаема тъмнина, очите им бяха ненормално големи и чувствителни също като зениците на рибите от дълбините и отразяваха светлината по същия начин. Не се съмнявах, че ме виждат в този абсолютен мрак и като че изобщо не се страхуваха от мен. Но щом запалих кибрита, за да ги огледам, те хукнаха стремглаво и изчезнаха в тъмните канали и тунели, откъдето очите им необикновено се блещеха към мен.

Опитах да ги повикам, но езикът им очевидно беше различен от този на горните люде, така по неволя си останах само с този опит и още тогава в мен се загнезди мисълта да избягам, преди да завърши експедицията си. Но си казах: „Вече си се захванал“ и като поех пипнешком през тунела, усетих как шумът от машините се усилва. След малко стените край мен изчезнаха и аз се озовах в голямо открито пространство, запалих нова клечка и забелязах, че съм влязъл в огромна сводеста пещера, която тънеше в мрак отвъд кръга на моето пламъче. Това, което съгледах вътре, беше точно колкото може да се види, докато гори една клечка кибрит.

Паметта ми, както разбирате, е неточна. Големи силуети на някакви огромни машини се открииха в тъмата, от тях падаха изкривени черни сенки, в които се спотайваха от блясъка неразличими призрачни Морлоки. Между другото наоколо беше душно и потискащо, а във въздуха се носеше слаб дъх на прясна кръв. Малко по-нататък, по централната пътека, се намираше малка маса от бял метал, а върху ѝ се виждаше някаква храна. Значи Морлоките ядяха сурово месо. В оня момент се почудих какво ще е това голямо оцеляло животно с такава едра червена става? Но почти нищо не се различаваше: тежката миризма, грамадните форми, лишени от всякакво съдържание, мръсните фигури, спотаени в сенките, чакащи само отново да бъдат обгърнати в мрак! Ключката догоря, опърли пръстите ми и падна, сгърчена червена точка в чернотата.

Беше ме спохождала неведнъж мисълта колко зле подготвен бях тръгнал на тази експедиция. Когато полетях с Машината на времето, бях обладан от абсурдната мисъл, че хората на Бъдещето сигурно ще са далече по-напред от нас по отношение на всички свои уреди. Бях дошъл без оръжие, без лекарства, без нищо за пушене — на моменти страшно ми се допушваше, — дори без достатъчно кибрит. Да бях се сетил поне за фотоапарата! Бих ги щракнал като нищо, пък след това щях да си ги разглеждам. Но уви, сега стоях там с единствените оръжия и сили, които ми бе дала Природата — ръцете, краката и зъбите; това и четирите кибритени клечки, които ми бяха останали.

Боях се да продължа пътя си сред всичката машинария в тъмното и едва при последната искрица светлина открих, че запасът ми от клечки съвсем бе намалял. До този момент не ми беше хрумвало да ги пестя и бях изхабил почти половин кутия за изумление на обитателите на Горния свят, за които огънят беше нещо нечувано. Сега, както ви казвам, ми бяха останали само четири и докато стоях в тъмното, някаква ръка докосна моята, мършави пръсти заопипваха лица ми и аз усетих особена, неприятна миризма. Счу ми се, като че ли край мен диша цяла тълпа такива страшни малки същества. Усетих как някой леко подръпва кутията кибрит от ръката ми, а зад мен други ръце затеглиха дрехата ми. Съзнанието за тези невидими същества, които ме разучават, беше неопишимо неприятно. Внезапно разбрах колко малко зная за техния начин на мислене и поведение и това ясно изпъкна пред мен в тъмата. Разкрещях се колкото мога по-силно. Те се стреснаха и

побягнаха, а сетне почувствувах как отново ме наобикалят. Впиха се още по-смело в мен, нашепвайки помежду си странни звуци. Разтърсих мощно тяло и отново креснах — съвсем неистово. Този път не се изплашиха толкова много и когато отново приближиха, сред тях се разнесе чудноват смехоподобен шум. Ще призная, че бях обезумял от страх. Реших да запаля нова клечка и да избягам под защитата на пламъка. Сторих го, удължавайки пламъчето с парче хартия от джоба си. Оттеглих се бързо към тесния тунел. Но тъкмо бях влязъл в него, когато пламъкът угасна от струята въздух и в черния мрак чух как Морлоките зашумоляха като листи, пометени от вятъра, и се понесоха към мен.

В миг бях сграбчен от няколко ръце, които без съмнение се опитваха да ме върнат назад в пещерата. Запалих нова клечка и я размахах в заслепените им лица. Едва ли можете да си представите колко противно нечовешки изглеждаха те — тези бледи лица без брадички и големи, розовосини очи без клепачи! — когато се опулиха в своята слепота и почуда. Хич и не спрях да ги гледам, честна дума: отново хукнах и когато и втората клечка угасна, запалих трета. Когато стигнах отвора на шахтата, тя почти догаряше. Полегнах до ръба, тъй като от тътена на огромната помпа долу ми се зави свят. После опипах стената за куките и тъкмо когато ги намирах, някой хвана краката ми отзад и здравата ме затегли навътре. Запалих последната клечка... и тя тутакси угасна. Но вече бях хванал напречните стъпала и като ритнах с всичка сила, освободих се от клещите на Морлоките и припряно се закатерих нагоре по шахтата, докато те останаха да назъртат и да мигат към мен, освен един малък нещастник, който тръгна след мен, ала най-доброто, което успя да направи, бе да плени едната ми обувка.

Изкачването ми се стори безкрайно. Последните дваайсетина фута ми се догади до смърт. С най-невероятни усилия се сдържах. А няколко ярда преди края се борих яростно да не припадна. На няколко пъти ми се зави свят и изпитах всичките симптоми на стремглаво падане. Накрая обаче се прехвърлих някак през парапета на отвора и се запрепъвах сред развалините под ослепителното слънце. Паднах възник. Дори почвата ухаеше сладостно и чисто. Помня после как Уийна ме целуваше по ръцете и ушите и как до мен долетяха гласовете на други Елои. А след това съм изпаднал в безсъзнание.

СЕДЕМ

Вече действително бях по-зле от преди. До този момент, като не смятам нощта на безмерни терзания по изгубената Машина на времето, бях усещал крепяща надежда, че в края на краищата ще избягам, ала новите ми разкрития разколебаха напълно тази надежда. До този момент бях смятал, че ме спират единствено детинската наивност на тези малки хора и някакви незнайни сили, които бих преодолял, стига само да ги разбера, но към гнусния вид на Морлоките сега се прибавяше нещо съвършено ново — нечовешко и зло. Инстинктивно ги презирах. Преди се бях чувствувал като човек, който е попаднал в капан, интересуваше ме само как да се измъкна от него. Сега се чувствах като звяр в клетка, чийто враг скоро ще застане пред него.

Врагът, от когото се страхувах, може да ви се стори странен. Това беше мракът при новолунието. Уийна ми го бе внушила с някакви отначало неразбираеми намеци за Тъмните нощи. Сега вече не ми беше трудно да се сетя какво означават Тъмните нощи. Луната изтъняваше: всяка нощ интервалът от мрак ставаше по-голям. Вече разбирах поне донякъде кои бяха причините за страха на малките хора от Горния свят от тъмното. В главата ми витаеха неясни мисли за нечистите дела, които Морлоките биха могли да вършат при новолуние. Бях почти уверен, че втората ми хипотеза е напълно погрешна. Навремето хората от Горния свят навярно са били облагодетелствуваните аристократи, а Морлоките — техни безпрекословни слуги, но това отдавна бе минало. Двата вида, появили се в резултат на еволюцията на човека, се носеха неудържимо надолу или вече бяха стигнали до един съвсем нов вид взаимоотношения. Елоите, също като някои кралски династии, се бяха изродили до красива безсмисленост. По мълчаливо споразумение те все още притежаваха земята, тъй като Морлоките, обитатели на подземията от неизброими поколения наред, най-накрая бяха почнали да се отвърщават от сгрятата от светлина повърхност. Допусках, че

Морлоките произвеждаха облеклата им и задоволяваха обичайните им нужди просто заради оцелелия навик да прислужват. Правеха го също както конят потрепва с копито или както човек изпитва удоволствие да убива животни заради самия спорт: защото далечните и отдавна отживели нужди са оставили своя отпечатък върху организмите. Очевидно обаче старият ред отчасти се беше обърнал. Немезисът на нежните едва-едва лазеше. Преди векове, хиляди поколения назад, човекът бе изтикал себеподобния си брат вън от спокойствието и слънцето. Сега този брат се връщаше — променен! Елоите бяха започнали отново да учат един стар урок. Те отново се запознаваха със страха. Внезапно ми дойде наум споменът за месото, което бях видял в Долния свят. Странно как се носеше той в паметта ми: не раздвижен от потока на размишленията ми, а идещ почти като въпрос отвън. Опитах да си спомня формата му. Не знаейки защо, имах чувството за нещо познато, но в момента не можех да кажа точно какво.

Все пак, колкото и безпомощни да бяха малките хора във властта на своя загадъчен Страх, аз бях устроен по-различно. Аз идех от нашия век, тази зряла фаза на човешката раса, когато Страхът не парализира, а загадките не всяват ужас. Аз поне можех да се защитя. Без да се бавя, реших да си измайсторя някакво оръжие и да намеря скривалище, където да спя. С такова убежище можех да застана лице в лице с този непознат свят поне с част от самочувствието, което бях загубил, когато разбрах за какви чудовища съм бил достъпен нощи наред. Почувствувах, че никога отново няма да мога да заспя, докато леглото ми не бъде обезопасено. А помислех ли си как вече са ме изучили, тръпки ме побиваха.

Цял следобед бродих по долината на Темза, но не намерих нищо, което да ми се струва непристъпно. Съдейки по кладенците, всички сгради и дървета изглеждаха съвсем лесни за пъргави катерачи като Морлоките. В паметта ми отново изникнаха високите кули на Двореца от зелен порцелан и огледалният блясък на стените, а привечер, вдигайки Уийна като дете на раменете си, аз се изкачих по хълма на югозапад. По моя преценка разстоянието възлизаше на седем-осем мили, но сигурно е било към осемнайсет. Бях видял за пръв път това място през един влажен следобед, когато разстоянията са измамно смалени. Освен това токът на едната ми обувка се клатеше и през подметката усещах пиронче — бяха чифт удобни стари обувки, които

носех у дома, — затова накуцвах. Отдавна вече слънцето беше преваляло, когато в далечината забелязахме Двореца, черен силует на фона на бледожълтото небе.

Когато я вдигнах на ръце, Уийна се зарадва извънмерно, но след известно време ме помоли да я пусна и затича край мен, приклякайки от време на време да откъсне по някое цвете, което закичваше в предните ми джобове. Тези джобове винаги озадачаваха Уийна, ала накрая тя реши, че представляват някаква чудновата ваза за цветя. Тя поне ги използваше за тази цел. А, спомних си! Когато си сменях самото, намерих...

Пътникът във времето спря, пхна ръка в джоба си и без да продума, остави на масата две повехнали цветя, доста подобни на възедри бели слезки. После поднови разказа си.

— Когато смълчаната вечер се спусна над света, ние продължихме по хълмистото било към Уимбълдън, но Уийна се измори и поиска да се върнем в сивокаменния дом. Аз обаче посочих в далечината кулите на Зеления дворец и я склоних да разбере, че там ще потърсим подслон от нейния Страх. Нали можете да си представите как привечер всичко стихва? Дори ветрецьт замира сред дървесата. Този вечерен покой за мен винаги излъчва някаква надежда. Небето беше ясно, недостижимо и пусто, с изключение на две-три хоризонтални ивици ниско над залеза. И така тази нощ надеждата се обagri с цвета на моя страх. В притъмняващото спокойствие сетивата ми сякаш се изостриха извънмерно. Въобразявах си, че земята под нозете ми е кухня: почти виждах през нея Морлоките да шават насам-натам върху мравуняка и да чакат мрака. Бях развълнуван и си представях как са приели моето нахлуване в бърлогата им като призив за война. А те защо ми бяха отвлекли Машината на времето?

Продължихме пътя си в тишината, а здрачът все повече се съгъстваше, за да се превърне след малко в нощ.

Прозирната синева в далечината избледня и една след друга започнаха да се появяват звезди. Земята изгуби очертания и дърветата почерняха. Уийна бе обхваната от страховете си и изтощението. Поех я на ръце, заговорих ѝ и я притиснах до себе си. Когато тъмнината се сгъсти, тя обви шията ми с ръце и като затвори очи, сгуши лице в рамото ми. Спуснахме се по дълъг полегат склон към долината и в тъмното едва не нагазих в някакъв поток. Преджапах го и се отправих

към отсрещната страна на долината, покрай ред заспали къщи и някаква статуя — фавн или друга подобна фигура без глава. И тук растяха акации. До този момент не бях видял нито един Морлок, но беше още началото на нощта, по-тъмните часове, преди да изгрее тъй скъпата луна, тепърва предстояха.

От гребена на следващото възвишение съгледах гъста гора, която се простираше надлъж и нашир пред нас. Поспях. Не виждах края й нито наляво, нито надясно. Усещах умора — краката ме боляха особено силно — и като спуснах внимателно Уийна от рамото си, приседнах на тревата. Зеленият дворец вече не се виждаше и аз започнах да се съмнявам в посоката. Напрегнато се взрях в гъстата гора и се замислих какво ли крие тя. Под тази плътна плетеница от клони щяхме да бъдем извън сиянието на звездите. Дори никаква друга опасност да не се спотайваше там, опасност, за каквата възпих простора на въображението си, щеше да има все пак коренища, в които да се препъваме, и дънери, в които да се удряме.

Вълненията от изминалия ден бяха източили и мен, затова реших да не предприемам нищо и да прекарам нощта на открития хълм.

Уийна, както открих с радост, дълбоко спеше. Внимателно я завих със самото си и седнах до нея да чакам изгрева на луната. Хълмистият склон бе притихнал и пуст, ала откъм почернялата гора от време на време помръдваше нещо живо. Нощта беше ясна и над мен грееха звездите. В тяхното блещукане имаше някакво приятелско успокоение, на небето обаче не се виждаше нито едно от познатите съзвездия: онова бавно движение, което е незабележимо през стотиците човешки животи, отдавна ги бе пренаредило в непознати групички. Млечният път, както ми се стори, беше същият нявгашен поток от звезден прах. На юг, както преценявах, грееше ярка червена звезда, която бе нова за мен; беше по-великолепна дори от нашия зелен Сириус. А сред всички тези искрящи светли точки грееше кротко и равномерно една ярка планета, подобно лицето на стар приятел.

Загледан тъй в звездите, изведнъж тревогите ми и всички тегоби на земния живот ми се сториха нищожни. Замислих се колко неизмеримо далечни бяха те и колко бавно и неизбежно се рееха от неизвестното минало към неизвестното бъдеще. Замислих се за могъщия въртелив цикъл, описван от земния полюс. През всички тези

години, които бях прекосил, той се бе превъртал безшумно само четирийсет пъти. И за тези превъртания бяха престанали да съществуват цялата дейност, всички традиции, сложни организации, народите, езиците, литературите, стремежите, дори паметта на Човека, какъвто го познавах аз. Вместо това тук се бяха настанили тези крехки създания, забравили своите прадеди, и ония бели същества, от които бях избягал в погнуса. И тогава си помислих за Великия страх, който съществува между двата вида, и за първи път, внезапно потръпвайки, у мен изплува ясната мисъл за месото, което бях видял там долу. Потресаващо! Погледнах малката Уйна, която спеше до мен, лицето ѝ, бяло като звезда под звездите, и тутакси отхвърлих тази мисъл.

През тази дълга нощ отбягвах да се сещам за Морлоките, доколкото можех, и за да се разсея, правех опити да намирам знаците на отколешните съзвездия в новия хаос. Небето беше все така ясно, с изключение на един мъгляв облак. На моменти без съмнение съм задремвал. Трудно ми беше вече да бодърствувам, а на изток небето бе започнало да изтънява като отражението на някакъв безцветен огън и луната се появи, тънка, островърха и бяла. Скоро след това настъпи и зората, която я обгърна и заля, отначало бледа, а сетне все по-розова и топла. Нито един Морлок не ни доближи. Вярно, че на хълма тази нощ не бях забелязал жива душа. И предоверен на новия ден, стори ми се, че всички мои страхове са лишени от разум. Изправих се и видях, че изкълченият ми глезен се е подул, а петата ме боли, затова отново седнах, свалих си обувките и ги захвърлих.

Събудих Уйна и се отправихме към гората, вече зелена и прохладна, а не черна и заплашителна. Намерихме дребни плодове, колкото да залъжем глада си. Скоро намерихме и по-вкусни зрънца, разсмяхме се и затанцувахме на слънцето, сякаш в природата нямаше нищо подобно на нощ. И тогава отново се сетих за месото, което бях видял. Вече бях съвсем сигурен от какво беше и сърцето ми се изпълни със съжаление за това последно, попресъхнало ручейче, останало от мощния поток на човечеството. Очевидно много отдавна, в един момент на човешкото разложение, храната на Морлоките рязко намаляла. Възможно е да са започнали да ядат плъхове и подобни гадини. Днес човек съвсем не е тъй придирчив и капризен по отношение на храната си, както е бил преди — много по-малко от маймуните например. Предразсъдъците му относно човешкото месо

едва ли се дължат на някакъв дълбок инстинкт. И така тези нечовешки синове на човека...! Опитах да разгледам този факт от научна гледна точка. В края на краищата те са по-далеч от човека и съвсем не приличат на него така, както нашите канибалоподобни прадеди отпреди три-четири хиляди години. При това разумът, за който това положение на нещата би било изтезание, беше изчезнал. За какво тогава се тревожа? Тези Елои са обикновен добитък за угодяване, който нравоподобните Морлоки вардят и дебнат — а навярно се грижат и за отглеждането им. А тук Уийна си танцува!

Опитах да се спася от ужаса, който бе започнал да ме обзема, и погледнах на всичко това като на едно жестоко наказание за човешкия егоизъм. Човек е бил доволен да живее леко и охолно за сметка на труда на своите събратя, приемайки нуждата като извинение и призив, а след известно време нуждата наистина дошла при него. Опитах дори като Карлайл да презра тази нещастна загниваща аристокрация. Ала такова отношение беше невъзможно. Колкото и бездънна да беше умствената им деградация, Елоите бяха запазили прекалено много човешката си форма, за да не предизвикат у мен съжаление и да не ме накарат по неволя да стана техен събрат в деградацията и страха им.

В този момент още не знаех как да постъпя.. Преди всичко трябваше да си намеря сигурно място за пренощуване и да си измайсторя метално или каменно оръжие. Това беше най-належащата ми задача. Освен това имах надеждата да се сдобия с някакво средство за палене на огън, за да имам подръка факел, защото нищо друго не беше според мен по-сигурно срещу Морлоките. Щеше ми се също да измисля и уред, с който да разбия бронзовите врати под белия сфинкс. Хрумна ми мисълта за стенолом. Бях убеден, че ако успея да вляза през тези двери и пренеса разпаления факел пред себе си, ще намеря Машината на времето и ще избягам. Не можех да си представя, че Морлоките са чак толкова силни, та да я отнесат много далеч. Решил бях да взема Уийна със себе си в нашата епоха. И докато тези мисли се въртяха в главата ми, продължих да вървя към сградата, която въображението ми беше определило за наше убежище.

ОСЕМ

Дворецът от зелен порцелан, когато го наближихме по обяд, беше пуст и потънал в разруха. По прозорците му бяха останали изпочупени стъкла, а от ръждясалата метална конструкция бяха изпадали големи парчета зелена глазура. Намираше се високо на едно незалесено възвишение и преди да вляза вътре, обърнат на североизток, изненадан съгледах обширно устие или дори река, където според мен едно време се намираха Уандсуърт и Батърсии. Помислих си — макар да не се задълбочих над това — какво ли се бе случило, или в момента ставаше, с живите същества в морето.

Материалът, от който бе изграден Дворецът, се оказа наистина порцелан, а по фасадата му забелязах надпис от неизвестни букви. Хрумна ми нелепата мисъл, че Уийна може да ми помогне да го разчета, но се досетих, че в главата ѝ едва ли има и най-нищожно познание на писмеността. През цялото време я бях възприемал за почовекоподобна, отколкото беше, навярно защото чувствата ѝ бяха човешки.

В големите отвори на портала — които бяха разкъртени и широко зеещи — се виждаше дълъг коридор вместо обичайния салон, осветен от множество странични прозорци. На пръв поглед всичко напомняше музей. Покритият с плочки под се губеше под дебел слой прах и в тази сива покривка се валяха предмети от една забележителна колекция. Тогава съгледах, странно и призрачно изправено в центъра на помещението, някакво подобие на долната част на огромен скелет. По продълговатите овални крака познах, че е отдавна изчезнало животно от рода на мегатериите. Черепът и костите от горната част се търкаляха от едната му страна в праха, а на едно място, където през малка пролука в покрива бе прокапала дъждовна вода, скелетът съвсем бе изтънял. По-нататък попаднах на грамаден гръден кош на бронтозавър. Хипотезата ми, че това е музей, се потвърждаваше. Вървейки покрай стената, открих наклонени лавици и като ги почистих от праха, намерих старите познати стъкленици от нашата

епоха. Навярно бяха здраво затворени, за което се съдеше по добре запазеното съдържание на мнозина от тях.

Очевидно се намирахме сред развалините на някой Южен Кенсингтън от по-късно време! Тук сигурно се бе помещавала и Секцията по палеонтология, защото станах свидетел на една разкошна сбирка от вкаменелости, макар неизбежният процес на разпадане, временно прекратен поради изстребването на бактериите и гъбичките и загубил деветдесет и девет на сто от своята сила, все пак съвсем неотклонно, макар и бавно, да въздействуваше пак върху всичките тези съкровища. Тук-там открих следи от малките хора, като например разбитите на парчета редки вкаменелости нанизани на въженца по рафтовете. На места витрините бяха буквално разместени — по мое мнение от Морлоките. Наоколо беше много тихо. Дебелият слой прах попиваше стъпките ни. Уийна, която търкаляше някакво морско конче по стъклото на наклонена витрина, ме приближи, докато се озъртах, кротко пое ръката ми и замря до мен.

Отначало бях тъй изненадан от този древен паметник на една интелектуална ера, че не помислих дори за възможностите, които ми предлагаше. За момент на заден план остана дори безпокойството ми за Машината на времето.

Съдейки по размерите на мястото, този зелен Дворец съдържаше много повече от една галерия по палеонтология, а може би тук имаше и историческа галерия, даже библиотека! За мен, поне при обстоятелствата, в които се намирах, те биха били далече по-интересни от този спектакъл на старовремска геология в упадък. Позавъртях се малко и открих друга неголяма галерия, която пресичаше първата. Беше посветена вероятно на минералите и един къс сяр а наведе мислите ми тутакси на барута. Селитра обаче не успях да откроя и никакви нитрати. Без съмнение се бяха втечнили векове преди това. Все пак сярата не излизаше от ума ми и отприщи ред други мисли. Що се отнася до останалите неща в галерията, макар да бяха, общо взето, най-запазени от всичко дотук, те ме интересуваха малко. Не съм специалист по минералогия, затова продължих нататък към една силно порутена малка зала, разположена успоредно на първия салон. Този дял от Двореца бе посветен очевидно на естествената история, но всичко отдавна бе загубило първоначалния си вид. Неколцина спаружени и почернели останки от препарирани едновременно

животни, изсъхнали мумии в буркани, които сигурно са били пълни със спирт, кафяв прах от нявгашни растения: това бе всичко! Стана ми мъчно, защото с радост щях да проследя обичайната подготовка, с която е била постигната победата над живата природа. Тъй дойдохме до една галерия с колосални пропорции, но безкрайно зле осветена, подът ѝ наклонен надолу, гледано от мястото, откъдето влязохме. От тавана на равни интервали висяха бели глобуси — много от тях изпадали и разбити, — което предполагаше, че първоначално на това място е имало изкуствена светлина. Тук навлязох в собствени води, защото от едната страна бяха подредени обемисти машини, всичките крайно ръждясали, повечето изпочупени, някои все още запазени. Известна ви е моята слабост към механиката, а и бях готов да поостана по за дълго тук, още повече че болшинството от тях представляваха истински главоблъсканици и можех само да гадая за какво са били предназначени. Предположих, че ако реша загадките им, ще се сдобия със сила, която да ми бъде от полза срещу Морлоките.

Изведнъж Уийна се доближи плътно до мен. Тъй внезапно, че ме стресна. Ако не беше тя, едва ли щях да забележа, че подът на галерията е наклонен. Краят^[1], в който бяхме пристигнали, се намираше на земята и бе осветен от доста малко на брой, подобни на процепи прозорци. Отстрани подът постепенно се издигаше до самите прозорци, където се образуваше малка дупка, също като „дворчетата“ на лондонските къщи, и само тясна ивица естествена светлина проникваше отгоре. Бавно продължих, озадачен от машините и прекалено погълнат от тях, за да забележа постепенното намаляване на светлината, когато вниманието ми беше привлечено от нарастващото безпокойство на Уийна.

Тогава чак видях, че накрая галерията тъне в непрогледна тъмнина. Застинах в колебание и като се огледах, видях, че прахът вече не е тъй обилен и повърхността му не тъй равна. Навътре към неясната тъмнина той сякаш бе насечен от безброй малки тесни стъпки. Непосредственото присъствие на Морлоките събуди съвсем осезателно сетивата ми. Почувствувах как си губя времето с това мое академично разглеждане на машините. Дойде ми наум, че вече е късно следобед и че все още нямам никакво оръжие, никакво скривалище и нищо, с което да запала огън. И тогава в непроницаемата чернота в дъното

дочух странно потропване и същите чудновати шумове, които бях дочул в кладенеца.

Хванах Уийна за ръка. После, озарен от внезапна идея, аз я пуснах и се обърнах към една машина, от която стърчеше лост, донякъде напомнящ на лостове в стрелочна будка. Покатерих се на стъпалото, сграбчих го с ръка и натиснах с всичка сила настрани. Изведнъж Уийна, останала на централната пътека, заскимтя. Бях преценил съвсем правилно здравината на лоста, защото след миг той се откъсна и аз се върнах при нея с чук, повече от достатъчен според мен за всеки морлокски череп, който би ми се изпречил. Ах, как копнеех сега да убия някой и друг Морлок! Много нечовешко, мислите вие, да имаш желание да убиеш собствените си потомци! Но беше някак невъзможно да си хуманен към тези противни същества. Единствено нежеланието ми да оставя Уийна и убеждението, че ако взема да утолявам жаждата си за мъст, ще пострада Машината на времето, ме въздържаха да не се втурна напред към дъното на галерията и да убия зверовете, които чувах да потропват.

И така с чук в едната ръка и хванал Уийна с другата, излязох от галерията, за да вляза в нова, още по-голяма, която в първия миг ми напомни за някакъв военен параклис, обвит в съдрани знамена. Едва след малко разбрах, че кафявите и овъглени дрипи, които се спускаха отстрани, са разпадащи се останки от книги. Те отдавна се бяха разренили и от тях бе изчезнала всяка прилика с нещо напечатано. Тук-там обаче се виждаха пропаднали лавици и изкривени метални скоби, които най-красноречиво говореха сами за себе си. Ако бях някой литератор, навярно щях да изнеса морализаторска проповед за безполезността на всяка амбиция. Ала това, което най-силно ме порази, беше неимоверното похабяване на труд, за което свидетелствуваше тази печална пустош от гниеща хартия. Признавам, че в оня момент мислех само за „Философските трудове“ и за моите седемнайсет доклада върху физическата оптика. След това се изкачихме по широка стълба и се озовахме в зала, която навремето вероятно е била сектор по приложна химия. Тук вече се надявах сериозно, че ще открия нещо полезно. Като се изключи единият край, където покривът се беше продънил, галерията изглеждаше добре запазена. Нетърпеливо спирах пред всяка здрава витрина. Накрая в една от наистина плътно затворените стъкленици намерих кибрит.

Трескаво се заех да запаля. Оказа се превъзходен. Дори не бе навлажнен. Обърнах се към Уийна.

— Танцувай — викнах на нейния език. Защото сега вече наистина се бях сдобил с оръжие срещу отвратителните същества, от които се страхувахме. И тъй, в този запокитен музей, върху дебелия мек килим от прах, за голямо удоволствие на Уийна, аз тържествено изпълних някакъв доста смесен танц, като си подсвирквах колкото можех по-весело „Земите на Лийл“. Това беше малко скромнен канкан, малко степ, малко дамски танц (доколкото позволяваха полите на фрака ми), малко нещо съвсем мое си. Защото, както ви е известно, по природа съм твърде изобретателен.

Все си мисля колко странно беше, че тази кибритена кутийка се бе съхранила от помитация порой на времето в течение на незапомнени години, и какъв късмет бях имал да я намеря. Но колкото и да е чудно, аз открих нещо много по-необичайно: камфор. Намерих го в един запечатан буркан, който по някаква случайност според мен е бил херметически затворен. Отначало реших, че е парафинов восък, и съответно счупих стъкленницата. Но миризмата на камфор беше безспорна. В това всеобщо разпадане летливата субстанция бе имала шанса да оцелее, навярно в разстояние на хиляди векове. Напомни ми за една рисунка в сепия, направена от чернилото на вкаменен белемнит, който бе загинал и се бе вкаменил сигурно преди милиони години. Тъкмо се готвех да захвърля парчето камфор, когато се сетих, че е възпламеним и гори с доста хубав ярък пламък — и всъщност беше отлична свещ, — и го сложих в джоба си. Не намерих обаче нито експлозивни, нито каквото и да било, с което да разбия бронзовия портал. За сега най-доброто си оставаше моята желязна тояга. Въпреки всичко напуснах галерията силно въодушевен.

Не мога да ви разкажа всичко., за оня продължителен следобед. Би ми струвало голямо усилие на паметта да си спомня подред всички свои наблюдения. Идва ми наум за дългата галерия с ръждясали военни доспехи и как се колебаех между моя железен прът и една брадвичка, или меч. Не можех обаче да помъкна и двете, при това моят прът май беше най-подходящ за бронзовия портал. На това място имаше и множество топове, пищови и пушки. Повечето от тях се бяха превърнали в купища ръжда, ала не бяха малко и такива от непознат нов метал, при това съвсем запазени. Всякакви патрони или барут

обаче, каквито сигурно е имало едно време, се бяха превърнали на прах. Видях, че в един ъгъл всичко бе обгорено и разбито, помислих си, че сред експонатите сигурно е избухнала експлозия. На друго място съгледах огромна сбирка от идоли — полинезийски, мексикански, гръцки, финикийски, от всяка страна на земята, за която ми дойдеше наум. Тъкмо тук, поддавайки се на някакъв неустоим импулс, написах името си на носа на едно стеатитово чудовище от Южна Америка, което особено силно ме заинтригува.

С приближаването на нощта интересът ми поотслабна. Минавах от галерия в галерия, една от друга по-прашни, по-притаени, често порутени, на места експонатите направо купчини ръжда и въглени, другаде — по-запазени. В един кът внезапно се озовах до модел на калаена мина, а след това свършено случайно открих в херметична касета два патрона с динамит! Изкрещях „Еврика!“ и от радост ударих силно касетата. А после се усъмних. Замислих се. И като си избрах едно странично коридорче, направих опит. Никога не съм изпитвал такова разочарование, чакайки пет, десет, петнайсет минути за експлозия, която така и не настъпи. Естествено, това бяха само модели, както би трябвало да се досетя, щом се намираха тук. И наистина вярвам, че ако не бяха такива, щях да се втурна стремглаво да разбивам и сфинкса, и бронзовия портал, а (както се оказа) и шансовете си да намеря Машината на времето, и тъй да ги запратя в небитието.

Едва след това, струва ми се, стигнахме до неголяма открита площ в Двореца. Беше покрита с мека пръст и три плодни дръвчета. Починахме и се освежихме. Към залез слънце се заех да преценявам положението. Нощта бавно пълзеше към нас, а моето недостижимо скривалище още чакаше да бъде открито. Но сега това много малко ме тревожеше. Вече притежавах нещо, което беше може би най-доброто от всички оръжия срещу Морлоките — имах кибрит! В джоба ми се намираше и парчето камфор, стига да ми дотрябваше по-силен пламък.. За нас щеше да бъде най-добре да прекараме нощта на открито, защитени от огъня. А на сутринта щяхме да намерим Машината на времето. За тази цел засега имах само железния чук. Сега обаче, попълвайки все повече познанията си, усещах как се променят и чувствата ми към бронзовия портал. Що се отнася до него, до този момент се бях въздържал да го насилвам, преди всичко заради тайната от другата му страна. Никога не ми беше правил впечатление

на много здрав и се надявах, че железният ми лост ще бъде съвсем подходящ за тази работа.

[1] Възможно е не подът да е бил под наклон, а музеят да е бил построен на склона на хълм. англ. ред. ↑

ДЕВЕТ

От Двореца излязохме, докато слънцето още беше над хоризонта. Твърдо бях решил да стигна до белия сфинкс рано на следното утро, а преди здрач имах намерение да навляза в гората, която ме бе спряла при моето предишно пътешествие. Тази нощ ми се щеше да навляза колкото мога по-навътре, а сетне да стъкмя огън и да заспя под закрилата на неговите пламъци. Затова, докато вървахме, събирах съчки и суха трева и след малко ръцете ми се напълниха с подпалки. Така натоварен, не можех да напредвам много бързо, както бях предвиждал, при това Уийна беше уморена. Безсънието замъчи и мен, затова, когато стигнахме гората, нощта съвсем беше паднала. Преди да навлезем, Уийна понечи да спре на един обрасъл с гъсталаци хълм, уплашена от тъмата пред себе си, но някакво особено чувство за надвиснала опасност, което би трябвало да ми послужи по-скоро като предупреждение, ме тласкаше напред. Бях изкарал една нощ и два дена без сън и сега бях трескав и раздразнителен. Усещах как ме обзема сънят, а заедно с него и Морлоките.

Докато се колебаехме така, съгледах между черните храсти зад нас, неясни на фона на чернотата им, три приклекли фигури. Навсякъде около нас по земята растяха ниски храсти и висока трева и аз съвсем не се чувствах в безопасност от неусетното им настъпление. По моя преценка гората беше дълга не по-малко от миля. Прекосехме ли я до голото възвишение насреща, там, както ми се струваше, щяхме да намерим много по-сигурно място; реших, че с моя кибрит и камфора ще съумея да осветявам пътеката през гората. Въпреки това беше очевидно, че ако се наложи да паля кибритените клечки, ще трябва да се откажа от подпалките, затова най-неохотно ги пуснах на земята. Тогави ми хрумна, че мога да изненадам приятелчетата в гръб, като ги подпаля. Щях тепърва да открия зловещата глупост на това дело, но то бе дошло като изобретателен ход за прикриване на нашето отстъпление.

Не знаей дали някога ви е минавало през ум колко рядко явление е огънят в отсъствието на човек и при умерен климат. Топлината на слънцето рядко е толкова силна, че да възпламенява, дори и фокусирана през капките на росата, както става понякога в тропичните области. Светкавицата може да подпали и овъгли, но рядко дава живот на всеобхватен огън. Гниещата растителност би могла да задими от топлината на собствената си ферментация, но това едва ли предизвиква пламъци. В този период на постепенна гибел изкуството на огъня отдавна бе забравено на нашата земя. Червените езици, които започнаха да ближат купчинката дърва бяха нещо свършено непознато за Уийна.

Тя понечи да затича към огъня, за да си поиграе. Вярвам, че дори би скочила в него, ако не бях я възпрял. Но аз я хванах и въпреки упорството ѝ я побутнах леко пред мен към гората. Отначало пламъците на моя огън осветяваха пътеката. Но като се обърнах, видях през гъстите стволове, че от купчината съчки огънят се бе разпрострял до някои съседни храсти и по тревата нагоре по хълма вече пълзеше една огнена линия. Разсмях се и отново се извърнах към тъмните дървета пред мен. Мракът беше дълбок и Уийна конвулсивно се притискаше до мен, но докато очите ми привикваха към тъмното, беше още достатъчно светло, за да заобикалям дърветата. Над нас всичко тънеше в непрогледно черно с изключение тук-там на късчета далечно синьо небе. Не палех кибрита, защото ръцете ми бяха заети. От лявата страна прикрепях малката си приятелка, а с дясната стисках железния прът.

Известно време дочувах само шума от стъпканите под краката ни клонки, лекото шушукане на вятъра над нас, собственото си дишане и ударите на кръвта в ушите си. После сякаш започнах да различавам потропването край мен. Свирепо закрачих напред. Потропването стана по-отчетливо, а след малко долових същите странни звуци и гласове, на които бях станал свидетел в Подземния свят. Морлоките сигурно не бяха малко и все повече затваряха кръга около нас. След минута наистина усетих как някой ме подръпва за дрехата, а след това за ръката. Уийна потръпна неистово и притихна.

Време беше да запалим кибрита. Но за да го извадя, трябваше да я пусна. Сторих го и докато бърках в джоба си, в тъмното край коленете ми се поведе борба, свършено безшумна от нейна страна и със

същите специфични гукащи звуци от страна на Морлоките. По дрехата и гърба ми запълзяха меки ръчички, които заопипваха дори врата ми. После клечката драсна и засъска. Вдигнах пламъка нагоре и съгледах белите гърбове на Морлоките да пробягват сред дърветата. Извадих набързо парче камфор от джоба и се приготвих да го запаля веднага, щом клечката почне да догаря. После погледнах Уийна, Тя лежеше вкопчена в краката ми и съвършено неподвижна, с лице към земята. Смутен от уплаха се наведох над нея. Сякаш не дишаше. Запалих бучката камфор, хвърлих я на земята и докато тя пукаше и припламваше, пъдейки Морлоките и сенките, аз коленичих и я повдигнах. Гората зад мен като че ли гъмжеше от Морлоки.

Изглежда, беше припаднала. Внимателно я вдигнах на рамо и се изправих, за да поема нататък, и едва тогава осъзнах нещо ужасно. Докато се занимавах с кибрита и Уийна, се бях завъртял няколко пъти и сега вече нямах никаква представа накъде води пътеката. Спомних си, че бях обърнат гърбом към Зеления дворец. Усетих как ме облива студена пот. Бързо трябваше да измисля как да постъпя. Реших да стъкмя огън и да остана на това място за през нощта. Положих Уийна, все тъй неподвижна, до обрасъл дънер и трескаво засъбирах съчки и листа, защото първата бучка камфор вече гаснеше. Оттук и там из мрака около мен святкаха като гранати очите на Морлоките.

Камфорът припламна и угасна. Запалих клечка кибрит и докато вдигна очи, две бели фигури, които се бяха приближили до Уийна, припряно побягнаха. Единият беше тъй заслепен от светлината, че се блъсна в мен и усетих как костите му изпукаха под удара на юмрука ми. Той изохка смаян, залитна и падна. Запалих друго парче камфор и продължих да стъкмявам огъня. След малко забелязах колко сухи са листата край мен, защото от пристигането ми с Машината на времето, някъде преди седмица, не беше валил никакъв дъжд. И така, вместо да събирам нападали клони от дърветата, аз се заех да подскачам и придърпвам клони отгоре. Много скоро запалих огън, изпускащ задушлив дим от суровите пръчки и сухите листа, и по този начин икономисах камфора си. Сетне се извърнах към Уийна, която лежеше до железния ми чук. Направих каквото мога да я съживя, ала тя лежеше като мъртва. Не успях да разбера дори дали диша или не.

Пушекът от огъня обаче започна да бие към мен и изведнъж съм натежал. Освен това във въздуха се носеха изпаренията от камфора.

Поне за час нямаше нужда да наглеждам огъня. След всичките ми премеждия през деня сега се почувствувах много изтощен и приседнах. Гората също бе изпълнена с приспивно шушукане, което не разбирах. Като че ли само бях клюмнал глава, когато пак отворих очи. Ала наоколо беше тъмно и Морлоките ме държаха в ръцете си. Отскубвайки се от вкопчените им пръсти, трескаво затършувах в джобовите си за кибрита, но... там го нямаше! Тогава отново затвориха кръга около мен. След миг узнах какво се беше случило. Бях заспал, огънят бе угаснал и сърцето ми се изпълни със смъртна горчилка. Гората беше сякаш напоена с мирис на обгоряло дърво. Някой ме хвана за врата, за косата, за ръцете и ме задърпа надолу! Неописуемо отвращение бе да усетиш в тъмното всички тези меки същества, струпани върху ти. Имах чувството, че се намирам в някаква чудовищна паяжина. Накрая ме повалиха. Усетих как в шията ми се впиват ситни зъбки. Изтърколих се и в миг ръката ми напипа железния лост. Това ме изпълни с нови сили. Помъчих се да стана, отърсвайки човешките гризачи от себе си, и като хванах лоста по средата, замахвах към лицата им. Плътта хлътна под ударите ми, костите изхрущяха и в следващия миг се оказах на свобода.

Обзе ме непозната екзалтация, която тъй често става спътник на непосилната борба. Знаех, че и двамата с Уийна ще загинем, но бях твърдо решен Морлоките да заплатят скъпо за храната си. Облегнах се на едно дърво и размахвах железния прът пред себе си. Цялата гора кипеше от щурането и виковете им. След малко гласовете от възбуждение като че се извисиха, а движенията им станаха още по-припрени. Въпреки това никой не смееше да приближи. Стоях и се блещех към мрака. И тогава ненадейно се появи надежда. Нима Морлоките се страхуваха? А непосредствено след тази мисъл стана и нещо друго, много по-необикновено. Тъмнината като че се озаряваше по някакъв начин. Започнах смътно да долавям очертанията на Морлоките около себе си — трима от тях лежаха разгромени в краката ми — и тогава разбрах, невярвайки на очите си от изненада, че другите тичаха в непрестанен поток, както изглеждаше, някъде откъм гърба ми и се впускаха в гората пред мен. Гърбовете им вече не бяха бели, а червеникави. Стоях, зяпнал в почуда, когато изведнъж съгледах малка червена искра да прехвърча между клоните към едно огряно от звездите късче небе и да изчезва. Едва тогава разбрах от какво се носи

този мирис на обгоряло дърво, унасящото шумолене, което сега вече прерастваше в плътен рев, и червената заря. и какво бе това бягство на Морлоките.

Отлепах се от дървото и като се обърнах назад, видях между клоните на по-близките дървета алените езици на пламналата гора. Първият огън, който бях запалил, беше тръгнал след мен. Извърнах очи към Уйна, ала нея я нямаше. Съскането и пукотът над мен, припламващите сурови дървета не ми оставяха никакво време за размишления. Все тъй стиснал железния прът, тръгнах след Морлоките. Побягнах с всички сили. В един момент пламъците запълзяха тъй бързо от дясната ми страна, че бях откъснат и се наложи да свърна наляво. Най-накрая се озовах на неголямо открито пространство и докато се опомня, един Морлок се блъсна в мен, залитна встрани и хукна право към огъня!

И тогава станах свидетел на най-зловещата и ужасяваща картина от всичко според мен, което бях срещнал в тази бъдеща ера. Цялата местност сияеше като през деня от отблясъците на огъня. В центъра се издигаше висока купчина или облак дим, от чийто връх се извисяваше недогорял глог. Отвъд него се виждаше друга част от горящата гора, над която вече се извиваха жълти езици, изцяло обгърнали пространството в огнен пръстен. Нагоре по хълма трийсет-четирийсет Морлоки, заслепени от блясъка и жегата, се лутаха насам-натам напълно объркани. Отначало не можех да разбера слепотата им и ги заудрях без пощада с моя прът, обезумял от страх, всеки път, щом приближеха; така убих един и раних още неколцина. Но когато спрях да погледам как един се щура пипнешком под глога, на фона на аленото небе и когато дочух стенанията им, се уверих в тяхната абсолютна безпомощност и агония сред този пъкъл и не ударих повече нито един.

Все пак от време на време някой от тях се устремяваше към мен, дал воля на разтърсващия го ужас, и това ме подгонваше далеч от него. По едно време пламъците като че стихнаха и аз се побоях да не би гнусните същества отново да ме видят. Мислех си как ще започна борбата още преди да стане това, като убия неколцина, ала огънят отново лумна и аз сдържах ръката си. Бродех по хълма сред тях, стараейки се да ги избягвам, и търсех следи от Уйна. Но Уйна беше изчезнала.

Накрая седнах на билото и загледах тази странна, невероятна компания от слепци, които блуждаеха незрящи напред-назад и издаваха немощни стонове, шибани от свирепите лъчи на пожара. Към небето бълваха кълба дим, а сред прокъсаната на места алена верига, далечни, сякаш принадлежаха на чужда вселена, блещукаха звездици. Двама-трима Морлоки се блъснаха в мен и аз ги прогоних с юмруци, неистово разтреперан.

През по-голямата част от нощта бях убеден, че сънувам кошмар. Хапех се и крещях в горестното си желание да се събудя. Удрях с ръце по земята, ставах и отново сядах, сновях наоколо и пак сядах. После разтърквах очи и молах господата да ме разбудят. На три пъти виждах как Морлоките свеждат глави в агония и се устремяват към пламъците. Ала накрая, над замиращата червенина на пожара, над извиращите маси черен дим и побеляващите дънери на дърветата, над оределите редици на тези призрочни същества започна да се спуска белотата на деня.

Заех се отново да търся следи от Уийна, но не намерих нищо. Очевидно бяха оставили нещастното й телце в гората. Не мога да опиша как се успокоих при мисълта, че е избягнала печалната съдба, на която вероятно беше обречена. Докато разсъждавах така, усетих почти пълна готовност да изтребя докрай тази безпомощна отвратителна пасмина около себе си, но се сдържах. Хълмът, както вече обясних, беше като остров сред гората. От билото му вече съзирах сред димната завеса Зеления дворец, а от него можех да се ориентирам и за белия сфинкс. И като обърнах гръб на останките от тия осъдени души, които продължаваха да обикалят без цел и да стенат, докато денят ставаше все по-светъл, омотах малко суха трева около краката си и закуцуках през димящата пепел и черните дънери, които още пулсираха от огъня, към скривалището на Машината на времето. Вървях бавно, защото бях почти изтощен и окуцал, и чувствавах непреодолима мъка заради ужасната смърт на малката Уийна. Това беше някакво невъзвратно бедствие. Сега, в тази позната стая, то ми прилича повече на тъга по един сън, отколкото на действителна загуба. Но през онази утрин бях останал пак абсолютно самотен — страшно сам. Замислих се за тази моя къща, за тази камина, за вас и с тези мисли у мен се зароди копнеж, който се превърна в болка.

Но докато вървах по димящата пепел под яркото утринно небе, направих откритие. В джоба на панталона ми имаше няколко кибритени клечки. Навярно, преди да се изгуби, кутийката се бе отворила.

ДЕСЕТ

Към девет часа сутринта пристигнах до същата скамейка от жълтеникав метал, откъдето бях огледал света през оная първа вечер на моето приземяване. Помислих колко прибързани са били заключенията ми през оная нощ и не можах да сдържа горчивия си смях над необмислената ми самоувереност. Пред мен се разкриваше същата красива сцена, същата обилна зеленина, същите разкошни дворци и величествени руини, същата сребриста река, която лъкатушеше сред плодородните си брегове. Сред дърветата пъстрееха ярките одежди на красивите люде. Някои се къпеха точно там, където бях спасил Уйна, и мисълта затова внезапно ме прободеше мъчително. Като мръсни петна по този пейзаж се издигаха сводовете на пътищата към Долния свят. Сега разбирах какво крие цялата тази хубост на Горните хора. Денят им беше много приятен, също като деня на домашните животни по ливадите. И те нямаха врагове и никакви грижи за своите нужди. Същият беше и краят им.

Стана ми мъчно, като си помислих колко кратко е просъществувал човешкият ум. Той беше извършил самоубийство. Беше се запътил стремглаво към удобствата и безгрижието, към едно балансирано общество, чийто идеал бяха сигурността и неизменността, общество, постигнало своите стремежи, за да стигне накрая дотук. Очевидно в един момент животът и собствеността бяха станали абсолютно обезпечени. Богатите са били сигурни в своето богатство и комфорт, тружениците — в своя живот и труд. Без съмнение в този свършен свят не е имало проблеми на безработицата и нито един нерешен социален въпрос. И след това бе настъпила великата тишина.

Ние сме склонни да пренебрегваме един природен закон :че интелектуалното развитие е за сметка на промяната, опасността и бедствието. Едно животно, което се намира в свършена хармония с околната среда, представлява свършен механизъм. Природата въздействува върху интелекта едва когато навикът и инстинктът станат

безполезни. Няма интелект там, където липсва промяна или няма нужда от промяна. От интелекта се възползват само ония животни, които трябва да се сблъскат с огромното разнообразие от нужди и опасности.

И тъй според мен човекът от Горния свят се е насочил към крехката си хубост, а оня от Долния свят — към механиката. Само че това съвършено състояние е било лишено от един-единствен елемент, за да достигне механичното си съвършенство — абсолютната неизменност. Очевидно с течение на времето изхранването на Долния свят, независимо как се е осъществявало, е било нарушено. Майка Нужда, която за някакви си хиляди години е била изтикана на заден план, отново се е появила, и то долу. Долният свят, бидейки в допир с машините, които, колкото и да били съвършени, все пак понякога се нуждаели от малко мисъл освен от навик, вероятно по неволя си запазил доста повече инициатива от Горния, макар и различна от човешката.

И когато другото месо започнало да не достига, те се обърнали към онова, което старите навици досега забранявали. Така виждах аз нещата, обгърнал с поглед за последен път света на осемстотин и две хиляди седемстотин и първа година. Това обяснение може да е погрешно, тъй като е измислено от един смъртен. Но аз така виждах нещата и така ви ги предавам.

След умората, вълненията и ужасите на последните дни и въпреки моята скръб тази скамейка, спокойната гледка и топлото слънце бяха изключително приятни. Бях много уморен, спеше ми се и скоро размишленията ме унесоха. Схващайки това, послушах инстинктите си, проснах се на тревата и дълго и оздравително спях.

Събудих се малко преди залез слънце. Сега Морлоките нямаше да могат да ме нападнат, докато спя, и като се протегнах, се упътих към Белия сфинкс. В едната си ръка държах железния прът, а с другата премятах кибритените клечки в джоба си.

В този момент се случи нещо крайно неочаквано. Когато наближих пиедестала на сфинкса, открих, че бронзовите врати са отворени. Бяха се приплъзнали назад по жлебовете.

Спрях като закован пред тях в нерешителност. Вътре се виждаше малко помещение, а на едно издигнато място в ъгъла се намираще Машината на времето. Лостчетата бяха в джоба ми. И така след цялата

ми сложна подготовка за обсада на Белия сфинкс се озовах пред някакво хрисимо отстъпление. Захвърлих железния прът, почти съжалил, че няма да го използвам.

Но докато се навеждах към портала, внезапно ми хрумна нещо. Този път поне бях схванал умствените операции на Морлоките. Потискайки силното желание да се разсмея, пристъпих бронзовата рамка и се упътих към Машината на времето. С изненада забелязах колко внимателно беше смазана и почистена. До този момент бях подозирал, че Морлоките поне отчасти са я разглобили в опитите си да разберат по свои неясни пътища нейното предназначение.

Затова сега заставах пред нея, изпитвайки наслада само да я докосна, и в този миг се случи това, което бях очаквал. Изведнъж бронзовите врати запълзяха и запушиха рамката с трясък. Бях обгърнат в мрак. Хлъцнах доволно от радост.

Вече чувах мърмореция им смях, докато се насочвах към мен. Съвсем спокойно опитах да запаля кибрита. Трябваше само да пхна лостовете в ключалките и да отлетя като призрак. Ала не бях предвидил нещо съвсем незначително. Тези клечки бяха от най-неприятните — палеха се само на кибритена кутия.

Можете да си представите как изведнъж цялото ми спокойствие се изпари. Малките зверове тутакси ме наобиколиха. Един ме докосна. Замахнах яростно към тях с ключовете и пипнешком се покатерих на машината. По мен се плъзна една ръка, после втора. След това се наложи да се преборя с нахалните им пръсти по ключовете, като в същото време трескаво затърсих ключалките, в които да ги пхна. Едва не ми отмъкнаха единия. Докато се изплъзваше от ръката ми, замахнах в тъмното с глава — чух как дрънна черепа на Морлока, — за да си го възвърна. Това последно възкачване според мен беше още по-страшно и от битката в гората.

Най-накрая наместих лоста и го дръпнах. Вкопчените в мен ръце се отпуснаха. След малко тъмнината се отдръпна пред очите ми и аз се озовах сред същата сивота и хаос, които вече ви описах.

ЕДИНАДЕСЕТ

Вече ви разказах за неприятното чувство и смут, които съпътствуват пътуването във времето. Този път не бях седнал удобно на седалката, а малко накриво и доста нестабилно. Не знаех колко дълго съм бил вкопчен в машината, докато тя се клатушкеше и тресеше, без въобще да я интересува как съм седнал, но когато си наложих да погледна към апаратите, с ужас разбрах къде пристигам. Единият апарат отчита дни, другият — хиляди дни, третият — милиони дни, а четвъртият — милиарди. Вместо да върна лостовите назад, бях ги превъртял напред и когато очите ми попаднаха на индикаторите, осъзнах, че стрелката за хилядите се върти тъй бързо, колкото секундарната стрелка на часовника — към бъдещето.

Докато пътувах, гледката особено започна да се променя. Трептящата сивота потъмня, после — макар да се движех с все същата изумителна скорост — мигащата последователност на дните и нощите, която обикновено показваше, че темпото намалява, се възстанови и започна да става все по-отчетлива. Отначало това безкрайно ме озадачи. Редуването на деня и нощта ставаше все по-бавно, а също и преминаването на слънцето през небето, докато накрая това продължи сякаш векове наред. Накрая над земята всичко замря в постоянен здрач, прекъсван само от време на време от някоя комета, която просветваше през гаснещото небе. Светлата диря, която слънцето оставяше, отдавна бе изчезнала, защото слънцето бе спряло да залязва — то просто се издигаше и спускаше на запад и ставаше все по-голямо и по-червено. Всяка следа от луната бе изчезнала. Кръженето на звездите, което намаляваше все повече и повече, бе сторило място на пълзящи точки светлина. Накрая, малко преди да спра, слънцето — червено и много едро — остана неподвижно на хоризонта, огромен купол, пръскащ мъглява заря, сегиз-тогиз угасвайки за миг. В един момент то пак проблясва, но скоро отново се върна към тъжното си червено състояние. Забавените изгреви и залези ме наведоха на мисълта, че с приливите и отливите на времето беше свършено. Земята

бе останала така — обърната с едната си страна към слънцето, както в момента луната е обърната към земята. Крайно предпазливо, защото си спомних как стремително се бях прекатурил предния път, захванах да обръщам движението си. Кръжащите стрелки намалиха скоростта си, докато тази за хилядите ми се струваше почти неподвижна, а за дните вече не представляваше мъглявина върху циферблата. И още по-бавно, докато започнах да виждам неясните очертания на някакъв пуст морски бряг.

Спрях съвсем леко и останах така в Машината на времето, оглеждайки околността. Небето вече не беше синьо. На североизток беше мастиленочерно и от тази чернота ярко и силно блестяха бледи бели звезди. Над мен беше тъмноресено и беззвездно, а на югоизток изсветляваше в огненоалено, където, прорязан от хоризонта, плуваше огромният диск на слънцето — червено и неподвижно. Скалите край мен се открояваха яркочервеникави и всички признаци на живот, които успях да забележа в първия момент, се ограничаваха в наситенозелената растителност, покрила издатините по югоизточната им страна. Беше същата пищна зеленина, типична за горския мъх или пещерните лишей: растения, които, подобно на тези, растат в постоянно усойни места.

Машината се намираше на полегат бряг. На югозапад морето се простираше и възкачваше към рязката светла ивица на хоризонта на фона на помръкналото небе. Прибой и вълни нямаше, защото не полъхваше никакъв ветреца. Само водата се повдигаше мазно и отново спадаше като леко дихание, сякаш да каже, че вечното море още се движи и живее. По края, където едно време се бе разбивала водата, се беше насъбрал дебел пласт сол, розовеещ под знойното небе. Главата ми натежа и забелязах, че дишането ми се учести. Усещането ми напомни за моето единствено преживяване като планинар, а оттук разбрах, че въздухът е много по-разреден, отколкото при нас.

В далечината, по пустия склон нагоре дочух прегракнал писък и видях нещо подобно на огромна бяла пеперуда, която се носеше косо и прърхаше с криле в небето, описвайки широки кръгове над мен, а сетне изчезна зад някакви невисоки възвишения. Звукът на гласа й бе тъй печален, че аз потреперих и се настанах по-удобно в машината. Хвърляйки още един поглед наоколо, видях съвсем близо как онова, което бях взел за червеникава скална маса, бавно се запъти към мене.

И тогава забелязах, че това беше всъщност чудовищно ракоподобно същество. Можете ли да си представите рак, голям колкото ей оная маса, с множество крака, които се движат бавно и несигурно, щипките му се люлеят, дългите му пипала, напомнящи камшиците на кочияш, се размахват и сякаш се ослушват, а изпъкналите му очи бляскат към вас от двете страни на металното му лице? Гърбът му беше набразден и изрисуван с неравномерни шарки, а тук-там се виждаха зеленикави инкрустации. А безбройните пипалца на сложната му уста проблясваха и душеха, докато той се придвижваше напред.

Както гледах в почуда това зловещо животно да пълзи към мен, усетих, че нещо ме гъделичка по бузата, сякаш там беше кацнала муха. Опитах да я отпъдя с ръка, ала след миг тя се върна и почти незабавно зад ухото си усетих друга. Замахнах натам и хванах нещо подобно на конец. То се изплъзна тутакси от ръката ми. Изтръпнал от ужас, бавно извърнах глава и видях, че съм сграбчил антената на друг рак-чудовище, застанал зад мен. Злобните му очи се въртяха неистово в орбитите, устата му мърдаше живо, предвкусвайки угощение, а огромните му тромави щипки, изпоцапани с мръсни водорасли, се спускаха към мен. В миг ръката ми здраво хвана лоста и аз се отместих на месец от тия чудовища. Но се намирах все още на брега и още щом спрях, ги видях съвсем ясно. Дюзини като тях сякаш пълзяха насам-натам в сумрака сред лъскави яркозелени листи.

Не мога да ви предам тази атмосфера на отблъскваща пустош, която обгръщаше света. Червеното небе на изток, чернотата на север, соленото Мъртво море, каменистият бряг, гъмжащ от тези мръсни, бавно подвижни чудовища, еднообразното отровнозелено на мъхообразните растения, изтънелият въздух, унищожаваш белите дробове: всичко това имаше потресаващ ефект. Отместих се отново на сто години и там се озовах пред същото слънце — малко по-голямо, малко по-мътно, — същото умиращо море, същият смразяващ въздух и същата тълпа от земни раковидни, които пълзяха насам-натам сред зелените водорасли и червените скали. А на запад в небето съгледах извита бледа линия, която приличаше на огромна нова луна.

Пътувах така, спирайки от време на време на огромни крачки от по хиляда и повече години, притеглян от загадката на земната съдба, наблюдавайки с непознато досега опиянение как слънцето става все по-голямо и по-мътно на западното небе и как животът на старата земя

малко по малко отшумява. Накрая, на повече от трийсет милиона години от сега, необятният нажеженочервен купол на слънцето започна да засенчва почти една десета от потъмняващото небе. И тогава отново спрях, защото пълзящото множество от раци бе изчезнало, а червеният бряг с изключение на яркозелените микроскопични анемонии и лишеи изглеждаше безжизнен. Сега беше обсипан с бяло. Обгърна ме горчив хлад. Към земята летяха редки бели парченца. На североизток под звездите на самуреното небе блещукаше сняг и пред мен се разкри вълнообразното било на розовобели възвишения. По крайбрежната ивица се виждаха гривни от лед, а навътре се носеха цели ледени късове, ала необятната шир, на този солен океан, кървав под безконечния залез, още не бе замръзнала.

Огледах се да видя има ли следи от животински свят. Някакво неопределимо предчувствие още ме задържаше в машината. Ала не видях нищо да се движи, нито на земята, нито в небето, нито в морето. Само зелената пяна по скалите доказваше, че животът не е угаснал. В морето се беше появила пясъчна плитчина, а водата се бе отдръпнала от брега. Стори ми се, че виждам нещо черно да се премята по този бряг, но когато вперих очи в него, то замря и аз реших, че съм се излъгал и че това черно нещо е просто камък. Звездите в небето бяха станали съвсем ярки и почти не блещукаха.

Изведнъж забелязах, че заоблените западни очертания на слънцето са се променили, в кривата се бе появила вдлъбнатина, залив. Видях как тя се уголемява. Минута може би стоях като вцепенен, загледан в тази чернота, която пълзеше да закрие деня, и тогава разбрах, че предстои затъмнение. Дискът на слънцето се пресичаше от луната или от планетата Меркурий. Отначало естествено предположих, че е луната, но твърде много неща ме карат да вярвам, че бях свидетел на преминаването на някаква вътрешна планета, която се намира много близо до земята. По бреговата линия се появи вълничка и сетне шепот. Ала след тези безжизнени звуци светът остана безмълвен. Безмълвен? Трудно би могло да се предаде тази тишина. Всички звуци на човека, блеенето на овцете, крясъците на птиците, жуженето на мушиците, движението, което създава фона на нашия живот — всичко това вече го нямаше. Със сгъстяването на мрака блуждаещите снежинки станаха по-изобилни и затанцуваха пред очите ми, а студенината на въздуха се изостри. Накрая, един подир друг,

много бързо белите върхове на далечните хълмове изчезнаха в чернотата. Лекият бриз се превърна в стенещ вятър. Видях как черната сянка на затъмнението се носи стремително към мен. След миг пред зора ми останаха само бледнеещите звезди. Всичко наоколо бе непрогледно. Небето беше абсолютно черно.

Обхвана ме ужасът на тази предълбока тъма. Студът, който се просмукваше в костите ми, и болката причинена от дишането, ме сковаваха. Потръпнах и в миг ми прилоша до смърт. И тогава в небето се появи като нажежена до червено дъга краят на слънцето. Слязох от машината, за да се съвзема. Зави ми се свят и усетих, че съм неспособен да поема по обратния път. Докато стоях така замаян и объркан, отново съгледах онова черно нещо, което се движеше по брега — вече нямаше никаква грешка, че се движеше, — на фона на червената морска вода. Беше кръгло като футболна топка, може би по-голямо, и от него се подаваха дълги пипала: изглеждаше черно пред кървавочервената вода и пъргаво подскачаше. После усетих, че губя съзнание. Ала ужасната заплаха да остана безпомощен в този тъй отдалечен и страшен здрач ми дадоха сетни сили да се покатеря на седалката.

ДВАНАДЕСЕТ

Така се завърнах. Сигурно дълго време съм стоял безчувствен в машината. Отново се появи примигващата редичка от дни и нощи, слънцето пак грейна в позлата, а небето посиня. Задишах далеч по-спокойно. Пулсиращите контури на земята прииждаха и се отдръпваха. По циферблата стрелките се въртяха в обратна посока. Накрая отново видях неясните сенки на къщите, доказателствата за умиращото човечество. И те се промениха и се стопиха, а на тяхно място дойдоха други. Малко след това, когато стрелката за милионите стигна до нулата, намалих скоростта. Започнах да разпознавам нашата недотам красива, но близка нам архитектура, стрелката на хилядите се върна на началното си положение, нощта и денят се разграничиха. Край мен се появиха старите стени на лабораторията. Сега вече съвсем внимателно взех да спирам машината.

Съгледах нещо дребно, което ми се стори чудновато. Бях ви казал, струва ми се, че когато тръгвах, преди скоростта съвсем да се увеличи, госпожа Уочет бе прекосила стаята с бързина, която ми напомни ракета. На връщане отново минах през минутата, когато тя прекосяваше лабораторията. Сега обаче всяко нейно движение бе като че ли точно обратното на предишното. Вратата в другия край се отвори и тя безшумно се понесе през лабораторията с гръб напред и изчезна зад вратата, от която преди това беше влязла. Точно преди нея бях зърнал за миг Хилиър, но той мина като светкавица.

Спрях машината и отново се озовах сред милата ми лаборатория, сред инструментите ми, сред приборите, точно както ги бях оставил. Смъкнах се с последни сили и седнах на кушетката. Няколко минути треперих като в треска. После взех да се успокоявам. Ето ме пак в моята работилница, каквато си беше по-рано. Възможно е да съм заспал и всичко да е било само сън.

И все пак не съвсем! Бях тръгнал с машината от югоизточния край на помещението. А бях спрял в северозападния, до стената, където видяхте машината преди малко. Това ви дава точното

разстояние от малката полянка до пиедестала на белия сфинкс, в който Морлоките я бяха отнесли.

Известно време мозъкът ми остана като скован. След малко се надигнах и дойдох по коридора тук, накуцвайки, защото петата още ме болеше, и безжалостно мръсен. На масата до вратата погледът ми попадна на вестник „Пел Мел“. Датата беше действително днешна, а като се извърнах към часовника, разбрах, че приближава осем. Дочух гласовете ви и дрънченето на чиниите. Не смеех да пристъпя — беше ми лошо и усещах слабост. И тогава подуших аромата на прелестно истинско месо и отворих вратата към вас. Останалото знаете. Изкъпах се, вечерях, а сега ви разказвам прежеждията си.

— Зная — каза той след малко, — че всичко това ще ви се стори абсолютно невероятно. А най-невероятното за мен е, че тази вечер съм тук в тази приятна мила стая, гледам скъпите ви ликове и ви разправям тези странни приключения.

Той се обърна към Медика.

— Не. Не очаквам да ми повярвате. Приемете го като лъжа — или пророчество. Сънувал съм примерно всичко в работилницата. Считайте, че съм размишлявал върху съдбините на нашата раса и накрая съм измъдрил тази фантазмагория. Ако решите, че моите уверения са обикновен творчески проблясък, ще можете да вникнете в тях. А ако ги приемете като приказка, какво бихте си помислили?

Той пое лулата си и захвана по стар навик, да почуква с нея нервно по пръчките на решетката. За момент се умълчахме. След това столовете заскърцаха, по килима замърдаха обувки. Отместих поглед от лицето на Пътника във времето и се взрях в слушателите му. Бяха в тъмното, а пред тях плуваха ситни цветни точки. Медикът изглеждаше погълнат в размишления за нашия домакин. Издателят се бе втренчил в края на пурата си — шеста по ред. Журналистът се зае да търси часовника си. Останалите, доколкото си спомням, бяха неподвижни.

Издателят се изправи с въздишка.

— Жалко, че не пишете! — каза той и сложи длан на рамото на Пътника във времето.

— Не вярвате ли?

— Е...

— Знаех си.

Пътникът във времето се обърна към нас.

— Къде е кибритът? — попита той. Запали една клечка и заговори над лулата си, изпускайки дим. — Да ви кажа право... сам не вярвам... И въпреки това...

Очите му се насочиха в безмълвен въпрос към повехналите бели цветя на малката масичка. После сведе поглед към ръката, с която държеше лулата си, и видях, че се взира в някакви полузаздравели ранички по кокалчетата на пръстите си.

Медикът стана, приближи до лампата и заразглежда цветята.

— Странни са тези плодници — каза той. Психологът се наведе да ги види, протягайки ръка, за да получи едно цвете.

— Бас държа, че вече е един без четвърт — каза Журналистът. — Как ще си ходим?

— На гарата има колкото искате кабриолети — отговори Психологът.

— Любопитна история — подхвърли Медикът, — сигурен съм, че не познавам естествения ред на тези цветя. Може ли да ги взема?

Пътникът във времето замълча. После изведнъж каза:

— В никакъв случай.

— Откъде сте ги взели всъщност? — попита Медикът.

Пътникът във времето вдигна ръка към главата си. Заговори като човек, който се опитва да задържи някаква неуловима мисъл.

— Уийна ги сложи в джоба ми, докато пътувах във времето. — Той огледа стаята с невиждащи очи. — Да ме убият, ако си спомням нещо. Тази стая и всички вие, и атмосферата на този ден е прекалено много за паметта ми. Правил ли съм някога Машина на времето или модел на такава машина? Или е било само сън? Казват, че животът е сън, един скъпоценен нещастен сън по някое време — ала не бих издържал още един такъв. Това е лудост. Ами откъде идва тогава този сън?... Трябва да видя машината. Ами ако няма такава?

Той сграбчи припряно лампата и я понесе, пръскайки червени отблясъци през вратата и по коридора. Тръгнахме след него. На припламващата лампа видяхме ясно машината — приклепнала, грозна и килната на една страна — вещ от месинг, абанос, слонова кост и прозрачен, искрящ кварц. Беше твърда — защото аз протегнах ръка и пипнах страничното перило, — по слоновата кост имаше кафеникави

точичи и петна, по долните части бяха полепени стръкове трева и мъх, а едното перило стърчеше огънато встрани.

Пътникът във времето остави лампата на скамейката и погали с ръка повреденото перило.

— Всичко е наред — каза той. — Това, което ви разказах, е самата истина. Извинете, че ви доведох тук в тоя студ.

Той пое лампата и всички се върнахме в стаята за пушене в абсолютно мълчание.

Заедно с нас в салона дойде и той и помогна на Издателя да облече палтото си. Медикът се взря в лицето му и след кратко колебание заяви, че сигурно се е преуморил от работа, а Той се разсмя широко. Помня как застана на вратата и ни пожела лека нощ с висок глас.

С Издателя взехме кабриолет. Според него разказът бил „най-долнопробна лъжа“. Лично аз бях неспособен да стигна до някакво заключение. Разказът му беше тъй фантастичен и невероятен, а думите му толкова трезви и верни. Лежах буден през по-голямата част от нощта и мислех за това. На следния ден реших да отида при Пътника във времето. Казаха ми, че е в лабораторията, и тъй като вече познавах добре къщата, се отправих натам. Лабораторията обаче беше празна. За момент вперих поглед в Машината на времето, протегнах ръка и пипнах лоста. При това движение, приклепналата, тежка на вид маса се заклати като клон, разлюлян от вятъра. Нестабилността ѝ ме стресна извънредно много и не зная защо, се сетих за детството си, когато ми забраняваха да се меса в чужди работи. Върнах се по коридора. Пътникът във времето ме посрещна в салона за пушене. Идваше от вътрешността на къщата. В едната ръка носеше фотоапарат, а в другата — раница. Като ме видя, се засмя и ми подаде лакът за поздрав.

— Страшно съм зает — каза той — с онова отгътък.

— Но... да не би да се заблуждавате? — казах аз. — Наистина ли пътувате във времето?

— Наистина пътувам. — И той ме погледна в очите най-чистосърдечно. Нещо се колебаеше. Обходи с поглед стаята. — Нужен ми е само половин час — заяви той. — Зная защо дойдохте и е много мило от ваша страна. Ето няколко списания. Ако останете за обяд, този

път ще ви докажа, че пътувам, с веществени доказателства и всичко останало. Нали няма да се разсърдите, ако ви оставя?

Съгласих се, без да съзнавам добре пълното съдържание на думите му, а той ми кимна и закрачи по коридора. Чух как вратата на лабораторията с трясък се затвори, седнах на един стол и взех някакъв вестник. Какво щеше да прави преди обяда? Внезапно някакво обявление във вестника ми напомни, че в два часа бях обещал да се срещна с Ричардсън, издателя. Погледнах часовника си и видях, че трудно ще мога да удържа на обещанието си. Станах и тръгнах по коридора, за да съобщя това на Пътника във времето.

Когато хванах дръжката на вратата, дочух някакво възклицание, странно замъглено в края, после прищракване и тъп удар. Силна струя въздух ме блъсна, когато отворих вратата, и отвътре долетя звук на счупено стъкло, посипано по пода. Пътникът във времето не беше там. Стори ми се, че за миг видях призрачна, неразличима фигура, седнала сред вихрена маса от черно и месингово — фигура тъй прозрачна, че пейката отзад, с чертежи по нея, се виждаше абсолютно ясно, но щом разтърках очи, това видение изчезна. Машината на времето бе отлетяла. С изключение на уталожващия се прах отсрещният ъгъл на лабораторията беше празен. Стъклото на капандурата очевидно току-що беше разбито.

Изпитах необяснимо изумление. Знаех, че се е случило нещо странно, и за момент не успях да осъзная кое е странното. Докато стоях така със закован поглед, вратата към градината се отвори и се появи слугата.

Спогледахме се. И тогава започнаха да ми хрумват разни неща.

— Оттук ли излезе господин...? — попитах аз.

— Не, господине. Никой не е излизал оттук. И аз мислех, че ще го заваря в лабораторията.

Едва тогава разбрах. С риск да разочаровам Ричардсън, продължих да стоя в очакване на Пътника във времето; чаках за втория, навярно. Още по-чудноват разказ, за доказателствата и снимките, които щеше да донесе със себе си. Но вече започвам да се боя, че трябва да чакам цял живот. Пътникът във времето изчезна преди три години. И както всекиму е известно, вече не се завърна.

ЕПИЛОГ

Нищо не ни остава, освен да се чудим. Ще се върне ли той някога? Възможно е да се е понесъл назад в миналото и да е попаднал сред кръвожадните, космати диваци от каменната ера; в бездната на Кредното море или сред кошмарните гущери, огромните влечугоподобни чудовища от времето на юрата. Дори сега — ако ми бъде позволено да кажа така — той може да се лута по някой еолитен коралов риф, обитаван от плеизозори, или край самотните солени езера на триасовата ера. Или пък е отишъл напред, в някоя от по-близките нам епохи, където хората са още хора, но загадките на нашето време вече са разкрити и отегчителните ни проблеми разрешени? В зрелия период на расата, защото аз, от своя страна, не мога да мисля, че последните години на усилни експерименти, фрагментарни теории и взаимно несъгласие са наистина кулминацията на човечеството! Казвам, от моя гледна точка. Зная, че той — защото по този въпрос бяхме разговаряли дълго, преди да бъде създадена Машината на времето — имаше нерадостни мисли за съдбата на човечеството и виждаше в нарастващия „куп“ цивилизация само едно нелепо натрупване, което накрая неизбежно ще се срути и ще унищожи своите създатели. Ако това е тъй, все едно трябва да продължим да живеем. Ала за мен бъдещето е още тъмно и непрогледно — една необятна, неведома шир, осветена на няколко произволно избрани места от спомена за неговия разказ. Освен това пазя, за свое успокоение, два неизвестни бели цвята — вече сухи, кафяви, плоски и крехки, — за да ми доказват, че дори когато мисълта и силата вече няма да ги има, в сърцето на човека още ще живеят благодарността и взаимната топлина.

ОСТРОВЪТ НА ДОКТОР МОРО

ПРЕДИСЛОВИЕ

На 1 февруари 1887 година корабът „Лейди Вейн“ се сблъскал с изоставен плавателен съд и потънал някъде около 1 градус южна ширина и 107 градуса западна дължина.

След единадесет месеца и четири дни, на 5 януари 1888 година, моят чичо Едуард Прендик, качил се на „Лейди Вейн“ като частно лице в Калао и впоследствие смятан за загинал, бил намерен на 5 градуса и 3 минути южна ширина и 101 градуса западна дължина в малка открита лодка, чието име не можело да се разчете, за която обаче се предположило, че принадлежи на изчезналата шхуна „Ипекакуана“. Отначало той разказвал за себе си такива странни неща, че го сметнали за обезумял. По-късно заявил, че не помни нищо от мига, в който се спасил от потъващия кораб „Лейди Вейн“. По онова време психиатрите обсъждаха неговия случай като любопитен пример за загуба на паметта в резултат на физическо и умствено пренапрежение. Повествованието, което следва, бе намерено между книгата му от долуподписания, негов племенник и наследник, и не съдържа никаква определена молба за публикуване.

Единствената суша, известна в района, където бил намерен чичо ми, е „Островът на благородниците“, малко вулканично островче, при това необитаемо. През 1891 година то било посетено от английския военен кораб „Скорпион“. Тогава група моряци слезли на брега, но не намерили там нищо живо освен никакви чудновати бели молци, няколко шопара, зайци и няколко съвсем необикновени плъха. Не успели да хванат нито един вид от тези животни. Така че най-съществените подробности на техния разказ остават без потвърждение. Предвид на това като че ли няма нищо нередно тази странна история да бъде предоставена на читателите, каквото, вярвам, е било намерението и на чичо ми. В нейна полза може да се каже поне следното: чичо ми е изчезнал от света някъде около 5 градуса южна ширина и 105 градуса западна дължина и се е появил отново в същата част на океана едва след интервал от единадесет месеца. Все пак той

сигурно е живял някъде през целия този период. А изглежда, че шхуна, наречена „Ипекакуана“, с пиян капитан Джон Дейвис, наистина е отплавала от африканския бряг с една пума и няколко други животни на борда през януари 1887 година: шхуната е била известна в някои пристанища в южната част на Тихия океан и е изчезнала безвъзвратно от тези морета (със значителен товар от копра^[1] на борда), отплавайки към своята неизвестна съдба от Бания през декември 1887 година, дата, която напълно съвпада с разказа на моя чичо.

Чарлз Едуард Прендик

[1] Изсушени ядки от кокосови орехи, от които се добива кокосово масло. Б. пр. ↑

1. В МАЛКАТА ЛОДКА С НАДПИС „ЛЕЙДИ ВЕЙН“

Не възнамерявам да добавя нищо ново към онова, което вече е писано по повод корабокрушението на кораба „Лейди Вейн“. Както е известно, десет дни след като напусна Калао, той се сблъска с изоставен кораб. Осемнадесет дни по-късно английската канонерка „Мъртъл“ прибра голямата корабна лодка със седем души от екипажа и историята за техните лишения стана почти толкова известна, колкото и далеч по-ужасният случай с кораба „Медуза“. И все пак съм длъжен да добавя към вече обнародваната история за „Лейди Вейн“ още нещо — не по-малко покъртително, но далеч по-необикновено. Досега се предполагаше, че четиримата в малката корабна лодка са загинали, но това не е така. Имам неоспоримо доказателство за това твърдение: аз съм един от тях.

Но преди всичко трябва да отбележа, че в малката корабна лодка никога не е имало четирима души; броят им беше три. Констанс, който „бил видян от капитана да скача в тясната лодчица“ („Дейли нюз“, 17 март 1887 г.), за наше щастие и свое нещастие, не стигна до нас. Той се измъкна от заплетените въжета под опорите на разбития бушприт, но тъкмо когато се канеше да скочи, петата му се заплете в някакво въженце, той за миг увисна с главата надолу, а после падна и се удари в някаква дъска или рея, която плуваше по водата. Спуснахме се към него, но той повече не се показва на повърхността.

Казвам, че той не можа да се добере до лодката за наше щастие, но трябва да добавя, че това бе щастие и за него, тъй като разполагахме само с едно малко буренце с вода и няколко мокри сухара — тъй внезапна бе тревогата и тъй неподготвен бе корабът за сполетялата го беда. Мислехме, че хората в голямата корабна лодка са се запасили по-добре (но, изглежда, не е било така), затова се опитахме да привлечем вниманието им. Не ни чуха, а на другия ден, чак след пладне, когато престана да ръми и се проясни, вече не се виждаха. Лодката така се люлееше, че дори не можехме да се изправим, за да се огледаме.

Вълните бяха високи и трябваше да полагаме неимоверни усилия, за да държим носа срещу тях. Другите двама спасили се мъже бяха Хелмър, пътник като мен, и един моряк, чието име така и не узнах — беше нисък, набит и заекваше.

Цели осем дни се носихме по вълните изнемощели от глад, а когато се свърши водата — измъчвани и от непоносима жажда. След втория ден морето бавно утихна и стана гладко като огледало. За обикновения читател е невъзможно да си представи тези осем дни. В паметта му, за негово щастие, едва ли има подобна представа. След като измина първия ден, почти не разговаряхме помежду си, всеки си лежеше на мястото, втренчен в хоризонта или наблюдаваше страданията на немошните си спътници с поглед, в който отчаянието растеше с всеки изминат ден. Слънцето печеше безмилостно. Водата се свърши на четвъртия ден и всеки от нас вече си мислеше разни странни неща, които се четяха в очите ни, но, струва ми се, едва на шестия ден Хелмър се осмели да ги изрече. Помня колко сухи и слаби бяха гласовете ни, затова се навеждахме един към друг и пестяхме думите си. Самият аз бях категорично против, предпочитах да пробием лодката и заедно да загинем сред акулите, които ни следваха; но когато Хелмър каза, че ако предложението му бъде прието, ще има какво да прием, морякът го подкрепи.

Все пак отказах да хвърляме жребий. През нощта морякът непрекъснато шепнеше нещо на Хелмър, а аз лежах на носа, стиснал в ръка сгъваемия си нож, макар да се съмнявах, че ме бива да се бия. На заранта и аз се съгласих с предложението на Хелмър и използвахме една монета от половин пени, за да определим излишния човек.

Жребият се падна на моряка, но той беше най-якият, отказа да се подчини и се нахвърли върху Хелмър. Двамата се вкопчиха един в друг и почти се изправиха. Пропълзях към тях по дъното на лодката с намерението да помогна на Хелмър, като хвана моряка за крака, но при едно полюшване на лодката морякът се спъна, двамата паднаха върху ръба и се прекатуриха заедно през борда. Потънаха тутакси. Спомням си колко се смях на това и същевременно се чудех защо се смея. Просто смехът ми изведнъж бликна като нещо съвсем чуждо.

Не знаейки колко дълго съм лежал, проснат върху една от напречните дъски, мислейки, че ако имам сили, ще пия морска вода и така ще ускоря смъртта си. И дори, както бях легнал, видях от

хоризонта да се приближава към мен платно, но останах тъй равнодушен, сякаш това бе само измамна картина. Мозъкът ми навярно е бил замъглен, но въпреки това съвсем ясно помня всичко, което се случи. Главата ми се люшкаташе в такт с вълните, а хоризонтът и платното над него танцуваха пред очите ми. Обзе ме натрапчиво чувство, че вече съм умрял, мислех с насмешка колко малко ще закъснеят, за да ме заварят жив. Струваше ми се, че е изминала цяла вечност, откакто лежах с глава на дъската и наблюдавах танцуващото корабче — малка шхуна с платна на носа и кърмата, която идеше сякаш от дълбините на морето. Лавираше зигзагообразно в широк полукръг, защото плаваше точно срещу вятъра. И през ум не ми минаваше да се опитам да привлека вниманието им и не помня ясно нищо от мига, в който видях приближаващия се борд, докато се озовах в една малка каюта на кърмата. Имам някакъв смътен спомен за това, как ме вдигат до трапа, за едно едро зачервено лице, осеяно с лунички и обкръжено с червени кичури, което ме гледа наведено над фалшборда. Откъслечно си спомням и едно надвесено над мен тъмно лице с необикновени очи, но го смятах само за кошмар, докато отново не го срещнах. Струва ми се, помня и някаква течност, която ми наляха между зъбите. И това е всичко.

2. ЧОВЕКЪТ, КОЙТО НЕ ОТИВАШЕ НИКЪДЕ

Каютата, в която се свестих, беше малка и доста разхвърляна. Един русоляв младеж с остри сламени мустаци и увиснала долна устна седеше до мен и държеше китката ми. Няколко минути се гледахме, без да промълвим. Той беше с воднисти сиви очи, странно безизразни.

И тогава точно над главите ни се разнесе шум, сякаш мъкнеха тежък железен креват, придружен от глухото, сърдито ръмжене на някакво едро животно. В този момент мъжът отново заговори.

— Как се чувствувате сега? — повтори той въпроса си.

Май отговорих, че съм добре. Не можех да се сетя как съм попаднал тук. Той, изглежда, прочете въпроса в очите ми, защото не владеех гласа си.

— Намерихме ви в една лодка — изтощен до смърт. На нея бе написано „Лейди Вейн“, а бордът ѝ беше опръскан с кръв.

Погледнах ръката си, тъй мършава, че приличаше на мръсна кожена торба с кокали и в паметта ми отново възкръсна всичко, което се бе случило на лодката.

— Пийнете от това — предложи ми той някаква изстудена алена течност.

Беше с вкус на кръв, но усетих прилив на сили.

— Имате късмет — каза той, — че сте попаднали на кораб с лекар на борда. — Изговаряше думите неясно и някак фъфлеше.

— Кой е този кораб? — попитах бавно с пресипнал от дългото мълчание глас.

— Малък търговски кораб от Африка и Калао. Така и не попитах откъде точно са тръгнали. Предполагам, от някаква страна, където се раждат само глупци. Самият аз съм пътник от Африка. Това празноглаво магаре на име Дейвис, което едновременно е и собственик, и капитан, май си е загубил свидетелството или нещо такова. Нали знаете този тип хора... от всички пъклени, нелепи имена

избрал да нарече шхуната си „Ипекакуана“, но когато няма вятър и морето е спокойно, тя се държи както подобава.

Шумът над главите ни се разнесе отново — свирепо ръмжене, придружено от човешки глас. Сетне друг глас каза нещо като „проклет идиот“ и всичко утихна.

— Бяхте полумъртъв — каза събеседникът ми. — Наистина бяхте на косъм. Но ви дадох някои лекарства. Болят ли ви ръцете? От инжекциите е. Близко трийсет часа бяхте в несвяст.

Мисълта ми течеше бавно. Сега пък ме смущаваше скимтенето на много кучета.

— Мога ли да хапна нещо по-солидно? — попитах аз.

— Да, благодарение на мен — отвърна той. — Дори овнешкото вече се вари.

— С удоволствие бих хапнал малко овнешко.

— Знаете ли — колебливо започна той, — просто умирам от любопитство да узная как се оказахте сам в лодката.

Стори ми се, че ме гледа малко подозрително.

— По дяволите това виене!

Той внезапно излезе и го чух да се кара грубо с някого, който в отговор издаваше нечленоразделни звуци. Разправията, изглежда, свърши с бой, но може и да съм се излъгал. После той наруга кучетата и се върна в каютата.

— Е, и какво? — попита ме от вратата. — Тъкмо бяхте почнали да ми разказвате.

Казах му, че името ми е Едуард Прендик и че се бях захванал с естествена история като спасение от скуката на охолството. Това, изглежда, го заинтригува.

— И аз съм се занимавал малко с наука — изучавах биология в университета... вадох яйчника на земния червей, радулата^[1] на охлюва и тем подобни. Боже мой, оттогава минаха цели десет години. Но продължавайте, продължавайте... разкажете ми за лодката.

Очевидно остана доволен от искреността на моя разказ, предаден с доста сбити изречения, защото се чувствах ужасно отпаднал, а когато свърших, той веднага се върна на темата за естествената история и собствените си биологични изследвания. Започна да ме разпитва подробно за Тотънхем Корт Роуд и Гоуър стрийт^[2].

— Каплаци още ли процъфтява? Ах, какво заведение беше!

Очевидно е бил доста посредствен студент по медицина, защото незабавно подхвана разговор за музикалните салони. Разказа ми и няколко анекдота.

— Общо взето, цели десет години оттогава. Колко весело я карахме! На младини бях вятърничав... Нямах още двадесет и една години, а вече се бях уморил от живота. Смея да кажа, че сега е друго... Но трябва да погледна какво е направило с овнешкото ви онова магаре готвачът.

Ръмженето над главата ми внезапно се поднови така свирепо, че направо се стъписах.

— Какво е това? — извиках след него, но вратата вече беше затворена.

Той се върна с овнешкото и аз така се развълнувах от апетитния му мирис, че на часа забравих шума на звяра.

След един ден, прекаран в спане и ядене, се възстанових достатъчно, за да мога да отида от койката до илюминатора и да погледна към зелените вълни, които се мъчеха да ни настигнат. Прецених, че шхуната се движи по посока на вятъра. Докато стоях там, Монтгомъри, така се казваше сламенокосият, се върна и аз го помолих за някакви дрехи. Даде ми някои стари свои неща, защото, както ми обясни, онова, с което съм бил облечен в лодката, вече било изхвърлено през борда. Неговите дрехи ми бяха доста широки — той беше едър и с дълги крайници.

Между другото ми каза, че капитанът бил почти пиан в каютата си. Докато се обличах, го заразпитвах накъде пътува корабът. Отговори ми, че корабът се е отправил към Хавай, но преди това трябва да остави него.

— Къде? — попитах аз.

— На един остров... Където живея. Доколкото зная, няма име.

Той се втренчи в мен с увиснала долна устна и си придаде преднамерено глуповат вид, от което ми стана ясно, че желае да избегне въпросите ми. Благоразумно не попитах нищо повече.

[1] Характерен за мекотелите храносмилателен орган, разположен в устната празнина, с който се стрива храната. Б. пр. ↑

[2] Улици в Лондон Б. пр. ↑

3. СТРАННОТО ЛИЦЕ

Излязохме от каютата и при стълбата към палубата попаднахме на човек, който ни пречеше да минем. Стоеше с гръб към нас и надничаше през люка. Доколкото видях, беше уродлив — нисък, дебел и непохватен, с гърбица, космат врат и хлътнала между раменете глава. Носеше дреха от тъмносин шевиот, а косата му приличаше на гъста черна четина. Отново чух свирепото ръмжение на някакви кучета, в тоя миг той отстъпи назад и се допря до ръката ми, протегната, за да избегна досега с него. Извърна се към мен с животинска пъргавина.

Черното лице, появило се внезапно пред мен, дълбоко ме порази. Беше удивително обезобразено. Челюстите бяха издадени напред и донякъде напомняха животинска муцуна, а в огромната му полуотворена уста стърчаха грамадни бели зъби, каквито никога не бях виждал в човешка уста. Очите му бяха кръвясали в краищата и около светлокафявите ириса едва се виждаше тънка бяла ивица. На лицето му бе изписана странна възбуда.

— По дяволите! — рече Монтгомъри. — Защо не се махаш от пътя ни?

Черноликият се отстрани безмълвно.

Заизкачвах се по стълбата, като инстинктивно бях втренчил поглед в него. Монтгомъри за момент остана долу.

— Нямаш работа тук, нали знаеш — каза той натъртено. — Мястото ти е там, отпред.

Черноликият се сниши.

— Те... не ме пускат на носа — проговори той бавно с необикновено дрезгав глас.

— Не те пускат! — заплашително каза Монтгомъри. — Аз пък ти заповядвам да отидеш там.

Възнамеряваше да добави още нещо, но изведнъж погледна към мен и ме последва по стълбата. Бях спрял по средата на люка към палубата и гледах назад, изумен до крайност от нелепата грозота на това чернолико същество. Никога преди не бях виждал такъв

отвратителен и отблъскващ лик и същевременно — колкото и невероятно да е това противоречие — изпитвах странното чувство, че вече бях срещал някъде същите черти и жестове, които сега така ме поразиха. По-късно ми хрумна, че вероятно съм го видял, докато са ме качвали на кораба, но и това не разсея напълно подозренията ми за предишна среща. Просто не можех да си представя, че е възможно да се види едно толкова уникално лице и да се забравят подробностите за случая.

Стъпките на Монтгомъри, който ме последва, разсеяха мислите ми, обърнах се и огледах горната палуба на малката шхуна. Бях почти подготвен от дочутите шумове за това, на което се спря погледът ми. Несъмнено никога не бях виждал по-мръсна палуба. Цялата бе осеяна с огризки от моркови, зеленчукови отпадъци и неописуем боклук. Към главната мачта бяха привързани с вериги няколко свирепи хрътки, които заскачаха и лавнаха насреща ми, а в малка желязна клетка край бизанмачтата беше напъхана огромна пума, която не можеше дори да се завърти. По-нататък, до десния фалшборд, имаше няколко грамадни клетки със зайци, а една самотна лама беше натикана в сандък с решетки. Кучетата бяха с кожени намордници. Единственото човешко същество на палубата беше един измършавял, смълчан моряк зад руля.

Вятърът издуваше мръсните, покрити с кърпки ветрила на бизанмачтата. Изглежда, всички ветрила, с които малкото корабче разполагаше, бяха вдигнати. Небето бе ясно, слънцето клонеше на запад, дълги, разпенени от бриза вълни бягаха редом с нас. Покрай кормчията минахме към хакборда и пред очите ни се появи пенливата диря зад кила, в която танцуваха и изчезваха мехурчета. Обърнах се и огледах отблъскващата картина на палубата.

— Това океанска менажерия ли е? — попитах.

— Нещо такова — отвърна Монтгомъри.

— За какво са тези животни? За търговия, редки екземпляри? Нима капитанът смята, че може да ги продаде някъде из южните морета?

— Май че така изглежда — каза Монтгомъри и отново се обърна назад към дирята.

Внезапно откъм люка се разнесе скимтене и поток от яростни ругатни и уродливият с черното лице бързо се изкатери на палубата. Следваше го непосредствено едър червенокос мъж с бяла фуражка.

При появата на първия хрътките, уморени да лаят насреща ми, отново се разбеснях, захванаха да ръмжат и да скачат във веригите си. Черноликият се подвоуми пред тях, което даде възможност на червенокосия да го настигне и да му нанесе страшен удар между плешките. Бедният дявол се свлече като повален вол и се изтърколи в мръсотията сред разбеснелите се кучета. Имаше късмет, че бяха с намордници. Червенокосият мъж изсумтя тържествуващо и така се олюля, че без малко щеше да падне или назад в люка, или напред върху жертвата си.

Още щом вторият мъж се показва, Монтгомъри се втурна нататък.

— Спокойно! — високо го предупреди той. На бака се появиха още двама моряци. Черноликият се търкаляше под краката на кучетата, като виеше с особен глас. Никой дори не се опита да му помогне. Зверовите се мъчеха да го захаят и го блъскаха с муцуните си. Гъвките им сиви тела се мятаха около проснатата му фигура. От носа моряците подвикваха, сякаш това бе забавно зрелище. Монтгомъри гневно възкликна и закри към края на палубата. Последвах го.

След миг черноликият успя да се изправи и се затътри несигурно напред. Подпря се на фалшборда край въжетата на главната мачта и остана там запъхтян, като гледаше злобно през рамо към кучетата. Червенокосият се хилеше доволно.

— Слушайте, капитане — започна Монтгомъри, като фъфлеше повече от обикновено и сграбчи червенокосия за лакътя. — Това няма да го бъде.

Стоях зад Монтгомъри. Капитанът се извърна и го изгледа надут с мътен пиянски поглед.

— Кое няма да го бъде? — попита той и като огледа сънливо лицето на Монтгомъри, добави: — Проклет касарин!

С внезапно дръпване освободи ръцете си и след два-три неуспешни опита все пак успя да напъха своите луничави юмруци в страничните си джобове.

— Този човек е пътник — каза Монтгомъри. — И ви съветвам да не го докосвате.

— Върви по дяволите! — изкрещя капитанът. Обърна се рязко и се олюля настрани. — На своя кораб правя каквото си искам.

Според мен още щом разбра, че е пьян, Монтгомъри трябваше да го остави на мира. Но той само пребледня и последва капитана до фалшборда.

— Слушайте, капитане, моят слуга не бива да бъде малтретиран. Измъчват го, откакто се е качил на борда.

За миг алкохолните пари накараха капитана да замълчи.

— Проклет касарин! — това бе всичко, което сметна за необходимо да отговори.

Тогава разбрах, че Монтгомъри е един от онези упорити и своенравни хора, които могат ден след ден да трупат неприязън, нажежаваща нервите им до бяло, и не могат да ги охладят така, че да простят, а също, че тази кавга отдавна е назрявала.

— Той е пьян — опитах се да се намеся. — Няма никакъв смисъл.

Монтгомъри грозно изкриви увисналата си устна.

— Той е вечно пьян. Мислите ли, че това е оправдание да напада пътниците си?

— Моят кораб — започна капитанът и неуверено махна с ръка към клетките. — беше един чист кораб. Погледнете го сега.

Корабът наистина беше всичко друго, но не и чист.

— Екипажът — продължи капитанът — чист, почтен екипаж.

— Вие се съгласихте да вземете животните.

— По-добре да не беше ми се мяркал пред очите вашият проклет остров. За какво, по дяволите, са нужни зверове на остров като тоя. И този ваш човек... Казват, бил човек. Той е лунатик. И няма работа в задната част на кораба. Да не си въобразявате, че целият проклет кораб е на ваше разположение?

— Моряците ви започнаха да измъчват клетия дявол още в мига, в който той се качи на борда.

— Именно дявол е той... отвратителен дявол. Моите хора не могат да го понасят. Аз не мога да го понасям. Никой от нас не може да го понася. Дори и вие.

Монтгомъри се обърна.

— Вие все пак оставете човека на мира — рече той, като клатеше глава.

Но явно капитанът имаше намерение да продължи кавгата.

— Ако отново се покаже тук — закрещя той, — ще го изкормя, предупреждавам ви. Ще му изкормя проклетите вътрешности. Кой сте вие, че да ми казвате какво да правя? Аз съм капитан на кораба — Капитан и Собственик. Аз съм тук законът, казвам ви, законът и пророците. Спазарих се да откарам един човек и помощника му до Африка и да ги върна обратно на острова с някакви животни. Но никога не съм се пазарил да превозвам един луд дявол и един глупав касапин, един...

Всъщност няма значение как нарече Монтгомъри. Само че той запристъпва напред и аз заставах помежду им.

— Пиян е — казах.

Капитанът подхвана нови, още по-мръсни оскърбления.

— Млъкни! — обърнах се рязко към него аз, защото опасността вече се виждаше върху бледото лице на Монтгомъри. И с това привлякох пороя върху себе си.

Все пак бях доволен, че предотвратих почти неизбежното сбиване, макар да си навлякох зложелателството на пияния капитан. Достатъчно често бях попадал в ексцентрични компании, но никога не бях чувал такъв пороен поток от сквернословия. И макар да съм човек кротък по природа, оказа се трудно да понеса всичко. Разбира се, когато изкресях на капитана да млъкне, бях забравил, че съм просто един откъснат от света корабокрушенец, един обикновен скитник без билет, който изцяло зависи от благоразположението — или от съмнителните сметки — на този кораб. Капитанът ми го припомни доста енергично. Но във всеки случай предотвратих сбиването.

4. ДО ПЕРИЛАТА НА ШХУНАТА

Привечер, скоро след залез слънце, на хоризонта се появи земя и шхуната легна на дрейф. Монтгомъри даде да се разбере, че отива тъкмо там. Бе твърде далеко, за да мога да различа някакви подробности; приличаше ми просто на ниско синкаво петно след променливите синьозелени води. Към небето почти вертикално се издигаше стълб дим.

Когато земята се показва, капитанът не беше на палубата. След като бе излял гнева си върху мен, той се отправи, залитайки, към каютата си, където, както разбрах, заспал на пода. Практически командването пое помощник-капитанът. Той беше същият онзи мършав, мълчалив моряк, когото бяхме видели на руля. Очевидно и той не се погаждаше с Монтгомъри. Не ни обърна никакво внимание. Вечеряхме заедно с него в тягостно мълчание след няколко неуспешни мои опити да поведе разговор. Порази ме това, че и той гледаше на моя спътник и животните му подчертано недружелюбно. Самият Монтгомъри беше доста потаен относно тези същества и крайната цел на пътуването си, но въпреки че бях обладан от нарастващо любопитство, гледах да не го притеснявам.

Останахме да разговаряме на шканците, докато звездите гъсто осеяха небето. Нощта беше съвсем тиха, само от време на време откъм осветения в жълто кубрик се разнасяше случаен шум или някое от животните се размърдваше. Пумата се чернееше свита на кълбо в ъгъла на клетката си и ни наблюдаваше със светещите си очи. Кучетата, изглежда, бяха заспали. Монтгомъри извади няколко пури.

Говореше ми за Лондон с тон, който издаваше, че спомените му причиняват болка, и ми задаваше какви ли не въпроси за станалите промени. Говореше като човек, който се е наслаждавал на тамошния си живот, но внезапно и безвъзвратно е бил откъснат от него. Постарах се да му разкажа всевъзможни клюки. През цялото време неговата странност се набиваше в съзнанието ми и докато говорех, се вглеждах в необикновено бледото му лице на оскъдната светлина, която

хвърляше фенерът в компасната будка зад гърба ми. После погледнах към тъмнеещото море, където някъде в мрака бе скрит неговият малък остров.

Този човек сякаш бе дошъл от Необятното само за да спаси живота ми. На следващия ден той щеше да слезе от борда и отново да изчезне от моето битие. Но дори да го бях срещнал при обикновени обстоятелства, пак щях да имам повод за размисъл. Преди всичко будеше недоумение фактът, че един образован човек живееше на това неизвестно островче, а към това се прибавяше и необичайният му багаж. Усетих, че си повтарям наум въпросите на капитана:

За какво му бяха тези зверове? И защо, когато за първи път ги споменах, се престори, че не са негови? Освен това дълбоко ме бяха поразили чудноватите качества на личния му помощник. Тези обстоятелства забулваха Монтгомъри в тайнственост. Те завладяваха въображението ми и връзваха езика ми.

Към полунощ разговорът за Лондон замря, стояхме един до друг облежнати на фалшборда и замечтано гледахме тихото, осветено от звездите море, всеки погълнат от своите мисли. Сантименталната атмосфера ме подтикна да изкажа признателността си.

— Ако мога така да се изразя — казах след малко, — вие ми спасихте живота.

— Случайност — отговори той. — Чиста случайност.

— Все пак предпочитам да изкажа благодарността си на нейния изпълнител.

— Няма защо да благодарите. Вие имахте нужда, а аз — познания, лекувах ви и ви храних, както бих постъпил и с някой рядък екземпляр. Бях отегчен и ми се щеше да върша нещо. Ако през този ден се чувствавах отпаднал или пък ако не беше ми се понаряло лицето ви... интересно къде ли щяхте да сте сега?

Думите му малко ме обезсърчиха.

— Във всеки случай... — започнах отново аз.

— Въпрос на шанс, нали ви казвам — прекъсна ме той. — Както и всичко друго в човешкия живот. Само празноглавците не могат да го проумеят. Защо аз например трябва да съм тук сега, откъснат от цивилизацията, вместо да се наслаждавам на лондонските удоволствия? Просто защото преди единадесет години, в една мъглива нощ, си загубих разсъдъка за десет минути.

Той замълча.

— А после? — попитах.

— Това е всичко.

Отново потънахме в мълчание. След малко той се разсмя.

— Тази звездна светлина някак разпуска езика. Аз съм един глупак, но все пак ми се ще да ви разкажа.

— Каквото и да ми кажете, можете да разчитате, че ще го запазя за себе си... Ако това имате предвид.

Канеше се да започне, но после подозрително поклати глава.

— Недейте — казах аз. — На мен ми е все едно. В края на краищата по-добре е да запазите тайната си. Едва ли ще спечелите нещо освен известно облекчение, ако оправдая доверието ви. Ако ли не... тогава?

Той нерешително промърмори нещо. Не исках да злоупотребявам с настроението, в което бе изпаднал, пък и, честно казано, не бях любопитен да науча какво може да е накарало един студент по медицина да напусне Лондон. Имам достатъчно въображение, за да си представя. Свих рамене и се обърнах. На оградата на хакборда се беше облегла една притихнала тъмна фигура и наблюдаваше звездите. Беше странният помощник на Монтгомъри. Когато се размърдах, той ми хвърли бърз поглед през рамо и после отново се загледа в далечината.

На вас може да ви се стори дреболия, но за мен това беше като внезапен удар. Единственото осветление наоколо бе фенерът на руля. Само за кратък миг лицето на това същество се извърна от мрака на кърмата към светлината, но успях да забележа, че очите, които ме погледнаха, блестяха с бледа зелена светлина.

Тогава не знаех, че подобен отблясък, само че червеникав, не е необичаен за човешките очи. Това, което видях, ми изглеждаше направо нечовешко. Със своите огнени очи тази тъмна фигура разтърси всичките ми мисли и чувства на зрял човек и за момент в съзнанието ми се върнаха забравените ужаси от детството. Сетне всичко отмина така, както бе дошло. Просто една тъмна, непривлекателна човешка фигура, фигура без всякакво значение, се бе надвесила над хакборда в светлината на звездите; и чух, че Монтгомъри ми говори:

— Ако вече ви е омръзнало, мисля да се прибирам.

Отговорих му нещо неуместно. Слязохме долу и пред вратата на моята каюта той ми пожела лека нощ.

През нощта сънувах кошмари. Нащърбената луна изгря късно. Един прозрачен бял лъч проникна в каютата ми и очерта върху дъските на койката заплашителен силует. После хрътките се разбудиха, завиха и заджафкаха, поради което сънувах на пресекулки и почти не спях чак до разсъмване.

5. ЧОВЕКЪТ, КОЙТО НЯМАШЕ КЪДЕ ДА ОТИДЕ

Рано заранта, беше на втория ден след оздравяването ми и, струва ми се, четвъртия, след като ме бяха прибрали, се събудих след поредица от объркани сънища, сънища, в които имаше стрелба и някакви виещи тълпи, и дочух над главата си дрезгави крясъци. Разтърках очи и полежах още известно време, заслушан в шума, докато осъзная къде се намирам. Разнесе се бързо шляпане на боси крака, шум от хвърляне на тежки предмети, силно тракане и дрънкане на вериги. Чух пляска на вълните, когато корабът рязко обърна посоката си, една пенлива жълтозелена вълна връхлетя върху кръглото прозорче и остави по него струйки. Навлякох дрехите си и отидох на палубата.

Като се изкачих по стълбата, на фона на поруменялото небе — слънцето току-що изгряваше — видях широкия гръб и червената коса на капитана, а над рамото му висеше клетката на пумата, спускаха я с помощта на окачено на бизанмачтата въже. Клетият звяр, свил се в дъното на малката си клетка, изглеждаше ужасно изплашен.

— Всички зад борда! — дереше се капитанът. — Зад борда всички! Скоро ще изчистим кораба от цялата тая паплач.

Бе застанал точно на пътя ми и по неволя го бутнах по рамото, за да се кача на палубата. Той се обърна изненадан и олюлявайки се, отстъпи няколко крачки назад, за да ме огледа. Не се искаше опитно око, за да се види, че още беше пиан.

— Здравсти — глуповато каза той, а после очите му просветнаха: — А-а, това е мистър... мистър...?

— Прендик — казах аз.

— Прендик да върви по дяволите! „Млъкни“ — това е името ви. Мистър „Млъкни“.

Нямаше смисъл да отговарям на грубостта му. Но следващия му ход наистина не очаквах. Той протегна ръка към трапа, където

Монтгомъри разговаряше с един грамаден белокос мъж с мръсносиня фланела, очевидно току-що качил се на борда.

— Нататък, проклет мистър „Млъкни“! Нататък! — изрева капитанът.

При тези думи Монтгомъри и събеседникът му се обърнаха.

— Какво имате предвид? — попитах.

— Нататък, проклет мистър „Млъкни“ — това имам предвид. Зад борда, мистър „Млъкни“... по-живо. Разчистваме кораба, разчистваме целия благословен кораб. А вие — зад борда.

Пулех се насреща му онемял. И тогава проумях, че всъщност исках точно това. Изгубената перспектива да остана единствен пътник на този пиян скандалджия не беше нещо, за което си струваше да се скърби. Обърнах се към Монтгомъри.

— Не можете да останете при нас — кратко отсече неговият събеседник.

— Не мога да остана при вас! — повторих вцепенен.

Този човек имаше най-непреклонното и решително лице, което някога бях виждал.

— Вижте какво... — започнах аз, обръщайки се към капитана.

— Зад борда! — повтори той. — Този кораб вече не е за зверове и за канибали, по-лоши дори от зверовете. Изчезвайте зад борда..., мистър „Млъкни“. Ако и те не ви искат, вървете където щете. Но във всеки случай се махайте! Наедно с приятелите си. Завинаги си свърших работата с този благословен остров, амин! До гуша ми дойде.

— Но, Монтгомъри... — замолих се аз.

Долната му устна се изкриви и той безнадеждно кимна към прошарения мъж до него, за да покаже своето безсилие да ми помогне.

— Ще се занимая с вас след малко — каза капитанът. После започна любопитна препирня между мен и тях тримата. Молах последователно всеки от тях, най-напред белокосия — да ми разреши да отида на острова, сетне пияния капитан — да ме остави на борда. Виках умолително дори към моряците. Монтгомъри не отронваше ни дума, само клатеше глава.

— Казвам ви, че ще отидете зад борда — повтаряше като латерна капитанът: — По дяволите закона! Тук аз съм господар.

Накрая, трябва да призная, по средата на една енергична заплаха гласът ми секна. В изблик на истерична сприхавост закрачих към

кърмата и се вторачих мрачно в празното пространство.

Междувременно моряците бързо напредваха с разтоварването на денковете и клетките с животни. На завет зад шхуната се намираше голям баркас^[1] с две вдигнати платна, в който спускаха странно многообразие от вещи. Не можех да видя моряците, дошли от острова да вземат денковете, тъй като бордът на шхуната закриваше коритото на баркаса.

Нито Монтгомъри, нито спътникът му ми обърнаха някакво внимание, заети да помагат и да напътствуват четирима-петима моряци, които разтоварваха багажа. Капитанът отиде напред, където повече пречеше, отколкото помагаше. Аз бях обземаан ту от отчаяние, ту от безразсъдство. Докато чаках нещата да се развият, един-два пъти не успях да сдържа порива да се изсмея над жалкото си положение. Липсата на закуска ме караше да се чувствам още по-окаян. Гладът и недостигът на кръв лишават човек от цялото му мъжество. Давах си ясна сметка, че не ми стига храброст нито да се противопоставя на решението на капитана да ме изгони, нито да се натрапя на Монтгомъри и спътника му. И докато безропотно очаквах участието си, пренасянето на имуществото на Монтгомъри на баркаса продължаваше, все едно че не съществувах.

След малко работата бе свършена и започна голямата разправа; задърпах ме към трапа, аз едва се съпротивявах. Още тогава забелязах нещо странно в мургавите лица на хората, които бяха заедно с Монтгомъри в баркаса. А той беше вече натоварен и бързо го отблъснаха от кораба. Под мен изникна разширяваща се пролука от зелена вода и аз с все сили се задърпах назад, за да не падна с главата надолу.

Моряците в баркаса закрепяха подигравателно и чух Монтгомъри да ги ругае. Тогава капитанът, помощникът му и един от моряците ме повлякоха към кърмата. Отзад бяха влачили на буксир малката лодка на „Лейди Вейн“; беше пълна до половината с вода, без весла и без никакви провизии. Отказах да се кача на борда ѝ и се проснах на палубата. Накрая ме спуснаха с едно въже, тъй като на кърмата нямаше стълба, и ме зарязаха на произволната воля на вълните. Течението полека ме отдалечи от шхуната. В някакъв унес наблюдавах как всички моряци се заеха с такелаж и бавно, но сигурно корабът се обърна по посока на вятъра. Платната се развяха, а сетне

вятърът ги изду. Втренчих поглед в овехтелият от бурите борд, който ниско се наклони към мен. После шхуната изчезна от кръгозора ми.

Не се обърнах да я проследя. Отначало почти не можех да повярвам какво се бе случило. Пропълзях На дъното на лодката, зашеметен и безучастно втренчен в пустото, сякаш мазно море. Чак тогава осъзнах, че съм се върнал в малкия ад на лодката, но сега полунаводнена. Надникнах над планшира и съгледах над хакборда презрителната усмивка на червенокосия капитан; после се обърнах към острова и видях баркаса да се смалява, приближавайки брега.

Отведнъж осъзнах колко жестоко ме бяха изоставили. Нямах как да стигна до сушата, освен ако течението случайно не ме отнесе там. Бях все още слаб, сигурно си спомняте, от преживяното на лодката; бях гладен и крайно изтощен, иначе щях да бъда по-сърцат. Но в това положение изведнъж се разплаках и зарихах, тъй както не бях ридал от дете. Сълзите течаха по лицето ми. Напълно отчаян удрях с пестник водата по дъното на лодката и ритях дивашки планшира. Високо се молах богу да ми помогне да умра.

[1] Голяма корабна лодка. Б. пр. ↑

6. ЗЛОВЕЩИЯТ ЕКИПАЖ

Но като видяха, че наистина съм оставен на произвола на съдбата, островитяните ме съжалиха. Съвсем бавно течението ме носеше на изток, така че се приближавах под ъгъл към острова и след известно време с истерично облекчение видях баркаса да завива и да се връща към мен. Беше тежко натоварен и чак когато се приближи, успях да различа белокосия широкоплещест спътник на Монтгомъри, седнал притеснено на кърмата между кучетата и няколко денка. Откъм носа, близо до пумата, черноликият урод също се бе вторачил свирепо в мен. Освен тях имаше още трима души, странни звероподобни същества, срещу които хрътките ожесточено се зъбеха. Монтгомъри, който управляваше лодката, я доближи съвсем до моята и като се надигна, прихвана и завърза моя фалин^[1] към румпела — за да ме вземат на буксир, понеже на борда нямаше място.

Вече се бях съвзел от истеричното си състояние и когато се приближи, отговорих на поздрава му достатъчно смело. Казах му, че лодката ми е почти наводнена и той ми подаде един дървен черпак. Въжето между лодките се изпъна и аз залитнах назад. Известно време бях зает да изгребвам водата. Чак когато я изхвърлих — защото тя бе преляла през борда, а иначе лодката беше съвсем здрава, — можах спокойно отново да огледам хората в баркаса.

Открих, че белокосият продължава да ме наблюдава настойчиво, но както сега ми се стори, с известно смущение. Щом очите ни се срещнаха, той погледна надолу, към хрътката, клекнала между коленете му. Както вече споменах, беше човек с внушително телосложение, открито чело и груби черти; кожата над клепачите му беше увиснала по оня особен начин, който издава напредналата възраст, а краищата на устните му бяха спуснати надолу и му придаваха израз на дръзка решителност. Разговаряше с Монтгомъри твърде тихо и не можех да дочуя нищо. От него погледът ми се отмести към тримата мъже — един наистина странен екипаж. Виждах само лицата им, лица, в които имаше нещо, не зная какво точно, което

предизвика у мен необичаен спазъм на отвращение. Огледах ги внимателно, но впечатлението ми не се разсея, макар че не успях да открия от какво бе предизвикано то.

Тогава ми се сториха тъмнокожи, а крайниците им бяха чудновато омотани чак до края на пръстите и стъпалата в някаква тънка мръснобяла материя. Никога преди не бях виждал така загърнати мъже, приличаха на жените от източните страни. Носеха и тюрбани, изпод които надничаха някакви чудновати лица с издадени долни челюсти и святкащи очи. Бяха с дълги черни коси, почти като конски гриви, и в седнало положение превъзхождаха по ръст всички човешки раси, които познавах. Белокосият мъж, за когото знаех, че е висок около шест фута, седеше с една глава по-ниско и от тримата.

Впоследствие разбрах, че нито един не бе по-висок от мен самия, просто телата им бяха ненормално дълги, а бедрената част на нозете им — къса и някак интересно извита. Във всеки случай представляваха изумително грозна банда, а над главите им под предното платно, надничаше черният лик на човека, чиито очи фосфоресцираха в тъмното.

Докато ги разглеждах, срещах втренчените им погледи и един подир друг те се извъръщаха от вперените ми очи и току ме поглеждаха със странна плахост. Сетих се, че може би ги смущавам, и насочих вниманието си към приближаващия остров.

Беше нисък, покрит с гъста растителност — предимно неизвестен за мен вид палма. От една невидима точка до невероятна височина в небето се издигаше полегато тънка бяла струйка пара, която след това се разпиляваше като пухено перо. Вече бяхме в прегръдката на широк залив, от двете страни на който се вдаваше по един нисък нос. Покритият със синкав пясък стръмен бряг се издигаше до един хребет на около шестдесет, седемдесет фута над морското равнище, покрит с разпръснати тук-таме дървета и храсталаци. По средата на склона се намираше квадратна ограда от пъстроцветни камъни, построена, както впоследствие разбрах, частично от корали, частично от пемза. Иззад оградата се подаваха два сламени покрива.

До водата ни чакаше един мъж. Докато бяхме още далеко, сякаш ми се мярнаха някакви гротескни същества, които се шмугнаха в храстите по склона, но като се приближихме, не забелязах никого. Човекът беше среден на ръст, с черно негроидно лице. Имаше голяма

уста почти без устни, извънредно дълги ръце, издължени тесни ходила и криви крака, наблюдаваше ни, изпънал глава напред. Беше облечен като Монтгомъри и белокосия му спътник с горна дреха и панталон от син шевиот.

Когато приближихме съвсем, започна да тича насам-натам по брега с най-непривични движения. По команда на Монтгомъри четиримата мъже в баркаса се изправиха и с особено тромави жестове прибраха платната. Монтгомъри ни насочи към малък тесен док, прокопан в брега. Тогава човекът на сушата забърза към нас. Докът, както го наричам, всъщност беше един канал, достатъчно дълъг по това време на прилива, за да побере голямата лодка.

Чух как носът се заби в пясъка, с помощта на черпака с мъка отблъснах своята лодка от румпела на баркаса и като освободих фалина, слязох на сушата. Тримата омотани мъже се изкатериха с непохватни движения на пясъка и незабавно се заеха с пренасянето на товара, подпомагани от човека на брега. Бях изключително поразен от чудноватите движения на краката на тримата увити и обинтовани моряци — не толкова че бяха вдървени, а като че бяха деформирани по някакъв особен начин, сякаш ставите им не бяха на местата си. Кучетата продължаваха да ръмжат и щом белокосият слезе на брега, изопнаха веригите си по посока на мъжете.

Тримата грамадни мъжаги разговаряха помежду си със странни гърлени звуци, а човекът, който ни посрещна на брега, започна да им ломоти нещо възбудено, стори ми се на непознат език, когато се захванаха с няколко струпани близо до кърмата бали. И преди бях чувал подобен глас, но не можех да се сетя къде. Белокосият се мъчеше да укроти шестте кучета и даваше нареждания, като едва успяваше да надвика тяхната врява. Монтгомъри, извадил румпела от мястото му, също слезе на брега и всички се заеха с разтоварването. Самият аз бях твърде слаб, какво друго можеше да се очаква след продължителните ми пости, а и слънцето прежуряше върху голата ми глава, за да предложи някаква помощ.

След малко белокосият, види се, си спомни за присъствието ми и дойде при мен.

— Изглежда, не сте закусвал.

Малките му черни очички блестяха под гъстите вежди.

— Трябва да ви се извиня. Сега сте ни гост и сме длъжни да се погрижим за вас, въпреки че не бяхте поканен, нали.

Огледа проникателно лицето ми.

— Монтгомъри казва, че сте образован човек, мистър Прендик, казва също, че разбирате нещо от наука. Мога ли да ви попитам какво означава това?

Обясних му, че съм прекарал няколко години в Кралския научен колеж и съм провел някои биологични изследвания под ръководството на Хаксли. При тези думи той леко повдигна вежди.

— Това малко променя нещата, мистър Прендик — каза той с нотка на повече респект. — Случайно и ние тук сме биолози. Това е нещо като... биологична станция. — Очите му се спряха на хората в бяло, които усърдно теглеха върху колелца пумата към оградения двор. И добави: — Поне аз и Монтгомъри.

И след малко:

— Не зная кога ще можете да си отидете оттук. Ние сме настрани от всички пътища. Виждаме кораб не по-често от веднъж на дванадесет месеца.

Внезапно ме изостави, изкачи се по брега край групата и мисля, че влезе в заграденото място. Другите двама мъже заедно с Монтгомъри трупаха по-малки вързопи върху ниска количка. Ламата, а също и зайчарниците бяха още на баркаса; хрътките — все още привързани за дъсчените седалки. Дигнали камара, тежка близо цял тон, тримата мъже хванаха количката и я затикаха нагоре след пумата. Скоро Монтгомъри ги изостави, върна се при мен и протегна ръка.

— Що се отнася до мен — каза той, — аз съм доволен. Онзи капитан беше едно празноглаво магаре. Създаде ви доста емоции.

— Именно вие — казах — ме спасихте отново.

— Зависи. Ще разберете, че този остров е едно дяволски необикновено място, обещавам ви. На ваше място щях много да внимавам къде отивам. Той... — подвоуми се и, изглежда, си промени намерението относно това, което му бе на езика, и каза: — Бих искал да ми помогнете за тези зайци.

Ритуалът със зайците беше наистина уникален. Нагазих с него във водата и му помогнах да пренесем единия зайчарник на брега. И той веднага отвори вратичката му, наклони го към единия му ръб и изсипа животинките на земята. Боричкайки се, те падаха на куп един

върз друг. Монтгомъри плесна с ръце и те, мисля, че бяха петнайсет-двайсет парчета, незабавно се разбягаха с подскоци нагоре по склона.

— Растете и се множете, приятелчета — подвижна им Монтгомъри. — Населете острова. Тук досега сериозно не достигаше месо.

Докато ги наблюдавах как се скриват, белокосият се върна с бутилка бренди и малко бисквити.

— Нещо да се подкрепите, Прендик — далеч по-фамилиарно отпреди, каза той.

Без да се суеят, веднага се захванах с бисквитите, а през това време белокосият заедно с Монтгомъри освободиха още двадесетина заека. Все пак три големи зайчарника заминаха заедно с пумата в къщата. Не се докоснах до брендито, защото от рождение съм въздържател.

[1] Въже за завързване на кораб или лодка. Б. пр. ↑

7. ЗАКЛЮЧЕНАТА ВРАТА

Читателят сигурно ще разбере, че по начало всичко наоколо ми бе тъй странно и положението ми бе последица от толкова неочаквани приключения, че не си давах сметка за относителната странност на това или онова, което ме заобикаляше. Последвах ламата нагоре по брега и бях настигнат от Монтгомъри, който ме помоли да не влизам зад каменната ограда. Тогава забелязах, че пумата в клетката и купчината вързопи бяха оставени пред входа на оградения четириъгълник.

Обърнах се и видях, че вече разтовареният баркас е излязъл от дока и го изтеглят на брега, а белокосият крачеше към мен. Той се обърна към Монтгомъри:

— Ето че дойде ред на въпроса с този неканен гост. Какво да правим с него?

— Той разбира нещо от наука — отговори Монтгомъри.

— Сърбят ме ръцете отново да започна работа... с този нов материал — рече прошареният мъж и кимна към оградата. Очите му светнаха.

— Виждам, че наистина е така — каза Монтгомъри с тон, който едва ли можеше да се нарече сърдечен.

— Не можем да го пратим оттатък, нито да отделим време да му построим нова колиба. И разбира се, е рано да му се доверим.

— Аз съм във вашите ръце — казах. Нямах представа какво означава „оттатък“.

— И аз така си мислех. — отговори Монтгомъри. — Остава моята стая с външната врата...

— Именно — бързо каза възрастният мъж, загледан в Монтгомъри, и тримата се отправихме към оградата. — Съжалявам за тази тайнственост, мистър Прендик... но ще трябва да запомните, че не сте канен. Нашата малка резиденция крие някоя и друга тайна, фактически тя е нещо като стаята на Синебрадия^[1]. Наистина няма

нищо чак толкова ужасно... за здравомислещия човек. Но точно сега...
тъй като не ви познаваме...

— Несъмнено — обадох се аз, — би било глупаво от моя страна да се обиждам от липсата на доверие.

Той изкриви мрачната си уста в някакво подобие на усмивка, беше от ония навъсени хора, чиито устни остават извити надолу дори когато се усмихват, и кимна в знак на признателност за моята учтивост. Отминахме край главния вход на оградата — беше масивна порта, обкована с желязо и заключена, пред която бе струпан товарът от баркаса; на ъгъла стигнахме до малка вратичка, която преди не бях забелязал. Прошареният мъж извади от джоба на мазната си синя дреха връзка с ключове и влезе. Цялото това сложно заключване, дори в негово присъствие, ми се видя поразително странно.

Последвах го и се озовах в малка стаичка, скромно, но уютно обзаведена, чиято леко открехната вътрешна врата водеше към калдъръмен двор. Монтгомъри веднага я затвори. В по-тъмния ъгъл на стаята беше закачен хамак, а едно малко неостъклено прозорче, препречено с желязна решетка, гледаше към морето.

Това, както каза прошареният мъж, щеше да бъде жилището ми и вътрешната врата, която щеше да се заключва, „опасявайки се от инцидент“, по неговите думи, беше границата на моя достъп вътре. Обърна ми внимание на един обикновен шезлонг до прозореца и редица стари книги върху полицата до хамака — предимно трудове по хирургия и класически издания на латински и гръцки, езици, които не чета с лекота. После напусна стаята през външната врата, сякаш не искаше отново да отваря вътрешната.

— Обикновено се храним тук — каза Монтгомъри някак колебливо и също излезе. Чух го да вика „Моро“, но за момента не обърнах внимание на това. Но то изникна в съзнанието ми по-късно, докато преглеждах книгите на лавицата: къде бях чувал името на Моро преди?

Седнах до прозореца, извадих останалите бисквити и ги изядох с превъзходен апетит.

— Моро?

През прозореца видях един от онези необясними мъже в бяло да пренася някакъв сандък по брега. След малко рамката на прозореца го скри от погледа ми. После чух, че някой постави ключ в бравата зад

гърба ми и го превъртя. След известно време през заключената врата долетя шумът на хрътките, вече доведени от брега. Не лаеха, а ръмжаха и душеха някак особено. Освен това чувах бързото тупкане на лапите им и гласа на Монтгомъри, който се мъчеше да ги успокои.

Бях силно впечатлен от прекалената секретност на мястото и известно време разсъждавах над това и над непонятната познатост на името Моро. Но чудно нещо е човешката памет — и тогава не успях да се сетя с какво да свържа това известно име. Мислите ми се пренесоха към необяснимата чудатост на този обезобразен, обвинен в бяло човек на брега.

Никога не бях виждал в друг походката и странните движения, с които той буташе сандъка. Не си спомнях някой от тези хора да ми бе казал и една дума, макар да бях забелязал, че повечето от тях ме поглеждат сегиз-тогиз по особено плах начин, твърде различен от откритото любопитство на простодушния дивак. Чудех се какъв език говореха. Всички изглеждаха забележително мълчаливи, а когато разговаряха, издаваха неестествени гласове. Какво не беше в ред с тях? После си спомних очите на непохватния прислужник на Монтгомъри.

Точно когато си помислих за него, той влезе. Сега беше облечен в бяло и носеше върху малък поднос кафе и варени зеленчуци. Едва успях да подтисна тръпките на погнуса, когато той се приближи, поклони се приятелски и постави подноса на масата пред мен.

И тогава се вцепених от удивление. Под гъстите черни кичури зърнах ухото му! То изскочи внезапно пред самото ми лице. Мъжът имаше остри уши, покрити с тънки кафяви космици.

— Закуската ви, сър — рече той.

Вторачих се в лицето му, без дори да се опитам да му отговоря. Той се обърна и като ме наблюдаваше странно през рамо, отиде до вратата.

Проследих го с поглед и в този момент по силата на някаква подсъзнателна връзка в главата ми изплува една фраза: „Укажете на Моро“ ли беше ... на Моро? Ах! Паметта ми се върна десет години назад. „Ужасите на Моро“. Фразата увисна в съзнанието ми за миг и после я видях, написана с червени букви върху жълтеникаво-кафявата брошура, която можеше да накара човек да настръхне и да го побият тръпки. След това отчетливо си спомних всичко за нея. Тази отдавна забравена брошура се върна в съзнанието ми изумително ясно. Тогава

бях хлапак, а Моро навярно е бил към петдесетте — изтъкнат и способен физиолог, известен в научните кръгове с изключителното си въображение и грубата си прямота в дискусиите.

Същият Моро ли бе това? Някога беше публикувал поразяващи факти във връзка с кръвопреливането, освен това бе известно, че е направил някои ценни изследвания върху туморите. После кариерата му внезапно се провали. Трябваше да напусне Англия. Един журналист бе успял да се вмъкне в лабораторията му като асистент с нарочното намерение да направи сензационни разкрития; и с помощта на един шокиращ инцидент, ако въобще беше инцидент, неговата ужасяваща брошура стана знаменита. В деня на нейното публикуване едно нещастно куче, одрано и всячески осакатено, беше успяло да избяга от къщата на Моро.

Беше през мъртвия сезон и един виден издател, братовчед на временния лабораторен асистент, апелира към съзнанието на нацията. Не за първи път това съзнание се изправи срещу изследователските методи. Докторът беше освиркан и изгонен от страната. Може би той наистина го заслужаваше, но хладната подкрепа от страна на неговите колеги изследователи и това, че бе изоставен от болшинството научни работници, бе един срамен факт. Все пак, според описанието на журналиста, някои от експериментите му бяха безпричинно жестоки. Вероятно щяха да го оставят на мира, ако се беше отказал от изследванията си, но като всеки човек, веднъж попаднал под непреодолимата магия на научното търсене, той предпочете тях. Беше ерген и се съобразяваше единствено със собствените си интереси.

Бях убеден, че това трябва да е същият човек. Всичко го доказваше. Изведнъж прозрях на каква съдба са обречени пумата и останалите животни, вече внесени заедно с другия багаж в оградения двор зад къщата; внезапно ми направи впечатление някаква странна слаба миризма, лошият дъх на нещо познато, което досега усещах подсъзнателно. Беше антисептичната миризма на операционната. Чух през стената пумата да ръмжи и едно от кучетата изскимтя, сякаш беше ударено.

Но без съмнение вивисекцията^[2] сама по себе си не беше нещо чак толкова потресаващо, особено за друг учен, че да оправдае тази потайност. По необясним начин мислите ми отскочиха от това и острите уши и светещите очи на прислужника на Монтгомъри се

върнаха в съзнанието ми с отчетлива яснота. Гледах втренчено зеленото море пред мен, разпенено от свежия бриз, оставил странните впечатления от последните няколко дни да се гонят из главата ми.

Какво можеше да означава това? Заключена врата на самотен остров, един прочут учен, занимаващ се с вивисекция, и тези осакатени, обезобразени хора?...

[1] Герой от английския фолклор, който последователно убива съпругите си. Б. пр. ↑

[2] Разрязване на жив организъм с научна цел. Б. пр. ↑

8. ПЛАЧЪТ НА ПУМАТА

Към един часа Монтгомъри прекъсна заплетените ми размишления за подозрителната тайнственост, след него влезе нелепият му прислужник с поднос, на който бяха поставени хляб, зеленчуци и други неща за ядене, бутилка уиски, кана с вода, три чаши и ножове. Погледнах странното същество изкосо и забелязах, че неспокойните му чудновати очи ме наблюдават. Монтгомъри каза, че ще обядва с мен, но Моро бил твърде зает с някаква работа и няма да дойде.

— Моро! — казах. — Това име ми е познато.

— Сигурно, по дяволите! — отвърна той. — Какъв глупак съм, че го споменавам пред вас. Трябваше да се сетя. Нищо, това ще ви наведе да подразберете нещичко за нашите... мистерии. Уиски?

— Не, благодаря, въздържател съм.

— Де и аз да бях. Но защо ми е след дъжд качулка? Тази проклета течност ме доведе тук. Тя и една мъглива нощ. Когато Моро ми предложи да ме измъкне, смятах, че е голям късмет. Странно...

— Монтгомъри — казах веднага щом външната врата се затвори, — защо слугата ви има остри уши?

— По дяволите! — изрече той, поднесъл към устата си първата хапка, впери за миг поглед в мен и повтори: — Остри уши?

— С малки връхчета — казах възможно най-спокойно, като си поех дъх — и тънки черни косъмчета по краищата.

Той много внимателно си наля уиски и вода.

— Останал съм с впечатление, че... косата закрива ушите му.

— Видях ги, когато се наведе до мен, за да остави на масата кафето, което ми изпратихте. А очите му светят в тъмното.

Монтгомъри вече се бе съвзел от изненадващия ми въпрос.

— Винаги съм мислел — особено внимателно каза той, преодолявайки до известна степен фъфленето си, — че нещо не е в ред с ушите му. Заради начина, по който ги крие... Как изглеждат?

Маниерът му ме убеди, че тази неосведоменост е престорена. И все пак едва ли можех да му кажа, че го смятам за лъжец.

— Остри — отговорих, — твърде малки и космати... забележително космати. А и самият човек е едно от най-странните същества, което някога ми се е мяркало пред очите.

Откъм оградения двор зад нас се разнесе рязък, хриплив писък, пълен с животинска болка. По дълбочината и силата му личеше, че е на пумата. Видях, че Монтгомъри примигна.

— Наистина — каза той.

— Къде сте намерили това същество?

— М-м... Сан Франциско... Признавам, че е грозен като звяр. Полуумен, нали разбирате. Не си спомням откъде дойде. Но съм свикнал с него, нали разбирате. И двамата сме свикнали. С какво ви смущава?

— Неестествен е — отговорих. — Има нещо в него. Не ме вземайте за фантазър, но когато се приближава до мен, изпитвам неприятно усещане, мускулите ми се стягат... нещо като докосване до... сатанинското.

Докато говорех, Монтгомъри беше престанал да се храни.

— Чудно. Не мога да разбера това усещане.

Отново се съсредоточи върху обяда си.

— Дори нямах представа за него — дъвчейки, каза той. — Екипажът на шхуната... трябва да е изпитвал същото... Нахвърлиха се върху клетника... Нали видяхте капитана?

Изведнъж пумата отново нададе вой, този път още по-болезнен. Монтгомъри изруга под носа си. Вече се канех да го разпитам за хората на брега. Тогава от бедния звяр се изтръгна поредица от къси, остри писъци.

— Хората, които бяха на брега, от каква раса са? — попитах.

— Отлични момчета, нали? — отвърна той унесено и сбърчи вежди при продължителния крясък на животното.

Замълчах. Последва нов стон, още по-ужасен от предишния. Той ме погледна с безизразните си сиви очи и си наля още уиски. Опита се да ми заговори за алкохола, твърдейки че именно с негова помощ е спасил живота ми. Сякаш гореше от желание да подчертае, че му дължа живота си. Отговорих му нещо разсеяно.

След малко приключихме с обяда, обезобразеното чудовище с острите уши разчисти масата и Монтгомъри отново ме остави сам в стаята. През цялото време бе прикривал твърде зле раздразнението си, предизвикано от рева на подложената на вивисекция пума. Бе говорил за странно разстроените си нерви и ме бе оставил сам да направя очевидното заключение.

Аз самият също се уверих, че крясъците бяха изключително дразнещи и с напредването на деня ставаха все по-дълбоки и силни. Отначало бяха болезнени, непрекъснатото им възобновяване накрая напълно ме извади от равновесие. Хвърлих настрана превода на Хораций, който четях, и като стисках юмруци и хапех устни, започнах да крача из стаята.

Накрая трябваше да си запуша ушите с ръце. Емоционалното въздействие на тези писъци върху мен непрекъснато нарастваше, докато накрая те се превърнаха в такъв израз на страдание, че повече не можех да издържам в тази затворена стая. Пристъпих извън вратата в задрямалата жег на късния следобед и като минах покрай главния вход, който отново бе заключен, завих зад ъгъла на оградата.

На открито плачът се чуваше дори още по-силно. Сякаш всичката болка на този свят се бе сдобила с глас. И все пак, дори да знаех, че тази болка е в съседната стая, ако тя беше няма, смятам, че щях да издържа, поне така мислех по-късно. Защото именно когато болката се сдобие с глас и накара нервите ни да се разтреперят, започва да ни тревожи жалостта. И независимо от сияещото слънце и разлюлените от ласкавия морски бриз зелени ветрила на палмите, светът оставаше един хаос от витаещи черни и червени видения, докато не се отдалечих от къщата зад шарената ограда на разстояние, от което не се чуваше.

9. СЪЩЕСТВОТО В ГОРАТА

Крачех из шубрака, който покриваше хребета зад къщата, почти без да обръщам внимание накъде вървя, преминах под сянката на гъста горичка от правостволи дървета, сетне се озовах от другата страна на хребета и се запусках към едно поточе, което течеше през тясна долчинка. Спрях и се ослушах. Разстоянието, което бях изминал, и междинните гъсталаци заглушаваха всякакъв звук, който би могъл да долети откъм ограденото място. Цареше тишина. Тогава до мен прошумоля един заек и хукна презглава нагоре по склона. Колебливо приседнах в шарената сянка.

Мястото беше приятно. Пищната растителност по брега закриваше рекичката, съзирах само един триъгълник от блестящата водна повърхност. През синкавата мараня виждах на другия бряг гъсталак от дървета и лиани, а над тях отново сияещата синева на небето. Тук-там цветове на някакъв пълзящ епифит^[1] очертаваха петна, обагрени в бяло и червено. Разглеждах пейзажа с блуждаещ поглед и наново започнах да си изброявам наум странните особености на слугите на Монтгомъри.

Бе твърде топло за сложни размишления и скоро изпаднах в спокойна полудрямка. Разбуди ме, не знаей след колко време, шумолене сред зеленината от другата страна на потока. В момента не забелязах нищо освен люлеещите се върхове на папратите и тръстиките. И тогава на брега на потока внезапно се появи нещо — отначало не можах да различа точно какво. То наведе главата си над водата и започна да пие. Тогава видях, че бе човек, подпрял се на четири крака като животно!

Беше облечен в дреха от синкав плат, имаше медно-кафяв тен и черна коса. Изглежда, гротескната грозота беше неизменна черта на тези островитяни. Чувах как лочи водата с устни.

Наведох се напред, за да го огледам по-добре, но едно парче лава, отронено от ръката ми, изтрополи надолу по склона. Той вдигна виновен поглед и очите ни се срещнаха. Незабавно се изправи на крака и остана да ме наблюдава, като непохватно бършеше уста с ръката си.

Краката му едва достигаха и половината от дължината на тялото му. Така, вгледани смутено един в друг, останахме може би в продължение на минута. После той се промъкна между храстите вдясно от мен, като един-два пъти спря, за да погледне назад, постепенно шумоленето на папратовите листа затихна в далечината и напълно замря. Ала сегиз-тогиз той се втрещаваше настойчиво в мен. Дълго след като изчезна, аз останах вторачен по посока на неговото отстъпление. Сънливото спокойствие ме бе напуснало.

Стресна ме някакъв шум зад гърба ми и като се обърнах рязко, видях една бяла заешка опашка да изчезва, клатушкайки се нагоре по склона. Скочих на крака.

Явяването на това гротескно същество полузвяр, неочаквано бе населило следобедното спокойствие. Огледах се нервно и съжалих, че не съм въоръжен. После се сетих, че човекът, когото току-що бях видял, бе облечен в синкава дреха, не беше гол, както би ходил един туземец, и се опитах въз основа на този факт да си внуша, че в края на краищата той сигурно има миролюбив нрав и че изписаната на лицето му унила свирепост му прави лоша услуга.

И все пак появата му доста ме обезпокои. Тръгнах наляво по склона, като се оглеждах и надничах наоколо между правите дънери на дърветата. Защо да ходи човек на четири крака и да лочи? След малко отново дочух животински вой и като сметнах, че е пумата, се обърнах и тръгнах в диаметрално противоположна на звука посока. Това ме заведе до потока, прекрачих го и се запровирах между шубраците оттатък.

Бях стреснат от едно голямо ярко алено петно на земята и когато отидох до него, открих, че е някаква особена плесен, разклонена и нагърчена като листовиден лишей, но при допир се размекваше в слуз. И тогава в сянката на някаква пищна папрат погледът ми попадна на нещо неприятно — мъртвото тяло на заек, покрито с лъскави мухи, но още топло, с откъсната глава. Спрях втрещен от гледката на разпръсканата кръв. Тук един от новопристигналите „посетители“ на острова е бил застигнат от насилствена смърт.

Наоколо нямаше следи от друго насилие. Изглежда, беше внезапно сграбчен и убит. И както гледах вторачено малкото космато телце, осъзнах колко е трудно всъщност да се извърши това. Докато стоях тук, неясният ужас, спотаил се в съзнанието ми, откакто бях

зърнал нечовешкото лице на мъжа при потока, прерасна в нещо осезаемо. Започнах да осъзнавам трудностите на своята „експедиция“ между тези непознати хора. Във въображението ми гъсталакът около мен се промени. Всяка сянка се превърна в нещо повече от сянка, стана засада, всяко прошумоляване се превърна в заплаха. Сякаш нещо невидимо ме наблюдаваше.

Реших да се върна в заграденото място на брега. Веднага се обърнах и яростно, може би дори неистово, се втурнах през храсталаците, обхванат от желанието отново да изляза на открито.

Но точно преди да изскоча на едно празно място в гората, се спрях. То беше нещо като горска поляна, останала след изсичането на дърветата; филизите вече бяха започнали борба за свободното пространство, оградено от гъсталак от стъбла и пълзящи растения, изпъстрен с петна от плесени и цветя. Пред мен, все още неусетили приближаването ми, три гротескни човешки фигури клечаха заедно върху плесенясалите останки на едно огромно повалено дърво. Едната очевидно беше жена. Другите две — мъже. Бяха голи, с изключение на някакъв омотан около кръста червен плат, кожата им бе сивкаворозова, каквато преди не бях виждал у нито един дивак. Бяха с големи дебели лица, без брадички, полегати чела и оскъдна четинеста коса по главите. Никога преди не бях виждал такива звероподобни същества.

Разговаряха или поне един от мъжете говореше нещо на другите двама и всички бяха тъй дълбоко заинтригувани, че не обърнаха внимание на шумоленето от моето приближаване. Поклащаха главите и раменете си насам-натам. Думите на говорещия долитаха плътни и лигави, но макар да ги чувах ясно, не можех да различа какво точно казва. Стори ми се, че рецитира някаква сложна скоропоговорка. След малко артикулацията му стана по-отчетлива и като простря напред ръце, той се изправи на крака.

Другите сториха същото и заломотиха нещо в хор, като простряха ръце встрани и залюляха рамене в ритъма на песента си. Тогава забелязах ненормално късите им крака и тромавите им ходила. Тримата бавно започнаха да се въртят в кръг, като потрепваха с нозе и размахваха ръце; в ритмичната им рецитация се промъкна нещо като мелодия, в която различих припев — звучеше като „Алуула“ или „Балуула“. Очите им заблестяха, а грозните им лица се озариха от

израза на странно блаженство. От устата им, съвсем без устни, капеше слюнка.

Внезапно, докато наблюдавах нелепите им непонятни жестове, за първи път ясно осъзнах какво именно в тези същества по някакъв начин ме бе накърнило в началото, от какво бяха предизвикани двете непоследователни и противоречиви впечатления за пълна неизвестност и същевременно за странна познатост. Трите същества, заети с тайнствения обряд, бяха с човешки форми и същевременно странно приличаха на някакви познати животни. Независимо от своята човешка форма, парцаливите си одежди и грубата си човекоподобност, всяко от тях vyplъщаваше в себе си, в движенията си, в изражението си и в цялостното си присъствие някакво неопровержимо подобие на шопар, прилика със свиня, безпогрешният белег на животно.

Стоях, обхванат от учудващото прозрение и в главата ми нахлуваха най-ужасни въпроси. Съществата започнаха да подскачат, отначало едното, след него и другите, да крещат и да сумтят. Сетне едното се подхлъзна и за миг застана на четири крака, после незабавно се изправи. Но дори този мимолетен проблясък на истински животинското в тези чудовища беше достатъчен.

Обърнах се възможно най-безшумно и сегиз-тогиз, вцепеняван от страх да не бъде открит от изпращяването на съчка или прошумоляването на листата, се мушнах в храсталаците. Трябваше ми доста време, за да стана по-храбър и да се осмеля да се движа по-свободно.

Едничката ми мисъл в този момент бе да се махна от отвратителните същества и не забелязах, че съм се озовал на нещо като пътечка между дърветата. Преминавайки през една малка горска полянка, изведнъж с голямо безпокойство забелязах между дърветата два тромави крака, които с безшумни стъпки вървяха успоредно с мен, отдалечени на около тридесет ярда. Главата и горната част на тялото бяха скрити от преплетените лиани. Спрях рязко, като се надявах, че съществото не ме вижда. Заедно с мен спряха и краката. Бях тъй нервен, че изключително трудно превъзмогнах порива си да побягна стремглаво.

Тогава, като се вгледах внимателно, различих през преплитащата се мрежа главата и тялото на урода, когото бях видял да пие. Той раздвижи глава. Когато ме погледна изпод сянката на дърветата, видях,

че очите му имаха смарагдовозелен цвят и полуфосфоресциращ блясък, който изчезна, щом отново си обърна главата. За момент остана неподвижен и после побягна безшумно през избуялата зеленина. Само след миг беше вече изчезнал зад някакви храсти. Не го виждах, но усещах, че е спрял и ме наблюдава.

Какво за бога беше това: човек или животно? Какво искаше от мен? Нямах оръжие, нито дори тояга. Бягството би било лудост. Във всеки случай нещото, каквото и да бе то, нямаше смелост да ме нападне. Стиснах зъби и закрачих право срещу него. Напрягах се да не издам страха, който смразяваше гръбнака ми. Промъкнах се през група високи храсталаци с бели цветове и го видях двадесет ярда по-нататък да ме гледа през рамо и да се двоуми. Пристъпих още една-две крачки напред, като го гледах настойчиво в очите.

— Кой си ти? — казах аз.

Той се опита да устои на погледа ми.

— Не! — изведнъж рече той и като се извърна, се отдалечи с подскоци през шубрака. После се обърна и отново се вторачи в мен. Очите му блестяха в сумрака под дърветата.

Бях си глътнал езика от страх, но съзнавах, че единственият ми шанс е да блъфирам и отново уверено се отправих към него. Той пак се обърна и изчезна в здрача. Стори ми се, че още веднъж зърнах блясъка на очите му и това бе всичко.

Едва сега осъзнах на какви опасности ме излагаше напредналото време. Слънцето бе залязло преди няколко минути, на изток вече се спускаше мек тропически здрач и първият молец пърхаше безшумно около главата ми. Трябваше да побързам обратно зад оградата, иначе щеше да се наложи да прекарам нощта сред неизвестните опасности на тайнствената гора.

Мисълта за връщане в убежището, където витаеше болката, беше крайно неприятна, но още по-страшна бе тъмнината и всичко, което криеше тя, да ме завареше на открито. Хвърлих още един поглед към сивите сенки, погълнали странното същество, и поех обратния път надолу по склона към потока в посоката, от която смятах, че съм дошъл.

Кречех енергично, смутен от всичко това, и скоро се озовах на едно равно място между рядко пръснатите дървета. Безцветната яснота, която идва след пурпурния залез на слънцето, притъмняваше.

С всеки изминат миг синьото небе ставаше все по-дълбоко и една по една звездите пронизаха мрачевината; пространството между дърветата, пролуките в околната растителност, които се синееха неясно денем, почерняха и станаха тайнствени.

Бързах напред. Багрите на света изчезнаха, върховете на дърветата се издигаха на фона на яркото синьо небе като мастилени силуети и всичко под този хоризонт се стопяваше в безформени черни петна. След малко дърветата се разрешиха, преобладаваха храстите. По-нататък следваше голо запустяло пространство, покрито с бял пясък, и ново струпване на непроходими храсталаци.

Измъчваше ме едва доловимо шумолене вдясно от мен. Отначало мислех, че се заблуждавам, защото, когато спирах, беше тихо с изключение на вечерния бриз по върхарите на дърветата. Но щом продължах отново, стъпките ми имаха ехо.

Отдалечих се от гъсталака, като се придържах към по-открит терен и се стремях от време на време да правя внезапни завои, за да изненадам онова нещо, ако то съществуваше, и се промъкваше към мен. Не виждах нищо и въпреки това усещането ми за чуждо присъствие непрекъснато се засилваше. Ускорих крачката и след известно време стигнах нисък хребет, преминах го и рязко се извърнах, наблюдавайки го внимателно. Очертанията му ясно се открояваха на фона на помръкващото небе.

Но след малко някаква безформена маса се издигна за момент над хоризонта и отново изчезна. Убедих се, че мойт неприятел със светлокафявото лице отново ме дебнеше. Към това се добавяше и неприятното усещане, че съм загубил пътя.

Бързах известно време отчаяно объркан от потайния начин, по който ме преследваше. Каквото и да беше, нещото или нямаше смелост да ме нападне, или изчакваше да ме издебне в неудобен за мен момент. Нарочно се придържах към по-открити места. От време на време се обръщах и заслушвах и скоро почти си внуших, че преследвачът ми се е отказал от гонитбата или той просто е плод на разстроеното ми въображение. Чух шума на морето и ускорих крачка, почти се затичах и веднага долових звук от препъване зад гърба си.

Обърнах се рязко и се вгледах в неясните дървета зад себе си. Една черна сянка сякаш скочи към друга. Вслушвах се вцепенен, но долавях единствено ударите на сърцето си. Помислих, че нервите ми

са разстроени и въображението ми погажда номера и тръгнах решително по посока на прибоа.

След около минута дърветата станаха още по-редки и се озовах върху гол нисък нос, издаден в тъмните води. Нощта бе спокойна и ясна и отраженията на множеството блещукащи звезди потрепваха в тихите гънки на морето. Малко по-нататък сушата от неправилния пръстен на рифа светеше със своя собствена бледа светлина. На запад се виждаха светлините на зодиака, смесени с жълтото сияние на вечерницата. Брегът се спускаше на изток от мен, а на запад бе скрит зад възвишението на носа. Тогава си спомних, че крайбрежието на Моро се падаше на запад.

Зад гърба ми изпраща клонче и се чу шумолене. Обърнах се и застанах с лице към тъмната гора. Не можех да видя нищо — но ми се привиждаха много неща. Всяка тъмна форма в сумрака изглеждаше заплашителна, по своему напомняше напрегнато дебнене. Останах така може би минута и после, все още с поглед към дърветата, се отправих на запад, за да прекося носа. И щом помръднах, една от притаените сенки се размърда и ме последва.

Сърцето ми биеше лудо. След малко на запад се разкри широката извивка на залива и аз отново се спрях. Безшумната сянка спря на дванадесетина ярда зад мен. Една малка светлинка блещукаше на отдалечения край на извивката, а сивата ивица на пясъчния бряг се виждаше мъгляво на звездната светлина. Светлината идеше от около две мили разстояние. За да стигна до брега, трябваше да прекося гората, където се спотайваха сенките, и да се спусна през храсталака по склона.

Сега виждах нещото значително по-ясно. Не беше животно, защото стоеше изправено. Тогава отворих уста да заговоря, но се задавих от хриплива хращка. Опитах отново и извиках:

— Кой е там?

Отговор не последва. Пристъпих крачка напред. Нещото не се помръдна; само се присви. Кракът ми се удари в камък.

Тогава ми хрумна една идея. Без да свалям поглед от тъмната фигура пред мен, приклеках и взех скалния отломък. Но при движението ми нещото се обърна рязко, както би направило куче, и се промъкна встрани. Тогава се сетих за едно ученическо средство срещу големите кучета, завих камъка в носната си кърпа и я омотах около

китката си. Дочух движение откъм сенките, сякаш нещото отстъпваше. Тогава напрегнатата ми възбуда изведнъж се уталожи. Обля ме обилна пот, цял се разтреперах от мисълта за своя неприятел и при вида на това оръжие в ръката ми.

Мина известно време, преди да събера решителност да се спусна през дърветата и храстите встрани от носа към плажната ивица. Накрая го направих на бегот и когато излязох от гъсталаците на пясъка, чух, че някой идва след мен, кършейки клоните.

Загубих ума и дума от страх и се затичах покрай брега. Незабавно се разнесе бързо тупкане на меки стъпки, които ме преследваха. Нададох див крясък и побягнах два пъти по-бързо. Някакви неясни черни същества, към три-четири пъти по-едри от заек, бягаха от мен и подскачаха от брега към близките храсти. Докато съм жив, ще запомня ужаса на това преследване. Тичах близо до водата и от време на време чувах пляска на стъпките, които ме застигаха. Далечно, безнадеждно далечно беше жълтата светлина. Всичко наоколо бе тъмно и притаено. Пляс, пляс, приближаваха се все повече и повече стъпките на преследвача. Не ми стигаше въздух, тъй като отдавна не бях тичал; закашлях се и усетих болка, сякаш ме прониза нож. Прецених, че нещото ще ме догони много преди да стигна оградата, отчаян и задъхан се извърнах и когато се приближи до мен, го ударих, ударих го с все сила. Камъкът излетя от носната ми кърпа като от прашка.

Когато се обърнах, нещото, което тичаше на Четири крака, се изправи и гюлето се стовари точно върху лявото му слепоочие. Черепът му изкърна и човекът-животно се спъна в мен, отблъсна ме назад с ръце, олюля се покрай мен и падна по очи на пясъка с лице във водата. Остана да лежи там неподвижно. Не можех да събера кураж да приближа до тъмната купчина. Оставих я там, водата около нея се плискаше под безучастните звезди, и като я заобиколих на доста голямо разстояние, продължих пътя си към жълтата светлинка на къщата. И скоро с чувство на облекчение дочух жалното стенание на пумата, звукът, който първоначално ме бе тласнал да изучавам този загадъчен остров. Макар че бях слаб и ужасно изтощен, събрах всички сили и отново затичах към светлината. Стори ми се, че някакъв глас ме вика.

[1] Епифити — растения, които живеят прикрепени по стъблата и клоните на живи дървета и храсти, но без да паразитират върху тях.
Б. пр. ↑

10. ПЛАЧЪТ НА ЧОВЕКА

Като се приближих до къщата, видях, че от отворената врата на стаята ми идеше светлината; а после откъм тъмнината край оранжевия четириъгълник чух Монтгомъри да вика:

— Прендик.

Продължих да тичам. След малко го чух отново. Отговорих с едва чуто „Здрасти“ и след малко, залитайки, стигнах до него.

— Къде бяхте? — каза той, като ме отстрани леко от себе си, така че светлината от вратата да пада върху лицето ми. — И двамата бяхме тъй заети, че допреди половин час не си спомняхме за вас.

Той ме въведе в стаята и ме настани на шезлонга. Известно време светлината ме заслепяваше.

— Не допускахме, че ще тръгнете да изучавате острова, без да ни предупредите — каза той. И добави: — Страхувах се! Но... какво има? Ей!

Последните сили ме напуснаха и главата ми клюмна върху гърдите. Мисля, че му достави известно удоволствие да ми даде бренди.

— За бога — рекох аз, — залостете вратата.

— Срещнали сте някоя от нашите забележителности, а? — попита той.

Заклучи вратата и отново се обърна към мен. Не ми зададе повече въпроси, но ми предложи още бренди и вода и ме застави да хапна. Бях напълно изтощен. Спомена бегло, че бил забравил да ме предупреди и кротко ме запитва кога съм напуснал къщата и какво съм видял. Отговорих му също така кротко с откъслечни изречения.

— Кажете ми какво означава всичко това? — попитах на ръба на истерията.

— Нищо чак толкова ужасно — отговори той. — Но мисля, че ви е достатъчно за един ден. — Ненадейно пумата заскимтя остро и болезнено. При това той изруга под носа си:

— Проклет да съм, но това място не е по-добро от Гоуър стрийт... с нейните котки.

— Монтгомъри — казах аз, — какво бе това нещо, което ме преследваше? Звяр или човек?

— Ако не спите тази нощ — отговори той, — до утре ще полудеете.

Застанах пред него.

— Какво бе това нещо, което ме преследваше? — попитах.

Той ме погледна право в очите и изкриви устни. Погледът му, който допреди миг изглеждаше оживен, помръкна.

— По вашия разказ — отговори той — мисля, че е било таласъм.

Усетих пристъп на остро раздразнение, но той премина така бързо, както бе дошъл. Отново се хвърлих на шезлонга и притиснах длани към челото си. Пумата започна пак.

Монтгомъри ме заобиколи и сложи ръка на рамото ми.

— Вижте, Прендик — каза той, — не ми беше работа да ви пускам да се мотаете из нашия глупав остров. Но не е толкова лошо, колкото ви се струва, човече. Само си съсипахте нервите. Ще ви дам нещо сънотворно. Това ... ще продължи с часове. Трябва просто да заспите, иначе не отговарям за вас.

Не отвърнах. Наклоних се напред и закрих лицето си с длани. Скоро той се върна с малка стъкленица, пълна с някаква тъмна течност. Даде ми я. Изпих я, без да се съпротивявам, и той ми помогна да легна в хамака.

Когато се събудих, беше вече съвсем светло. Останах известно време изтегнат по гръб, загледан в тавана. Забелязах, че мертеците бяха направени от корабни греди. Обърнах глава и видях на масата приготвена за мен храна. Усетих глад и понечих да се измъкна от хамака, който много услужливо, сякаш предугадил намерението ми, се преобърна и ме изсипа на четири крака на пода.

Изправих се и седнах да се храня. Главата ми тежеше, отначало си спомнях само смътно за това, което се бе случило предишната вечер. Сутрешният бриз подухваше много приятно през неостъкления прозорец и заедно с храната засилваше чувството на животинско удоволствие, което изпитвах. След малко вратата зад мен, тази към двора, се отвори. Обърнах се и видях лицето на Монтгомъри.

— Всичко наред ли е? — попита той. — Страшно съм зает. — И затвори вратата. По-късно открих, че е забравил да я заключи.

Сетне си спомних израза на лицето му предишната вечер и тогава всичко, което бях преживял, възкръсна в съзнанието ми. Точно когато отново ме обхвана ужас, отвътре долетя вик, но това вече не беше викът на пумата.

Сложих обратно хапката, която бях поднесъл към устните си и се заслушах. Тишина, нарушавана единствено от сутрешния бриз. Помислих, че слухът ми ме е заблудил.

След дълга пауза поднових закуската си, но целият бях слух. Подир малко дочух още нещо, съвсем слабо и тихо. Замръзнах на място. Макар да бе слаб и тих, звукът ме разтърси много по-дълбоко от всички гадости, които бях чувал оттатък стената. Този път нямаше грешка относно естеството на неясните откъслечни звуци, никакво съмнение относно техния източник: защото това бе ридание, прекъсвано от хълцане и вопли на терзание. Този път не бе животното. Беше човешко същество, подложено на мъчения!

Щом осъзнах това, станах, прекосих с три крачки стаята, сграбчих дръжката на вратата към двора и я отворих широко пред себе си.

— Прендик, човече! Спрете! — извика Монтгомъри, като ми препречи пътя.

Една изплашена хрътка изскимтя и се озъби. Видях кръв в мивката, кафява, на места алена, и долових специфичния дъх на карболова киселина. И тогава през една отворена врата, в полумрака на сянката, видях нещо болезнено, привързано към някаква рамка, нарязано, окървавено и бинтовано. Сетне побледнялото и ужасено лице на стария Моро го закри.

В миг той ме сграбчи за рамото с ръка, цялата изцапана в червено, завъртя ме и ме изхвърли с главата напред обратно в стаята ми, повдигайки ме, като да бях малко дете. Проснах се в цял ръст на пода, вратата се затръшна и закри гневното му напрегнато лице. Чух ключа да се превърта в ключалката и укоризнения глас на Монтгомъри.

— Проваля работата на целия ми живот — каза Моро.

— Не разбира — отговори Монтгомъри и добави нещо, което не достигна до слуха ми.

— Все още не мога да отделя време — каза Моро.

Останалото не чух. Изправих се и застанах треперещ, в главата ми бе хаос от най-ужасни опасения. Възможна ли бе, мислех си, вивисекция на хора? Въпросът просветна като мълния в разбушувано небе. И внезапно мъглявият страх в съзнанието ми кристализира в живо осезаема опасност.

11. ПРЕСЛЕДВАНЕТО НА ЧОВЕКА

Безразсъдна надежда за бягство ме накара да си спомня, че външната врата на стаята ми все още бе отворена. Сега бях убеден, абсолютно сигурен, че Моро правеше вивисекция на човешко същество. През цялото време, откакто бях чул името му, се опитвах да свържа по някакъв начин нелепия животински облик на обитателите на острова с неговите мерзости; и мисля, че сега си изясних всичко. Споменът за изследванията му върху кръвопреливането отново се събуди в съзнанието ми. Видените от мен същества бяха жертви на някакъв чудовищен експеримент!

Тези противни негодници имаха намерението просто да ме задържат, да ме заблудят с проявите си на доверие и после да ме обрекат на съдба по-гнусна от самата смърт — на мъчения, а след мъченията на най-чудовищната деградация, която бе възможно да си представя — да ме отпратят с погубена душа като звяр при останалата сбирщина. Огледах се за някакво оръжие. Нищо. Тогава яростно обърнах шезлонга, настъпих го с крак и откъртих страничната пръчка. Случайно заедно с дървото изскочи и един гвоздей, който остана да стърчи, придавайки до известна степен застрашителен вид на иначе безобидното оръжие. Дочух стъпки отвън и на часа блъснах вратата, видях Монтгомъри на около ярд. Възнамеряваше да заключи външната врата.

Вдигнах пръчката с пирона и замахнах към лицето му, но той отскочи. Подвоумих се за момент, сетне се обърнах и се втурнах към ъгъла на къщата.

— Прендик, човече! — чух изумения му вик. — Не ставайте глупак, човече!

Още минута, помислих си, и щеше да ме заключи вътре, готов за съдбата си като опитно зайче. Показа се зад ъгъла и го чух да крещи:

— Прендик!

После се затича подире ми, като викаше нещо.

Този път, тичайки слепешката, поех на североизток — в посока перпендикулярна на предишната си експедиция. Един-единствен път, докато тичах стремглаво покрай брега, хвърлих поглед през рамо и видях заедно с него слугата му. Затичах яростно нагоре по склона, после през билото и се отправих на изток покрай скалиста падина, обградена от двете страни с джунгла. Пробягах приблизително една миля, гърдите ми се напрягаха до пръсване, чувах ударите на сърцето си, а после, когато престанах да чувам Монтгомъри и слугата му, на прага на изтощението остро свих обратно към брега, както прецених, и легнах под прикритието на тръстиковия храсталак. Останах там дълго, тъй изплашен, че не смеех да помръдна, и дори от уплаха не можех да си съставя план за действие. Дивият пейзаж наоколо дремеше безшумно под слънцето и единственият звук край мен бе тихото жужене на някакви дребни мушици, които ме бяха нападнали.

Подир малко обърнах внимание и на монотонния като дишане звук — шума на прибоя. След около час чух Монтгомъри да ме вика по име далеко на север. Това ме накара да си помисля за план за действие. Размишлявах, че на острова живеят единствено тези двама привърженици на вивисекцията и техните обезобразени като животни жертви. Ако се наложи, те без съмнение можеха да насъскат някои от тях срещу мен. Знаех, че и Моро, и Монтгомъри носеха револвери; а освен слабата чамова пръчка с острие от малък пирон, това жалко подобие на боздуган, аз не бях въоръжен.

Останах да лежа неподвижно, докато не усетих жажда и глад. В този миг осъзнах истинската безнадеждност на положението си. Нямах понятие как мога да се сдобия с храна; бях пълен невежа по ботаника, за да открия някакви ядливи корени или плодове; нямах средство, с което да направя капан за малобройните зайци на острова. Колкото повече обмислях перспективите, толкова повече осъзнавах безизходицата си. Накрая, отчаян от положението си, ми дойде наум за хората-зверове, които бях срещнал. Опитах се да открия проблясък на надежда в това, което знаех за тях. Последователно си спомнях за всеки видян и се мъчех да намеря в паметта си някаква поличба за помощ.

Ненадейно се разнесе лай на хрътки, в това съзрях нова опасност. Без много-много да се замислям, иначе щяха да ме заловят, грабнах пръчката с гвоздеа и се втурнах стремително към пляска на

морето. Помня трънливите храсти, чиито бодли се впиваха в мен като игли. Измъкнах се окървавен, с изпокъсани дрехи на края на тясно ручейче, течащо на север. Без никакво колебание направо нагазих във водата. Тръгнах по ручейчето и след малко се озовах до колене в малък поток. Накрая се изкатерих на западния бряг, сърцето ми биеше лудо, пропълзях в папратовия гъсталак, за да изчакам развитието на събитията. Чух кучето, беше само едно, да се приближава и да скимти, когато стигна до трънаците. Не дочух повече нищо и за малко помислих, че съм успял да избягам.

Времето течеше, тишината се проточи и накрая след около час, който прекарах в безопасност, куражът ми започна да се възвръща. Вече не бях тъй уплашен и тъй отчаян. Може би бях претръпнал от уплаха и отчаяние. Сега осъзнавах, че практически животът ми е загубен и това убеждение ме правеше способен на всичко. Дори имах известно желание да се срещна очи в очи с Моро. И както бях нагазил във водата, ми хрумна, че ако се наложеше, пред мен все още имаше път за бягство от мъченията — не можеха да ми попречат да се удавя. Почти си бях наумил да се удавя още тогава, но някакво странно желание да видя какво ще излезе от това приключение, ексцентричният интерес на безличния наблюдател у мен, ме възпряха. Протегнах крайници, наранени и болезнени от шиповете на тръните, и огледах дърветата наоколо; тъй ненадейно, сякаш бе изскочило от зеления ажур, който го окръжаваше, пред очите ми изникна едно черно лице, което ме наблюдаваше.

Забелязах, че е маймуноподобното същество, което бе посрещнало баркаса на брега. Беше се притиснало към полегатия ствол на една палма. Сграбчих пръчката и застанах с лице към него. То започна да бръщолеви:

— Ти, ти, ти — беше всичко, което можах да различа в началото. Изведнъж то скочи от дървото и след още миг надничаше любопитно между папратите.

Не изпитвах към това същество онова отвращение, което ме обхващаше при срещите с другите Зверохора.

— Ти — рече то, — в лодката. — Значи беше човек, във всеки случай не по-малко човек от слугата на Монтгомъри, защото можеше да говори.

— Да — отговорих. — Дойдох с лодката. От кораба.

— О-о — рече то и живите му неспокойни очи взеха да ме изучават — ръцете ми, пръчката, която носех, краката ми, съдраното ми палто, драскотините и раните, причинени от тръните. Изглежда, нещо го озадачи. Очите му се спряха отново върху дланите ми. То протегна своята ръка и бавно преброи пръстите си:

— Един, два, три, четири, пет, а?

Тогавя не схванах какво имаше предвид. По-късно щях да открия, че болшинството от тези Зверохора имаха обезобразени длани, понякога им липсваха дори три пръста. Но предполагайки, че това е някакъв своеобразен поздрав, отговорих със същото. Той се захили с огромно удоволствие. После отново огледа наоколо с бърз блуждаещ поглед. Направи пъргаво движение и изчезна. Папратовите листа, между които бе стоял, се събраха с шумолене.

Запромъквах се след него в гъсталака и бях изумен да открия, че се люлее весело на дългата си ръка на една спускаща се от листака над нас лиана. Беше с гръб към мен.

— Хей — извиках.

Той се превъртя във въздуха, скочи на земята и застана с лице към мен.

— Виж — казах, — къде мога да намеря нещо за ядене?

— Ядене — рече той. — Сега ядеш човешка храна. — И погледът му отново се върна на висящата лиана. — В колибите.

— А къде са колибите?

— О!

— Нов съм, нали виждаш.

При тези думи той се завъртя и тръгна с бърз ход. Всичките му движения бяха чудновато ловки.

— Ела — каза той.

Тръгнах с него, за да изживея приключението до края. Предполагах, че колибите са някакъв недодялан подслон, където живееха той и другите Зверохора. Може би щяха да се окажат дружелюбно настроени и да успея да се разбера с тях. Все още не знаех до каква степен са загубили човешкото, което им приписах.

Моят маймуноподобен спътник вървеше край мен с бърз ход, с отпуснати ръце и издадени напред челюсти. Чудех се какви ли спомени имаше за миналото.

— Откога си на острова? — попитах.

— Откога? — След като повтори въпроса, показва три пръста. Това същество беше почти идиот. Опитах се да уточня какво искаше да каже, но това очевидно го отегчи. След някой и друг въпрос той ненадейно ме напусна и подскочи към някакви плодове, които висяха на едно дърво. Откъсна шепа бодливи черупки и пътъом започна да яде съдържанието им. Забелязах това доволен, тук все пак можеше да се хапне нещо. Опитах се да му задам още няколко въпроса, но бързо изломотените му отговори по-често се отнасяха за нещо друго. Само малка част от тях бяха смислени, останалите приличаха на папагалска реч.

Бях така погълнат от тези подробности, че почти не забелязвах пътеката, която следвахме. Подир малко стигнахме до някакви дървета, целите овъглени и кафяви, а след това до едно голо място, покрито с жълто-белезникава кора, от другата страна на което се разнасяше лютив за носа и очите дим. От дясната ни страна над ръба на голите скали виждах морето. Пътеката се виеше стръмно надолу към тясно дере, между две безформени купчини възчерна сгурия на буци. Отправихме се именно нататък.

В прохода беше много тъмно след ослепителната слънчева светлина, отразена от богатата на сѳра почва. Стените ставаха все по-стръмни и се приближаваха една към друга. Пред очите ми се мержелееха зелени и алени петна. Водачът ми внезапно спря.

— У дома — рече той и застана на едно празно място, в чийто мрак отначало не различавах абсолютно нищо. Чух някакви странни звуци и разтърках очи с кокалчетата на лявата си ръка. Усетих отблъскващата миризма на непочистена клетка за маймуни. Понататък след скалите се откриваше полегат, огрян от слънцето склон, покрит със зеленина, а през тесен отвор от двете страни на теснината светлината падаше в мрака на вътрешността.

12. КАЗВАЧИТЕ НА ЗАКОНА

Нещо студено докосна ръката ми. Сепнах се и различих нещо розово, което от всичко на света най-много приличаше на дете с одрана кожа. Съществото имаше меките, но отблъскващи черти на ленивец — същото ниско чело и забавени движения. Когато първият шок от смяната на светлината премина, започнах да виждам по-ясно наоколо си. Малкото същество, прилично на ленивец, стоеше втрещено в мен. Водачът ми бе изчезнал.

Мястото представляваше тесен проход между високи стени от лава, пукнатина в разклонения ѝ поток. Купчини от преплетени водорасли, палмови клони и тръстики, подпрени на скалата, образуваха груби, непрогледно тъмни леговища от двете страни на пукнатината. Криволичещият между тях път, нагоре по дерето, широк бе не повече от три ярда и безобразно замърсен от гниеци плодове и други отпадъци, които бяха причината за отблъскваща смрад наоколо.

Малкото розово същество, прилично на ленивец, все още мигаше насреща ми, когато Маймуночовека се появи в пролуката на най-близката бърлога и ми махна с ръка да вляза. В това време някакво сгърбено чудовище изпълзя от едно от жилищата по-нагоре по странната улица, застана като безформен силует на фона на ярката зеленина и се втрени в мен. Колебаех се — почти бях готов да хукна обратно по пътя, по който бях дошъл, но после, решен да поема риска до края, сграбчих по средата пръчката с пирона и пропълзах под малкия зловонен навес след водача си.

Мястото бе полукръгло, оформено като половината на пчелен кошер, и срещу скалата, която представляваше вътрешната му стена, имаше куп разнообразни плодове, кокосови орехи и други. Няколко недодялани съдини от камък и дърво бяха наредени на пода, една от тях бе поставена върху грубо трикрако столче. Огън нямаше. В най-тъмния ъгъл на колибата седеше безформена тъмна маса, която промърмори „Хей“, щом влязох, а маймуночовекът, застанал в невзрачната светлина на отвора, ми подаде един разчупен кокосов

орех, когато пропълзях в другия ъгъл и клекнах там. Взех го и възможно най-спокойно започнах да го гриза независимо от напрегнатото треперене и почти нетърпимия задух в бърлогата. Малкото розово същество, прилично на ленивец, стоеше в пролуката на колибата и нещо друго със сиво лице и светли очи надничаше втренчено над рамото му.

— Хей — обади се тайнствената купчина отсреща.

— Това е човек! Това е човек! — бръщолевеше моят водач. — Човек, човек, жив човек, като мен.

— Млъкни — каза гласът от тъмното и изсумтя. Гризях си кокосовия орех сред внушително мълчание. Напрегнато се вирах в тъмнината, но не можех да различа нищо.

— Това е човек — повтори гласът. — Идва да живее с нас ли?

Беше дебел глас, някак особен, с нещо като подсвиркващи обертонове, порази ме неговата своеобразност, но английският акцент беше неочаквано добър.

Маймуночовека ме погледна в очакване на нещо. Долових, че паузата беше въпросителна.

— Идва да живее с вас — казах.

— Той е човек. Трябва да научи Закона.

Вече започнах да различавам в тъмнината нещо още по-черно, бегло очертание на прегърбена фигура. Тогава забелязах, че входът на жилището бе затъмнен от още две глави. Стиснах пръчката. Съществото в мрака повтори по-високо:

— Кажи думите. — Бях пропуснал последната му забележка. — Да не се ходи на четири Крака; такъв е Законът — повтори то напевно.

Бях озадачен.

— Кажи думите — повтори Маймуночовека и фигурите на отвора откликнаха като ехо със заплашителни нотки в гласовете. Осъзнах, че трябва да повтора тази идиотска формула. И сетне започна най-безсмислената церемония.

Гласът в тъмното запя монотонно някаква измислена ектения^[1], а ние всички я повтаряхме ред по ред. При това те се люлееха настрани, пляскаха с ръце по коленете си и аз последвах примера им. Струваше ми се, че вече съм умрял и съм в някакъв друг свят. Тъмната колиба, тези гротескни неясни фигури, изпъстрени тук-таме със слънчеви петна, всички люлеещи се и пеещи:

— Да не се ходи на четири Крака; такъв е Законът. Не сме ли ние Хора?

Да не се Лочи; такъв е Законът. Не сме ли ние Хора? Да не се яде Месо, нито Риба; такъв е Законът. Не сме ли ние Хора?

Да не се дращи Кората на Дърветата; такъв е Законът. Не сме ли ние Хора?

Да не се преследват други Хора; такъв е Законът. Не сме ли ние Хора?

И така нататък, от забраната на тези безумия до забраната на най-невъзможните и най-непристойните неща, за които може да се сети човек.

Всички бяхме обхванати от някакъв ритмичен екстаз; бръщолевехме и се люлеехме все по-бързо, като повтаряхме този смайващ закон. На пръв поглед състоянието на тези уроди ме бе заразило, но дълбоко в мен се бореха присмехът и отвращението.

Изброихме дълъг списък от забрани и сетне песента премина в нова формулировка: Негов е на Болката Дома. Ръката Негова създава. Ръката Негова ранява. Ръката Негова лекува.

И така нататък следваше друга дълга поредица, предимно неразбираемо за мен бръщолевене за Него, който и да бе той. Можеше да ми изглежда сън, но никога преди не бях чувал в съня си пеене.

— Негови са светкавиците — пеехме ние. — Негово е дълбокото солено море.

Хрумна ми ужасната идея, че след като ги бе превърнал в животни, Моро беше насадил в недоразвитите им мозъци представа за своята божественост. Но усещах присъствието на белите зъби и силните нокти достатъчно осезаемо, за да посмея да спра песента си.

— Негови са звездите по небето.

Накрая песента свърши. Видях лицето на Маймуно-човека, лъснало от пот, и вече привикнал с тъмнината, различих по-ясно фигурата в ъгъла, от която идеше гласът. На ръст бе колкото човек, но, изглежда, бе покрита с мръсносива козина, почти като скай-териер. Какво бе това? Какво бяха всички те? Представете си, че сте заобиколени от най-ужасните уроди и манияци, които можете да измислите, и навярно ще разберете поне малко чувствата ми в компанията на тези гротескни човешки карикатури.

— Той е човек с пет пръста, с пет пръста... като мен — каза Маймуночовека.

Протегнах ръце. Сивото същество в ъгъла се наведе напред и рече:

— Да не се тича на четири Крака; такъв е Законът. Не сме ли ние Хора?

Присегна се със своята странно уродлива лапа и сграбчи пръстите ми. Беше нещо почти като еленово копито с два извити нокътя. За малко не изкресях от удивление и болка. Издаде напред лице, вторачи се в ноктите ми и когато се показва в светлината на отвора, с отвращение забелязах, че това не бе лице нито на човек, нито на звяр, а просто една туфа от сива козина с три едва забележими извивки, които очертаваха местата на очите и устата.

— Той има малки нокти — смутолеви в косматата си брада отвратителното същество. — Това е добре.

Пусна ръката ми и аз инстинктивно стиснах пръчката.

— Яж корени и растения — такава е Неговата воля — обади се Маймуночовека.

— Аз съм Казвача на Закона — изрече сивото тяло. — Тук идват всички нови, за да научат Закона. Аз седя в тъмнината и казвам Закона.

— Точно така — потвърди един от зверовете на входа.

— Жестоки са наказанията за онези, които нарушат Закона. Спасение няма.

— Спасение няма — казаха Зверохората, като се спогледаха плахо.

— Няма, няма — рече Маймуночовека. — Няма спасение. Виж! Веднъж направих едно малко нещо, едно нередно нещо. Ломотех, ломотех, спрях да говоря. Никой не можеше да ме разбере. Сега съм жигосан — с клеймо на ръката. Той е велик, той е добър!

— Спасение няма — каза сивото същество в ъгъла. — Спасение няма — казаха Зверохората, като се спогледаха подозрително.

— Всеки има недостатък — рече сивият Казвач на Закона. — Не знаем какъв е твоят недостатък. Ще научим. Някои искат да преследват разни неща, дето се движат, да дебнат и да се промъкват, да причакват и да връхлитат, да убиват и да хапят, да хапят дълбоко и лакомо, за да смучат кръв... Това е лошо. „Да не се преследват други Хора; такъв е

Законът. Не сме ли ние Хора. Да не се яде Месо, нито Риба; такъв е Законът. Не смели ние Хора?“

— Няма спасение — каза един петнист звяр, който седеше на входа.

— Всеки има недостатък — рече сивият Казвач на Закона. — Някои искат да късат със зъби и нокти корените на нещата, да душат пръстта... Това е лошо.

— Спасение няма — повториха хората на входа.

— Някои драцят с нокти дърветата, някои ровят гробовете на умрелите, някои се бият с глави, с ръце, с нокти, някои хапят ненадейно без всякаква причина, някои обичат нечистотията.

— Спасение няма — обади се Маймуночовека, като се чешеше по прасеца.

— Спасение няма — рече и малкото розово същество, прилично на ленивец.

— Наказанието е сурово и неизбежно. Затова научи Закона. Кажете думите — и той отново невъздържано захвана странната ектения за Закона, и отново аз и всички останали същества започнахме да припяваме и да се люлеем. От този брътвеж и от задушливата смрад на мястото ми се зави свят, но продължих, като се надявах нещата скоро да вземат друг обрат.

— Да не се ходи на четири Крака; такъв е Законът. Не сме ли ние Хора?

Вдигахме такъв шум, че не забелязах врявата навън, докато някой, мисля, че беше един от двамата Мъже-Свине, пхна главата си над малкото розово, подобно на ленивец, същество и възбудено извика нещо, което не схванах. Тези на входа на часа изчезнаха, Маймуночовека се втурна навън, а съществото, което седеше в мрака, го последва — забелязах само, че е грамадно и Тромаво, покрито със сребриста козина — и аз останах сам.

Преди да стигна до процепа, чух ръмженето на хрътка.

След още миг стоях извън коптора, с дъсчицата от стола в ръка, целият разтреперан. Пред мен бяха тромавите гърбове на около двайсетина Зверохора със скрити между плешките уродливи глави. Жестикულიраха възбудено. Други полуживотински лица надничаха любопитно от останалите коптори. Поглеждайки в посоката, в която те бяха обърнати, видях в омарата под дърветата, зад прохода с

бърлогите, тъмната фигура и ужасно пребледнялото лице на Моро. Едва удържаше подскачащата хрътка, а близо след него идеше Монтгомъри с револвер в ръка.

За миг останах вцепенен от ужас. Завъртях се и видях, че зад мен проходът е преграден от друг огромен звяр с грамадно сиво лице и малки премигващи очички, който се приближаваше насреща ми. Огледах се и на около шест ярда вдясно видях тясна пролука в каменната стена, през която в тъмнината падаше косо слънчев лъч.

— Стой! — извика Моро, щом се отпавих нататък. — Спрете го! — едно по едно лицата се обърнаха към мен. За щастие животинските им мозъци работеха бавно.

Втурнах се с рамото напред към тромавото чудовище, което тъкмо се обръщаше, за да разбере какво точно иска да каже Моро, и го блъснах върху някаква друга твар. Усетих го да размахва ръце, опитвайки се да ме сграбчи, но не успя. Малкото розово същество се спусна към мен, аз дълбоко раздрах противното му лице с пирона на пръчката и само подир миг се катерех нагоре по стръмната странична пътека, която представляваше нещо като наклонен комин на дерето. Зад мен се разнесоха вой и викове:

— Дръжте го! Спрете го! — Това бе съществото със сивото лице, което се появи някъде зад мен и напъха огромното си туловище в цепнатината.

— Давай, давай! — викаха му останалите.

Изкатерих се по тясната цепнатина в скалата и излязох върху сярата в западния край на селището на Зверохората.

Имах късмет с тази пролука, защото тесният стръмно наклонен път нагоре трябва да е затруднил най-близкия преследвач. Притичах през белезникавото пространство и през рядката горичка по надолнището и стигнах до една ниска ивица, обрасла с високи тръстики. През тях се вмъкнах в гъсти шубраци, където почвата бе черна и мочурлива. Щом се втурнах в тръстиките, първите преследвачи се показаха над цепнатината. За няколко минути се вмъкнах в шубрака. Скоро въздухът се изпълни със заплашителни викове.

Чух врявата на преследвачите в теснината горе по склона, сетне кършенето на тръстиките и сегиз-тогиз пращането на счупен клон. Някои от съществата ревяха като разярени хищници. Хрътката залая

вляво. Чух Моро и Монтгомъри да крещят в същата посока. Свърнах надясно. Дори ми се стори, че Монтгомъри извика, ако ми е мил животът, да бягам.

Почвата под мен, мека и тинеста, започна да поддава, но отчаян продължавах да тичам стремглаво, пробивах си път, понякога затъвайки до колене, и накрая стигнах до криволичеца между тръстиките пътека. Глъчката на преследвачите се отдалечи вляво от мен. На едно място три странни розови животинки, големи колкото котки, се разбягаха с подскоци пред краката ми. Пътеката се изкачваше нагоре и нагоре през друго празно пространство, покрито с бяла кора, и отново навлезе в тръстиковия гъсталак.

После успоредно по ръба на пролом със стръмни стени, който започваше ненадейно, подобно на оградните окопи срещу добитъка в английските паркове, пътеката зави, с неподозирана острота. Все още бягах с всички сили и дори не видях урвата, докато не полетях с главата надолу.

Паднах по лице в тръните и се изправих с разкъсано ухо и окървавено лице. Бях се строполил в някакъв утаечен овраг, каменист и трънлив, изпълнен с лека, стелеща се на тънки струйки мъгла, която се издигаше от тясното поточе, виещо се по дъното. Бях удивен от тази омара посред бял ден, но нямах време за чудене. Поех надясно, надолу по течението на потока, с надеждата да стигна в тази посока до морето и така да се сдобия поне с възможността да се удавя. Чак по-късно открих, че при падането съм загубил пръчката с гвоздеа.

Подир малко оврагът се стесни и аз невнимателно нагазих в потока. Изскочих доста пъргаво, защото водата почти вреше. Освен това забелязах, че по кипящата повърхност плаваше тънък серен накип. Почти веднага оврагът завиваше и разкриваше неясния синкав хоризонт. Близкото море отразяваше слънчевите лъчи с безкрайната си огледална повърхност. Пред себе си виждах своята смърт. Бях възбуден и задъхан, гореща кръв сълзеше по лицето ми и приятно се разливаше по вените ми. Ликувах, че бях успял да се измъкна от преследвачите си. Точно в този момент не ми се искаше да се давя. Втренчих се назад в пътя, който бях изминал.

Ослушах се. Освен жуженето на мушиците и цвърченето на някакви дребни насекоми, които подскачаха между трънаците, беше абсолютно тихо. Сетне долетя много слаб кучешки лай, гълчава и

брътвеж, свистене на камшик и врява. Шумът се усили и после отново затихна. Отстъпи нагоре по течението на потока и съвсем замря. За известно време преследването беше престанало.

Но вече знаех доколко мога да се надявам да намеря помощ от Зверохората.

[1] Вид молитви при християнско богослужение, произнасяни гласно и провлечено. Б. пр. ↑

13. ПРЕГОВОРИ

Отново завих и се спуснах към морето. Открих, че горещият поток се разливаше върху буренясала пясъчна плитчина, където стъпките ми подплашиха множество раци и някакви дълготели многокраки твари. Отидох до самия край на солената вода и тогава се почувствувах в безопасност. Обърнах се и с ръце на хълбоците се загледах в гъстата зеленина зад себе си, в която обвитият в пара овраг се врязваше като димна пукнатина. Както вече споменах, бях твърде развълнуван и, честно казано, твърде отчаян, за да умра, макар че онези, които никога не са били в опасност, могат да се усъмнят в думите ми.

Тогава ми дойде наум, че имам още един шанс. Докато Моро, Монтгомъри и тяхната звероподобна сган ме преследват из острова, дали не мога да заобиколя по брега и да стигна до тяхното заградено убежище — да направя фактически флангов обход и после да разбия ключалката на малката портичка, може би с камък, изтръгнат от разнебитения зид, и да видя дали не мога да намеря нещо — пистолет, нож или бог знае какво — и да се отбранявам, когато се върнат? Във всеки случай беше една възможност скъпо да продам кожата си.

Отправих се на запад, като вървах досами водата. Залязващото слънце ме заслепяваше. Слабият тихоокеански прилив настъпваше и нежно къдреше повърхността на водата.

Подир малко брегът зави и слънцето се оказа от дясната ми страна. И тогава ненадейно, далеч пред себе си, съзрях отначало една, а сетне и още фигури да изскачат от храстите — Моро със сивата си хрътка, после Монтгомъри и още двама. Това ме накара да спра.

Те ме видяха и като размахваха ръце, тръгнаха напред. Стоях и ги наблюдавах как се приближават. Двамата Зверохора изтичаха, за да ми пресекат пътя към храстите навътре в острова. Монтгомъри също тичаше, но право към мен. Моро ги следваше по-бавно с кучето.

Накрая се съвзех от бездействието си, обърнах се към морето и нагазих във водата. Отначало беше съвсем плитко. Бях навлязъл

тридесет ярда навътре, когато вълните ми стигнаха до пояс. Мяркаха ми се разни водни обитатели, които се разбягваха под краката ми.

— Какво правите, човече? — извика Монтгомъри. Обърнах се потопен до кръста и го загледах. Монтгомъри стоеше задъхан на края на водата,. От усилията лицето му бе яркочервено, дългата му сламена коса отметната назад, а увисналата му долна устна откриваше кривите му зъби. Моро тъкмо се приближаваше с бледо и решително лице и кучето, което водеше, залая насреща ми. И двамата носеха големи камшици. Зад тях от брега втренчено ме наблюдаваха Зверохората...

— Какво правя ли? Ще се удавя — отговорих. Монтгомъри и Моро се спогледаха.

— Защо? — запита Моро.

— Защото е по-добре, отколкото да бъда изтезаван от вас.

— Нали ви казах — рече Монтгомъри и Моро тихо му отговори нещо.

— Какво ви кара да мислите, че ще ви изтезвам? — попита Моро.

— Това, което видях — отговорих. — А и онези... там.

— Шт — рече Моро и вдигна ръка.

— Не, няма — казах аз. — Те са били хора: какво са сега? Аз поне няма да стана като тях.

Погледнах зад събеседниците си. На брега стоеше Млинг, прислужникът на Монтгомъри, и един от омотаните в бяло уроди от лодката. По-нагоре в сянката на дърветата видях дребничкия маймуночовек, а зад него още няколко неясни фигури.

— Какви са тези същества? — попитах, като посочих към тях и неколkokратно повиших тон, за да ме чуят и те. — Били са хора, хора като вас самите, които вие сте инфектирали с някаква животинска зараза, хора, които сте заробили и от които все още се боите. Вие, които слушате — извиках, обръщайки се към Зверохората и им посочих Моро: — Вие, които слушате! Не виждате ли, че тези мъже все още се страхуват от вас, ужасяват се от вас? Тогава защо се боите от тях? Вие сте много...

— За бога — изкрещя Монтгомъри, — спрете, Прендик!

— Прендик! — извика Моро.

Двамата закрещяха заедно, сякаш за да заглушат гласа ми. А зад тях опулените лица на Зверохората се сведоха от учудване,

обезобразените им ръце увиснаха, раменете им се прегърбиха. Тогава ми се стори, че те навярно се мъчат да проумеят какво говоря, да си спомнят нещо от своето човешко минало.

Продължих да викам, почти не помня какво. Че Моро и Монтгомъри могат да бъдат убити; че от тях не бива да Се страхуват; такава бе същината на онова, което се опитвах да втъпя на Зверохората и което в крайна сметка погуби самия мен. Видях как зеленоокият мъж в тъмните дрипи, който ме бе срещнал вечерта след пристигането ми, излезе измежду дърветата и другите го следваха, за да ме чуват по-добре. Накрая спрях да си поема дъх.

— Изслушайте ме за момент — каза Моро с твърд глас — и после говорете каквото си щете.

— Добре — отвърнах.

Той се окашля, замисли се и после извика:

— Латински, Прендик! Лош латински! Ученически латински. Но се опитайте да разберете. *Ninon sunt homines, sunt animalia qui nos habemus*^[1] ... подложихме на вивисекция. Хуманизиращ процес. Ще ви обясня. Излезте на брега.

Изсмях се и казах:

— Добре измислено. Те говорят, строят къщи, готвят. Били са хора. Още малко и сигурно ще изляза на брега.

— Точно зад вас е дълбоко... и пълно с акули.

— Това е моят единствен изход — отговорих. — Бързо и сигурно. Незабавно!

— Почакайте! — Той извади от джоба си нещо, което проблесна на слънцето, пусна предмета до краката си и каза: — Това е зареден револвер. Монтгомъри ще стори същото. Сега ще се отдалечим от брега на безопасно според вас разстояние. Тогава излезте и вземете револверите.

— Не на мен. Имате и трети.

— Искам да обмислите, Прендик. Първо, никога не съм ви викал да дойдете на този остров. Освен това, ако сме искали да ви причиним някакво нещастие, снощи ни бяхте подръка, приспан от сънотворното; и още нещо — сега, когато първоначалната ви паника премина, разсъдете сам — нима на Монтгомъри му подхожда ролята, която му приписвате. Преследвахме ви за ваше добро. Защото на острова има

инфекциозна пневмония. Защо да ви застрелваме, като току-що ни предложихте сам да се удавите.

— Защо насъскахте... хората си срещу мен, когато бях в колибата?

— За да сме сигурни, че ще ви хванем и ще ви изведем от опасността. После се отклонихме от следите ви... за ваше добро.

Замислих се. Изглеждаше правдоподобно. Тогава се сетих за още нещо и казах:

— Но зад оградата видях...

— Това бе пумата.

— Слушайте, Прендик — каза Монтгомъри. — Вие сте един глупак. Излезте от водата, вземете револверите и да поговорим. Няма да можем да ви направим нищо повече отсега.

Признавам, че тогава, а всъщност и винаги, подозирах Моро и се страхувах от него. Но Монтгомъри беше човек, когото разбирах.

— Отдалечете се от брега — казах аз и като помислих, добавих: — с вдигнати ръце.

— Не можем да направим това — отвърна Монтгомъри и изразително кимна през рамо. — Унизително е.

— Тогава идете до дърветата — казах, — както искате.

— Дяволски глупава церемония — рече Монтгомъри.

з Двамата се обърнаха с лице към шестте или седемте гротескни същества, които стояха там, огрени от слънцето, непоклатими, хвърлящи сенки, движещи се и в същото време неимоверно нереални. Камшикът на Монтгомъри изплющя към тях и мигновено всички побягнаха панически към дърветата. Щом Моро и Монтгомъри се отдалечиха на достатъчно разстояние, аз излязох на брега, взех револверите и ги прегледах. За да се подсигурия и срещу най-коварната измама, изпразних единия срещу объл къс лава и със задоволство видях как той стана на прах, а по брега се посипа олово.

Все още се двоумях.

— Ще рискувам — казах си накрая и с револвер във всяка ръка се заизкачвах по брега към тях.

— Така е по-добре — равнодушно каза Моро. — С вашето проклето въображение ми загубихте почти целия ден.

И някак си презрително, което ме обиждаше, той и Монтгомъри се обърнаха и мълчаливо тръгнаха пред мен.

Цялата група от Зверохора, все още недоумяващи, се отдръпнаха между дърветата. Минах покрай тях възможно най-спокойно. Един понечи да ме последва, но камшикът на Монтгомъри изплющя и той отстъпи. Останалите наблюдаваха безмълвни. Може и да са били някога животни. Но никога преди не бях виждал животно, което се опитва да разсъждава.

[1] Те не са хора, те са животни, които ние... (лат.) ↑

14. ДОКТОР МОРО ОБЯСНЯВА

— А сега, Прендик, ще ви обясня — каза доктор Моро, веднага щом се нахранихме. — Трябва да ви призная, че вие сте най-деспотичният гостенин, който съм имал някога. Предупреждавам ви, че това е последната услуга, която ви правя. Следващото нещо, което поискате под заплахата със самоубийство, няма да изпълня, дори за сметка на някои лични неудобства.

Той се настани на моя шезлонг с до половина изпушена пура между белите си, сръчни на вид пръсти. Висящата лампа осветяваше побелялата му коса; втренчи поглед през малкото прозорче в блещукащите звезди. Седнах възможно най-далеко от него — от другата страна на масата, с револвер в ръка. Монтгомъри го нямаше. Не държах да съм заедно с двамата в такава малка стая.

— И така, вие признавате, че подложеното на вивисекция човешко същество, както вие го нарекохте, в края на краищата е само пумата? — каза Моро. Беше ме накарал да разгледам този ужас във вътрешната стая, за да се убедя, че не принадлежи на човешкия род.

— Да, пумата е — отговорих — все още жива, но тъй нарязана и осакатена, че се моля никога повече да не видя жива плът в подобно състояние. От всички гнусни...

— Оставете това — каза Моро. — Спестете ми поне такива младежки възмущения. И Монтгомъри беше същият. Вие признавате, че това е пумата. А сега помълчете, докато ви изнеса лекцията си по физиология.

И незабавно, отначало с тон на крайно отегчен човек, а после поразпалено, той ми изложи същността на своята работа. Говореше просто и убедително. Сегиз-тогиз в гласа му се прокрадваха нотки на сарказъм. Скоро усетих, че се изчервявам от срам заради създалото се положение.

Видените от мен същества не бяха хора и никога не са били. Те бяха животни, очовечени животни — триумф на вивисекцията.

— Забравяте какво може да направи от живите организми един изкусен майстор на вивисекцията — каза Моро. — Що се отнася до мен, учудвам се, че това, което аз върша тук, не е правено досега. Разбира се, правени са частични опити — ампутация, отрязване на езика, ексцизии^[1]. Сигурно знаете, че кривогледството може да се предизвика или излекува по хирургически път. В случаите на ексцизии настъпват разни вторични промени — нарушения на пигментацията, изменение на страстите, промяна в секрецията на мастните тъкани. Не се съмнявам, че сте чували за всичко това.

— Разбира се — казах. — Но вашите противни същества...

— Всичко по реда си — рече той и махна с ръка. — Това е само началото. Подобни изменения са съвсем тривиални. Хирургията може да постигне и по-добри неща. Но има не само изграждане, но и разрушаване и изменение. Може би сте чували за една обикновена хирургическа операция, към която се прибегва в случаите, когато е повреден носът. Изрязват от челото парче кожа, което се поставя на носа и нараства на новото място. Един вид присаждане върху ново място на част от собственото тяло на животното. Възможно е също и присаждане на материал от едно животно на друго — например зъби. Присаждането на кожа и кости се прави, за да се подпомогне нарастването. Хирургът поставя в средата на раната късчета кожа, отрязани от друго животно, или част от костта на току-що убита жертва. Навярно сте чували, че, бодливото растение петльови шпори се е захванало върху шията на бик. Или да погледнем плъховете-носорози на алжирските зуави^[2] — чудовища, изфабрикувани чрез прехвърляне на кожа от опашката на обикновен плъх върху муцуната му, където тя нараства.

— Изфабрикувани чудовища! — казах. — Значи искате да кажете, че...

— Да. Съществата, които сте видели, са животни, издялани и изработени в нови форми. Именно на това — на изучаването на пластичността на живите форми посветих живота си. Провеждам изследвания от години, като постепенно трупам нови знания. Виждам, че сте ужасен, но все пак аз не ви казвам нищо ново. Всичко това вече много години лежи на повърхността на практическата анатомия, но никому не достигаше дързост да се докосне до него. Аз мога да променя не само външната форма на животното. Физиологията,

химическият ритъм на съществото също могат да бъдат подложени на модификации; ваксинацията и другите методи за заразяване с живи или мъртви организми като предпазно средство са примери, които без съмнение са ви познати.

Подобна операция е и кръвопреливането, с което всъщност започна цялата работа. Това са все познати случаи. По-малко известни, но вероятно много по-широко разпространени са били операциите на средновековните практики, които създавали джуджета, уроди-просяци и панаирджийски чудовища; следи от това изкуство са се запазили и днес в предварителната подготовка на младите акробати и шарлатани. Виктор Юго разказва за това в *L'homme qui rit*^[3]. Вероятно моята идея вече ви се изясни. Виждате, че е възможно да се трансплантира тъкан от една част на животното върху друга или от едно животно на друго, както и да се променят неговите химически реакции и начин на растеж, да се модифицира съчленението на крайниците и въобще да се измени цялостната му вътрешна структура.

Тази необикновена област на науката обаче не е била изследвана систематично и докрай от съвременните учени, докато аз не се заех с това! На някои подобни неща са се натъкнали при най-модерните приложения на хирургията; повечето сходни случаи, за които ще си спомните, в действителност са били открити случайно от тирани, престъпници, дресьори на коне и кучета, от всякакви неуки, непохватни хора, преследващи свои непосредствени цели. Аз бях първият, който се заех с въпроса, въоръжен с антисептичната хирургия и с истински научни познания за законите на развитието на живите организми.

Може да се предполага обаче, че това и преди е било практикувано макар и тайно. Същества като Сиамските близнаци... И в подземията на Инквизицията. Несъмнено тяхната главна задача е била артистичното изтезаване, но поне някои от инквизиторите може и да са имали заченки на научно любопитство.

— Но — обадих се аз — тези същества... тези животни говорят.

Той потвърди и продължи да изтъква, че възможностите на вивисекцията не се изчерпват с прости физически метаморфози. Едно прасе може да бъде обучено. Психическата структура е по-неопределена от телесната. В развиващата се наука за хипнозата откриваме обещаващи възможности унаследените инстинкти да бъдат

заменени с нови внушения, базиращи се на или изместващи вкоренените наследствени идеи. Наистина твърде много от онова, което наричаме нравствено възпитание, е именно такова изкуствено модифициране или извращаване на инстинктите; свадливостта се превъзпитава в храбра жертвоготовност, а подтиснатата сексуалност — в религиозно чувство. Голямата разлика между човека и маймуната е в ларинкса, обясни той, в неспособността й тънко да нюансира с него различните звукови символи, чрез които се изразяват мислите. Тук не бях съгласен с него, но той пренебрегна възражението ми донякъде неучтиво. Повтори, че нещата били така и продължи да излага същността на своята работа.

Но аз го попитах защо е избрал човешката форма. Тогава ми се струваше, а сега още повече, че има някаква странна порочност в този избор.

Той призна, че изборът на формата е случаен.

— По същия начин можех да превръщам овце в ламы или ламы в овце. Предполагам, че в човешката форма има нещо, което въздействува на артистичните наклонности на ума по-силно от която и да е животинска форма. Но не съм се ограничавал само със създаването на хора. Един, два пъти... — той замълча за около минута. — Тези години. Колко бързо се изнизаха! А днес загубих цял ден, за да ви спасявам живота, и още час, за да ви разказвам за себе си.

— Но аз все още не разбирам — казах аз. — Къде е оправданието ви, задето причинявате толкова мъка. Единственото нещо, което би могло да извини вивисекцията, е някакво приложение...

— Точно така — рече той. — Но както виждате, аз съм устроен иначе. Нашите платформи са различни. Вие сте материалист.

— Не съм материалист — разгорещих се аз.

— От моя гледна точка, от моя. Защото именно въпросът за страданието ни разединява. Но доколкото страданието, което може да се види и чуе, ви разстройва, доколкото вашите собствени страдания ви ръководят, доколкото възгледите ви за греха се основават на страданието, дотолкова, да речем, вие самият сте животно, което размишлява по-малко непонятно за това, какво изпитва другото животно. Това страдание...

Потръпнах нервно с рамене от тази софистика.

— О! Но то е нещо тъй дребно. Истински обърнатият към науката разум трябва да види, че това е дребно. Може би никъде освен на тази малка планета, това зрънце космическа прах, невидимо много преди да бъде стигната най-близката звезда, може би никъде другаде не съществува страдание. Но законите, които откриваме пипнешком... тогава защо дори на нашата земя, дори между живите организми, какво страдание съществува?

Докато говореше, той извади от джоба си сгъваемо ножче, отвори по-малкото острие и премести стола си така, че да виждам бедрото му. Сетне, като избра внимателно мястото, заби острието в крака си и го изтегли.

— Несъмнено и преди сте виждали подобно нещо. Никаква болка. И какво показва това? Способността да се усеща болка не е нужна на мускула и тя не е вложена в него; тя е нужна само на кожата и само тук-там по бедрото има точки, способни да усещат болка. Просто болката е нашият вътрешен медицински съветник, който ни предупреждава и стимулира. Не всяка жива тъкан е чувствителна към болката, нито дори всички нервни влакна, нито дори всички сетивни нерви. В усещанията на зрителния нерв няма и следа от истинска болка. Ако си нараните зрителния нерв, просто виждате светлинни отблясъци, също както заболяването на слуховия нерв означава просто шум в ушите. Растенията например не усещат болка; възможно е низшите животни, каквито са морската звезда и ракът, също да не усещат болка. И после човекът — колкото по-интелигентен става, толкова по-интелигентно се грижи за собственото си благополучие и толкова по-малко се нуждае от този стимул, за да го предпазва от опасности. Досега не съм чувал за нищо безполезно, което еволюцията рано или късно да не е отстранила. А вие? И болката може да стане безполезна.

При това аз съм религиозен човек, Прендик, какъвто трябва да бъде всеки здравомислещ. Струва ми се, че може би зная повече от вас за методите на нашия Творец — защото цял живот по свой път съм търсил Неговите закони, докато вие, както разбирам, сте събирали пеперуди. И ви казвам, че блаженството и страданието нямат нищо общо с рая и ада. Блаженство и страдание — ба! Нима патосът на вашите теолози не загадъчните хурии на Мохамед. Съдържанието, което мъжете и жените влагат в понятията блаженство и страдание,

Прендик, е белег на животинското у тях, белег на животното, от което са произлезли. Страние! Страние и блаженство — те съществуват за нас само докато се гърчим в праха. Както виждате, провеждал съм изследванията си по пътя, по който те самите ме водеха. Това е единственият път за провеждане на изследвания, за който съм чувал. Задавах някакъв въпрос, развивах метод за намиране на отговора и получавах нов въпрос. Възможно ли е това, възможно ли е онова? Не можете да си представите какво означава това за изследователя, каква треска обзема ума му. Не можете да си представите странната безцветна наслада от тези възделения на интелекта. Пред вас не е вече животното, сродното създание, а един проблем. Състраданието — всичко, което знам за него, е, че то е нещо, от което се измъчвах преди години. Искях, единственото нещо, което исках, бе да намеря крайния предел на пластичност на живата форма.

— Но — казах аз — това е нещо мерзко.

— До ден днешен не съм се безпокоил за етичната страна. Изучаването на Природата накрая направи човек толкова безжалостен, колкото е и самата Природа. Напредвах, без да обръщам внимание на нищо, освен на въпроса, който преследвах, а готовият материал... изтичаше оттатък в колибите. Дойдохме почти преди единадесет години — аз, Монтгомъри и шест канаки^[4]. Спомням си зелената смълчаност на острова, пустия океан наоколо, сякаш беше вчера. Изглеждаше, като че островът е създаден за нас.

Разтоварихме припасите и издигнахме къщата. Канаките си построиха няколко колиби близо до дерето. Захванах да работя върху това, което бях донесъл със себе си. Отначало станаха някои неприятни неща. Започнах с една овца, но след ден и половина случайно скалпелът ми се изплъзна и я убих; залових се с друга овца, която подложих на ужас и страдания, после оставих раните ѝ да зараснат. Когато завърших, ми заприлича твърде много на човешко същество, но като се вгледах, се разочаровах; не бях удовлетворен, тъй като съществото ме помнеше, беше невъобразимо ужасено и в него не говореше нищо повече от овчия разсъдък. Колкото повече го гледах, толкова по-неугледно ми се виждаше и накрая избавих чудовището от страданията му. Тези животни без капчица смелост, тези боязливи изтерзани същества без искрица решителност да посрещнат мъките, са негодни от тях да се създават хора.

Сетне се заех с една горила, която имах, и от нея с безкрайно старание, преодолявайки редица трудности, направих първия човек. Моделирах го денонощно в продължение на цяла седмица. От моделиране се нуждаеше преди всичко мозъкът: много трябваше да се добави, доста да се промени. Когато го завърших, ми се видя сполучлив екземпляр от негроидната раса, все още лежеше бинтован, превързан и неподвижен пред мен. Не го оставих сам, докато животът му не бе въвн от опасност, когато по-късно отново се върнах в стаята, намерих Монтгомъри в състояние като вашето. Беше чул някои от писъците, докато съществото се превръщаше в човек, писъци като тези, които и вас обезпокоиха толкова. Отначало не му се доверявах напълно.

А и канаките бяха подразбрали нещичко. Щом ме видеха, губеха ума и дума. Донякъде успях да привлека Монтгомъри на своя страна, но най-трудното за нас бе да задържим канаките да не ни напуснат. Впоследствие го направиха и така изгубихме яхтата. Прекарах много дни да обучавам този Зверочовек — общо три-четири месеца. Научих го на елементарен английски, дадох му някаква представа за броене, накарах го дори да чете азбуката. Съществото не беше никак възприемчиво, макар че съм срещал идиоти, които са още по-невъзприемчиви. Съзнанието му беше чиста страница, нямаше спомени какъв е бил преди. Когато белезите заздравяха и той беше само болезнено чувствителен и вдървен, но все пак способен да разговаря по малко, го отведох при канаките и го представих като интересен корабокрушенец.

Отначало те ужасно се страхуваха от него, нещо, което доста ме засегна, защото много се гордеех с този екземпляр — но той изглеждаше толкова кротък и беше тъй жалък, че накрая те го приеха и се захванаха с неговото обучение. Учеше бързо, беше много способен да имитира и да се приспособява, построи си колиба, която ми се виждаше много по-хубава от техните покрити със слама жилища. Между тях имаше едно момче, нещо като мисионер, което научи съществото да чете или поне да разпознава буквите и му даде някои елементарни идеи за нравственост, но, изглежда, да се подтиснат животинските привички, не е всичко, което може да се желае.

Починах си няколко дни и се канех да напиша отчет за цялата работа, за да разтърся английската физиология. И тогава веднъж се

натъкнах на съществото — клечеше на дървото и бръщолевеше нечленоразделно на двама канака, които го дразнеха. Заплаших го, казах му колко нечовешко е подобно държание, събудих чувството му за срам, а после се върнах тук, решен да постигна нещо по-добро, преди да отнеса творението си обратно в Англия. Постигах и по-добро; но по някакъв начин съществата си възвръщаха предишния вид, упоритата животинска плът ден след ден отново надделяваше... Все още възнамерявам да постигна нещо по-добро. Искам да подчиня това. Тази пума...

Но онази история свърши така. Всички канаки вече са мъртви. Един падна през борда на баркасата. Другият почина от наранената си пета, която бе отровил със сока на някакво растение. Трима избягаха с яхтата, предполагам и се надявам, че са се удавили. Последният... беше убит. Добре — намерих им заместници. Отначало Монтгомъри се държеше, както сте склонен да се държите и вие, но после...

— Какво стана с другия? — казах рязко. — Канакът, който е бил убит?

— Работата е в това, че след като бях направил няколко човешки същества, създадох нещо... — той се поколеба.

— Да? — обадох се аз.

— То беше убито.

— Не разбирам — рекох. — Означава ли това, че...

— То уби канака — да. Уби още няколко същества, които хвана. Преследвахме го два дни. Беше се изплъзнало случайно — никога не бях възнамерявал да го пускам на свобода. Не беше довършено. Просто само експеримент. Беше нещо без крайници, с ужасно лице, което пълзеше по земята и се виеше като змия. Беше неимоверно силно, разярено от болка и се придвижваше отпуснато и шумно, както плува морската свиня^[5]. Няколко дни се спотайваше в гората, унищожавайки всичко, което попаднеше по пътя му. Гонено от нас, пропълзя в северната част на острова и групата ни се раздели, за да го обкръжим. Монтгомъри настоя да дойде с мен. Канакът имаше пушка и когато тялото му бе намерено, цевта беше извита във формата на буквата „S“ и почти отхапана... Монтгомъри застреля тази твар. След това се придържах основно към човешката форма с изключение на някои дребни същества.

Той замълча. Безмълвно наблюдавах лицето му.

— И така продължавам вече цели двадесет години, като се броят и деветте години в Лондон, и във всяко същество, което създавам, нещо ме сломява, кара ме да се чувствам неудовлетворен, подтиква ме към понататъшни усилия. Понякога се извисявам над собственото си ниво, понякога падам под него, но досега не съм постигнал това, за което мечтая. Вече мога да постигам човешката форма с лекота, така че да бъде гъвкава и грациозна или солидна и здрава; но често ми създават главоболия ръцете и ноктите. — болезнено чувствителни части, чиято форма не смея да променям свободно. Ала най-голямата трудност лежи именно във финото присаждане и моделиране, което трябва да се извършва върху мозъка. Понякога интелигентността е особено ниска, с безбройни пропуски и неочаквани празноти. А най-незадоволително от всичко е, че има нещо, до което не мога да се докосна — не мога да определя точно къде, изглежда в основата на емоциите. Онези стремежи, инстинкти, желания, които противоречат на човешката същност; един странен скрит резервоар, заплашващ да бликне неочаквано и да „залее“ цялото същество с омраза, гняв или страх.

Преди да започнете да ги наблюдавате, моите същества навярно ви изглеждаха странни и застрашителни, но на мен, веднага след като съм ги създал, те ми приличат на човешки същества. По-късно, когато започна да ги наблюдавам, убеждението се разсейва. Отначало една животинска особеност, сетне друга изпълзва на повърхността и привлича вниманието ми. Но аз тепърва ще победя. Всеки път, когато потапям някое живо същество в лоното на изгарящата болка, си казвам: „Този път ще успея да изгоря всичко животинско, този път ще създам мое собствено разумно същество.“ В края на краищата какво са десет години? Човекът се е формирал в продължение на стотици хилядолетия.

Той се замисли мрачно.

— Но вече се приближавам до целта. Тази пума...

След известно мълчание:

— А те все си възвръщат предишния вид. Щом си махна ръката, звярът започва да се промъква обратно, започва отново да се проявява...

Ново продължително мълчание:

— И тогава отправяте своите творения в онези бърлоги — попитах аз.

— Те отиват. Когато започна да усещам звяра у тях, ги изгонвам и много скоро те се озовават там. Всички те се ужасяват от тази къща и от мен. Сред тях съществува някаква пародия на човечност. Монтгомъри знае за това, защото се занимава с техните работи. Обучил е един-двама да ни служат. Самият той се срамува от това, но ми се струва, че е почти привързан към някои от зверовете. Негова лична работа, мен не ме засяга. У мен те предизвикват само неприятно усещане за неуспех. Не ме интересуват. Мисля, че следват пътя, очертан някога от канака-мисионер и водят някакво жалко подобие на разумен живот — клетите зверове! Съществува нещо, което наричат Закон. Пеят химни за „Всичко твое“. Сами си строят бърлоги, събират плодове и треви, дори се женят. Но аз виждам през тях, надничам в душите им и виждам, че това са душите на зверове, които загиват — гняв и страстно желание да живеят, да се наситят... И все пак те са странни. Сложни като всички други живи същества. Имат нещо като възвишени стремежи: отчасти суета, отчасти безплодни полови влечения, отчасти излишно любопитство. Всичко това само ме разсмива. Надявам се на тази пума; работих много усилено върху главата и мозъка й...

— А сега — каза той след продължителна пауза през която всеки от нас бе зает със собствените си мисли — какво смятате? Все още ли се страхувате от мен?

Погледнах го и видях просто един бледен побелял човек със спокойни очи. Ако не бе неговият ведър вид, можеше да мине незабелязан между стотина други тихи възрастни джентълмени, въпреки че от спокойната му поза и великолепната му осанка се излъчваше почти красота. И тогава потръпнах. Вместо отговор на втория му подадох револверите.

— Запазете ги — каза той, като подтисна една прозявка. Изправи се, погледна ме втренчено и се усмихна. — Преживяхте два бурни дена. Препоръчвам ви малко сън. Радвам се, че всичко се изясни. Лека нощ.

Той се замисли за миг и излезе през вътрешната врата. Незабавно заключих външната.

Седнах отново и известно време останах в някакво вяло настроение, напълно съсипан емоционално, умствено и физически, неспособен да продължа да разсъждавам над казаното от него. Черният прозорец ме гледаше като око. Накрая угасих с усилие лампата и легнах в хамака. Много скоро съм заспал.

[1] Изрязване. Б. пр. ↑

[2] Войници от алжирските полкове на френската армия. Б. пр. ↑

[3] „Човекът, който се смее“ (фр.). ↑

[4] Туземци от тихоокеанските острови. Б. пр. ↑

[5] Вид делфин. Б. пр. ↑

15. ЗА ЗВЕРОХОРАТА

Събудих се рано. В момента на пробуждането ми обясненията на Моро изплуваха в съзнанието ми — ясно и определено. Станах от хамака и отидох до вратата, за да се уверя, че е заключена. Сетне опитах решетката на прозореца и установих, че е закрепена здраво. Фактът, че тези човекоподобни същества бяха само диви чудовища, нелепа човешка пародия, ме изпълваше със смътна несигурност за техните възможности, която беше далеч по-лоша от някакъв определен страх. На вратата се почука и чух лепкавия акцент на Млинг. Пъхнах в джоба си един от револверите (като продължавах да го държа) и му отворих.

— Добро утро, сър — каза той, внасяйки с обичайната закуска от растения и един зле приготвен заек. Последва го Монтгомъри. Неспокойните му очи забелязаха положението на ръката ми и той се усмихна накриво.

Този ден пумата почиваше, за да ѝ заздравеят раните; но Моро, който беше изключително саможив в навиците си, не се присъедини към нас. Разговарях с Монтгомъри, за да изясня представите си как живеят Зверохората. И по-специално настоявах да узная какво удържа тези нечовешки чудовища да не нападнат Моро и Монтгомъри или да не се разкъсат взаимно.

Той ми обясни, че относителната им безопасност с Моро се дължи на ограничения умствен кръгозор на чудовищата. Независимо от повишената им интелигентност и тенденцията животинските им инстинкти да се пробуждат отново, те имат някои Неизменни идеи, вкоренени от Моро в мозъците им, които абсолютно ограничават тяхното въображение. Те наистина били хипнотизирани, казано им било, че определени неща са невъзможни, че определени неща не бива да се вършат и тези забрани са просто вплетени в тъканта на мозъците им и изключват каквато и да било възможност за неподчинение или противопоставяне.

Понякога обаче, когато старият инстинкт се бунтувал срещу интересите на Моро, нещата не вървели стабилно и гладко. Последователността от възбрани, наречени Закон, които вече бях чул да рецитират, се бореха в умовете им с дълбоко вкоренените и вечно бунтуващи се стремления на животинската им природа. Закона те непрекъснато повтаряха и, както открих, непрекъснато нарушаваха. И двамата — Моро и Монтгомъри — проявяваха особена загриженост да ги държат в неведение за вкуса на кръвта. Те се страхуваха от неизбежните последици от опознаването на този вкус.

Монтгомъри ми каза, че особено между Зверохората от семейство котки силата на Закона необичайно отслабва с падането на нощта; и тогава животинското се проявява най-силно, в здрача авантюристичният дух ги обладава и те се осмеляват да извършват неща, за които дори не биха помислили през деня. Именно на това се дължеше преследването ми от Леопардочовека през нощта след моето пристигане.

Но през тези ранни дни на моя престой те нарушаваха Закона само боязливо и то след мръкване; денем цареше всеобща атмосфера на преклонение пред Многобройните възбрани.

И тук може би следва да дам някои общи сведения за острова и Зверохората. Островът беше нисък и с неправилни очертания и предполагам, че общата му площ бе седем-осем квадратни мили^[1]. Беше от вулканичен произход и от три страни беше заобиколен с коралови рифове. Няколко димящи пукнатини в северната част и един горещ извор бяха единствените следи от силите, които много отдавна са го образували. От време на време можеше да се усети лек земен трясък, а понякога издигащите се тънки струйки дим се смесваха с изблици гъста пара. И това бе всичко. Както ме осведоми Монтгомъри, населението на острова сега наброяваше повече от шестдесет от тези странни творения на изкуството на Моро, без да се смятат по-дребните изчадия, които живеяха из шубраците и нямаха човешки форми. Общо той бил направил около сто и двадесет, но повечето умрели; а други, като Пълзящата безкрака твар, за която ми бе разказал, били стигнати от насилствена смърт. На друг мой въпрос Монтгомъри отговори, че макар да са в състояние да дадат потомство, то обикновено умирало. Не е имало случай на унаследяване на придобитите човешки черти. Когато малките оживеят, Моро ги взема и им придава човешки вид.

Съществата от женски пол били по-малобройни от мъжките и подложени на много тайно ухажване, независимо от установеното от Закона еднобрачие.

Невъзможно ми е да опиша тези Зверохора подробно — не съм особено наблюдателен за детайлите и за нещастие не мога да рисувам. Най-смайваща във външния вид на тези същества навярно беше диспропорцията между краката и дължината на телата им; и все пак нашите представи за грациозност са толкова относителни, че очите ми привикнаха с техните форми и накрая почти бях склонен да се съглася с тяхното убеждение, че собствените ми дълги бедра са тромави. Друга особеност беше, че главите им бяха източени напред, а гръбначният им стълб — извит непохватно и съвсем не както при хората. Дори Маймуночовека нямаше онази синусообразна вдлъбнатина на гърба, която придава на човешката фигура толкова грация. Най-често раменете им бяха тежко прегърбени и късите им ръце висяха отпуснати встрани. Малка част от тях бяха очебийно космати — поне до края на пребиваването ми на острова.

Следващото най-очевидно уродство беше в лицата им; почти всички бяха с издадени напред челюсти, с деформирани уши и огромни изпъкнали носове, с много гъсти или четинести коси и често очите им бяха странно оцветени или странно разположени. Никой не можеше да се смее, макар че Маймуночовека хихикаше. Извън тези общи характеристики в главите им почти нямаше сходство; всеки бе запазил чертите на своята особена порода; човешкият отпечатък променяше, но не можеше да скрие леопарда, вола, свинята и въобще животното или животните, от които бе моделирано всяко същество. Гласовете им също се отличаваха значително. Ръцете им винаги бяха уродливи; и макар че някои ме учудваха със своето подобие с човешката ръка, почти всички бяха с по-малко пръсти, непохватни около ноктите и без никаква дактилна чувствителност.

Най-ужасяващи измежду Зверохората бяха Леопардчовека и съществото, сътворено от Хиена и Свиня. По-грамадни от тях бяха тримата Бикочовеци, които бяха изтеглили баркасата на брега. После следваха Човека със сребристата козина, който бе Казвач на Закона, Млинг и едно сатиropодобно същество от Човекоподобна маймуна и Коза. Имаше трима Мъже-Шопари и една Жена-Свиня, едно същество, направено от Кобила и Носорог и няколко същества от женски пол,

чийто произход не можех да определя. Имаше няколко Хора-Вълци, Мечка-Бик и санбернардско Куче-Човек. Вече описах Маймуночовека, а имаше и една особено противна и воняща старица, направена от Лисица и Мечка, която от самото начало ненавиждах. Казвах, че тя е ревностен поклонник на Закона. По-дребни на ръст бяха няколко петнисти малчугани и малкото същество, подобно на ленивец. Но стига с този каталог!

Отначало изпитвах потресаващ страх от тези зверове, осезателно усещах, че това все още са животни, но постепенно, почти несъзнателно привикнах с тях, нещо повече, повлия ми отношението на Монтгомъри към тях. Той беше с тях вече тъй дълго, че беше започнал да гледа на тях като на нормални човешки същества — лондонският живот вече му изглеждаше славно и невъзвратно минало. Само един път годишно той отивал в Африка при агента на Моро — търговец на животни. Едва ли там в моряшките селища на испански метиси се бе срещал с елита на човечеството. Разправяше ми, че отначало хората на кораба също му изглеждали странни, както Зверохората ми изглеждаха на мен — с неестествено дълги крака, плоски лица, изпъкнали чела, подозрителни, опасни и коравосърдечни. Всъщност той не обичаше хората. Обясняваше особената топлота, която изпитваше към мен, с това, че ми бе спасил живота.

Тогава ми се струваше, че в душата му се прокрадваше нежност към някой от преобразените зверове, порочно съчувствие към техните нрави, но отначало се опитваше да го прикрие от мен.

Млинг, неговият чернолик слуга, първият от Зверохората, с когото се бях срещнал, не живееше с останалите из острова, а в една малка колиба в края на оградения двор. Съществото едва ли беше толкова интелигентно, колкото Маймуночовека, но далеч по-послушно и от всички Зверохора имаше най-човешки вид, а Монтгомъри го беше научил да готви и дори да се справя с всички тривиални домакински задължения. Той беше сложен трофей на ужасяващата сръчност на Моро — мечка, примесена с куче и вол — едно от най-изпипаните измежду всичките му творения. Отнасяше се към Монтгомъри със странна нежност и преданост; понякога той го забелязваше, потупваше го, наричаше го с полуподигравателни-полушеговити имена и това караше съществото да подскача весело с необикновена наслада; понякога го малтретираще, особено след като бе пил, риташе го, биеше

го, замеряше го с камъни и горящи въглени. Но независимо дали се отнасяше с него добре или зле, съществото от всичко най-много обичаше да бъде около него.

Трябва да кажа, че свикнах със Зверохората, че хиляди неща, които отначало ми изглеждаха неестествени и отблъскващи, изведнъж станаха за мен естествени и обикновени. Вероятно заобикалящата среда налага на всичко своя отпечатък. Монтгомъри и Моро бяха твърде особени и своеобразни, за да мога да запазя ясни общите си представи за човека. Когато виждах някой от тромавите Хора-Волове, които бяха разтоварили баркасата, да крачи тежко през храсталаците, откривах, че се питам и упорито се мъча да си спомня по какво се отличава той от някой истински селяндур, който се тътри към къщи, каталясал от работа; или когато срещна хитрото лице на жената полулисица-полумечка, странно човешко със своето умозрително лукавство, ми се струва, че всъщност вече съм го виждал в някой град. И все пак, от време на време, звярът се проявяваше пред мен извън всякакво съмнение. Противен на вид човек, досущ като гърбав дивак, клечи в пролуката на някоя от бърлогите, протяга ръце и се прозява, като неочаквано показва острите си резци и здрави, блестящи като ножове кучешки зъби. Или на някоя тясна пътечка, поглеждайки с краткотрайна дързост в очите на някоя гъвкава, обвита в бяло женска фигура, внезапно забелязвам, че ирисите ѝ са като вертикални цепки, а поглеждайки надолу, забелязвам извитите нокти, с които придържа безформеното си одеяние. Любопитно е впрочем и нещо, което не съм в състояние да обясня — в тези необикновени същества, имам предвид от женски пол, в ранните дни на моето пребиваване притежаваха инстинктивно чувство за своята отвращаваща тромавост и вследствие на това дори повече от хората се грижеха за своето благоприличие и облекло.

[1] Това описание във всяко отношение отговаря на Острова на благородниците Бел. англ. изд. ↑

16. КАК ЗВЕРОХОРАТА ВКУСИХА КРЪВ

Но поради своята писателска неопитност се отклоних от нишката на разказа си. След като бях закусил с Монтгомъри, той ме отведе през острова да разгледам димящите пукнатини и извора на топлия ручей, в чиито попарващи води бях скочил слепешката предишния ден. И двамата носехме камшици и заредени револвери. Докато вървахме през листака на джунглата, чухме заешки писък. Спряхме и се послушахме, но повече не чухме нищо и след малко продължихме, напълно забравили за случилото се. Монтгомъри насочи вниманието ми към някакви дребни розови животинки с дълги задни крака, които скачаха из храсталаците. Каза ми, че били направени от потомството на създадените от Моро Зверохора. Предполагал, че могат да служат за храна, но това намерение пропаднало, защото подобно на зайците имали навик да изяждат малките си. Вече бях срещал някои от тези същества при среднощното си бягство от Леопардочовека и докато Моро ме преследваше предишния ден. Подскачайки, за да ни избегне, едно животинче случайно падна в дупката, изровена от едно изкоренено от вятъра дърво. Успяхме да го хванем, преди да се измъкне. Фучеше като котка, дращеше и риташе яростно със задните си крака, дори се опита да хапе, но зъбите му бяха твърде слаби, за да предизвикат повече от безболезнено ощипване. Видя ми се привлекателно животинче, а когато Монтгомъри ми каза, че не уврежда тревните площи чрез ровене на земята и че е много чистоплътно в привичките си, реших, че то може да се окаже подходящ заместник на обикновените зайци в цивилизованите паркове.

Освен това по пътя си видяхме, че кората от дънера на едно дърво беше одрана на дълги ивици и дълбоко разцепена. Монтгомъри ми обърна внимание върху това и каза:

— „Да не се драци кората на Дърветата; такъв е Законът“. Доста от тях съблюдават това!

Малко по-късно срещнахме Сатира и Маймуночовека. Сатира бе проблясък на спомени за класиката от страна на Моро, лице с овчо изражение — подобно на грубия еврейски тип, гласът му напомняше хрипливо блеене, долните му крайници бяха сатанински. Когато минаха покрай нас, той гризеше черупката на някакъв шушулков плод. И двамата поздравиха Монтгомъри:

— Привет на Втория с Камшика!

— Сега има и трети с камшик — каза Монтгомъри. — Така че по-добре внимавайте.

— Той не е ли правен? — попита Маймуночовека. — Той каза, че... е бил направен.

Сатира ме изглежда любопитно.

— Третия с камшик, той, който плаче, когато влиза в морето, има слабо бяло лице.

— Той има тънък дълъг камшик — рече Монтгомъри.

— Вчера той бе окървавен и плачеше — каза Сатира.

— Ти никога не си окървавен и не плачеш. И Господаря никога не е окървавен и не плаче.

— Нещастнико! — каза Монтгомъри. — Ако не внимаващ, ти самият ще станеш окървавен и ще заплачеш.

— Той има пет пръста, той е човек с пет пръста като мен — продължи Маймуночовека.

— Хайде, Прендик — хвана ме за ръката Монтгомъри и продължихме нататък.

Сатира и Маймуночовека останаха, като ни наблюдаваха и си разменяха реплики.

— Той нищо не каза. Хората имат гласове — рече Сатира.

— Вчера ме попита кои неща се ядат — отговори Маймуночовека. — Той не знаеше.

Продължиха да разговарят съвсем тихо и чух само Сатира да се смее.

На мъртвия заек се натъкнахме, когато се връщахме. Окървавеното тяло на клетото зверче бе разкъсано на парчета, много от ребрата бяха оглозгани до кости, а гръбнакът му без съмнение беше гризан.

При тази гледка Монтгомъри спря.

— Боже — каза той и като се наведе, взе един от счупените прешлени, за да го разгледа по-отблизо. — Боже! — повтори той. — Какво означава това?

— Някое от вашите месоядни животни си е припомнило старите навици — казах аз след кратка пауза. — Целият гръбнак е изпонахапан.

Той стоеше вторачен, с пребледняло лице и изкривена устна. — Това не ми харесва — изрече бавно.

— Видях още нещо подобно — отговорих аз — в деня, когато пристигнах.

— По дяволите, наистина ли? Какво по-точно?

— Заек с откъсната глава.

— В деня, в който пристигнахте?

— В деня, в който пристигнах. В храсталака зад оградата, когато излязох вечерта. Главата му беше изцяло откъсната.

Той изсвири тихо и продължително.

— И освен това, мисля, че знам кой от вашите зверове го е сторил. Разбира се, само догадка. Преди да се натъкна на заека, видях едно от вашите изчадия да пие от потока.

— Лочеше?

— Да.

„Да не се Лочи; такъв е Законът.“ Много ги е грижа зверовете за закона, хм... когато Моро не е наоколо.

— Беше звярът, който после ме преследва.

— Разбира се — каза Монтгомъри, — точно така постъпват хищниците. След като убият, пият. Това е от вкуса на кръвта. — И попита: — Как изглеждаше звярът? Ще го познаете ли? — Той огледа наоколо, застанал разкراчен над разкъсания заешки труп, очите му зашариха между сенките и прикритията от зеленината, потайните места и засадите на гората, които ни окръжаваха.

— Вкусът на кръвта — повтори той.

Извади револвера си, провери барабана и отново го прибра. Сетне задъвка долната си устна.

— Мисля, че ще позная звяра. Ударих го. Сигурно има хубава синина на челото си.

— Освен това трябва да докажем, че той е убил заека — каза Монтгомъри. — По-добре да не бях ги донасял тук.

Трябваше да продължим нататък, но той стоеше над разкъсания заек, объркан и замислен като над ребус. Отдалечих се, за да не гледам останките на заека.

— Хайде — подканих го аз. Той се сепна и дойде при мен.

— Вижте — почти прошепна той. — Предполага се, че у всички тях е заложена идеята да не ядат нищо, което бяга по земята. Ако някой от зверовете случайно е опитал вкуса на кръвта...

Известно време вървахме мълчаливо.

— Чудя се какво може да се е случило — говореше си той. След кратка пауза добави: — Това, което направих онзи ден, беше глупаво. Моят слуга... Показах му как да одере и сготви заек. Странно... Видях го да си облизва ръцете... Никога не беше ми идвало наум.

И след малко:

— Трябва да сложим край на това. Трябва да кажем на Моро.

През целия път към къщи той не можеше да мисли за нищо друго.

Моро погледна на случилото се дори още по-сериозно от Монтгомъри и едва ли е нужно да споменавам, че и аз бях заразен от очевидното им смайване.

— Трябва да дадем пример за назидание — каза Моро. — Но се съмнявам, че прегрешилият е Леопардочовека. Но как да го докажем? Монтгомъри, по-добре да беше запазил за себе си апетита си за месо и да бяхме минали без тези вълнуващи придобивки. Заради тях може да настъпи голяма каша.

— Глупаво от моя страна — рече Монтгомъри, — но стореното сторено. Пък и вие казахте, че мога да ги докарам...

— Трябва да се заемем с въпроса незабавно — каза Моро. — Предполагам, че ако се случи нещо, Млинг ще може да се погрижи за себе си.

— Не съм много сигурен в Млинг — отговори Монтгомъри. — А би трябвало да го познавам добре.

Подир обед Моро, Монтгомъри, аз и Млинг отидохме на другия край на острова при колибите в дерето. И тримата бяхме въоръжени. Млинг носеше една малка бравичка, която използваше за цепене на дърва, и няколко навивки жица. На рамото на Моро висеше огромен пастирски рог.

— Ще видите събрание на Зверохората — каза Монтгомъри. — Интересна гледка.

През целия път Моро не промълви нито дума, но строгото му, обрамчено от бели кичури лице беше мрачно.

Прекосихме оврага, в който се вдигаше пара от топлия поток и като следвахме криволичещата през тръстиковия храсталак пътека, стигнахме до широко пространство, покрито с гъсто жълто прахообразно вещество — мисля, че беше сяра. Отвъд билото на бурениясалия бряг блестеше морето. Стигнахме до нещо като плитък естествен амфитеатър и тук спряхме. Тогава Моро наду рога и разбуди заспалата тишина на тропическия следобед. Очевидно белите му дробове бяха силни. Сигналните звуци се усилваха и усилваха, повтаряни от ехото, докато станаха оглушителни.

— Ох — каза Моро и отпусна извития инструмент обратно на хълбока си.

Незабавно в жълтите тръстики се чу пращане и от гъстата зелена джунгла, очертаваща тресавището, през което бях бягал предния ден, долетяха гласове. Сетне на три или четири места по края на покритата със сяра площ се появиха нелепите фигури на бързащите към нас Зверохора. В мен се промъкна ужас, когато ги забелязах да излизат тромаво един след друг от дърветата или тръстиките и да се тътрят през нагорещения прах. Но Моро и Монтгомъри останаха достатъчно спокойни и аз по неволя стоях редом с тях. Пръв пристигна Сатира, странно нереален, независимо че хвърляше сянка и вдигаше прах с копита; подир него от гъсталака излезе някакъв чудовищен дебелак, нещо между кон и носорог, който, движейки се, продължаваше да дъвче слама; после се появи Жената-Свиня и две Жени-Вълчици; после Вещицата полулисица-полумечка с червени очи на заостреното си червено лице и после другите — всички охотно забързани. Щом приближиха, започнаха да се кланят раболепно на Моро и без да се съобразяват един с друг, да пеят отделни части от втората половина на ектенията на Закона: „Ръката Негова ранява, Ръката Негова лекува“ и тъй нататък.

Щом се приближиха на около тридесет ярда, спряха, поклониха се и като се свиха на колене и лакти, започнаха да си посипват главите с жълтата пепел. Представете си само гледката. Трима облечени в синьо мъже, с нашия обезобразен чернолик помощник, застанали сред

широкото пространство, покрито с огрян от слънцето жълт прах под лазурното небе, заобиколени в кръг от пълзящите и жестикулиращи страшилища, някои почти човекоподобни с изключение на едва доловими жестове и изражения, други като уроди, трети тъй странно деформирани, че напомняха единствено виденията на най-ужасните кошмари. А зад тях в едната посока ивицата камъш, в другата — гъстата джунгла от палмови дървета, отделяща ни от дерето с колибите, на север — мъгливият хоризонт на Тихия океан.

Шестдесет и двама, шестдесет и трима — броеше Моро. — Няма още четирима.

— Не виждам Леопардочовека — казах аз. Подир малко Моро отново изсвири с огромния рог и при неговия звук всички Зверохора се сгърчиха и затъркаляха в праха. Тогава, прокрадвайки се от камъша, като се снишаваше към земята и се мъчеше да се присъедини към посипващия се с пепел кръг зад гърба на Моро, се появи Леопардочовека. Забелязах, че имаше синина на челото. Последен от Зверохората пристигна дребният Маймуночовек. Дошлите по-рано животни, разгорещени и изтощени от своето търкаляне, го стрелнаха със зловни погледи.

— Престанете — с висок и твърд глас изрече Моро и Зверохората седнаха на задните си крака да отпочинат от своето поклонение.

— Къде е Казвача на Закона? — запита Моро и косматото сиво чудовище зарови лице в праха.

— Кажете словата — нареди Моро.

Незабавно цялото коленичило сборище, като се люлееше и хвърляше сяр с ръце — първо облаче прах с дясната ръка, сетне с лявата, започна отново да пее странната си ектения.

Когато стигнаха до „Да не се яде Месо, нито Рибa; такъв е Законът“, Моро вдигна тънката си бяла ръка.

— Спрете! — извика той и настъпи пълна тишина. Мисля, че всички знаеха и се ужасяваха от онова, което щеше да последва. Огледах странните им лица. Когато съзрях треперещите им пози и спотаения в блестящите им очи ужас, се учудих, че въобще съм могъл да ги сметна за хора.

— Този Закон е бил нарушен — каза Моро.

— Няма прошка — се чу от лишената от лице твар със Сребриста козина.

— Няма прошка — повтори коленичилият кръг от Зверохора.

— Кой го е сторил? — извика Моро и като огледа лицата им, изплющя с камшика. Стори ми се, че Хиената-свиня погледна гузно, а също и Леопардочовека. Моро се спря с лице към това същество и то се сви раболепно от спомена и ужаса за безкрайно страдание.

— Кой го е сторил? — с гърмящ глас повтори Моро.

— Грешник е, който нарушава Закона — припяваше Казвача на Закона.

Моро се вгледа в очите на Леопардочовека и сякаш се мъчеше да изтръгне самата душа на съществото.

— Който наруши Закона — каза Моро, като отклони поглед от жертвата си и се обърна към нас. Стори ми се, че в гласа му имаше нотка на екзалтация.

— Се връща в Дома на болката — завикаха всички. — се връща в Дома на болката, о. Господарю!

— Обратно в Дома на болката, обратно в Дома на болката — ломотеше Маймуночовека, сякаш идеята го блазнеше.

— Чуваш ли? — попита Моро, като се обърна към престъпника, моят приятел — Стой!

Освободен от приковаващия поглед на Моро, Леопардочовека се беше изправил на крака и сега с пламтящи очи скочи срещу своя мъчител, като огромните му кучешки зъби проблясваха зад презрително извитите му устни. Убеден съм, че само лудостта, безумието от непоносимия страх можеше да го подтикне към тази атака. Сякаш всичките, събрани в кръг шестдесет чудовища, се надигнаха около нас. Извадих револвера си. Двете тела се сблъскаха. Видях, че Моро се изтърколи назад от удара на Леопардочовека. Наоколо се разнесоха яростно виене и писъци. Всички се движеха бързо. За миг помислих, че е общ бунт.

Пред очите ми се мярна яростното лице на Леопардочовека, непосредствено преследван от Млинг. Съзрях жълтите очи на Хиената-Свиня, озарени от възбуда — беше заела поза, сякаш се канеше да ме нападне. Сатира също ме гледаше злобно иззад прегърбените рамене на Хиената-Свиня. Чух пукота от пистолета на Моро и видях розовия проблясък над безредицата. Цялата тълпа се люшна по посока на

изстрела, аз бях също увлечен от магнетизма на движението. Подир миг вече тичах заедно с безредната ревяща тълпа, преследваща Леопардочовека. Това е всичко, което мога да кажа определено. Видях Леопардочовека да удря Моро, сетне всичко се завъртя наоколо ми и се втурнах стремглаво напред.

Начело по стъпките на беглеца беше Млинг. Отзад, вече изплезили езици, тичаха с големи подскоци Жените-Вълчици. Следваха ги Хората-Свине, грухтящи от възбуда, и двамата Мъже-Бикове, омотани в бяло. След тях, обкръжен от група Зверохора, идеше Моро с револвер в ръка, широкополата му сламена шапка беше отхвърчала и тънката му побеляла коса се развяваше. Хиената-Свиня тичаше редом в крачка с мен, като ме поглеждаше крадешком с лукавите си очи, а останалите топуркаха и крещяха подире ни.

Леопардочовека си пробиваше път през високите тръстики, които се изправяха отново и шибаха Млинг в лицето. Ние, които бяхме на опашката, намирахме вече утъпкана пътека в камъша. Там хайката продължи около четвърт миля, сетне се вряза в гъст шубрак, който крайно затрудняваше придвижването ни, но го прекосихме групово — папратовите листа ни шибаха в лицата, гъстите лиани ни захващаха за ушите или се увиваха около крайниците ни, а бодливите растения се закачаха и късаха от нас и дрехи, и плът.

— Той прекоси това на четири крака — задъхано рече Моро, който сега се оказа точно пред мен.

— Няма прошка — изсмя се в лицето ми Вълчицата-Мечка, възбудена от лова.

Изскочихме отново между скали и съзряхме жертвата да подтичва на четири крака, като ни се зъбеше през рамо. При тази гледка Вълчето общество зави от наслада. Съществото все още бе облечено и отдалече лицето му наподобяваше човешко, но стойката му на четири крака беше типично животинска, а незабележимото отпускане на раменете като на подгонен звяр. Скочи над някакви бодливи храсти с жълти цветчета и се скри. Млинг беше преполовил разстоянието между нас и него.

Бяхме забавили първоначалното темпо на преследването и се движехме с по-широки и уверени крачки. Докато прекосяхме откритото, видях, че хайката се беше разпръснала от колона във

верига. Хиената Свиня продължаваше да тича редом с мен, като ме наблюдаваше, изкривявайки сегиз-тогиз муцуна в озъбена усмивка.

На края на скалите, осъзнавайки, че се е отправил към издадения нос, където се бяхме натъкнали един на друг през нощта след пристигането ми, Леопардочовека внезапно свърна към шубрака. Но Монтгомъри забеляза маневрата и се опита да го пресрещне.

Така, задъхан, препъвайки се в камънаците, раздиран от къпините, възпиран от папратите и тръстиките, аз участвувах в хайката на Леопардочовека, нарушил Закона, а Хиената-Свиня тичаше редом с мен, смеейки се дивашки. Продължих да се тътря, виеше ми се свят, сърцето ми се блъскаше в ребрата, бях изтощен до смърт, но не смеех да изостана от преследването, за да не се окажа насаме с този ужасен спътник. Продължавах да се влача, въпреки безкрайната умора и адската жегата на тропическия следобед.

Накрая яростта на хайката отслабна. Бяхме обкръжили нещастния звяр в единия край на острова. Моро с камшик в ръка ни водеше в неравен строй и като си подвиквахме един на друг, ние напредвахме бавно и затяхахме обръча около жертвата. Леопардочовека ни дебнеше безшумно и невидимо от храстите, където самият аз бях бягал от него при онова среднощно преследване.

— Внимателно! — крещеше Моро. — Внимателно! — когато краят на редицата стигна до гъсталаците и обкръжи звяра.

— Пази се от нападение — долетя иззад храстите гласът на Монтгомъри.

Бях на склона над храстите. Монтгомъри и Моро заобикаляха долу по брега. Навлязохме полека сред плетеницата от клони и листа. Жертвата се спотайваше.

— Обратно в Дома на болката, Дома на болката Дома на болката — дереше се Маймуночовека, дваيسетина ярда вдясно.

Когато чух това, простих на нещастния клетник уплахата, която ми беше причинил.

Вдясно от мен чувах вейките да пращат и клоните да шумолят, разтваряйки се пред тежката походка на Коня-Носорог. И тогава сред зеленината, в полумрака на пищната растителност изведнъж забелязах съществото, което преследвахме. Беше се свило на съвсем малка купчина, светещите му зелени очи ме наблюдаваха през рамо.

Може да изглежда израз на странно противоречие от моя страна — сега не мога да обясня защо, но тогава, като гледах съществото, застанало в съвсем животинска поза, с излъчващи светлина очи и изкривено от ужас несъвършено човешко лице, отново осъзнах факта, че у него има нещо човешко. Всеки момент някой друг от преследвачите му щеше да го види и то щеше да бъде надвито и пленено, за да изпита още веднъж ужасните мъчения зад оградата. Рязко извадих револвера си, прицелих се между ужасените му очи и стрелях.

Щом сторих това, Хиената-Свиня го видя, хвърли се отгоре му с нетърпелив крясък и впи жадни зъби във врата му. Наоколо зелената маса се люлееше и пращеше от нахлуването на Зверохората. Едно след друго се появяваха лица.

— Не го убивайте, Прендик! — изкрещя Моро, — Не го убивайте! — Видях го да се промъква под листата на огромните папрати.

В следващия миг той удари Хиената-Свиня с дръжката на камшика и заедно с Монтгомъри едва удържаха възбудените месоядни Зверохора, и особено Млинг, настрана от все още потръпващото тяло. Косматата сива твар душеше трупа под ръката ми. Другите зверове се блъскаха в мен с животинска страст, за да виждат по-добре.

— По дяволите, Прендик — каза Моро. — Той ми трябваше.

— Съжалявам — казах аз, макар че това не беше истина. — Сторих го импулсивно.

От изнемога и възбуда ми прилоша. Обърнах се, проправих си път сред тълпата от Зверохора и се заизкачвах нагоре по хълма към най-високата част на носа. Дочух Моро да крещи нареждания на трима омотани в бяло Хора-Бикове да започнат да влачат жертвата надолу към водата.

Не беше трудно да се усамотя. Зверохората показваха съвсем човешко любопитство около мъртвото тяло и като душеха и ръмжаха, го следваха вкупом, докато Мъжете-Бикове го мъкнеха надолу към брега. Отидох на носа и наблюдавах Мъжете-Бикове, тъмни силуети под вечерното небе, да носят натежалото мъртво тяло към морето и в съзнанието ми като вълна нахлу чувството за неизразимото безсмислие на всичко, което става на острова.

На брега сред скалите под мен Маймуночовека, Хиената-Свиня и още няколко Зверохора стояха край Монтгомъри и Моро. Всички бяха все още крайно възбудени и се надпреварваха да дават шумен израз на верността си към Закона. Въпреки това в себе си бях напълно убеден, че Хиената-Свиня беше замесена в убийството на заека. Обзе ме странното убеждение, че без мащабността на очертанията и нелепостта на формите пред мен бе едно умалено обобщение на човешкото съществуване, цялото взаимодействие на инстинкт, разум и съдба в най-прост вид. Леопардчовека не бе се вместил в този живот. Там бе цялата разлика.

Нещастните зверове! Започнах да виждам най-отвратителната страна на жестокостта на Моро. Не бях мислил по-рано за болката и злините, които се стоварваха върху клетите жертви, чак след като оживеят изпод ръцете на Моро. Бях потръпвал единствено при мисълта за дните на действителните мъчения зад оградата. Но сега те ми се струваха по-незначителната част. Преди те са били зверове със съответно пригодени към заобикалящата ги среда инстинкти, по своему щастливи като всички живи същества. Сега бяха спънати в оковите на своето човекоподобие и живеяха в неизчезващ страх, тормозени от един закон, който не можеха да разберат; тяхното псевдочовешко съществуване започваше в агония, беше една дълга вътрешна борба, един непрестанен ужас от Моро — и за какво? Именно безсмислието на всичко ме разтърси.

Да имаше Моро някаква по-понятна цел, бих могъл поне малко да му съчувствувам. Не съм чак толкова мекушав към страданието. Бих могъл донякъде да му простя дори ако мотивът му е бил омраза, но той беше толкова безотговорен, напълно безгрижен. Любопитството му, налудничавите му безсмислени изследвания го тласкаха да продължава, а съществата биваха захвърлени да поживеят около година, да се борят, да се лутат слепешката, да страдат непрестанно и накрая да умрат в мъки. Те бяха дълбоко нещастни, старата животинска омраза ги подтикваше да враждуват помежду си, а Закона ги възпираше от една разгорещена кратка схватка и един решителен край на взаимната им природна ненавист.

През тези дни страхът ми от Зверохората прерасна в страх от Моро. Изпаднах в угнетено състояние, дълбоко и продължително, сходно със страха, което остави трайни белези в съзнанието ми. Трябва

да призная, че когато се сблъсках със страданията и болезнени безпорядък на този остров изгубих вяра в смислеността на света. Една сляпа съдба, един огромен безмилостен механизъм сякаш разкриваше и оформяше квинтесенцията на съществуването и аз, Моро (със своята страст към изследванията), Монтгомъри (със своята страст към пиенето) и Зверохората (със своите инстинкти и умствена ограниченост) бяхме разкъсвани и мачкани безпощадно, неизбежно сред всеобхващащата бъркотия на нейната непрестанна въртележка. Но тогава все още не можех да осмисля всичко това... Всъщност дори мисля, че едва сега го осъзнавам истински.

17. БЕДСТВИЕ

Едва ли бяха изминали и шест седмици, когато загубих всякакво друго отношение към безславните експерименти на Моро освен неодобрение и неприязън. Единствената ми мисъл бе да се махна от тези ужасни карикатури с образа на Твореца, да се върна обратно към приятното и благотворно общуване с хора. В спомените ми моите себеподобни, от които бях откъснат, започнаха да придобиват идилични добродетели и красота. Първоначалната ми дружба с Монтгомъри не се задълбочи. Дългата му разлъка с човечеството, скритият му порок към пиянство, очевидното му състрадание към Зверохората го отдалечаваха от мен. На няколко пъти го оставих да ги навести сам. Всячески отбягвах каквото и да било общуване с тях.

Все по-дълго време прекарвах на брега в очакване на някакви спасителни платна, които все не се появяваха, докато един ден ни сполетя потресаващо нещастие, което представи в съвършено различна светлина странните обстоятелства, в които се намирах.

Беше около седем-осем седмици след пристигането ми на острова, а може и повече, защото не си направих труда да следя времето, когато стана тази злополука. Случи се рано заранта, мисля към шест часа. Бях вече станал и закусил, разбуден от тропота на трима Зверохора, дошли да донесат дърва отсам оградата. След закуска отидох при отворената портичка на оградата и постоях там, пушейки и нягпядсдяняйин се на свежото утро. Подир малко зад ъгъла излезе Моро и ме поздрави.

Отмина и го чух да отключва и влиза в лабораторията си зад мен. По това време вече бях станал тъй бездушен към гадостите на този остров, че нищо не трепна в мен, когато чух клетата пума да започва нов ден на терзания. Тя посрещна своя мъчител с крясък, досущ като на сърдит кавгаджия.

Тогава се случи нещо. И до ден днешен не зная точно какво. Чух зад себе си остър вик и щом се обърнах, насреща ми се втурна едно ужасно лице — нито човешко, нито животинско, — пъклено, кафяво,

набраздено с червени белези от шевове, кървави капки се стичаха по него, а очите без клепачи пламтяха. Вдигнах ръка да се защита от удара, който ме хвърли напред презглава и сякаш счупи ръката ми, а огромното чудовище, омотано в превръзки и окървавени бинтове, ме прескочи, треперейки, и отмина.

Изтъркалях се надолу по брега, опитах се да седна и рухнах върху счупената си ръка. Тогава се появи Моро, широкото му бледо лице беше още по-ужасяващо поради кръвта, която се стичаше по челото му. В едната си ръка носеше револвер. Хвърли ми бърз поглед и веднага се спусна да преследва пумата.

Опитах да си помогна със здравата ръка и успях да седна. Бинтованата фигура бягаше на големи подскоци по брега, а Моро я следваше.

Тя обърна глава, видя го и като свърна рязко, се втурна към храстите. С всеки скок печелеше преднина. Видях я как се връза в тях, а Моро, тичайки напърно, за да ѝ пресече пътя, стреля, но не улучи и тя изчезна. Сетне и той се скри в зеленината.

Загледах се подир тях, но скоро болката в ръката ми пламна и стенойки, несигурно се изправих на крака. На входа се появи Монтгомъри, облечен, с револвер в ръка.

— Велики Боже! Прендик! — каза той, без да забелязва, че съм наранен. — Звярът се е освободил. Изтръгнал синджира от стената. Видяхте ли ги? — И като забеляза, че притискам ръката си, добави остро: — Какво е станало?

— Стоях на входа — казах аз.

Той се приближи и хвана ръката ми.

— Кръв по ръкава — рече той и нави фланелата. Прибра оръжието в джоба си, опипа горящата от болка ръка и ме въведе вътре. — Счупена е — каза той и добави: — Разкажете ми как точно се случи... какво се случи?

Разказах му какво бях видял, като прекъсвах разказа си с болезнени стенания, докато той сръчно и леко намести ръката ми. Закачи я на праметната през рамо превръзка, изправи се и ме погледна.

— Ще се оправи — каза той. — А сега? — замисли се. Сетне излезе и заключи вратите на оградата. Известно време го нямаше.

Бях сериозно загрижен за ръката си. Нещастieto идеше като добавка към многото други ужасни неща. Седнах на шезлонга и да си

призная, с удоволствие изругах острова наум.

Когато Монтгомъри се завърна, първоначалното неприятно усещане от наранената ми ръка се бе превърнало в остра болка.

Лицето му бе твърде бледо и долните му венци се виждаха повече от всякога.

— Нито го виждам, нито го чувам — рече той. — Мислех си, че може да се нуждае от помощ. — Вторачи се в мен с безизразни очи. — Звярът беше силен. Просто изтръгнал синджира си от стената.

Отиде до прозореца, после до вратата и се обърна към мен.

— Ще тръгна след него — ми каза. — Има още един револвер, който мога да ви оставя. Да ви кажа право, някак си съм обезпокоен.

Извади оръжието и го постави заредено на масата до ръката ми, после излезе, оставяйки след себе си атмосфера на безпокойство. Не останах да седя дълго след неговото напускане. Взех револвера и се отправих към вратата.

Утрото беше мъртвешки тихо. Никакъв полъх на вятъра, морето беше гладко като стъкло, небето пусто, брегът самотен. В моето полувъзбудено, полутрескаво състояние това спокойствие само ме подтискаше.

Опитах се да изсвирия, но звукът замря. Отново изругах — за втори път тази заран. Сетне отидох до ъгъла на оградата и се загледах втренчено в зелените храсти, погълнали Моро и Монтгомъри. Кога ли ще се върнат? И как?

Тогава далеч горе на брега се появи някакъв дребен сив Зверочовек, изтича до края на водата и зацапа из нея. Върнах се обратно до вратата, после отново до ъгъла и така се заразхождах напред-назад, като караул на пост. По едно време вниманието ми бе приковано от далечния вик на Монтгомъри:

— Моро, е-о-о-о...!

Болката в ръката ми понамаля, но гореше. Втресе ме и усетих жажда. Сянката ми се скъси. Наблюдавах далечната фигура, докато тя отново изчезна.

Нима Моро и Монтгомъри нямаше да се върнат никога?

Три морски птици се сбиха за някаква изхвърлена на брега плячка.

И тогава някъде далеч зад оградата се разнесе изстрел. След дълга пауза още един. Последва сърцераздирателен писък и отново

настъпи смутна тишина. Черногледото ми въображение започна да ме измъчва. Изведнъж се чу нов изстрел, съвсем наблизно.

. Стреснат, отидох до ъгъла и там видях Монтгомъри със зачервено лице, разрошена коса и скъсан на коляното панталон. Лицето му изразяваше дълбоко вцепенение. След него се влачеше с мъка Зверочовека Млинг, по чиято челюст личаха някакви зловещи кафяви петна.

— Той върна ли се? — попита Монтгомъри.

— Моро ли? — казах аз. — Не.

— Боже мой! — Беше задъхан, почти хълцаше от недостиг на въздух. — Влезте обратно вътре — каза той, като ме хвана за ръката. — Те са полудели. Всички се щурат като луди. Какво може да се е случило? Не зная. Нека си поема дъх и ще ви разкажа. Има ли малко бренди?

Той влезе, накуцвайки, в стаята и се отпусна на шезлонга. Млинг се хвърли на земята точно пред вратата и уятля като куче. Дадох на Монтгомъри малко бренди с вода. Седеше, безучастно втренчен пред себе си, мъчейки се да възстанови дишането си. След няколко минути ми разказа какво се бе случило.

Успял да ги проследи донякъде. Отначало било лесно — по смачканите и скършени храсти, откъснатите от бинтовете на пумата бели парцалчета и случайните кървави петна по листата на шубрака.

Ала по каменистата почва оттатък потока, където бях видял Зверочовека да пие, загубил следите и продължил да се лута безцелно на запад, като викал Моро по име.

После към него се присъединил Млинг, който носел лека брадвичка. Млинг не знаел нищо за случилото се с пумата, сечал дърва и го чул да вика. Продължили да викат заедно. От гъсталака излезли двама превити, взиращи се в тях Зверохора, притаените им пози и жестовите им обезпокоили Монтгомъри със своята странност. Той ги поздравил, а те побягнали гузно. След това престанал да вика и след като се полутал безцелно още известно време, решил да посети колибите.

Намерил дерето изоставено.

С нарастващо безпокойство тръгнал да се връща обратно по същия път. Именно тогава срещнал двамата Мъже-Свине, които бях видял да танцуват през нощта след пристигането си; били с

окървавени уста и крайно възбудени. Вървели, пробивайки си път през папратите, и когато го видели, спрели със зловни физиономии.

Той изплющял с камшика, треперейки, но те незабавно се нахвърлили отгоре му. Никога преди това Зверочовек не се бил осмелявал да стори това. Застрелял единия в главата, а Млинг скочил върху другия и двамата се търкулнали вкопчени.

Млинг притиснал звяра под себе си, забил зъби в гърлото му, а Монтгомъри го застрелял, както се мятал в прегръдката на Млинг. Срещнал известна трудност, докато убеди Млинг да тръгне с него.

Оттам забързали към мен. По пътя Млинг внезапно се втурнал в гъсталака и изкарал оттам един дребничък окървавен Оцелоточовек, накуцващ поради раната на крака си. Зверчето побягнало, но след малко се върнало в отчаяна съпротива и Монтгомъри го застрелял — смятам донякъде безпричинно.

— Какво означава всичко това? — попитах аз.

Монтгомъри поклати глава и отново се съсредоточи над брентито.

18. НАМИРАНЕТО НА МОРО

Когато видях Монтгомъри да поглъща трета чаша бренди, реших, че трябва да се намеся. Вече беше почти замаян. Казах му, че с Моро навярно се е случило нещо сериозно, иначе би трябвало вече да се е върнал и че е належащо да установим какво точно е станало. Монтгомъри възрази неубедително, но накрая се съгласи. Хапнахме и тръгнахме тримата.

Възможно е да се дължи на напрегнатото ми съзнание по това време, но и досега съм запазил рядко живи впечатления за тръгването ни в горещото спокойствие на тропическия следобед. Начело вървеше Млинг с прегърбени рамене, а черната му глава се въртеше стреснато и бързо, когато се взираше към двете страни на пътя. Не беше въоръжен. Когато срещнали Мъжете-Свине, си изпуснал брадвата. Стигнаше ли се до борба, неговото оръжие щяха да бъдат зъбите му. Олюлявайки се, го следваше Монтгомъри, съкрушен на вид, пъхнал ръце в джобове; начумерен, опиянен, от брендито.

Моята лява ръка висеше на превръзката — за щастие лявата, а в дясната държах револвера.

Поехме в северозападна посока по една тясна пътечка през дивата пищност на острова. След малко Млинг се спря, скован в напрегнато очакване. Монтгомъри почти се препъна в него и после също спря. И тогава, заслушани внимателно, дочухме откъм дърветата да долитат гласове и приближаващи стъпки.

— Той е мъртъв — рече един дълбок треперещ глас.

— Не е мъртъв, не е мъртъв — ломотеше друг.

— Видяхме, видяхме — повтаряха няколко гласа.

— Хей — внезапно извика Монтгомъри. — Хей, вие там!

— По дяволите — казах аз и сграбчих пистолета. Последва тишина, после тук-там се чу прашене през преплетената растителност — появиха се няколко лица, странни, озарени от особена светлина. Млинг издаде няколко ръмжащи гърлени звука. Познах Маймуночовека, всъщност вече бях разпознал гласа му, и двете обвити

в бяло мургави същества, които бях видял в лодката на Монтгомъри. Заедно с тях бяха двата петнисти звяра и онази ужасна сива прегърбена твар, която казваше Закона, с развени на бузите сиви косми, с гъсти сиви вежди и спускащи се, разделени на път по средата на челото сиви кичури; огромна твар без лице, със странно червени очи, загледани любопитно в нас откъм зеленината.

За момент никой не пророни дума. После Монтгомъри изхълца.

— Кой... каза, че той е мъртъв?

Маймуночовека погледна виновно към Косматата сива твар.

— Той е мъртъв — каза чудовището. — Видели са. — Във всеки случай отрядът не изглеждаше заплашителен. По-скоро бяха озадачени и обзети от страхопочитание.

— Къде е той? — попита Монтгомъри.

— Оттатък — посочи сивото същество.

— Има ли Закон сега? — попита Маймуночовека.

— Все още ли това не бива, онова не бива? Наистина ли той е мъртъв?

— Има ли Закон? — повтори един мъж в бяло.

— Има ли Закон, ти, втория с Камшика? Той е мъртъв! — каза Косматата сива твар.

Всички стояха и ни наблюдаваха.

— Прендик — обърна мътния си поглед към мен Монтгомъри. — Той е мъртъв, очевидно.

По време на разговора бях стоял зад него. Започнах да разбирам какво означава за тях всичко това. Изведнъж пристъпих пред него и повиших глас:

— Деца на Закона, той не е мъртъв.

Млинг обърна лукавия си поглед към мен.

— Той е променил формата си... променил е тялото си — продължих аз. — За известно време няма да го виждате. Той е там — посочих нагоре, откъдето може да наблюдава. Вие не го виждате. Но той ви вижда. Бойте се от Закона.

Погледнах ги открито. Те потръпнаха.

— Той е велик, той е добър — рече Маймуночовека, като надничаше страховито нагоре през гъстите клони.

— А другото нещо? — попитах аз.

— Онова нещо, което кървеше и бягаше като пицеше и хълцаше, то също е мъртво — каза Сивата твар, като продължаваше да ме наблюдава.

— Това е добре — изсумтя Монтгомъри.

— Втория с Камшика. — започна Сивата твар.

— Какво? — рекох аз.

— ... каза, че той е мъртъв.

Но Монтгомъри беше достатъчно трезвен, за да разбере поради какви мотиви отричам смъртта на Моро.

— Той не е мъртъв — бавно каза той. — Въобще не е мъртъв. Както не съм и аз.

— Някои — казах аз — са нарушили Закона. Те ще умрат. Някои вече са мъртви. Сега ни покажете къде лежи неговото старо тяло. Тялото, което е изоставил, защото вече не му е нужно.

— Насам, Човеко, който ходи в Морето — каза Сивата твар.

Водени от шестте същества, прекосихме хаоса от папрати, лиани и дънери в северозападна посока. Разнесе се писък и прашене между клоните и един малък хомункулус се втурна край нас с пронизителен крясък. Веднага след него се появи някакво диво страшилище, което го преследваше стремглаво, цялото изпръскано с кръв и преди да успее да спре, се озова помежду ни.

Сивата твар отскочи встрани; озъбвайки се, Млинг се хвърли върху него, но беше отблъснат; Монтгомъри стреля, но не улови, наведе глава, захвърли оръжието си, обърна се и побягна. Стрелях, но съществото продължи да се приближава; стрелях отново, прицелвайки се наслуки в ужасното му лице. Видях как след изстрела чертите му изчезнаха. Лицето му беше отнесено. Въпреки това то мина покрай мен, сграбчи Монтгомъри и както го държеше, падна с глава напред до мен, повличайки Монтгомъри върху себе си в предсмъртната си агония.

Останах сам с Млинг, мъртвия звяр и проснатия мъж. Монтгомъри се надигна полека и се втренчи смутено в разкъсания звяр до себе си. Това почти го отрезви. С мъка се изправи на крака. После забелязах Сивата твар да се връща предпазливо между дърветата.

— Погледни — посочих към мъртвия звяр. — Не е ли още жив Законът? Ето докъде води нарушаването на Закона.

Съществото се вгледа в тялото.

— Той изпраща Огън, който убива — каза то с плътен глас, повтаряйки част от ритуала.

Останалите се насъбраха и надничаха един през друг.

Накрая стигнахме до самия западен край на острова. Натъкнахме се на изгризаното и обезобразено тяло на пумата, дясната ѝ лопатка беше разтрошена от куршум, а на около двайсетина ярда по-нататък най-сетне намерихме това, което търсехме. Той лежеше по очи на едно утъпкано място сред камъша.

Едната му длан беше почти откъсната до китката, а сребристата му коса — сплъстена от кръв. Главата му бе разбита от синджира на пумата. Прекършените тръстики под него бяха изпръскани с кръв. Не можахме да намерим револвера му.

Монтгомъри го обърна по лице.

С помощта на седмината Зверохора, защото той беше тежък човек, го отнесохме на почивки обратно в ограденото място. Смрачаваше се. На два пъти дочухме невидими същества да вият и крещят пронизително край групичката ни, а веднъж се появи дребното розово същество, приличащо на ленивец, облеци се насреща ни и отново изчезна. Но не ни нападнаха повторно. При вратата на оградата компанията от Зверохора ни напусна — Млинг отиде с тях. Заключихме се вътре, после отнесохме обезобразеното тяло на Моро в двора и го положихме върху купчина съчки.

После отидохме в лабораторията и сложихме край на всичко живо там, което намерихме.

19. „ОФИЦИАЛНИЯТ ПРАЗНИК“ НА МОНТГОМЪРИ

Щом свършихме това, се измихме, нахранихме се и

заедно с Монтгомъри отидохме в малката ми стаичка, където за първи път обсъдихме положението си. Той беше почти изтрезнял, но със силно разстроен разсъдък. Дотогава е бил под необикновено силното влияние на личността на Моро. Не мисля, че някога му е идвала наум мисълта, че Моро може да умре. С това злощастие внезапно рухнаха навиците, станали част от него през десетте или повече монотонни години, прекарани на острова. Говореше несвързано, отговаряше на въпросите ми мъгляво, луташе се сред най-общите от тях.

— Този глупак на глупците — рече той. — Каква бъркотия е всичко! Не разбрах нищо от живота. Чудя се кога най-сетне ще заживея. Шестнадесет години баламосван от бавачки и преподаватели, както им е угодно, пет в Лондон, предъвквайки медицината — лоша храна, мизерни квартири, мизерни дрехи, мизерни пороци — каква грешка, не мога да си представя по-голяма и запратен на този зверилник. Десет години тук! Защо е всичко това, Прендик? Нима сме сапунени мехури, издухани от някое хлапе?

Беше трудно да се оправя с подобно бълнуване.

— Това, което трябва да обмислим сега — казах аз, — е как да се измъкнем от този остров.

— Защо да се измъкваме? Аз съм прокуденик. С кого да се сдружа? При тебе всичко е наред, Прендик. Горкият стар Моро! Не мога да го изоставя тук да му глождят кокалите. Както е... И освен това какво ще стане с почтената част от Зверохората?

— Добре — казах. — Ще видим утре. Мислех си, че можем да направим клада от съчките и да изгорим тялото му... и онези другите неща... Какво ще стане после със Зверохората?

— Не зная. Предполагам, че тези, които са направени от хищни животни рано или късно ще оглупеят. Не можем да ги избием

всичките. Нали? Предполагам, че изисква това твоята човечност. Но те ще се променят. Те със сигурност ще се променят.

Той говори така неопределено, докато накрая усетих, че ще избухна.

— Проклятие! — възкликна той при една моя проява на раздразнителност. — Не виждаш ли, че моето положение е по-лошо от твоето. — Стана и отиде за бренди. — Пийни — каза той, когато се върна — ех ти, умуващ, тебеширеноблед светецо-атеист, пийни.

— Без мен — отговорих и седнах, като наблюдавах тъжно лицето му под жълтите отблясъци на газеничето, докато той изпадна в бързо пиянско страдание. Запазил съм спомен за нещо безкрайно досадно. Уплете се в някаква съзливачка защита на Зверохората и Млинг.

Млинг, говореше той, бил единственото същество, което наистина някога се е привързвало към него. Внезапно го осени идея.

— Проклет да съм! — рече той и като стискаше бутилката с бренди, се изправи, олюлявайки се. Интуитивно ми проблесна какво възнамеряваше да направи.

— Няма да даваш алкохол на този звяр — казах, като се изправих срещу него.

— Звяр! — каза той. — Ти си звяр. Той пие като християнин. Махни се от пътя ми, Прендик.

— За бога — казах аз.

— Махни се... от пътя ми — изрева той и изведнъж измъкна револвера си.

— Добре — рекох аз и отстъпих встрани, почти решен да се хвърля върху него, когато постави ръка на резето, но мисълта за безпомощната ми ръка ме разубеди.

— Ти се докара като животно. Можеш да вървиш при животните.

Той блъсна вратата и полуобърнат към мен, застана между жълтата светлина на лампата и бледото сияние на луната; очните му кухини се чернееха под гъстите му вежди.

— Ти, Прендик, си един надут позъор, един глупак! Ти винаги се страхуваш и си въобразяваш. Ние стигнахме до края. Утре смятам да си прережа гърлото. А тази вечер ще си устроя един дяволски чудесен празник.

Той се обърна и излезе в лунната светлина.

— Млинг — извика той, — Млинг, стари приятелю!

В сребристата светлина на помръкналия бряг излязоха три неясни фигури — едната обвита в бяло, следвана от две тъмни сенки.

Спряха се втренчени. Тогава иззад ъгъла на къщата видях да се появяват прегърбените рамене на Млинг.

— Пийте — викаше Монтгомъри, — пийте, зверове! Пийте и бъдете хора. Проклет да съм! Аз съм най-умният! Моро забрави това. А то е последната подробност. Пийте, казвам ви. — И като размахваше в ръка бутилката, той хукна в нещо като бърз тръс на запад, а Млинг се промъкна между него и трите следващи го неясни фигури.

Отидох до вратата. Очертанията им вече се губеха в невзрачната лунна светлина, когато Монтгомъри спря. Видях го да дава глътка чисто бренди на Млинг и после петте фигури се стопиха в едно неясно петно.

— Пейте — чух Монтгомъри да крещи. — Пейте всички заедно: „Проклет да е Прендик“... Така. А сега пак: „Проклет да е Прендик.“

Черната групичка се разпадна на пет отделни фигури и криволичейки, те бавно се отдалечиха по осветената ивица на брега. Всички крещаха и а воля, викаха обиди по мой адрес или каквито други излияния изискваше предизвиканото от брендите ново въодушевление.

Подир малко чух Монтгомъри да крещи в далечината:

— Надясно. — И с викове и глъчка те навлязоха в непрогледната тъмнина на дърветата. Бавно, много бавно притихнаха.

Мирното великолепие на нощта ме успокои отново. Луната вече бе преминала зенита и се спускаше на запад. Беше съвсем пълна, много ярка в пустото синьо небе.

Мастиленочерната сянка на зида, широка около ярд, падаше в краката ми. На изток се сивееше морето, тъмно и тайнствено, а между него и сянката сивите пясъци (от вулканично стъкло и кристали) проблясваха и светеха, сякаш брегът бе осеян с диаманти. Зад мен газената лампа хвърляше топли червеникави отблясъци.

Затворих вратата, заключих я и отидох в двора, където Моро лежеше редом с последните си жертви — хрътките, ламата и още няколко клетки звяра, — едрото му лице беше спокойно дори след такава ужасна смърт, а студените му отворени очи бяха втренчени в мъртвешки бледата луна. Седнах на ръба на коритото и загледан в

призрачната клада под сребристата светлина и заплашителните сенки, започнах да обмислям плана си.

На заранта щях да събера малко провизии в лодката и след като подпаля кладата, щях отново да се отправя самотен в морето. Съзнавах, че не мога да помогна на Монтгомъри; че той наистина бе станал почти като Зверохората, чужд на човешкия род.

Не знаейки колко дълго съм седял така, кроейки своите планове. Навярно около час. После мислите ми бяха прекъснати от Монтгомъри, който явно се връщаше и бе някъде наблизо. Дочух викове от много гърла, спускаща се към брега врява от екзалтирани крясъци, ръмжене, вой и възбудени пронизителни писъци, които сякаш спираха на края на водата. Олелията нарастваше и замираще; чух тежки удари и трясък от разцепено дърво, но тогава това не ме обезпокои.

Започна безразборно пеене.

Мислите ми се върнаха към начина, по който да осъществя бягството си. Станах, донесох лампата и отидох под навеса да потърся едни буренца, които по-рано бях видял.

Вниманието ми бе привлечено от няколко метални кутии със сухари и отворих едната. С крайчеца на очите си зърнах нещо, някаква червенееща се фигура, и рязко се обърнах.

Зад мен бяха дворот, гъстата тъмнина, белееща на места от лунните лъчи. купчината дърва и съчки, върху която лежаха редом Моро и неговите осакатени жертви. Сякаш бяха се вкопчили един в друг в последна, пълна с мъст, схватка. Раните му зееха черни като нощта, а по пясъка тъмнееха засъхнали кървави петна. И тогава, без да разбирам причината за това видение, забелязах червеникаво блещукане, което се появи, повъртя се и се скри зад отсрещната стена. По грешка го приех за отражение от мъждукащата лампа и пак се заех със запасите под Продължих да тършувам, доколкото това е възможно за човек с една ръка, намерих някоя и друга потребна вещ, която отделих настрана за утрешното си отплаване. Движенията ми бяха бавни и времето минаваше бързо. Скоро започна да се развиделява.

Пеенето замря, отстъпи място на глъчка, после се поднови и избухна шумна врява. Чух викове „Още, още!“, кавга и ненадеен пронизителен писък. Естеството на шума се промени до такава степен,

че прикова вниманието ми. Излязох на двора и се послушах. Изведнъж, прорязвайки суматохата като с нож, се разнесе револверен изстрел.

Незабавно се спуснах през стаичката си към малката портичка. Чух, че няколко кутии зад гърба ми се срутиха и придружени със звън от счупено стъкло, издрънчаха на пода под навеса. Но не обърнах внимание на това. Блъснах вратата и погледнах навън.

На брега около навеса за лодки гореше голям огън и хвърляше рояк искри сред неяснотата на зората. Около него се боричкаха вкупом няколко тъмни фигури. Чух Монтгомъри да ме вика по име. Незабавно се затичах към огъня с револвер в ръка. Видях огненото езиче от пистолета на Монтгомъри да проблясва близо до земята. Значи беше паднал. Извиках с все сили и стрелях във въздуха.

Чух някой да крещи: „Господарят.“ Черната боричкаща се купчина се разпадна, огънят припламна и угасна. Тълпата Зверохора побягна панически по нагорнището пред мен. Във възбудата си стрелях в техните отдалечаващи се гърбове, които изчезнаха в храстите. После се обърнах към тъмната купчина на земята.

Монтгомъри лежеше по гръб, а косматият сив Зверочовек се беше проснал върху тялото му. Звярът беше мъртъв, но продължаваше да стиска с извитите си нокти Монтгомъри за гърлото. Наблизо по лице неподвижно лежеше Млинг, вратът му беше разкъсан, а в ръката си стискаше горната част на бутилката от бренди. Близо до огъня лежах още две фигури — едната неподвижна, а другата стенеше на пресекулки, от време на време дори повдигаше бавно глава и пак я отпускате.

Сграбчих Сивия човек и го смъкнах от тялото на Монтгомъри; докато го дърпах, извитите му нокти с мъка се свличаха по разкъсаната дреха.

Лицето на Монтгомъри беше потъмняло и той едва дишаше. Написках го с морска вода и подложих под главата му сгънатото си палто. Млинг беше мъртъв. Гърдите на раненото същество до огъня, беше Човек-вълк с косматото сиво лице — лежах върху още живите въглени. Клетото животно беше тъй ужасно изранено, че от състрадание веднага го застрелях в главата. Другият звяр беше един от обвитите в бяло Хора-бикове. И той бе мъртъв.

Останалите Зверохора бяха изчезнали от брега. Върнах се до Монтгомъри и коленичих до него, като проклинях невежеството си в

областта на медицината.

Огънят до мен беше загаснал и бяха останали само овъглени дъски, още мъждукащи, примесени със сива пепел от тънки клони. Чудех се откъде Монтгомъри е взел тези дърва. Вече се беше зазорило съвсем. Небето бе изсветляло, а залязващата луна — станала матово бледа в сияещата синева на деня. На изток небето аленееше. И тогава чух зад себе си тъп звук и съскане и когато погледнах назад, скочих на крака с вик на ужас. На фона на зората от оградено място бълваха огромни буйни кълба черен дим и сред бушуващия им мрак припламваха езиците на кървавочервени пламъци. После огънят обхвана сламения покрив. Видях как пламъците поглъщаха сламата. Лумна и от прозореца на стаята ми.

Веднага разбрах какво се бе случило. Спомних си трясъка, който бях чул. Когато се бях завтекъл на помощ на Монтгомъри, бях обърнал лампата.

Бях изправен пред безнадеждността да спася каквото и да било от запасите зад оградата. В мислите ми отново изникна планът ми за бягство и като се извърнах, бавно огледах брега за двете лодки. Нямаше ги никъде! На пясъка до мен лежаха две брадви, навсякъде бяха разпилени трески и отломки, а въглените на огъня чернееха и димяха в утрото. Той беше изгорил лодките, за да ми отмъсти и да попречи да се върнем при човечеството.

Разтърси ме внезапна тръпка на ярост. Почти се бях навел да блъсна тази глупава глава, докато лежеше безпомощен в краката ми. Тогава ръката му се размърда изведнъж, толкова леко, толкова жалостно, че целият ми гняв изчезна. Той застана и за миг отвори очи.

Коленичих до него и повдигнах главата му. Той отново отвори очи, мълчаливо втренчени в зората, и после срещна погледа ми. Клепачите му се отпуснаха.

— Жалко — с усилие промълви след малко. Изглежда се опитваше да си събере мислите. — Краят — прошепна, — краят на този глупав свят. Каква бъркотия — Слушах го. Главата му безпомощно клюмна встрани. Помислих си, че глътка вода би го освежила, но нямаше нито вода, нито съд, в който да донеса. Той изведнъж натежа. Изтръпнах.

Наведох се над него и пяхнах ръка под блузата му. Беше мъртъв; и тъкмо когато издъхваше, една откъснала се от слънцето ивица бяла

жарава се появи на изток, отвъд носа на залива, разля своето сияние в небесата и превърна морето в развълнуван хаос от зашеметяваща светлина. Сякаш над изкривеното му в мъртвешка гримаса лице се спусна ореол.

Внимателно поставих главата му върху грубата възглавница, която му бях направил, и се изправих. Пред мен бе блестящият простор на океана, една ужасна самота, сред която вече бях страдал; зад мен — смълчаният в утрото остров със своите утихнали и невидими Зверохора. Заедно с всички провизии и припаси домът зад оградата гореше шумно с внезапни лумвания на пламъците, като сегиз-тогиз се разнасяше пращане и трясък. Тежкия дим се стелеше по брега в обратна на мен посока, като се спускаше ниско над върховете на дърветата към колибите в дерето. Край мен бяха овъглените останки на лодките и пет мъртви тела.

Тогава от храстите излязоха трима Зверохора с прегърбени рамене, издадени напред глави, непохватни обезобразени ръце и нахално враждебни очи и с колебливи движения тръгнаха към мен.

20. САМ СРЕД ЗВЕРОХОРАТА

Застанах срещу тези хора, а заедно с това и срещу своята съдба, еднорък, сега буквално еднорък, защото другата ми ръка беше счупена. В джоба си имах револвер с две празни гилзи в барабана. Сред разпръснатите по брега трески лежаха двете брадви, с които са били насечени лодките. Зад мен прииждаше приливът.

Беше ми останала единствено смелостта. Погледнах приближаващите се чудовища открито в лицата. Те отбягваха очите ми, треперещите им ноздри душеха телата, които лежаха на брега зад мен. Пристъпих пет-шест крачки, вдигнах окървавения камшик, останал под тялото на Човека-Вълк и изплюях с него.

Те спряха и втренчиха погледи в мен.

— Привет — казах. — Поклонете се!

Те се поколебаха. Единият подгъна колене. Повторих командата, примрял от страх, и тръгнах към тях. Единият коленичи, след него и другите двама.

Обърнах се и тръгнах към мъртвите тела, като продължавах да гледам към тримата коленичили Зверохора, подобно на актьор, преминаващ през сцената с лице към публиката.

— Те нарушиха Закона — казах аз, като си сложих крака върху Казвача на Закона. — Те бяха убити. Дори Казвача на Закона. Дори Втория с Камшика. Велик е Законът! Елате и вижте.

— Няма прошка — рече единият от тях, тръгна напред и се вгледа.

— Няма прошка — рекох аз. — Затова слушайте и вършете каквото ви наредя.

Те се изправиха и се спогледаха въпросително.

— Останете там — наредих аз.

Взех секирите, закачих остриетата на праметнатата през рамото ми превръзка, обърнах Монтгомъри, прибрах револвера му, в който все още имаше два заредени патронника, наведох се да го претършувам и намерих в джоба му още половин дузина патрони.

— Вземете го — казах, като отново се изправих и посочих с камшика, — вземете го, отнесете го и го хвърлете в морето.

Те се приближиха, очевидно все още се страхуваха от Монтгомъри, но далеч повече се страхуваха от плющияния камшик и след известно пипкане и колебание, ново плющене на камшика и подвикване го повдигнаха предпазливо и зашляпаха в зашеметяващото вълнение на морето.

— Още — изкомандувах аз, — още! Отнесете го още по-навътре.

Те нагазиха до мишници и застанаха, загледани в мен.

— Хайде — И тялото на Монтгомъри изчезна с плясък. Нещо се стегна в гърдите ми. — Добре — казах аз с треперещ глас и те, забързани и уплашени, се върнаха до края на водата, оставяйки дълги черни дири в сребристите вълни. На края на водата спряха, обърнаха се и се загледаха свирепо към морето, сякаш очакваха Монтгомъри да се вдигне оттам и да потърси отмъщение.

— А сега тези — посочих аз към останалите тела.

Те се постараха да не се приближават до мястото, където бяха хвърлили във водата Монтгомъри, като отнесоха четиримата мъртви Зверохора косо по брега на около стотина ярда, преди да нагазят в морето и да ги хвърлят.

Докато ги наблюдавах как се погрижиха за разкъсаните останки на Млинг, чух зад себе си леки стъпки, обърнах се бързо и видях огромната Хиена-Свиня на около дванайсетина ярда. Главата ѝ бе наведена, светещите ѝ очи съсредоточени върху мен, а късите ѝ набити ръце висяха отстрани, свити в юмруци. Когато се обърнах, тя се спря в превита поза и отклони поглед.

За миг застанахме очи в очи. Пуснах камшика и сграбчих пистолета в джоба си. Възнамерявах при първа възможност да убия този звяр — най-отвратителния от останалите сега на острова. Боях се от него далеч повече от когото и да било друг. Да продължи да живее, означаваше заплаха за мен.

Трябваша ми десетина секунди, за да се окопитя. Тогава извиках:

— Привет! Поклони се! — Тя ми се озъби.

— Кой си ти, че да...

Може би прекалено конвулсивно извадих пистолета, прицелих се и бързо стрелях. Чух я как изскимтя, побягна настрани и се обърна, разбрах, че не съм улучил и натиснах ударника с палец, готов за

следващия изстрел. Но тя вече бягаше стремглаво, люшчайки се наляво-надясно и не посмях да рискувам втори пропуск. Сегиз-тогиз поглеждаше назад през рамо. Премина косо през брега и изчезна под пълзящите къмба гъст дим, които продължаваха да се стелят над горящата къща. Останах известно време, втренчил поглед след нея. Обърнах се отново към тримата покорни Зверохора и им дадох знак да хвърлят тялото, което носеха. После отидох до мястото край огъня, където бяха лежали телата, и заритах с крак пясъка, докато всички кървави петна бяха заровени и изчезнаха.

Махнах с ръка да освободя тримата си роби и тръгнах нагоре по брега към гъсталака. В ръка носех пистолета си, а камшикът бях затъкнал заедно с брадвите под превръзката. Искях час по-скоро да остана сам, за да обмисля положението, в което бях изпаднал.

Чак сега бях започнал да осъзнавам ужасния факт, че на целия остров вече нямаше безопасно място, където да бъда сам и да мога да отпочина и поспя защитен. След пристигането си на острова бях заякнал удивително, но продължавах да бъда нервен и лесно можех да рухна под голямото напрежение. Съзнавах, че трябва да прекося острова, да се настаня при Зверохората и да се уповам за своята безопасност на тях. Но смелостта ми ме напусна. Върнах се обратно на брега и като завих на изток покрай горящите постройки, се върнах към мястото, където една плитчина от коралов пясък се вдаваше в морето към рифа. Тук можех да седя и да размишлявам с гръб към морето, готов да посрещна всякакви изненади. Именно там седнах, подпрял брада на коленете си, слънцето сипеше жар върху главата ми и с нарастващ ужас в съзнанието обмислях как да доживея часа на спасението си (ако той изобщо настъпи). Опитах се да преценя цялата ситуация колкото се може по-спокойно, но бе невъзможно да не вложа чувства.

Припомних си причината за отчаянието на Монтгомъри. „Те ще се променят — казваше той. — Те със сигурност ще се променят.“ А Моро — какво бе казал той? „С всеки изминат ден упоритата животинска плът отново надделява.“ После се сетих за Хиената-Свиня. Бях убеден, че ако аз не убия звяра, ще ме убие той... Казвача на Закона беше мъртъв — какво нещастие!... Сега те знаеха, че ние с Камшиците също можем да бъдем убивани, както бяха убивани те...

Дали вече не ме дебнеха през зеленината на папратите и палмите оттатък — очаквайки да се окажа в техния обсег? Дали заговорничеха срещу мен? Какво ли им говореше Хиената-Свиня? Въображението ми ме отнасяше в тресавище от нездрави страхове.

Мислите ми бяха отвлечени от крясъците на няколко морски птици, устремили се към нещо черно, изхвърлено от вълните на брега, близо до постройките. Знаех какво беше, но нямах кураж да се върна и да ги прогоня. Тръгнах по брега в обратната посока с намерението да заобиколя източния край на острова и да се доближа до дерето с колибите, като избегна евентуалните засади в гъсталаците.

На около половин миля по-нататък усетих, че един от тримата Зверохора се приближава през шубрака към мен. Бях тъй възбуден от фантазиите си, че веднага извадих револвера. Дори омиловителните жестове на съществото не можаха да ме успокоят. Когато се приближи, то се поколеба.

— Махай се — извиках аз.

Нещо в раболепната му поза силно наподобяваше куче. Отстъпи малко, досущ като прогонено псе, спря и ме загледа въпросително с кафявите си кучешки очи.

— Махай се — повторих аз. — Не се приближавай.

— Не може ли да се приближа до теб? — попита то.

— Не. Махай се — настоях аз и плеснах с камшика. Сетне, като захапах камшика със зъби, се наведох за камък, което изплаши и прогони съществото.

Така самотен пристигнах до дерето на Зверохората и скрит между бурените и тръстиките, отделящи падината от морето, наблюдавах пристигащите, мъчейки се по жестовете и израженията им да преценя как им се е отразила смъртта на Моро и Монтгомъри и разрушаването на Дома на болката. Сега осъзнавам неразумността на своето малодушие. Ако бях запазил смелостта, която ме бе обхванала на разсъмване, ако не бях й позволил да заглъхне в самотни размишления, можех да поема освобождения от Моро скиптър и да властвам над Зверохората. Но аз изпуснах възможността и всъщност се оказах само в положението на водач сред себеподобни.

Към пладне някои от тях дойдоха и клекнаха да се попекат на горещия пясък. Заплашителният глас на глада и жаждата надделя над страха ми. Излязох от храстите и с револвер в ръка тръгнах към

седящите фигури. Една от тях, Вълчицата-Жена, се обърна и втренчи поглед в мен, а след нея и другите. Никой не се опита да се надигне или да ме поздрави. Бях твърде слаб и изтощен, за да настоявам за това сам срещу толкова много и затова се престорих, че не забелязвам.

— Искам храна — почти виновно казах аз и се приближих още по-близо.

— Храна има в колибите — сънливо отговори Вола-Глиган и извърна поглед от мен.

Минах покрай тях и се спуснах в тъмата и зловонието на почти изоставеното дърво. В една празна колиба се нагостих с някакви плодове и след като подпрях входа ѝ с няколко покрити с петна и полуизгнили клони и пръчки, се обърнах с лице към него с револвер в ръка. Изтощението през последните тридесет часа си каза думата и се унесох в лека дрямка с надеждата, че крехката барикада, която бях издигнал, ще вдигне достатъчно шум при отнемването ѝ, за да ме спаси от изненада.

21. ВЪЗВРЪЩАНЕ НА ЖИВОТИНСКОТО У ЗВЕРОХОРАТА

Така останах сам сред Зверохората на острова на доктор Моро. Когато се събудих, се беше мръкнало. Превързаната ръка ме болеше. Изправих се, отначало учуден къде се намирам. Чух дрезгави гласове да говорят отвън. После видях, че барикадата ми я няма и че отворът на колибата беше открит. Револверът бе все още в ръката ми.

Усетих нещо да диша, а сетне го видях, свито на купчина до мен. Докато се мъчех да го различа, дъхът ми секна. То се размърда бавно, продължително. После нещо меко, топло и влажно премина по ръката ми.

Мускулите ми се напрегнаха. Дръпнах ръката си рязко. Понечих да извикам, но викът замря на устните ми. И чак тогава съобразих какво се бе случило и се удържах да не стрелям.

— Кой е? — прошепнах дрезгаво с насочен револвер.

— Аз, Господарю.

— Кой си ти?

— Те говорят, че сега вече няма господар. Но аз зная, аз зная. Аз пренасях телата в морето, о, Ти, който ходиш в Морето, телата на онези, които ти уби. Аз съм твой роб, Господарю.

— Ти ли си онзи, когото срещнах на брега? — запитах аз.

— Същият, Господарю.

Съществото очевидно бе доста предано, защото е можело да се нахвърли върху мен, докато съм спал.

— Добре — рекох аз, протягайки му ръка за още една целувка-близване. Започнах да разбирам какво означава присъствието му и усетих прилив на смелост. — Къде са другите? — попитах.

— Те са полудели. Те са глупави — каза Куче-човека. — Те и сега си говорят всички ей там. Те казват: „Господаря е мъртъв; Втория с Камшика е мъртъв. Другият, който ходи в Морето, е... като нас. Вече нямаме Господар, няма Камшици, няма Дом на болката. Това е краят. Ние обичаме Закона и ще го спазваме, но никога вече няма да има

Болка, Господар, Камшици.“ Така говорят те, но аз зная, Господарю, аз зная.

Пресегнах се в тъмнината и потупах Куче-човека по главата.

— Добре — повторих аз.

— Скоро ти ще убиеш всички — рече Куче-човека.

— Скоро — отговорих аз, — Ще убия всички... след някой и друг ден и след като някои неща отминат. Всички с изключение на онези, които ти пощадиш, всички други ще избия.

— Когато Господаря пожелае да убие, Господаря го убива — рече Куче-човека с известно задоволство в гласа.

— А техните грехове ще се множат — казах аз. — Нека живеят в заблуда, докато му дойде времето. Нека знаят, че аз съм Господаря.

— Блага е волята на Господаря — каза Куче-човека с присъщата за кучешката му кръв готовност.

— Но един вече е съгрешил — рекох аз. — Него ще убия, още щом го срещна. Когато кажа: „Ето го“, гледай да скочиш отгоре му... а сега ще ида при събралите се мъже и жени.

За миг отворът на колибата бе затъмнен от излизация Куче-човек. Последвах го и се озовах почти на същото място, където бях, когато чух Моро и преследващата ме хрътка. Но сега бе нощ и цялата долина с нейните миазми бе непрогледна, а по-нататък вместо огрения от слънцето зелен склон виждах червен огън, около който сновяха насам-натам гърбави гротескни фигури. Още по-нататък се простираше гъста гора, една тъмна ивица, покрита отгоре от черната дантела на върхарите. Луната пътуваше точно покрай хребета над дерето и подобно на решетка пред лицето ѝ преминаваше спираловидната струя пара, която непрестанно се издигаше от пукнатините на острова.

— Върви край мен — казах аз доста напрегнато и двамата се спуснахме един до друг по тясната пътека, без да обръщаме много внимание на неясните фигури, които надничаха към нас от колибите.

Никой от събралите се край огъня не си направи труда да ме поздрави. Повечето от тях не ми обърнаха внимание — подчертано пренебрежително. Огледах се за Хиената-Свиня, но тя не беше там. Общо около двајсетина Зверохора клечаха, втрени в огъня или разговаряха помежду си.

— Той е мъртъв, той е мъртъв, Господаря е мъртъв — разнесе се гласът на Маймуночовека вдясно от мен. — Дома на болката... няма Дом на болката.

— Той не е мъртъв — високо казах аз. — Дори сега ни наблюдава.

Това ги стресна. Двадесет чифта очи се обърнаха към мен.

— Дома на болката изчезна — продължих аз. — Но тя ще се появи отново. Вие не можете да видите Господаря. Но и сега той ви слуша отгоре.

— Така е, така е — рече Куче-човека. Увереността ми ги разколеба. Животното може да е свирепо или лукаво, но само човекът умее да лъже.

— Човека с бинтованата ръка говори странни неща — рече един от Зверохората.

— Казвам ви, че е така — отговорих аз. — Господаря и Дома на болката ще се върнат. Горко му, който наруши Закона!

Те се спогледаха недоумяващо. С престорено безразличие започнах да ровя безцелно пръстта пред себе си с брадвичката. Забелязах, че се загледаха в дълбоките бразди, които изсякох в торфа.

Тогаваша Сатира изказа някакво съмнение: отговорих му, но после едно от петнистите същества се противопостави и около огъня започна оживено обсъждане. С всеки изминат миг се чувствах все по-уверен в своята безопасност. Вече говорех, без да се задъхвам от напрегнатата възбуда, която ми пречеше отначало. В продължение на около час време наистина бях убедил неколцина Зверохора в правотата на твърденията си и бях успял да събудя съмнения сред останалите.

Внимателно се оглеждах за своя враг Хиената-Свиня, но тя не се появи. Сегиз-тогиз някое съмнително движение ме стряскаше, но самоувереността ми бързо нарасна. Когато луната се запуска от зенита си, един подир друг слушателите започнаха да се прозяват (показвайки своите необикновени зъби на светлината на гаснещия огън) и един подир друг се оттегляха в бърлогите си в дерето. Самият аз, в страх от тишината и мрака, се присъединих към тях, знаейки, че е по-безопасно да бъда с няколко души, отколкото насаме с един.

По такъв начин започна по-дългата част от временния ми престой на Острова на доктор Моро. След тази нощ се случи само едно нещо, което заслужава да се спомене, като оставя настрана поредицата

многобройни неприятни подробности и терзанията на непрекъснатата тревога. Така че предпочитам да не се занимавам с хрониката на този отрязък от време, а да разкажа само за един съществен инцидент през десетте месеца, които прекарах в приятелство с тези полуочовечени зверове. В паметта ми се е запечатало още много, което мога да разкажа, неща, заради които с радост бих пожертвувал дясната си ръка, само и само да успея да ги забравя. Но те с нищо не обогатяват разказа ми. Още ми е чудно, като си припомня колко бързо изучих нравите на тези чудовища и отново си възвърнах самоувереността. Разбира се, имаше разпри — все още по мен личат следи от зъби, но те скоро свикнаха да уважават уменията ми да хвърлям камъни и острието на секирата ми. А и верността на моя санбернардски Куче-човек ми бе от безкрайна полза. Установих, че простата им йерархична стълбица се изграждаше в зависимост от способността им да нанасят кървави рани. Смея да кажа, надявам се без да звучи суетно, че спечелих нещо като превъзходство сред тях. Един или двама, които при различни разпри бях белязал лошо, таяха известна неприязън към мен, но за щастие тя намираще отдушник в гримаси на безопасно разстояние зад гърба ми.

Хиената-Свиня ме отбягваше, но по отношение на нея бях винаги нащрек. Моят неотлъчен Куче-човек я мразеше и се ужасяваше от нея до крайност. Всъщност смятам, че именно на това се дължи привързаността на звяра към мен. Скоро се убедих, че чудовището е познало вкуса на кръвта и е тръгнало по стъпките на Леопардочовека. Направи си леговище някъде в гората и заживя като единак. Веднъж се опитах да подтикна Звероохората да й направят хайка, но не ми достигаше авторитет, за да ги накарам да се обединят. Отново и отново се опитвах да се приближа до бърлогата ѝ и да я изненадам неподготвена, но тя бе твърде хитра и щом ме видеше или надушеше, тутакси изчезваше. Засадите ѝ правеха опасна за мен и съюзниците ми всяка горска пътека. Куче-човека почти не смееше да се отдели от мен.

През първия месец Звероохората се държаха съвсем човешки в сравнение с по-късното им отношение и освен към моя кучешки приятел придобих дружеска търпимост към още един-двама. Малкото розово същество, подобно на ленивец, показваше странна привързаност към мен и ме следваше навсякъде. Но Маймуночовека ми досаждаше. Заради петте си пръста той реши, че е равен с мен, и

непрестанно ми ломотеше, бръцолевейки невъобразими глупости. Едно нещо в него ме забавляваше — фантастичната леснина, с която измисляше нови думи. Изглежда, в неговата представа истинското предназначение на речта бе да се дрънкат слова, които не означават нищо. Наричаше ги „големинешта“ за разлика от „малкитенешта“ — разумните всекидневни житейски грижи. Кажех ли нещо, което той не разбираше, го възхваляваше и ме молеше да го повтора, научаваше го наизуст и отиваше да го повтаря, с някоя и друга сгрешена дума, пред всички по-кротки Зверохора. Смяташе за маловажно всичко просто и понятно. Специално заради него измислих някои особено любопитни „големинешта“. Сега ми се струва, че той бе най-глупавото същество, което някога съм срещал; по най-чудноватия начин той бе развил характерната за човека глупост, без да изгуби ни йота от естественото плиткоумие на маймуната.

Подчертавам, че беше така през първите седмици от моята самотност сред зверовете. През това време те спазваха установените от Закона обичаи и се държаха с необходимото благоприличие. Веднъж намерих още един разкъсан на парчета заек — сигурен съм от Хиената-Свиня, но това бе всичко. Беше месец май, когато за първи път започнах да усещам увеличаващата се разлика в речта и стойките им, увеличаващото се задебеляване на артикулацията, увеличаващото се нежелание да разговарят. Бръцолевенето на Маймуночовека се увеличи по количество, но ставаше все по-неразбираемо, все по-маймунско. Някои от тях дори съвсем загубиха дар слово, макар по това време още да разбираха какво им говоря. Представете ли си как някога ясният и точен, мек и гърлен език загуби форма и значение и се превърна просто в съвкупност от звуци? Освен това им ставаше все по-трудно да вървят изправени. Макар очевидно да се срамуваха от себе си, сегиз-тогиз се натъквах на някой, който тича на нозе и ръце и почти не може да застане изправен. Държаха вещите по-непохватно; с всеки изминат ден ставаше нещо съвсем обикновено да се лочи и да се гризе. Тогава осъзнах напълно какво Моро наричаше „упорита животинска плът“. Те се връщаха към предишното си състояние, и то много бързо.

Някои от тях — с удивление забелязах, че първите бяха само от женски пол, започнаха да пренебрегват запрещенията за благоприличие, най-често съвсем умишлено. Други дори си разрешиха публични посегателства над моногамията. Беше съвсем ясно, че Закона

губи своята сила. Трудно ми е да разказвам за тези неприятни неща. Моят Куче-човек неусетно отново се превърна в куче; ден след ден ставаше ням, четирикрак, космат. Почти не забелязах как спътникът до дясната ми ръка се преобрази в клатушкащо се до мен куче. С всекидневното нарастване на небрежността и безпорядъка селището ни, което никога не беше особено приятно, стана тъй противно, че го напуснах, преместих се на другия край на острова и собственоръчно си направих колиба от клони сред черните руини на оградата на Моро. Открих, че някакви възпоминания за преживяната болка все още правеха това място най-сигурното убежище от Зверохората.

Невъзможно е да се опише всяка стъпка от падението на тези чудовища; да се разкаже как ден след ден ги напускаше човешкото подобие; как оголените им крайници започнаха да се покриват с косми, как челата им станаха ниски, а лицата им се издадоха напред, как мнимата човешка близост, която си позволявах с някои от тях през първия месец на своята самотност, се превърна в ужасяващ спомен.

Промяната бе бавна и неизбежна. Настъпи без рязко сътресение и за мен, и за тях. Продължавах да бъда в безопасност, защото по време на деградацията им не се случи нещо, което да възпламени експлозива на животинското, изтикващо човешкото с всеки изминат ден. Но започнах да се боя, че този сблъсък ще настъпи съвсем скоро. Моят санбернардски звяр ме последва в оградено място и благодарение на неговата бдителност можех от време на време да поспя на спокойствие. Дребничкото розово ленивецоподобно същество ме изостави и полека-лека се върна към своя естествен начин на живот по клоните. Намирахме се в едно състояние на равновесие, което звероукротителите успяват да наложат в клетките и го демонстрират под името „щастливото семейство“, само че укротителят го бе напуснал завинаги.

Разбира се, тези зверове не се принизиха до зверовете, които читателят е виждал в зоологическите градини — до обикновени мечки, вълци, тигри, волове, свине и човекоподобни маймуни. У всяко от тях продължаваше да има нещо странно; върху всяко животно Моро бе оставил отпечатък от друго; в едно може би преобладаваха мечешки черти, в друго — котешки, в трето — биволски, но всяко бе белязано и с чертите на друго същество, както и в специфичните особености на всяко личеше нещо общоживотинско. От време на време ме смайваха с

някои откъслечни прояви на човекоподобие: внезапно възвръщане на дар словото, неочаквана сръчност на предните крайници, жалък опит за изправена походка.

Изглежда, и аз се бях променил. Дрехите ми висяха като жълти дрипи, през чиито дупки лъщеше загорялата ми кожа. Косата ми порасна и се сплъсти. Казват, че дори и сега в очите ми има някакъв странен блясък, че непрекъснато шарят нащрек.

Отначало прекарвах дните си на южния бряг в очакване на някой кораб, в надежда и молитва. Разчитах, че след изтичането на годината „Ипекакуана“ ще се завърне, но той никога не дойде. Пет пъти видях платна и три пъти дим, но никога нищо не се приближи до острова. Винаги имах готовност да запаля голям огън, но несъмнено той е бил отдаван на вулканичния произход на острова.

Чак през септември или октомври започнах да се замислям да си построя сал. По това време ръката ми вече бе оздравяла и можех да си служа с нея. Отначало моята безпомощност ми се видя ужасяваща. През целия си живот не бях се занимавал с дърводелство или някаква подобна работа и дни наред прекарвах в гората, опитвайки се да цепя дървета и да ги връзвам едно за друго; ала нито една от изобилието от лиани не бе достатъчно гъвкава или здрава и с моите разпокъсани научни знания не можех да изобретя никакъв начин да ги пригодя за целта. Повече от две седмици се рових в черните развалини на постройките и по брега, където бяха изгорени лодките, търсейки пирони и случайни метални парчета, които можеха да ми послужат. Сегиз-тогиз някой Зверочовек ме наблюдаваше, но викнех ли го, изчезваше. После дойде сезонът на гръмотевичните бури и поройните дъждове, който силно забави работата ми, но в края на краищата салът бе готов.

Бях доволен от него. Но поради своята непрактичност, от която винаги съм си патил, го бях направил на повече от миля далеч от морето и докато го довлека до брега, се разпадна на парчета. Може и да е било по-добре, че не можах да отплавам с него. Но тогава страдах от своята несполука така жестоко, че няколко дни скитах по брега, изпаднал в униние, гледах водата и мислех за смъртта.

Все пак не исках да умра и един инцидент безпогрешно ме предупреди за безразсъдството на мудността ми, защото всеки нов ден бе изпълнен с нарастваща заплаха от страна на Зверохората. Лежах

в сянката на оградната стена, вперил поглед към морето, когато бях стреснат от едно студено докосване по петата и като се обърнах рязко, видях пред себе си да примигва дребното розово ленивецоподобно същество. Малкото зверче отдавна бе загубило дар слово и бързината на движенията, дългите му косми се сгъстяваха с всеки изминат ден, а късите му широки нокти ставаха все по-извити. Щом разбра, че е привлякло вниманието ми, то издаде някакво стенание, отдалечи се малко по посока на храстите и се обърна да ме погледне.

Отначало недоумявах, но после се сетих, че иска да го последвам, което и направих — бавно, защото денят беше горещ. Щом стигнахме до дърветата, то се изкатери по тях, тъй като се придвижваше по-лесно по висящите лиани, отколкото по земята.

На едно утъпкано място неочаквано се натъкнах на поразяваща гледка. Моето санбернардско същество лежеше мъртво на земята, а близо до тялото му се бе свила Хиената-Свиня, забила безобразните си нокти в още тръпнещата плът, и го гризеше, като ръмжеше от наслада. Щом приближих, чудовището вдигна лъскавите си очи към мен, устните му се дръпнаха и оголиха окървавените му зъби, и то изръмжа заплашително. Не бе нито уплашено, нито засрамено; и последната искрица от човешкото бе изчезнала. Пристъпих още крачка напред, спрях и извадих револвера си. Най-сетне се бяхме срещнали лице в лице.

Звярът не направи никакъв опит да избяга. Но ушите му се прибраха назад, козината му настръхна, а тялото му се сви. Прицелих се между очите му и стрелях. В същия миг той се хвърли върху мен и ме събори като кегла. Сграбчи ме с уродливата си ръка и ме удари в лицето. Но скокът му бе прекалено висок и звярът се прехвърли над мен. Задната част на тялото му ме затисна, но за щастие бях улучил и този скок бе предсмъртен. Изпъльзах изпод нечистите тела и разтреперан се изправих, втренчен в потръпващото му тяло. Във всеки случай опасността бе преминала. Но знаех, че това е само първият случай от редицата изстъпления, които трябваше да се очакват.

Изгорих двете тела на клада от съчки. Сега наистина осъзнавах, че ако не напусна острова, смъртта ми е само въпрос на време. С едно-две изключения Зверовете вече бяха напуснали дерето и всеки си беше направил леговище по свой вкус сред гъсталаците на острова. Денем излизаха само някои; повечето от тях спяха и за новодошлия островът

би изглеждал безлюден; но нощем въздухът се оглушаваше от отвратителните им викове и виене. Почти бях решен да ги избия — да направя капани или да използвам ножа си. Да имах достатъчно патрони, нямаше да се поколебая да започна изстреблението. Едва ли бяха останали повече от двайсетина от опасните хищници; по-свирепите от тях вече бяха мъртви. След смъртта на клетото ми куче, последния ми приятел, и аз придобих до известна степен навика да дремя денем, за да бъда нащрек нощем. Направих отвора на жилището си зад стената на оградата толкова тесен, че ако нещо се опиташе да се промъкне, обезателно щеше да вдигне голям шум. Освен това съществата бяха загубили уменията да поддържат огън и страхът им от него се възобнови. Още веднъж почти страстно се захванах да сковавам колове и клони, за да направя сал, с който да избягам.

Срещах хиляди трудности. Аз съм крайно несръчен човек (завършил съм училище преди времето на Слойд) — в края на краищата успях; по какви ли не заобиколни пътища да се справя с повечето изисквания за построяването на сал, като този път се погрижих и за здравината. Единствената непреодолима пречка бе, че не разполагах със съд за вода, който щеше да ми бъде необходим, ако отплавам в тези глухи морета. Щях да се опитам дори да направя грънци, но на острова нямаше глина. Често бродех унил из острова и всячески търсех разрешение и на тази последна трудност. Понякога давах воля на дивашката си ярост и в непоносими изблици на яд насичах и надробявах някое нещастно дърво. Но нищо не можех да измисля.

И тогава настъпи един ден, един чудесен ден, който прекарах в екстаз. На югозапад видях платно, малко платно като на шхуничка, и незабавно накладох голяма купчина съчки, застанах близо до нея, заливан от горещината ѝ и от пладнешката жегга, и наблюдавах. Следих платното през целия ден, без нито да хапна, нито да пийна нещо, поради което ми се зави свят; Зверовете идваха, зяпаха ме вторачено и учудени си отиваха. Лодката беше още далеко, когато настъпи нощта и я погълна. През цялата нощ полагах усилия да поддържам пламъците ярки и високи, а очите на Зверовете удивено проблясваха в мрака. Призори забелязах, че това е мръсното платно на малка лодка, която вече се бе приближила. Очите ми се бяха уморили от взирание, напругах поглед и не можех да повярвам. В лодката седяха приведени двама

души, единият на носа, а другият — на руля. Но лодката плаваше някак странно. Носът и не беше насочен по посока на вятъра; просто я носеше течението.

Когато се развидели съвсем, замахвах с дрипавите останки на дрехата си, но те не ме забелязваха, а продължаваха да седят един срещу друг. Спуснах се до края на ниския нос, като размахвах ръце и кресях. Нямаше никакъв отговор и лодката продължаваше по своя безцелен курс, приближавайки се бавно, много бавно към залива. Изведнъж от нея излетя една голяма бяла птица, но мъжете нито помръднаха, нито ѝ обърнаха внимание. Тя описа кръг, сетне полетя, разперила широко мощните си криле.

После престанах да креся. Седнах на носа, подпрях с ръце брада и се загледах. Бавно, бавно лодката отминаваше на запад. Можех да доплувам до нея, но нещо, някакъв вледеняващ смъртен страх ме възпря. Подир пладне приливът я изхвърли на брега на около стотина ярда западно от развалините на постройките. Мъжете в лодката бяха мъртви, и то толкова отдавна, че когато наклоних лодката встрани, за да ги измъкна навън, телата се разпаднаха. Единият имаше кичур червена коса като капитана на „Ипекакуана“, а на дъното на лодката лежеше мръсна бяла фуражка. Докато стоях до лодката, трима от Зверовите се прокраднаха от храстите и започнаха да душат към мен. Потръпнах от отвращение. Изтиках малката лодка надолу към водата и се качих на борда. Двама от Зверовите бяха вълци, пристъпваха с потръпващи ноздри и блеснали очи, а третият беше ужасният неописуем мелез от мечка и бик.

Когато ги видях да се приближават към онези нещастни тленни останки и ги чух да ръмжат един на друг, когато зърнах блясъка на зъбите им, отвращението ми бе заместено от неистов ужас. Обърнах се гърбом към тях, свих платното и загребах навътре в морето. Нямах смелост дори да се обърна и да погледна назад. През тази нощ останах на дрейф между рифа и острова, а на следната заран отидох до поточето и напълних с вода празната бъчвичка, която беше на борда. След това с цялото си налично търпение събрах известно количество плодове и с последните си три патрона убих два заека. Докато се занимавах с това, страхувайки се от чудовищните Зверове, бях оставил лодката закотвена до една вътрешна издатина на рифа.

22. САМ СЪС СЕБЕ СИ

Вечерта потеглих и отплавах в морето с лек югозападен ветрец, бавно и полека островът се смаляваше и смаляваше, а дългата струйка дим изтъняваше на фона на горещия залез. Океанът ме обгърна, скривайки от погледа ми ниското тъмно петно. Като сияеща завеса се отдръпна дневната светлина, провлеченият слънчев ореол се оттегли от небето и когато погледнах синята бездна на небесната безкрайност, денем скривана от слънчевия блясък, съзрях блуждаещото звездно множество. Морето бе притихнало, небесата бяха притихнали; бях сам с нощта и тишината.

Така се носех по вълните три дни, като се хранех и пиех пестеливо, размишлявах за всичко случило се и още нямах особено желание отново да се срещна с хора. На мен висеше една мръсна дрипа, косата ми се беше сплъстила. Без съмнение тези, които ме намериха, ме сметнаха за умопобъркан. Странно е, но не изпитвах желание да се завърна при човечеството. Само се радвах, че се отървах от мерзостите на чудовищните Зверохора. На третия ден ме прибра един бриг, пътуващ от Апия към Сан Франциско. Нито капитанът, нито помощникът му щяха да повярват на моята история, смятайки, че поради самотата и опасностите съм обезумял. Тъй като се опасявах, че и всички останали ще споделят това мнение, се въздържах от подробни разкази, давайки си вид, че не помня нищо от случилото се между гибелта на „Лейди Вейн“ и времето, когато ме бяха прибрали на борда — период от една година.

Трябваше да се държа много предпазливо, за да се предпазя от подозрения, че съм обезумял. Преследваха ме спомените за Закона, за двамата мъртви моряци, за засадите в мрака, за тялото в тръстиковия гъсталак. И макар да изглежда неестествено, след завръщането ми сред човечеството вместо очакваното доверие и състрадание нещо странно засили у мен несигурността и ужаса от преживяното на острова. Никой не би ми повярвал, но аз бях почти толкова особен за хората, колкото и

за Зверохората. Може и да съм възприел нещо от естествената им дивост при съжителството си с тях.

Казват, че страхът е болест, и аз мога да твърдя, че вече няколко години нестихващият страх се е вселил в съзнанието ми, нестихващият страх, който изпитва полуопитоменото лъвче. Безпокойството ми приемаше най-невероятен характер. Не можех да се убедя, че мъжете и жените, които срещам, не бяха също такива Зверохора, все още запазили човешкия си облик, животни, външно полуоформени като човешки души, които съвсем скоро ще започнат да се връщат към предишното си състояние, показвайки първо животинската си същност, а сетне и друго. Доверих своя случай на един необикновено способен човек-психиатър, който бе познавал Моро и който поне наполовина повярва на моята история, и той много ми помогна.

Макар и да не очаквам ужасът на острова някога да ме напусне съвсем, най-често той се таи някъде дълбоко в подсъзнанието ми, просто като далечен облак, спомен и смътно недоверие; но понякога облачето се разстила и затъмнява цялото небе. И тогава оглеждам околните и ме обзема страх. Виждам лица — проникателни и умни, други — глуповати или опасни, трети — неспокойни, неискрени; ала нито едно, което да притежава спокойния авторитет на разумна душа. Струва ми се, че в тях прозира животинското, че след време деградацията на обитателите на острова ще се повтори отново в по-широки мащаби. Зная, че това е илюзия, че тези пристойни мъже и жени около мен са наистина мъже и жени, завинаги мъже и жени, съвършено разумни същества, изпълнени с човешки възжеления и нежна загриженост, освободени от инстинкта, същества, които не робуват на някакъв фантастичен Закон — същества, напълно различни от Зверохората. И въпреки това се затварям в себе си, избягвам любопитните им погледи, въпросите и помощта им и копнея да бъда сам далеко от тях.

По тази причина живея близо до широка, волна долина и мога да избягам в нея, когато сянката надвисне над душата ми; и колко приятна е пустата долина под безоблачното небе. Докато живеях в Лондон, ужасът бе почти непоносим. Не можех да се отърва от хората; гласовете им проникваха през прозорците, заключените врати бяха крехки прегради. Ако излезех на улицата, за да се преборя с въображението си, ми се струваше, че дебнещи жени мяукат след мен,

че потайни хищни мъже ми хвърлят завистливи погледи, че изнурени бледи работници с уморени очи, кашляйки, ме отминават с нетърпеливи стъпки, подобно на ранени кошути, от които капе кръв, прегърбени и намусени старци минават, мърморейки под носа си, следвани от парцалива върволица от безгрижни бръщолевещи деца. Бях тъй разстроен, че ако се отбиех в някоя малка черква, дори и там ми се струваше, че проповедникът ломоти „Големинешта“ точно както правеше Маймуночовека; или в някоя библиотека — и там съсредоточените над книгите лица ми напомняха търпеливи, очакващи плякката същества. Особено отвратителни бяха празните безизразни лица на хората във влаковете и омнибусите: изглеждаха мои събратя не повече, отколкото могат да ми бъдат събратя мъртъвците, и затова не смеех да пътувам, освен ако бях сигурен, че мога да остана сам. И дори изглеждаше, че и аз самият не съм разумно същество, а само измъчвано от някакво странно мозъчно разстройство животно, обречено да се скита самотно като въртоглава овца.

Но, слава богу, това настроение сега ме спохожда по-рядко. Оттеглил съм се от врявата на градовете и тълпите и прекарвам дните си, заобиколен от мъдри книги — светли прозорци в този наш живот, озарени от будните човешки души. Рядко се срещам с непознати хора и поддържам съвсем малко домакинство. Посвещавам дните си на четене и химически опити, а много от ясните нощи прекарвам в изучаване на астрономията. От блещукащите небесни недра струи, макар да не зная защо и как, чувство за безкрайно спокойствие и сигурност. Там в необятните и вечни закони на материята, а не в ежедневните ни грижи, грехове и човешки неприятности трябва да бъде, мисля си, онази утеха и упование, които следва да открием с тази част от себе си, дето ни издига по-високо от животните. Надявам се, иначе не бих могъл да живея. И така, в надежда и самота завършва моят разказ.

Едуард Прендик

Издание:

Хърбърт Уелс. Машината на времето

Романи

Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1984

Библиотека „Галактика“, №58

Редакционна колегия: Любен Дилов, Светозар Златаров, Елка Константинова,

Агоп Мелконян, Димитър Пеев, Огнян Сапарев, Светослав Славчев

Рецензент: Людмила Стоянова

Преведоха от английски: Юлия Бучкова-Малеева, Анелия Ерменкова

Редактор: Каталина Събева

Оформление: Богдан Мавродинов, Жеко Алексиев

Рисунка на корицата: Текла Алексиева

Художествен редактор: Иван Кенаров

Технически редактор: Пламен Антонов

Коректор: Ани Иванова

Английска, I издание

Дадена за набор на 29.III.1984 г. Подписана за печат на 13.IX.1984 г.

Излязла от печат месец септември 1984 г. Формат 32/70×100. Изд, №1769. Цена 2 лв.

Печ. коли 19,50. Изд. коли 12,63. УИК 12,21

Страници: 312. ЕКП 95366 23431 5657–66–84

08 Книгоиздателство „Георги Бакалов“ — Варна

Държавна печатница „Балкан“ — София

Ч-820-31

© Юлия Бучкова-Малеева, Анелия Ерменкова, преводачи, 1984

© Богдан Мавродинов и Жеко Алексиев, библиотечно оформление, 1979

© Текла Алексиева, рисунка на корицата, 1984

c/o Jusautor, Sofia

H. G. Wells. The Time Machine

© Jancer Books Inc. 1970.

H. G. Wells. The Island of dr Moraus

© Berkley Edition, 1979

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.